

P. 1465

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMII
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1938/1939

KRAKÓW 1945

**NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA – KRAKÓW – ŁÓDŹ – POZNAŃ – ZAKOPANE**

**ROCZNIK
POLSKIEJ AKADEMII
UMIEJĘTNOŚCI**

ROK 1938/1939

KRAKÓW 1945

**NAKŁADEM POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNIACH GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — ŁÓDŹ — POZNAŃ — ZAKOPANE**

KRAKOW. — DRUKARNIA UNIwersYTETU JAGIELLONSKIEGO
pod zarządem Karola Kiecia.

TREŚĆ

Skład Polskiej Akademii Umiejętności	I—XCIII
Sprawozdanie z czynności i wydawnictw P.A.U. od czerwca 1938 do czerwca 1939	1
Bibliografia wydawnictw P.A.U. od 1 czerwca 1938 do do końca maja 1939.	65
Posiedzenie publiczne P.A.U. dnia 10 czerwca 1939	
Przemówienie prezesa P.A.U. Stanisława Kutrzeby .	95
Sprawozdanie delegata Walnego Zgromadzenia Tadeusza Kowalskiego	100
Józef Kostrzewski: Grody staropolskie w świetle wyników ostatnich badań wykopaliskowych	122
Nowi członkowie P.A.U.	148
Wnioski i sprawozdania w sprawie nagrody z fund. ś.p. Probusa Barczewskiego	151
Nagrody	154
Ważniejsze akty urzędowe:	
Zmiany w Akcie fundacji edukacyjnej ś.p. Wiktora Osławskiego	155
Regulamin przyznania stypendiów z zapisu im. dra Antoniego i Oktawii z Wyrzykowskich Colonna Walewskich	156

SKŁAD

POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI

(STAN W LISTOPADZIE 1939)

ZARZĄD

Prezes: Stanisław Kutrzeba.

Wiceprezesi: Wojciech Świątosławski.
Leon Marchlewski.

Sekretarz Generalny: Tadeusz Kowalski.

Delegat Walnego Zgromadzenia: Feliks Rogoziński.

Delegaci PAU: Lwów: Franciszek Bujak.
Warszawa: Wacław Sierpiński.

Wydział filologiczny:

Dyrektor: Leon Sternbach.
Wicedyrektor: Stanisław Witkowski.
Sekretarz: Roman Dyboski.

Wydział historyczno-filozoficzny:

Dyrektor: Stanisław Estreicher.
Wicedyrektor: Franciszek Bujak.
Sekretarz: Władysław Semkowicz.

Wydział matematyczno-przyrodniczy:

Dyrektor: Emil Godlewski.
Wicedyrektor: Maksymilian Huber.
Sekretarze: Karol Dziewoński.
Stanisław Maziarski.

Wydział lekarski:

Dyrektor: Henryk Hoyer.
Wicedyrektor: Witold Orłowski.
Sekretarz: Stanisław Ciechanowski.

CZŁONKOWIE

A) Czynnł

I. Wydział filologiczny

a) Krajowi

- Leon Sternbach**, dr filoz., hon. prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondent od 9 maja 1893). — Kraków, ul. Batorego 14.
- Ludwik Ćwikliński**, dr filoz., b. prof. filologii klasycznej Uniw. Jana Kazimierza, hon. prof. Uniw. Poznańskiego. — Wybrany człon. czyn. 13 maja 1904. — (Korespondent od 9 maja 1893). — Poznań, aleja Marcinkowskiego 2 a.
- Tadeusz Zieliński**, dr filoz., hon. prof. filologii klas. Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 6 maja 1907. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28, m. 136.
- Ignacy Chrzanowski**, dr filoz. h. c., hon. prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondent od 11 maja 1906). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Stanisław Witkowski**, dr filoz., hon. prof. filologii klasycznej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 22 maja 1914. — (Korespondent od 23 maja 1910). — Lwów, ul. Gen. Rozwadowskiego 21.
- Tadeusz Sinko**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondent od 23 maja 1910). — Kraków, Zwierzyniec, ul. Księcia Józefa 13.
- Stanisław Windakiewicz**, dr filoz., hon. prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 28 listopada 1919. — (Korespondent od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Krupnicza 7.
- Kazimierz Nitsch**, dr filoz., prof. języka polskiego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondent od 19 maja 1911). — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 12.

- Juliusz Kleiner**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 28 listopada 1919). — Lwów, ul. Supińskiego 11 A.
- Władysław Kotwicz**, prof. nauk orientalistycznych Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 15 czerwca 1926). — Lwów, ul. Marszałkowska 1, Uniwersytet.
- Stanisław Kot**, dr filoz., em. prof. historii kultury w Polsce Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Kraków, ul. Straszewskiego 7.
- Stanisław Wędkiewicz**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondent od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Brzozowa 12, m. 2.
- Gustaw Przychocki**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Lea 19 A.
- Witold Klinger**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniwersytetu Poznańskiego. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondent od 27 czerwca 1922). — Poznań, ul. Marszałka Focha 64, II p.
- Roman Dyboski**, dr filoz., prof. filologii angielskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondent od 15 czerwca 1923). — Kraków, ul. Krowoderska 27.
- Tadeusz Kowalski**, dr filoz., prof. filologii orientalnej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Gnieźnieńska 5.
- Zygmunt Łempicki**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 5.
- Józef Kostrzewski**, dr filoz., prof. prehistorii Uniw. Poznańskiego. — Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondent od 8 czerwca 1928). — Poznań 15, Strzeszynek.

- Julian Pagaczewski**, dr filoz., em. prof. historii sztuki Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1934. — (Korespondent od 15 czerwca 1926). — Kraków, ul. Floriańska 40.
- Tadeusz Lehr-Spławiński**, dr filoz., prof. filologii słowiańskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 22 czerwca 1935.² — (Korespondent od 8 czerwca 1928). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Jerzy Kuryłowicz**, dr filoz., prof. językoznawstwa indoeuropejskiego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 12 czerwca 1931). — Lwów, Uniwersytet, Marszałkowska 1.
- Kazimierz Moszyński**, prof. etnologii i etnografii słowiańskiej Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 10 czerwca 1932). — Wilno, ul. Gimnazjalna 6, m. 10.
- Stanisław Pigoń**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1939. — (Korespondent od 7 czerwca 1929). — Kraków, ul. Garbarska 7.
- Tadeusz Mańkowski**, dr praw, historyk sztuki. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1939. — (Korespondent od 10 czerwca 1933). — Lwów, ul. Łozińskiego 4.

b) Zagraniczni

- Fryderyk Jerzy Kenyon**, dyr. British Museum w Londynie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — London, British Museum.
- Henryk Omont**, człon. Institut de France i dyr. oddz. rękop. Bibliothèque Nationale w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris XVII, 45 rue St. Ferdinand.
- Fortunat Strowski**, prof. literatury francuskiej w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.

- Aleksander Bellé**, prof. filologii słowiań. Uniwersytetu w Belgradzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Université.
- Józef Strzygowski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniwersytetu w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Wien, Hörlgasse 6.
- Abraham Bredius**, człon. Académie des Beaux-Arts w Paryżu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Monaco, Villa Evelyne, bd de Belgique.
- Emil Mâle**, prof. historii sztuki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, Sorbonne.
- Holger Pedersen**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Kopenhadze. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondent od 12 maja 1921). — København-Hl., Gersonvej 69/II.
- Michał I. Rostowcew**, prof. histor. starożytnej i archeologii klasycznej w Yale University, New Haven (U. S. A.). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — New Haven (U. S. A.).
- Ludwik Radermacher**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien XVIII, Hermann Pachergasse 7.
- Adolf Wilhelm**, dr filoz., prof. starożytności greckich i epigrafiki Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — Wien IX/1, Wasagasse 8.
- Olaf Broch**, prof. filologii słowiańskiej Univ. w Oslo. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Université.
- Borys M. Lapunow**, filolog słowiański, członek Akademii Nauk w Leningradzie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Leningrad, Akademia Nauk.
- Józef J. Mikkola**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Helsinkach. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Helsinki, Université.
- Mateusz Murko**, prof. filologii południowo-słowiańskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Bubeneč, Na Piavě 8.

- Mikołaj van Wijk**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Lejdzie. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Leiden, Nieuwstr. 36.
- Ferdynand Baldensperger**, prof. literatury nowożytnej w Sorbonie. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — Paris, 55 rue de Vaugirard.
- Artur Farinelli**, prof. literatury niemieckiej Uniw. w Turynie. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — Torino, Università.
- Ulryk Wilcken**, prof. historii starożytnej Uniw. w Berlinie. — Wybrany czł. czyn., 12 czerwca 1931. — Berlin-Charlottenburg, Leistikowstrasse 2.
- Edward Norden**, prof. filologii klasycznej i archeologii Uniw. w Berlinie. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1932. — Berlin, Lichterfelde W., Karlstrasse 26.
- Mgr Jan Mercati**, prefekt Biblioteca Apostolica Vaticana — Wybrany czł. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Città del Vaticano, Biblioteca Apostolica Vaticana.
- Juliusz Bertoni**, prof. języka i literatury neolacińskiej Uniw. w Rzymie. — Wybrany czł. czyn. 16 czerwca 1933. — Roma, Università.

II. Wydział historyczno-filozoficzny

a) Krajowi

- Władysław Abraham**, dr praw, hon. prof. prawa kanonicznego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 13 maja 1902. — (Korespondent od 9 maja 1893). — Lwów, ul. Długosza 16.
- Bronisław Dembiński**, dr filoz., hon. prof. hist. powszechnej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany czł. czyn. 29 maja 1917. — (Korespondent od 17 maja 1900). — Poznań, ul. Matejki 55.
- Stanisław Kutrzeba**, dr praw, prof. historii prawa polskiego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondent od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Pierackiego 15.
- Fryderyk Papée**, dr filoz., em. dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, hon. prof. Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn.

28 maja 1920. — (Korespondent od 6 maja 1907). — Kraków, ul. J. Piłsudskiego 40.

Jan Korwin Kochanowski, hon. i em. prof. hist. pol. wieków średnich Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondent od 28 listopada 1919). — Warszawa, ul. Koszykowa 67.

Franciszek Bujak, dr filoz., prof. polskiej i powszechnej historii gospodarczej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondent od 29 maja 1917). — Lwów, ul. Grunwaldzka 11 a.

Władysław Semkowicz, dr praw, prof. nauk pomocniczych histor. i histor. średniowiecznej Uniw. Jagiellońskiego — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondent od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Michałowskiego 9.

Władysław Heinrich, dr filoz., prof. filozofii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondent od 28 listopada 1919). — Kraków, plac Groble 8.

Marcell Handelsman, dr filoz., prof. historii powszechnej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1924. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Łowicka 52.

Adam Krzyżanowski, dr praw, prof. ekonomii politycznej i polityki ekonomicznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Łobzowska 12.

Fryderyk Zoll, dr praw, hon. prof. prawa cywilnego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondent od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Pierackiego 25.

Stanisław Estreicher, dr praw, prof. prawa zachodnio-europejskiego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondent od 22 maja 1914). — Kraków, ul. Sobieskiego 10.

Jan Rutkowski, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondent od 17 czerwca 1924). — Poznań, ul. Kossaka 2/III.

- Jan Czekanowski**, dr filoz., prof. antropologii i etnologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1932. — (Korespondent Wydz. matematyczno-przyrodniczego od 12 czerwca 1925). — Lwów, ul. Stryjska 24.
- Władysław Konopczyński**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondent od 27 czerwca 1922). — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Ks. Konstanty Michalski**, dr filoz., prof. filozofii chrześcijańskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 16 czerwca 1933. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Stradom 4.
- Jan Dąbrowski**, dr filoz., prof. historii średniow. Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1936. — (Korespondent od 12 czerwca 1925). — Kraków, pl. Inwalidów 4.
- Jan Kucharzewski**, historyk. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1936. — (Korespondent od 18 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Górnośląska 24, m. 7.
- Oskar Halecki**, dr filoz., prof. historii Europy wschodniej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1936. — (Korespondent od 7 czerwca 1929). — Warszawa, Uniwersytet.
- Marian Kukiel**, dr filoz., docent historii nowożytnej ze szczególnym uwzględnieniem historii wojskowości Uniw. Jagiellońskiego, dyrektor Muzeum ks. Czartoryskich w Krakowie. — Wybrany czł. czyn. 14 czerwca 1937. — (Korespondent od 10 czerwca 1932). — Kraków, ul. Pijarska 15.
- Jan Łukasiewicz**, dr filoz., prof. hon. filozofii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 14 czerwca 1937. — Warszawa, Sewerynow 6, m. 7.
- Juliusz Makarewicz**, dr praw, prof. prawa i procesu karnego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 15 czerwca 1923). — Lwów, ul. Mochnackiego 57.
- Roman Rybarski**, dr praw, prof. skarbowości Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 12 marca 1925). — Warszawa, ul. Marszałkowska 79.

Stanisław Kętrzyński, dr filoz., prof. historii polskiej średniowiecznej i nauk pomocniczych historii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 7 czerwca 1929). — Warszawa, ul. Sienkiewicza 3, m. 11.

Stanisław Grabski, dr filoz., prof. ekonomii politycznej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1939. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Lwów, Wólka Pannieńska 5.

Kazimierz Tymieniecki, dr filoz., prof. historii średniowiecznej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1939. — (Korespondent od 8 czerwca 1928). — Poznań, Grodziska 11.

aa) Członkowie nadliczbowi przybrani

Z Wydziału filologicznego wybrani d. 26 marca 1919 i d. 9 marca 1920:

Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot.

b) Zagraniczni

Fryderyk Wilhelm Foerster, dr filoz. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — Paris, 1 rue Newton.

Helge Almquist, dyrektor szwedzkich archiwów państwowych. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — Stockholm, Riksarkivet.

Mikołaj Iorga, prof. historii nowożytnej Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — București, Université.

Slobodan Jovanović, prof. prawa narodów Uniw. w Belgradzie. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — Beograd, Université.

Halvdan Koht, prof. historii Uniw. w Oslo. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Oslo, Université.

Joachim Volpe, prof. hist. politycznej nowożytnej Uniw. w Rzymie. — Wybrany człon. czyn. 11 czerwca 1930. — Roma, Università.

Ferdynand Šišić, prof. historii słowiańskiej Uniw. w Zagrzebiu. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — Zagreb, Visoka ul. 10.

G. M. Trevelyan, prof. historii nowożytnej Uniw. w Cambridge (Anglia). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1931. — Garden Corner, West Road, Cambridge.

- Alfons Dopsch**, prof. historii powszechnej austriackiej Uniw. w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — Wien, Universität.
- Salwator Riccobono**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Rzymie. — Wybrany człón. czyn. 10 czerwca 1932. — Roma, Università.
- Alfred Coville**, przewodniczący Komitetu Narodowego Historyków Francuskich. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — Paris VII, 2 rue du Maréchal Harispe.
- Jerzy Pagés**, prof. historii nowożytnej w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — Paris, Sorbonne.
- James Shotwell**, prof. historii w Columbia University w Nowym Jorku. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1933. — New York, Columbia University.
- Karol Diehl**, prof. historii bizantyńskiej w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1934. — Paris, Sorbonne.
- Aage Friis**, prof. historii Uniwersytetu w Kopenhadze. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1934. — Kjøbenhavn, Solsøvtvei 62.
- Jan Bortolucci**, prof. prawa rzymskiego Uniw. w Bolonii. — Wybrany człón. czyn. 21 czerwca 1935. — Bologna, Università.
- Edward Driault**, redaktor Revue des Etudes Napoléoniennes w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 21 czerwca 1935. — Versailles, 3 Avenue Mirabeau, «Le Saule».
- J. Holland Rose**, prof. historii morskiej Uniw. w Cambridge (Anglia). — Wybrany człón. czyn. 21 czerwca 1935. — Cambridge, 4 Millington Road.
- Bronisław Malinowski**, prof. antropologii Uniw. w Londynie. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 11 czerwca 1930). — London N. W. 3, 6 Oppidans Road.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy

a) Krajowi

- Leon Marchlewski**, dr filoz., prof. chemii lekarskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — (Korespondent od r. 1899). — Kraków, ul Pomorska 10.

- Kazimierz Żorawski**, dr filoz., hon. prof. matem. Uniwersytetu J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 9 czerwca 1916. — (Korespondent od 17 maja 1900). — Warszawa, ul. Filtrowa 77, m. 20.
- Józef Morozewicz**, dr filoz. h. c., magister mineralogii i geognozji, b. dyrektor Państw. Instytutu Geologicznego. — Wybrany człon. czyn. 17 maja 1918. — (Korespondent od 12 maja 1902). — Warszawa, ul. Rakowiecka 43, m. 4.
- Michał Siedlecki**, dr filoz., prof. zool. Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 28 maja 1920. — (Korespondent od 11 maja 1903). — Kraków, pl. Inwalidów 4.
- Stanisław Józef Thugutt**, dr chemii, prof. hon. mineralogii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondent od 2 maja 1913). — Warszawa, ul. Koszykowa 11 b.
- Wacław Sierpiński**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 12 maja 1921. — (Korespondent od 29 maja 1917). — Warszawa, ul. Marszałkowska 73, m. 3.
- Karol Dziewoński**, dr nauk techn., prof. chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondent od 28 listopada 1919). — Kraków, ul. Halczyna 29.
- Kazimierz Białaszewicz**, dr filoz., prof. fizjologii zwierząt Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1923. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wawelska 15.
- Władysław Szafer**, dr filoz., prof. botaniki i dyr. Ogródu Botanicznego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1925. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Lubicz 46.
- Stanisław Zaremba**, dr nauk matem., prof. matematyki Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 15 czerwca 1926. — (Korespondent od 11 maja 1903). — Kraków, Warszawskie, ul. Żytnia 6.
- Stefan Kreutz**, dr filoz., prof. mineralogii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człon. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 17 maja 1918). — Kraków, pl. Inwalidów 4.

- Tadeusz Banachiewicz**, dr filoz. h. c., mgr astronom., prof. astronomii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Kraków, ul. Kopernika 27.
- Wojciech Świętosławski**, dr chemii, prof. chemii fizycznej Politechniki Warszawskiej. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1927. — (Korespondent od 15 czerwca 1923). — Warszawa, ul. Krzyckiego 10.
- Zygmunt Wóycicki**, prof. botaniki ogólnej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Warszawa, ul. Wspólna 16, m. 7.
- Ignacy Mościcki**, dr filoz. h. c., hon. prof. Politechniki Warszawskiej, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. — Wybrany czł. czyn. 8 czerwca 1928. — Warszawa, Zamek.
- Eugeniusz Romer**, dr fil., hon. prof. geografii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 9 czerwca 1916). — Lwów, ul. Długosza 25.
- Czesław Białobrzelski**, mgr fiz. i geofiz., prof. fizyki teoretycznej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Warszawa, ul. Akademicka 3, m. 13.
- Stefan Pleńkowski**, dr nauk fiz. i matem., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 7 czerwca 1929. — (Korespondent od 15 czerwca 1926). — Warszawa, ul. Hoża 69, Zakład fizyczny.
- Konstanty Zakrzewski**, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondent od 28 maja 1920). — Kraków, pl. Inwalidów 4.
- Bolesław Hryniewiecki**, dr botaniki, prof. systematyki i geografii roślin Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — (Korespondent od 12 maja 1921). — Warszawa, Aleja Ujazdowska 6/8.
- Jan Hirschler**, dr filoz., prof. zoologii i anatomii porównawczej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondent od 17 czerwca 1924). — Lwów, ul. Suńskiego 5.

Feliks Rogoziński, dr filoz., prof. fizjologii i nauki żywienia zwierząt Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Siemiradzkiego 12.

Mieczysław Centnerszwer, dr filoz., dr chem. h. c., prof. chemii fizycznej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondent od 7 czerwca 1929). — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26.

Jan Nowak, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1931. — (Korespondent od 7 czerwca 1929). — Kraków, ul. Słoneczna 35.

Maksymilian Huber, inż., dr nauk technicz., prof. mechaniki technicznej Politechniki Warszawskiej. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1934. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Warszawa, ul. Koszykowa 75, gm. A., m. 4.

Stefan Mazurkiewicz, dr filoz., prof. matematyki Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1936. — (Korespondent od 27 czerwca 1922). — Warszawa, ul. Oboźna 11, m. 7.

Seweryn Krzemieniewski, dr filoz., prof. anatomii i fizjologii roślin Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany człón. czyn. 17 czerwca 1938. — (Korespondent od 12 czerwca 1931). — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.

aa) Członkowie przybrani

Emil Godlewski, Henryk Hoyer, Kazimierz Kostanecki, Stanisław Maziarski.

b) Zagraniczni

Franciszek Vejdovský, dr filoz., prof. zoologii i anatomii porównawczej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 11 maja 1903. — Praha II, Riegřovo nábřeží 28.

Maurycy Lugeon, dr filoz., prof. geologii i paleontologii Uniw. w Lozannie. — Wybrany człón. czyn. 28 maja 1920. — Lausanne, avenue Secrétan 23.

- Elias Cartan**, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Paris, Sorbonne.
- Sir Józef J. Thomson**, F. R. S., O. M., Master Trinity College, Cambridge. — Wybrany człón. czyn. 12 maja 1921. — Cambridge (Anglia), Trinity Lodge.
- Leopold Adametz**, dr filoz., em. prof. Hochschule für Bodenkultur w Wiedniu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — (Korespondent od 2 maja 1895). — Wien XIX, Eichendorffgasse 7.
- Henryk Lebesgue**, prof. matematyki w Collège de France w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 27 czerwca 1922. — Paris, 35 bis rue St. Sabin.
- G. H. Hardy**, prof. geometrii Uniw. w Oksfordzie. — Wybrany człón. czyn. 15 czerwca 1923. — Trinity College, Cambridge.
- Maurycy Caullery**, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Paris, 105 bd Raspail (Laboratoire d'Evolution).
- Sir F. G. Hopkins**, F. R. S., prof. biochemii Uniw. w Cambridge (Anglia). — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Cambridge, University.
- Paweł Pelseneer**, b. sekretarz dożywotni Król. Akademii Umiejętności w Brukseli. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1925. — Bruxelles, 2 rue Beliard.
- Artur Keith**, anatom i konserwator the Hunterian Museum przy Royal College of Surgeons of England w Londynie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — London.
- Mikołaj Łuzin**, prof. matematyki Uniw. w Moskwie. — Wybrany człón. czyn. 8 czerwca 1928. — Moskwa, Arbat 25, m. 8.
- Henryk Villat**, prof. mechaniki w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris, Sorbonne.
- Ludwik de Broglie**, dr nauk ścisłych, prof. Sorbony. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Neuilly (Seine), 94 rue Perronet.
- Karol Domin**, prof. botaniki Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człón. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.

- Jan Driesch**, prof. filozofii Uniw. w Lipsku. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Leipzig, Universität.
- Kazimierz Fajans**, prof. chemii fizycznej Uniw. w Ann Arbor (Michigan, U. S. A.). — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Ann Arbor, Mich., U. S. A., University of Michigan, Chemistry Department.
- Maurycy Frechet**, prof. matematyki w Sorbonie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Paris XV, 12 Squire Desnouettes.
- Kurt Herbst**, prof. zoologii doświadczalnej Uniw. w Heidelbergu. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Heidelberg, Universität
- Bogumił Němec**, prof. fizjologii i anatomii roślin Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- A. G. Tansley**, prof. botaniki Uniw. w Oksfordzie. — Wybrany człon. czyn. 7 czerwca 1929. — Oxford, University.
- D'Arcy W. Thompson**, prof. zoologii Uniw. w Saint Andrews. — Wybrany człon. czyn. 16 czerwca 1934. — Saint Andrews (Fife, Scotland).
- Gabriel Bertrand**, prof. chemii biologicznej w Sorbonie, członek Institut de France. — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1936. — Paris, 28 rue du Dr. Roux, Laboratoire de Chimie Biologique.
- Sir Artur Stanley Eddington**, prof. astronomii Uniw. w Cambridge (Anglia). — Wybrany człon. czyn. 12 czerwca 1936. — Cambridge, Observatory.

IV. Wydział lekarski

a) Krajowi

- Adolf Beck**, dr med., hon. prof. fizjologii Uniw. Jana Kazimierza. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 2 maja 1913). — Lwów, ul. Asnyka 4.
- Stanisław Ciechanowski**, dr med., prof. anatomii patologicznej Uniw. Jagiellońskiego. — Kraków, ul. Szopena 11.
- Witold Chodźko**, dr med., b. minister zdrowia. — Warszawa, ul. Marszałkowska 68.

- Stefan Dąbrowski**, prof. chemii lekarskiej Uniw. Poznańskiego. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 8 czerwca 1928). — Poznań, Uniwersytet.
- Emil Godlewski**, dr med., prof. embriologii i biologii ogólnej Uniw. Jagiellońskiego. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 17 maja 1918. — (Korespondent od 22 maja 1912). — Kraków, ul. św. Jana 20.
- Henryk Hoyer**, dr med., hon. prof. anatomii porównawczej Uniw. Jagiellońskiego. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 28 maja 1920). — (Korespondent od 12 maja 1902). — Kraków, ul. Wyspiańskiego 10.
- Kazimierz Kostanecki**, dr med., hon. prof. anatomii opisowej Uniw. Jagiellońskiego. — Członek czynny Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 12 maja 1902. — (Korespondent od 12 maja 1896). — Kraków, ul. Sienkiewicza 24.
- Józef Markowski**, dr med., prof. anatomii opisowej Uniw. Jana Kazimierza. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 27 czerwca 1922). — Lwów, ul. Piekarska 52.
- Stanisław Maziarski**, dr med., prof. histologii prawidłowej Uniw. Jagiellońskiego. — (Korespondent Wydziału matematyczno-przyrodniczego od 10 czerwca 1927). — Kraków, ul. Lenartowicza 17, m. 6.
- Jan Mazurkiewicz**, dr med., prof. psychiatrii Uniw. J. Piłsudskiego. — Warszawa, ul. Hoża 58, m. 2.
- Roman Nitsch**, dr med., prof. mikrobiologii i serologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Warszawa, Nowy Świat 19, m. 11.
- Witold Nowicki**, dr med., prof. anatomii patologicznej Uniw. Jana Kazimierza. — Lwów, ul. Kampiana 9.
- Witold Orłowski**, dr med., prof. patologii i terapii chorób wewnętrznych Uniw. J. Piłsudskiego. — Warszawa 22, ul. Krzyckiego 9, m. 4.
- Kazimierz Orzechowski**, dr med., prof. neurologii Uniw. Warszawskiego. — Warszawa, al. Róż 6.

Leon Wachholz, dr med., hon. prof. medycyny sądowej Uniw. Jagiellońskiego. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 8.

Adam Wrzosek, dr med., prof. historii medycyny Uniw. Poznańskiego. — Poznań, ul. Krzyżowa 7.

Rudolf Weigl, dr filoz., prof. biologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 11 czerwca 1930. — Lwów, ul. Wagilewicza 4.

Ksawery Lewkowicz, dr med., prof. pediatrii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Krowoderska 19.

Julian Nowak, dr med., dr medycyny weterynaryjnej, em. prof. weterynarii i bakteriologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 4.

Maksymilian Rutkowski, dr med., em. prof. chirurgii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany czł. czyn. 10 czerwca 1932. — Kraków, ul. Długa 6.

Edward Loth, dr med. i filoz., prof. anatomii prawidłowej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1934. — (Korespondent od 10 czerwca 1927). — Warszawa, ul. Akacjowa 6; dla wydawnictw: Chałubińskiego 5.

Jerzy Modrakowski, dr med., prof. farmakologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany czł. czyn. 15 czerwca 1934. — (Korespondent od 11 czerwca 1930). — Warszawa, Zakład farmakologii eksperymentalnej Uniw. J. Piłsudskiego, Krakowskie Przedmieście 26f28.

Hilary Schramm, dr med., hon. prof. chirurgii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 21 czerwca 1935. — (Korespondent od 12 czerwca 1931). — Lwów, ul. Kraszewskiego 19 A.

Marian Franke, dr med., prof. patologii ogólnej i doświadczalnej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany czł. czyn. 14 czerwca 1937. — (Korespondent od 11 czerwca 1930). — Lwów, ul. Wawłowa 29.

b) Zagraniczni

- Ludwik Lapique**, prof. fizjologii w Sorbonie. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1934. — Paris, Sorbonne.
- Albert Policard**, prof. histologii Uniw. w Lionie. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1934. — Lyon, Université.
- Henryk Roger**, prof. patologii Uniwersytetu w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 16 czerwca 1934. — Paris, Université.
- Ludwik Aschoff**, prof. patologii Uniw. w Fryburgu (Bryzgowia). — Wybrany człón. czyn. 21 czerwca 1935. — Freiburg in Br., Universität.
- Juliusz Bordet**, prof. bakteriologii Uniw. w Brukseli i dyrektor Institut Pasteur de Bruxelles. — Wybrany człón. czyn. 21 czerwca 1935. — Bruxelles, rue du Remorqueur 28.
- Gustaw Roussy**, prof. patologii Uniw. w Paryżu. — Wybrany człón. czyn. 12 czerwca 1936. — Paris, Université.
- Harvey Cushing**, prof. neurologii Uniw. w Yale (U. S. A.). — Wybrany człón. czyn. 14 czerwca 1937. — Yale, University.
- Albert Szent-Györgyi**, prof. chemii lekarskiej Uniw. w Szeged. — Wybrany człón. czyn. 14 czerwca 1937. — Szeged, Université.

B) Korespondenci

I. Wydział filologiczny

a) Krajowi

- Tadeusz Grabowski**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 21 maja 1909. — Poznań, ul. Grunwaldzka 57.
- Feliks Kopera**, dr filoz., prof. historii kultury w Polsce i wschodniej Europie Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 17 maja 1918. — Kraków, ul. Wyspiańskiego 12.
- Władysław Podlacha**, dr filoz., prof. historii sztuki nowożytnej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 28 maja 1920. — Lwów, ul. Issakowicza 12.
- Seweryn Hammer**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Kraków, Salwator, ul. Gontyna 9.

- Eugeniusz Kucharski**, dr filoz., prof. polskiej literatury porównawczej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Lwów, ul. Strzała 4 I p.
- Władysław Folkierski**, dr filoz., prof. filologii romańskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Kraków, al. Słowackiego 15.
- Mojżesz Schorr**, dr filoz., prof. języków semickich i historii staro-semickiego Wschodu Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Warszawa, Tłomackie 7, m. 3.
- Adolf Chybiński**, dr filoz., prof. muzykologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Ujejskiego 12.
- Adam Kleczkowski**, dr filoz., prof. filologii germańskiej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Kraków, ul. Grunwaldzka 21.
- Stanisław Łempicki**, dr filoz., prof. historii oświaty Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Lwów, ul. Łyczakowska 16 II p.
- Zdzisław Jachimecki**, dr muzykologii, prof. historii i teorii muzyki Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Kraków, ul. Grodzka 47.
- Władysław Tatarkiewicz**, dr filoz., prof. filozofii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Warszawa, ul. Marszałkowska 25, m. 5.
- Włodzimierz Antoniewicz**, dr filoz., prof. archeologii przedhistorycznej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa 6, Sewerynow 6, m. 11.
- Wacław Borowy**, dr filoz., krytyk literacki. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. św. Barbary 10.
- Julian Krzyżanowski**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Warszawa, ul. Sewerynow 6, m. 3.
- Wojśław Molé**, dr filoz., prof. historii sztuki narodów słowiańskich Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Kraków, al. Słowackiego 15.

- Józef Morawski**, dr ès lettres, prof. filologii romańskiej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Poznań, ul. Orzeszkowej 9—11, m. 2.
- Józef Muczkowski**, dr praw, historyk sztuki. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Kraków, ul. Karmelicka 3.
- Jan Otrębski**, dr filoz., prof. językoznawstwa indoeuropejskiego i filologii sanskryckiej Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Wilno, Uniwersytet.
- Jan Sajdak**, dr filoz., em. prof. filologii klasycznej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Poznań, ul. Matejki 30/31.
- Zygmunt Batowski**, dr filoz., prof. historii sztuki Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Warszawa, Sewerynow 6, m. 9.
- Leon Kozłowski**, dr filoz., prof. prehistorii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Lwów, Uniwersytet.
- Roman Pollak**, dr filoz., prof. historii literatury polskiej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Poznań, ul. Libelta 13.
- Ks. Stanisław Kozierowski**, prof. tyt. nauk pomocniczych historii Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 12 czerwca 1936. — Winnagóra, p. Miłosław, Wkp.
- Stanisław Schayer**, dr filoz., prof. filologii indyjskiej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 12 czerwca 1936. — Warszawa, ul. Brzozowa 2, m. 21.
- Karol Badecki**, dr filoz., doc. historii literatury polskiej oraz archiwistyki i bibliografii Uniw. Jana Kazimierza, dyrektor Archiwum Akt Dawnych, Biblioteki i Muzeum historycznego miasta Lwowa. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Lwów, ul. Międzyńskiego 6.
- Mieczysław Gębarowicz**, dr filoz., tytuł. prof. historii sztuki Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Lwów, Senatorska 9.
- Wacław Lednicki**, dr filoz., prof. historii literatury rosyjskiej

Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Kraków, al. Słowackiego 8, m. 12.

Adam Bochnak¹, dr filoz., doc. historii sztuki narodów chrześci-

¹ Adam Bochnak, ur. 17 IX 1899 w Krakowie. Po ukończeniu Gimnazjum im. B. Nowodworskiego (św. Anny) w Krakowie, studiował historię sztuki na Wydziale filozoficznym Uniw. Jag. i uzyskał w r. 1922 stopień doktorski. Studia fachowe uzupełnił w czasie podróży zagranicznych. W latach 1920—37 był asystentem, od 1937 jest prowizorycznym adiunktem Zakładu Historii Sztuki Uniw. Jagiell. W r. 1925 habilitował się z historii sztuki narodów chrześcijańskich na Wydziale filozoficznym Uniw. Jagiell.

Ogłosił drukiem: 1) Makaty marszałka Francji Franciszka de Créqui księcia de Lesdiguières (Przemysł-Rzemiosło-Sztuka III 3, 1923). — 2) Kościół św. Stanisława w Uhercach (Przegląd Powszechny 1925). — 3) Kolegiata św. Józefa w Klimontowie (Przegląd Powszechny 1925). — 4) Warowny klasztor karmelitów bosych w Starym Zagórzu (Rocz. Przemyski V 1925). — 5) Giovanni Battista Falconi (Kraków 1925). — 6) Zabytki przemysłu artystycznego w kościele parafialnym w Luborzycy, (Kraków 1925, wspólnie z prof. J. Pagaczewskim). — 7) Kościół dawnego opactwa cysterskiego w Jędrzejowie (Spr. PAU 1926). — 8) Rzeźby z XVIII wieku w Kielcach, Jędrzejowie i Zielonkach (Prace KHS V 1930). — 9) Ze studiów nad rzeźbą lwowską w epoce rokoka (Kraków 1931). — 10) Dary złotnicze Kazimierza Wielkiego dla kościołów polskich (Rocz. Krak. XXV 1933, wspólnie z prof. J. Pagaczewskim). — 11) Z dziejów malarstwa gotyckiego na Podkarpaciu (Prace KHS VI 1934). — 12) Nieznany fragment poematu Adama Mickiewicza (Przegląd współczesny 1934). — 13) Dwa naczynia srebrne z herbami Wazów w kolegiacie łowickiej (Prace KHS VI 1935). — 14) Tabernakulum w kościele niegdyś cysterskim w Jędrzejowie (Prace KHS VI 1935). — 15) »Opłakiwanie Chrystusa«, obraz w głównym ołtarzu kościoła parafialnego w Bieczu (Księga pam. ku czci Leona Pinińskiego 1936). — 16) Relikwiarz krzyża świętego w katedrze sandomierskiej (Prace KHS VII 1937, wspólnie z prof. J. Pagaczewskim). — 18) Czterdziestolecie działalności Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa (wspólnie z dr K. Pieradzką, Kraków 1937). — 19) Niedoszły medal projektu Michała Stachowicza (Rocz. Krak. XXX 1938). — 20) Pięć listów Kościuszki (Rocz. Krak. XXX 1938). — 21 a) Grób biskupa Maura w krypcie św. Leonarda na Wawelu (Rocz. Krak. XXX 1938). — 21 b) Le tombeau de l'évêque Maurus dans la crypte de St. Léonard de la cathédrale de Cra-

jańskich Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Kraków, ul. Radziwiłowska 17.

Jerzy Kowalski¹, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Lwów, ul. Supińskiego 11.

Kazimierz Piekarski², dr filoz., doc. bibliografii i bibliologii Uniw. J. Piłsudskiego, kierownik działu starych druków Biblioteki Na-

covie (Dawna Sztuka II, 1 1939). — 22) Przywilej Stanisława Augusta dla Ignacego Grebla oraz szyld jego drukarni w Krakowie (Silva Rerum 1939, 3). — Nadto indeks do VI i VII tomu Prac Komisji Historii Sztuki, współredakcja (z drem J. Muczkowskim) Rocznika Krakowskiego od t. XXVI do XXX i Biblioteki Krakowskiej od t. 84 do 101 oraz recenzje i artykuły w sprawie opieki nad zabytkami.

¹ Dane bio- i bibliograficzne nie zostały nadesłane.

² Kazimierz Piekarski, ur. 30 III 1893 w Târgu-Jiu w Rumunii, do szkół powszechnych i średnich uczęszczał w Krakowie, Chyrowie, Lwowie i w Stanisławowie. Egzamin dojrzałości złożył w 1915 r. Ukończył Wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 1915—1920. Doktorat filozofii w r. 1927. Habilitował się w zakresie bibliografii i bibliologii na Uniwersytecie J. P. w Warszawie w r. 1937. Pracował jako bibliotekarz w Polskiej Akademii Umiejętności, Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Lwowie, w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, od r. 1931 kierownik Działu Starych Druków Biblioteki Narodowej J. P. w Warszawie.

Ważniejsze prace: 1) Przegląd wydawnictw średniowiecznych zapisek i rot przysięg sądowych z ksiąg grodzkich i ziemskich (1919). — 2) W sprawie dwu »wydań« krakowskich Turrekrematy (1920). — 3) Katalog księgarski drukarza augsburskiego Jana Baemlera z roku około 1486 (1922). — 4) Fragmenty dwu zaginionych dialogów Mikołaja Reja (1923). — 5) O średniowiecznych wydaniach statutów świeckich (syntagmatów) (1923). — 6) Drobiazgi bibliograficzne. I Jan Virdung z Hasfurtu. II Fragment Wietorowego wydania »Sowizdrzała« (1924). — 7) Uwagi i uzupełnienia do katalogu inkunabułów mogińskich (1924). — 8) Nieznane druki reformacyjne XVI wieku (1924). — 9) Inwentarz inkunabułów bibliotek polskich. Seria I (1925). — 10) Pierwsza drukarnia Floriana Unglera 1510—1516 (1926). — 11) Memorial o początku i sukcesji papierni prądnickiej (1926). — 12) Biblioteka Piotra Wolskiego biskupa płockiego. I Odkrycie »Volsiany« w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej (1928). — 13) Katalog

rodowej J. Piłsudskiego w Warszawie. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 32.

Antoni Śmieszek¹, dr filoz., prof. egiptologii Uniw. J. Piłsudskiego — Wybrany 9 czerwca 1939. — Otwock, Leśna 5.

Biblioteki Kórnickiej. I Polonica XVI-go wieku (1929). — 14) Rękopiśmienne dedykacje autorskie XVI wieku. Seria I (1929). — 15) Uwagi o chronologii wydań statutów sejmowych z czasów Zygmunta Starego (1929). — 16) O zadania i metody badań proweniencyjnych (1929). — 17) Inkunabuły Biblioteki Jagiellońskiej. Inwentarz przybytków z lat 1900—1927 (1930 i 1936). — 18) Miscellanea bibliograficzne. I »Enchiridion« Grzegorza z Szamotuł 1528. II Pienie o elekcji Zygmunta Augusta 1530. III »Kuchmistrzostwo« Macieja Szarffenberga. IV »Poncjans« Wietorów. V Powieść rzeczy istej o założeniu klasztoru na Lysej Górze 1538. VI Frantowe prawa (1930). — 19) Bibliografia dzieł Jana Kochanowskiego. Wiek XVI i XVII (1930 i 1934). — 20) Książka w Polsce XV i XVI wieku (1931). — 21) Pierwszy drukarz polski: Kasper Straube? (1934). — 22) Fragmenty czterech nieznanych wydań Marchołta (1935). — 23) Polonia Typographica saeculi sedecini. Zbiór podobizn zasobu drukarskiego tłoczni polskich XVI stulecia I, II (1936 i 1937). — 24) Zadania bibliografii polskiej XVI stulecia (1936).

¹ Antoni Śmieszek, ur. 22 maja 1881 r. w Oświęcimiu. Szkołę średnią ukończył w Wadowicach. Matura tamże w roku 1901. W jesieni tegoż roku wstąpił na Wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Studia zagraniczne odbywał w Monachium, Berlinie, Paryżu i Londynie. Stopień doktora filozofii uzyskał w Krakowie, w roku 1910. W r. 1917 wybrany został najpierw docentem a potem profesorem Uniwersytetu w Tomsku na Syberii. Wykładał tam przez trzy lata (1918—1921) gramatykę porównawczą języków indoeuropejskich (na Wydziale historyczno-filozoficznym). Od 1 października 1921, zastępca profesora na Wydziale humanistycznym (wówczas jeszcze filozoficznym) Uniwersytetu Poznańskiego; od 1 kwietnia 1922 mianowany tamże profesorem nadzwyczajnym, a w r. 1925 profesorem zwyczajnym. Czas od 30 września 1933 do 30 kwietnia 1934 pozostawał w stanie nieczynnym; od 1 maja 1934 powołany został na Uniwersytet J. Piłsudskiego na katedrę egiptologii.

Ważniejsze prace: 1) *Etymologica* (Materiały i Prace Kom. Jęz. AU, t. IV, Kraków 1909). — 2) *Recenzja Gramatyki języka polskiego R. Pilata* (Rocz. Slaw. t. 11, Kraków 1909). — 3) *Przyczynki do objaśnienia napisów staro-perskich* (Rozpr. Wydz. Filolog. AU, t. 51, Kraków 1912). — 4) *Awestyjskie podanie o wieku złotym i potopie* (Pamiętkowa księga dla prof. Józefa Tretiaka,

Witold Taszycki¹, dr filoz., prof. języka polskiego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Lwów, ul. Supińskiego 11 a.

Kraków 1913). — 5) O nazwach rzeki Nilu (Charisteria C. Morawski, Cracoviae 1922, pars Polona). — 6) Egipt starożytny w świetle źródeł (Teksty źródłowe do nauki historii, zeszyt 1, Kraków 1924). — 7) 8) 9) Trzy rozprawki w Roczn. Oriental. t. II (Lwów 1925). — 10) Recenzje dwóch książek ks. dr Władysława Szczyńskiego (tamże). — 11) Iran starożytny w świetle źródeł (Teksty źródłowe do nauki historii, zeszyt 4, Kraków 1926). — 12) Geneza podania greckiego o Memnonie, królu Etiopów (Prace Kom. Oriental. PAU, nr 9, Kraków 1926). — 13) Trzej bogowie greccy, pochodzący z Azji Mniejszej (Roczn. Oriental. t. III, Lwów 1927). — 14) Nowa próba objaśnienia greckiego nagłosowego ζ (dzeta) < idz. *j (*y-) (Symbolae grammaticae in honorem Iannis Rozwadowski, vol. I, Cracoviae 1927). — 15) Ἄγγελος et Δαβύρινθος (Eos t. XXX, Lwów 1927). — 16) Σάρδεις et Ξουάρεις (Roczn. Oriental. t. IV, Lwów 1928). — 17) Peuples libyens connus des Egyptiens et des Grecs I (Roczn. Oriental. t. V, Lwów 1929). — 18) Die Kabiren und die chettischen Felsreliefs von Yazyly-kaja (Roczn. Oriental. t. VI, Lwów 1929) (wspólnie z Kazimierzem Winiewiczem). — 19) L'origine asianique du titre grec Ἄναξ (Eos t. XXXI, Lwów 1928). — 20) Literatura starożytnego Egiptu (Wielka Literatura Powszechna t. I, Warszawa 1928—30). — 21) Antologia z literatury egipskiej (tamże t. V, Warszawa 1931). — 22) Kilka przyczynków do wyjaśnienia genezy alfabetu semickiego (Spr. PAU tom 38). — 23) Semicka i egipska nazwa słońca (Roczn. Oriental. t. IX, Lwów 1934). — 24) Wokalizacja cechy feminini -t w języku egipskim (Roczn. Oriental. t. XI, Lwów 1936). — 25) Uwagi o sufiksie nominalnym -w w języku egipskim (tamże). — 26) Uwagi o przypuszczalnym wokalizmie języka praegipskiego (Spr. PAU tom 40). — 27) Notes on Egyptian Accent as evidenced in Coptic Nouns (Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Prace Kom. Filolog. P. T. P. N., t. VII, z. 6, Poznań 1935). — 28) Some Hypotheses concerning the Prehistory of the Coptic Vowels (Prace Kom. Oriental. PAU, nr 23, Kraków 1936). — 29) Kilka egipskich i koptyjskich nazw zwierząt (Roczn. Oriental. t. XIII, Lwów 1937). — 30) Religia egipska (w tomie »Religie Wschodu« zbioru Biblioteka Wiedzy, Warszawa 1937).

¹ Witold Taszycki, ur. w Zagórzanach (pow. gorlicki) 20 czerwca 1898, ukończył gimnazjum w Krakowie, studia językoznawcze, slawistyczne i polonistyczne odbył na Wydziale historyczno-filologicznym Uniw. w Sofii i Wydziale filozoficznym Uniw.

b) Zagraniczni

Marian Szyjkowski, dr filoz., prof. hist. liter. polskiej Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 28 listopada 1919. — Praha IV. na Valech 16.

Jagiell. w Krakowie, gdzie w r. 1922 uzyskał stopień doktora filozofii. Studia uniwersyteckie uzupełnił następnie studiami specjalnymi w Niemczech (dwukrotny wyjazd na Łużyce), w Czechach i Francji. Od października 1922 do 31 grudnia 1928 był starszym asystentem przy katedrze indoeuropeistyki U. J. W jesieni 1925 habilitował się w U. J. do językoznawstwa słowiańskiego. Od listopada 1929 do 31 kwietnia 1936 był profesorem nadzw. filologii słowiańskiej w Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie, a od 1 maja 1936 jest w tymże uniwersytecie profesorem zwyczaj. języka polskiego.

Ważniejsze prace: 1) Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym. I. *Pakostaw, Pękostaw* i pochodne (Język Polski VIII 1923). — 2) Łużyczanie w czasie wojny i po wojnie (Przegląd Współczesny 1923, nr 9/10. — 3) Życie umysłowe na Łużycach po wojnie (1918—1923) (Przegląd Współczesny 1923, nr 17). — 4) Imiesłowy czynne, teraźniejszy i przeszły I. w języku polskim (Rozpr. Wydz. Filol. PAU LXI, nr 5, Kraków 1924). — 5) Polskie nazwy osobowe (Bibl. Tow. Miłośn. Jęz. Pol. nr 5, Kraków 1924). — 6) Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym. II. *Borzeta, Bożeta, „Bodzanta”* (Język Polski IX, 1924). — 7) Przyrostek *-isko, -iście* w językach zachodnio-słowiańskich (Slavia IV, 1925/26). — 8) Jan Łoś. W czterdziestolecie pracy naukowej (Przegląd Współczesny 1926, nr 45 i rozszerzona odbitka, Kraków 1926). — 9) Najdawniejsze polskie imiona osobowe (Rozp. Wydz. Filol. PAU LXII, nr 3, Kraków 1926). — 10) Franciszek Kvpil (Przegląd Współczesny 1926, nr 53). — 11) O tzw. kalendarzu imion słowiańskich. W setną rocznicę jego powstania (Język Polski XII, 1927). — 12) Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym. III. *Sancygniew* (Język Polski XII, 1927). — 13) Najdawniejsze zabytki języka polskiego (Bibl. Narod. nr 104, Kraków 1927). — 14) Czechizmy w języku Reja (Prace Filol. XII, 1927). — 15) Stanowisko języka łużyckiego (Symbolae Grammaticae in honorem I. Rozwadowski, t. II, Kraków 1928). — 16) Wybór tekstów staropolskich XVI—XVIII wieku (Lwowska Bibl. Sławist., t. VII, Lwów 1928). — 17) Pochodzenie nazwiska *Żeromski* (Język Polski XIV, 1929). — 18) O przyszłym słowniku imion staropolskich (Język Polski XV, 1930). — 19) Sienkiewicz w piśmiennictwie łużyckim (Ruch Słowiański III, 1930 i rozszerzona odbitka, Kraków 1931). — 20) Dialektologia polska w latach 1915—30 (Przegląd bibliograficzny) (Lud XXX, 1931). — 21) Z historii

Andrzej Mazon, prof. języków i literatur słowiańskich w Collège de France w Paryżu. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Paris.

mazurzenia w języku polskim (Prace Filologiczne XV/2, 1931). — 22) Die polnische Sprachwissenschaft in den Jahren 1915—1930. Teil 1—3 (Zeitschr. f. slav. Philologie VIII, 1931 i IX 1932). — 23) Językoznawstwo polskie w latach 1915 — 1930. Cz. I—IV (Kwartalnik Historyczny XLV/II, 1931 i XLVI/II, 1932). — 24) Formy celownika liczby pojedynczej zaimka osobowego I os. w polszczyźnie średniowiecznej (Sprawozd. z pos. Tow. Nauk. Warsz. XXV, 1931). — 25) Język polski na Śląsku w wiekach średnich (Historia Śląska, t. I, Kraków 1933). — 26) Powstanie i rozwój rzeczowników typu *cielak* (Ustęp z historii narzecza mazowieckiego) (Lud Słowiański III/A, 1933). — 27) Stpol. *cyrki* «cerkiew» (Sbornik w čest na Prof. L. Miletič, Sofia 1933). — 28) Przejście *a* w *e* po spółgłoskach miękkich w dawnych narzeczach północno-polskich (Slavia XII, 1933/34). — 29) Z dawnych podziałów dialektycznych języka polskiego. Cz. I. Przejście *ra* w *re* (Archiwum Tow. Nauk. we Lwowie. Dział I. T. VI, zesz. 1, Lwów 1934). — 30) Dwie nazwy rzeczne: *Nary* i *Pelty* (Kilka uwag o dawnych tematach na -*n*-) (Slavia Occidentalis XII, 1934). — 31) Kazimierz Nitsch. W sześćdziesiąt rocznicę urodzin (Język Polski XIX, 1934). — 23) Z dawnych podziałów dialektycznych języka polskiego. Cz. II. Przyjście *ja* w *je* (Archiwum Tow. Nauk. we Lwowie. Dział I. T. VI, zesz. 2, Lwów 1934). — 33) W sprawie pochodzenia nazw miejscowych typu *Konary*, *Kuchary*, *Piekary* itp. (Slavia Occidentalis XIII, 1934). — 34) Śląskie nazwy miejscowe (Katowice 1935). — 35) Rzekomo patronimiczne nazwy miejscowe (Znaczenie przyrostka *ic*) (Język Polski XXI, 1936). — 36) *Kociewie* i nazwy pokrewne (Poradnik Językowy 1935/36). — 37) Das christliche Element in den polnischen Ortsnamen (Collectanea Theologica XVIII, 1937). — 38) Rzekomo dzierżawcze nazwy miejscowe (Znaczenie przyrostków *-ów*, *-owa*, *-owo* oraz *-in*, *-ina*, *-ino*) (Język Polski XXII, 1937). — 39) J. I. Kraszewski a Łużyczanie (Przegląd Współczesny 1938, nr 3). — 40) Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym. V. Imiona skrócone typu *Budz*, *Budza* (Język Polski XXIII, 1938). — 41) Działalność naukowa Stanisława Szobera (Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego VII, 1938). — 42) Nazwy miejscowe kulturalne (Język Polski XXIV, 1939). — 43) Psalterz Floriański. Wydanie części polskiej i jej tekst w piśmowni nowoczesnej (Lwów 1939). — Nadto liczne mniejsze artykuły naukowe, artykuły popularno-naukowe, recenzje i sprawozdania w czasopismach Język Polski, Slavia, Rocznik Slawistyczny, Przegląd Współczesny, Slavische Rundschau, Nowa Książka i i.

- Jan Melich**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Budapest, Université.
- Stefan Mladenow**, prof. gramatyki porównawczej Uniwersytetu w Sofii. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Sofija, Université.
- Józef Škultéty**, emer. prof. historii i literatury słowackiej Uniwersytetu w Bratysławie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Bratislava, Universita.
- Mateusz Bartoli**, prof. językoznawstwa Uniw. w Turynie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Torino, Università.
- Ryszard Ekblom**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Université.
- Oldřich Hujer**, prof. językoznawstwa porównawczego Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Praha, Karlova Universita.
- Tore Torbiörnsson**, docent filologii słowiańskiej uniwersytetu w Upsali. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Uppsala, Université.
- Jan Maver**, prof. filologii polskiej Uniw. w Rzymie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Roma, Università.
- Jerzy Rappal Noyes**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Berkeley. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Berkeley, California, 1486 Greenwood Terrace.
- Franciszek Ramovš**, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Lublanie. — Wybrany 16 czerwca 1934. — Ljubljana, Université.
- Franck Schoell**, historyk literatury. — Wybrany 16 czerwca 1934. — Paris.

II. Wydział historyczno-filozoficzny

a) Krajowi

- Ignacy Koschembahr-Łyskowski**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 23 maja 1910. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 18.
- Przemysław Dąbkowski**, dr praw, prof. prawa zach.-europejskiego i prawa polskiego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 29 maja 1917. — Lwów, ul. Mickiewicza 14.

- Kazimierz Chodynicki**, dr filoz., prof. historii polskiej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 10 czerwca 1927. — Poznań, ul. Libelta 14, m. 1.
- Roman Grodecki**, dr filoz., prof. historii gospodarczej Uniw. Jagiellońskiego. Wybrany 8 czerwca 1928. — Kraków, ul. Łokietka 1.
- Edward Kuntze**, dr filoz., dyr. Biblioteki Jagiellońskiej. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Kraków, pl. Inwalidów 4.
- Ludwik Krzywicki**, dr praw, prof. historii ustrojów społecznych Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Warszawa ul. Langiewicza, 25 (Kolonja im. Staszica).
- Rafał Taubenschlag**, dr praw, prof. prawa rzymskiego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Kraków, al. Focha 29.
- Kazimierz Kaczmarczyk**, dr filoz., dyrektor Archiwum Państwowego w Poznaniu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Poznań, ul. Śniadeckich 13.
- Ks. Alfons Mańkowski**, prob. w Lembargu, prezes Towarzystwa Naukowego w Toruniu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Lembarg p. Konojady, Pomorze.
- Józef Słemiński**, dr filoz., dyrektor Archiwum Głównego Akt Dawnych. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Warszawa, ul. Długa 24.
- Adam Krokiewicz**, dr filoz., prof. filologii klasycznej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Warszawa, ul. Brzozowa 10, m. 6.
- Adam Skalkowski**, dr filoz., prof. historii nowożytnej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Poznań, ul. Reja 5, m. 6.
- Edward Taylor**, dr praw, prof. ekonomii i skarbowości Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Poznań, ul. Fryderyka Skarbka 29.
- Ks. Michał Godlewski**, dr teologii, biskup tytularny egejski, prof. historii Kościoła Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Kraków, ul. Garncarska 28.

- Roman Longchamps de Berier**, dr praw, prof. prawa cywilnego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Karpińskiego 11.
- Tadeusz Brzeski**, dr praw, prof. ekonomii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5, m. 23.
- Jan Stanisław Bystroń**, dr filoz., prof. socjologii i etnologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Warszawa, Plac Inwalidów 3, m. 53.
- Ludwik Kolankowski**, dr filoz., prof. historii Uniw. Jana Kazimierza, dyrektor Biblioteki i Archiwum ordynacji Zamojskiej w Warszawie. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Warszawa, ul. Żabia 4.
- Ludwik Plotowicz**, dr filoz., prof. historii starożytnej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Kraków, ul. Michałowskiego 9.
- Aleksander Birkenmajer**, dr filoz., prof. tyt. historii nauk ścisłych Uniw. Jagiell. — Wybrany 12 czerwca 1936. — Kraków, Siemiradzkiego 19, m. 5.
- Marceli Chłamtacz**, dr praw, em. prof. prawa rzymskiego Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 14 czerwca 1937. — Lwów, ul. Ujejskiego 4.
- Kazimierz Dobrowolski**, dr filoz., prof. socjologii i etnologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 14 czerwca 1937. — Kraków, ul. Gontyna 2, m. 2.
- Wacław Kōmarnicki**, dr praw, prof. prawa państwowego i nauki o państwie Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Wilno, ul. Św. Michalska 10, m. 5.
- Henryk Łowmiański**, dr filoz., prof. historii Europy wschodniej Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Wilno, ul. Lwowska 13 c, m. 3.
- Adam Vetulani**, dr praw, prof. prawa kościelnego Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Kraków, ul. Ruska 4.

Eugeniusz Waśkowski, hon. prof. prawa cywilnego Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Wilno, ul. Wielka 17.

Bogdan Nawroczyński¹, dr filoz., prof. pedagogiki i organizacji szkolnictwa Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Warszawa-Mokotów, ul. Narbutta 25 m. 4.

¹ Roman Bogdan Nawroczyński, ur. w r. 1882 na kolonii Reden (pow. Będzin). Gimnazjum klasyczne zaczął w Kielcach, skończył w Warszawie w 1901 r. Studia wyższe odbył na Wydziale prawa Uniw. Warszawskiego i Dorpackiego, oraz na Wydziale filozoficznym Uniw. Berlińskiego, Lipskiego i Lwowskiego. Dyplom prawniczy uzyskał 1911 r. w Dorpacie, stopień doktora filozofii 1914 r. we Lwowie. Od 1909 do 1917 był nauczycielem w prywatnych szkołach średnich w Warszawie i redagował miesięcznik pedagogiczny »Wychowanie w Domu i Szkole« (1916), następnie »Przegląd Pedagogiczny« (1917—1919). W latach 1917—1925 wizytator szkół średnich w Departamencie, a następnie Ministerstwie W. R. i O. P. W 1919—1925 r. wykładał dydaktykę ogólną w Państwowym Instytucie Pedagogicznym w Warszawie. W 1925/6 r. był profesorem pedagogiki na Uniwersytecie Poznańskim. Od 1926/7 r. jest profesorem pedagogiki i organizacji szkolnictwa na Uniwersytecie J. Piłsudskiego w Warszawie.

Ważniejsze prace: 1) Bronisław Trentowski (Wiek XIX, Sto lat myśli polskiej, t. VI, 1911). — 2) Prawo narodów i prawo przyrodzone w trzech księgach Hugona Grocjusza: »O prawie Wojny i Pokoju« (Themis Polska, 1913, zesz. 2). — 3) Sąd-wytwór wobec teorii czynności i wytworów K. Twardowskiego (Przegl. Filozoficzny, 1913, zesz. 4). — 4) Piękno i ból »w Ojcu Zadziurnionych« i w innych poematach bólu rodzicielskiego (Sprawozd. Wydz. I i II, 1915, zesz. 7). — 5) Ogólne zasady nauczania w szkole średniej (Przegl. Pedagog. 1918, grudzień). — 6) Przedmiot tzw. uczuć wiedzy, a zagadnienie jakości sądów (Przegl. Filozof., 1921). — 7) Higiena sposobu i organizacji nauczania (Higiena Szkolna, 1921, 2-gie wyd. 1932). — 8) Uczeń i Klasa (Zagadnienia Pedagogiczne 1923, 2-gie wyd. 1931). — 9) Język Polski, wskazówki metodyczne do programu gimnazjum państwowego (1923, redakcja całej książki i rozdz. I pt. cele Nauczania). — 10) Swoboda i przymus w wychowaniu (siedem rozpraw pedagogicznych, Warszawa 1929, 2-gie wyd. tamże, 1932). — 11) Zasady Nauczania (1930, 2-gie wyd. 1931, 3-cie wyd. 1934). — 12) Neue Strömungen in der polnischen Pädagogik (Slavische Rundschau, Praga 1931). — 13) Nasza Walka o Szkołę Polską (Warszawa: t. I, 1932, t. II, 1934, redakcja całości i prace: Słowo Wstępne, Pomoc Bratnia, Wydział Oświecenia st. m. Warszawy). — 14) Współ-

Stefan Szuman¹, dr filoz. i med., profesor psychologii pedagogicznej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Kraków, al. Słowackiego 15.

czesne prądy pedagogiczne (Encyklopedia Wychowania, 1934). — 15) Program szkolny (tamże, 1935). — 16) Człowiek i wykształcenie w filozofii Wilhelma Humboldta (Przegląd Współczesny 1935, grudzień). — 17) Dwa realizmy pedagogiczne (Kultura i Wychowanie, 1938). — 18) Polska Myśl Pedagogiczna (1938). — 19) Sztuka i Wychowanie (Życie Sztuki, t. IV, 1939). — 20) Polijas skolās (Latviesu konversācijas Vardnīca, Ryga).

¹ Stefan Szuman, ur. w Toruniu 2 I 1889. Studiował medycynę, potem filozofię. Doktorat medycyny Uniwersytetu Monachijskiego, doktorat filozofii Uniwersytetu Poznańskiego. Od 1922—1928 r. wizytator szkół w Poznaniu. W r. 1927 habilitował się z psychologii na Uniwersytecie Poznańskim. Od 1928 r. profesor psychologii pedagogicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Ważniejsze prace: 1) Sztuka dziecka (1927). — 2) Badania nad rozwojem spostrzegania i reprodukcji prostych kształtów przez dziecko (1927). — 3) Opis wypadku tzw. synkretycznego spostrzegania (1928). — 4) Wpływ bajki na psychikę dziecka (1928). — 5) Dawne kilimy w Polsce i na Ukrainie (1929). — 6) Zwierzę, dziecko, człowiek (1929). — 7) Znaczenie dzienników młodzieży (1930). — 8) Analiza formalna i psychologiczna zwidzeń meskalinowych (1930). — 9) Badania nad rozumieniem obrazów o symbolicznej treści (1931). — 10) Podstawowe zagadnienia konstrukcji i wypełniania karty indywidualności (1932). — 11) Psychologia ćwiczeń cielesnych (1932). — 12) Geneza przedmiotu (1932). — 13) Badania nad wzruszeniem egzaminowym (1933). — 14) O aktach i czynnościach myślenia (1932). — 15) Psychologia młodzieńczego światopoglądu (Światopogląd młodzieży Szuman, Pieter, Weryński, 1933). — 16) Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży (1933). — 17) Charakter, jako wyższa forma przystosowania się do rzeczywistości (1934). — 18) Lebensbejahung als psychologisches u. paedagogisches Problem (1935). — 19) Organizm a życie psychiczne (wspólnie z Skowronem 1934). — 20) Charaktery rozumów ludzkich Wiszniewskiego (1935). — 21) La fonction intermediaire et préservatrice de la famille dans le rapport de l'enfant au monde (1935). — 22) O dowcipie i humorze (1936). — 23) Filozofia, a wychowanie dorosłych (1937). — 24) The development of colour composition in children of 5 to 13 years (wspólnie z Brzychem 1937). — 25) Problemy snów (1937). — 26) Rozwój myślenia dzieci w wieku szkolnym (1937). — 27) Rozwój pytań dziecka (1938). — 28) Talent pedagogiczny (1939). — 29) Test przyczyn i skutków (1939).

Bohdan Winiarski¹, dr praw, prof. prawa międzynarodowego
Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Poznań,
ul. Grodziska 18.

¹ Bohdan Winiarski, ur. w r. 1884 w Bohdanowie. Gimnazjum w Łomży, studia uniwersyteckie w Warszawie, Krakowie (doktorat praw 1910), w Paryżu i Heidelbergu. Asystent i wykładowca w Polskiej Szkole Nauk Politycznych w Krakowie 1911—14 Prof. Wyższych Kursów dla Kobiet im. A. Baranieckiego. Prof. Wyższych Kursów Polskich w Petersburgu (1916—17). Prof. Akademii Prawa Międzynarodowego w Hadze w r. 1933. Zastępca profesora, od r. 1922 profesor nadzwyczajny, od r. 1930 profesor zwyczajny prawa międzynarodowego na Uniwersytecie Poznańskim.

Ważniejsze prace: 1) Nauka Duguit'a o prawie i państwie 1909. — 2) Z kuźnicy prawa międzynarodowego (1910). — 3) Konstytucja bośniacko-hercegowińska (1910). — 4) Lotnictwo i prawo (1911). — 5) Zatarg konstytucyjny rosyjsko-finlandzki (1911). — 6) Wykształcenie polityczne (1912). — 7) Przedstawicielstwo ustosunkowane i reforma wyborcza we Francji (1913). — 8) Kronika ustawodawcza Sejmu galicyjskiego. Sejmowa reforma wyborcza (1914). — 9) Królestwo Polskie. Dokumenty dotyczące stosunku prawnego Królestwa Polskiego do cesarstwa rosyjskiego (1914). — 10) Ustrój polityczny Galicji (1915), (to samo w skróceniu w pracy zbiorowej »La Pologne« 1915). — 11) Rękopisy konstytucyjne (1915). — 12) Z rozważań nad sądownictwem administracyjnym (1916). — 13) Międzynarodowość sprawy polskiej (1917). — 14. Régime politique et administratif dans la Pologne autrichienne (1921), (tom IV »Encyklopedii Polskiej« Fryburg i Lozanna; ze współpracą innych autorów). — 15) O sejm dwuizbowy (1919). — 16) Les institutions politiques en Pologne au XIX-e siècle (1921). — 17) Ustrój polityczny ziem polskich w XIX-ym wieku (1923). — 18) Zasada czy przesąd narodowości (1922). — 19) Położenie prawne mniejszości niemieckiej w Polsce (S. Z. 8), (1922). — 20) Umowa z Gdańskiem (1922). — 21. Niemcy w Polsce a Liga Narodów (1922). — 22) Tranzyt przez Polskę (1922). — 23) Rzeki polskie ze stanowiska prawa międzynarodowego (1922). — 24) O Kłajpedę (1923). — 25) Kwestja żydowska wobec prawa międzynarodowego (1923). — 26) O samorząd Ziem Zachodnich. — 27) Bezpieczeństwo, arbitraż, rozbrojenie (1928). — 28) Comment naît un Etat (1928). — 29) Kodyfikacja prawa międzynarodowego (1930). — 30) Narodowość statków rzecznych (1930). — 31. Instytut Prawa Międzynarodowego (1931). — 32) Où en est actuellement le droit fluvial international? (1932). — 33. Hipoteka na statkach

b) Zagraniczni

Robert Howard Lord S. J., b. prof. histor. nowożytnej w Harvard University w Cambridge. — Wybrany 12 maja 1921. — Brighton College (U. S. A.).

Franciszek Gény, prof. prawa cywilnego Uniw. w Nancy. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Nancy, Université.

Henryk F. Schmid, prof. filologii słowiańskiej Uniw. w Grazu. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Graz, Stieggasse 9.

Aleksander Domanovszky, prof. historii kultury Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Budapest, Université.

Emeryk Lukinich, prof. historii Europy wschodniej Uniw. w Budapeszcie. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Budapest, Université.

Franciszek Olivier-Martin, prof. historii ogólnej prawa francuskiego Uniw. w Paryżu. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Paris VII, 24 rue Varenne.

Samuel Eliot Morison, prof. historii Uniwersytetu w Cambridge U. S. A. — Wybrany 16 czerwca 1923. — Cambridge U. S. A. University.

Arnold Spekke, prof. filologii romańskiej i historii literatury Uniw. w Rydze, poseł pełnomocny Rzeczypospolitej Łotewskiej w Rzymie. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Roma, Légation de Lettonie.

rzecznych w Polsce (1933). — 34) Principes généraux du droit fluvial international (1934). — 35) Przyczynek do rozważań nad stosunkiem prawa międzynarodowego do prawa rzymskiego (1933). — 36) Machiavellii Monteskiusz i Protokoły Mędrców Sionu (1934). — 37) My i oni w walce o konstytucję (1935). — 38) Co z Ligą Narodów? (1936). — 39) Obrona konieczna w prawie narodów (1936). — 40) Mowy konstytucyjne (1937). — 41) Zagadnienia organizacji studiów prawniczych (1937). — 42) Wybór źródeł do nauki prawa międzynarodowego (1938). — 43.) La politique internationale comme science des relations internationales. — 44) Komunikacyjne prawo międzynarodowe (1938). — 45) Dokoła Worcella (1939). — Nadto recenzje w czasopismach naukowych i artykuły w prasie codziennej.

- Ks. Piotr David**, prof. literatury francuskiej Uniw. Jagiellońskiego.—Wybrany 14 czerwca 1937. —Kraków, ul. św. Marka 10.
- Adrian Divéky**, docent historii Węgier Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 14 czerwca 1937. — Warszawa, ul. Czackiego 16, m. 2.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy

a) Krajowi

- Samuel Dickstein**, hon. prof. matematyki Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 9 maja 1893. — Warszawa, ul. Marszałkowska 117.
- Władysław Gorczyński**, dr nauk fizycz., b. dyr. Państw. Instytutu Meteorologicznego w Warszawie. — Wybrany 27 czerwca 1922. — Warszawa, Nowy Świat 72, Pałac Staszica.
- Jan Waclaw Stach**, dyrektor Muzeum Fizjograficznego Pol. Akad. Umiej. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Kraków, ul. Sereno Fenna 10.
- Stefan Banach**, dr filoz., prof. matematyki Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 17 czerwca 1924. — Lwów, ul. św. Mikołaja 4.
- Stefan Kopeć**, dr filoz., prof. biologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Warszawa, ul. Nowy Świat 72, Zakład biologii.
- Michał Kamieński**, mgr astr. i geod., prof. astronomii Uniw. J. Piłsudskiego i dyrektor Obserwatorium Astronomicznego w Warszawie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Warszawa, aleja Ujazdowska 6/8.
- Edmund Malinowski**, dr nauk przyr., doc. botaniki Uniw. J. Piłsudskiego i prof. genetyki i hodowli roślin Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Skierniewice, Osada Pałacowa.
- Jan Tur**, dr fil., prof. anatomii porównawczej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 26/28, Zakład anatomii porównawczej.
- Józef Trzebiński**, dr filoz., prof. botaniki Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Wilno, Uniwersytet.

- Wilhelm Friedberg**, dr filoz., em. prof. paleontologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Kraków, al. Słowackiego 8, m. 7.
- Wojciech Rubinowicz**, dr filoz., prof. fizyki teoretycznej Politechniki Lwowskiej. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Nabelaka 22.
- Kazimierz Smoleński**, inżynier-technolog, prof. technologii ogólnej i technologii węglowodanów Politechniki Warszawskiej. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Warszawa, ul. Koszykowa 75 B.
- Stanisław Sokołowski**, dyplomowany leśnik, em. prof. leśnictwa Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Zakopane, willa Ornak, ul. Grunwaldzka.
- Karol Bohdanowicz**, inżynier górniczy, prof. geologii stosowanej Akademii Górniczej w Krakowie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Kraków, Akademia Górnicza. — Warszawa, ul. Polna 64, m. 2.
- Władysław Dzewulski**, dr filoz., prof. astronomii Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Wilno, ul. Zakretowa 23, Obserwatorium Astronomiczne.
- Benedykt Fuliński**, dr filozofii, prof. zoologii i anatomii porównawczej zwierząt Politechniki Lwowskiej. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Lwów, ul. Hetmana Tarnowskiego 82.
- Józef Paczoski**, hon. prof. systematyki i geografii roślin Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Poznań, ul. Słowackiego 4/6, Zakład systematyki i socjologii roślin.
- Julian Tokarski**, dr filoz., prof. mineralogii i petrografii Politechniki Lwowskiej. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Lwów, ul. Supińskiego 13.
- Mieczysław Wolfke**, dr filoz., prof. fizyki doświadczalnej Politechniki Warszawskiej. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Warszawa, ul. Koszykowa 75, gm. A, m. 14.
- Wacław Baehr**, mgr zool., em. prof. cytologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Warszawa, ul. Nowy Zjazd 5.
- Jerzy Aleksandrowicz**, dr filoz. i dr medycyny, prof. histologii i embriologii Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwo-

wie. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Lwów, ul. Kochanowskiego 67.

Edward Sucharda, dr nauk technicznych, prof. chemii organicznej Politechniki Lwowskiej. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Lwów, Politechnika.

Henryk Arctowski, dr filoz., prof. geofizyki i meteorologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Lwów, ul. Kościuszki 9.

Stanisław Kulczyński, dr filoz., prof. morfologii i systematyki roślin Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Lwów, ul. Supińskiego 11.

Jerzy Smoleński, dr filoz., prof. geografii ogólnej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Kraków, pl. Groble 8.

Stanisław Pawłowski, dr filoz., prof. geografii Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 12 czerwca 1936. — Poznań, pl. Asnyka 3.

Mieczysław Jeżewski, dr filoz., profesor fizyki Akademii Górniczej w Krakowie. — Wybrany 14 czerwca 1937. — Kraków, Gramatyka 7, m. 1.

Czesław Witoszyński, dypl. inżynier, prof. aerodynamiki Politechniki w Warszawie. — Wybrany 14 czerwca 1937. — Warszawa, ul. 6 Sierpnia 50.

Lucjan Grabowski¹, dr filoz., prof. astronomii sferycznej i geo-

¹ Lucjan Grabowski, ur. w Tarnowie w r. 1871, studiował na uniwersytetach w Krakowie, w Bonn i w Monachium, głównie astronomię, oraz matematykę i fizykę. W okresie swych studiów na Uniwersytecie Krakowskim był zarazem przez parę lat asystentem tamtejszego Obserwatorium. Stopień doktora filozofii uzyskał na uniwersytecie w Monachium. W latach 1901—02 pracował w Głównym Obserwatorium rosyjskim w Pułkowie pod Petersburgiem. W latach 1902—09 był adiunktem Obserwatorium astron. w Krakowie; w tym czasie pracował w latach 1907 i 1908 najpierw w Politechnice w Stuttgarcie a następnie w Pruskim Instytucie Geodezyjnym w Poczdamie. W r. 1909 mianowany profesorem Politechniki we Lwowie i kierownikiem jej Obserwatorium astronomiczno-meteorologicznego, w r. 1912 profesorem zwyczajnym astronomii i geodezji wyższej w tejże Politechnice.

dezji wyższej Politechniki Lwowskiej. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Lwów, ul. Ossolińskich 6.

Ważniejsze prace: Beobachtungen v. Kleinen Planeten am 5-zöll. Refraktor der kgl. Sternwarte in München (Astr. Nachr., 1898). — 2) Einige Bemerkungen zur Erklärung der Polbewegung (Sitzgsber. Akad. Wiss. Wien, 1899). — 3) Theorie des harmonischen Analysators (Sitzgsber. Akad. Wiss. Wien, 1901). — 4) Zur Frage d. Veränderlichkeit von α Persei (Astr. Nachr., 1902). — 5) Photometrische Beobachtungen der Nova Persei an d. Nikolai-Hauptsternwarte in Pulkowo (Mém. Acad. des Sc. de St. Pétersbourg, 1902). — 6) Beobachtungen Kleiner Planeten auf der k. k. Sternwarte in Krakau (Astr. Nachr., 1907). — 7) O błędach fizjologicznych przy pomiarach astronomicznych za pomocą mikrometrów okkultacyjnych (Rozpr. Wydz. mat.-przyr. Akad. Umiej. w Krakowie, 1907). — 8) Vereinfachung des Beweises für d. Moschik'sche Methode d. Bahnbestimmung von Meteoren (Astr. Nachr., 1907). — 9) Über einige Planimeter polnischer Erfindung, insbesondere über das Planimeter v. Zareba (Österr. Zschr. f. Vermessungswesen, 1908). — 10) Zur theoretischen Photometrie der diffusen Zurückwerfung (Astr. Nachr., 1914). — 11) Über die Bezeichnungen einiger fundamentaler Begriffe der höheren Geodäsie (Zschr. f. Vermessungswesen, 1914). — 12) Über die Potenzreihen zur sogenannten Geodätischen Hauptaufgabe (Österr. Zschr. f. Vermessungswesen, 1917). — 13) Beobachtungen der totalen Mondfinsternis 1917 Juli 4 auf dem Observatorium der k. k. Techn. Hochschule in Lemberg (Astr. Nachr., 1917). — 14) O potrzebach astronomii polskiej (Nauka Polska, 1918). — 15) Beobachtungen d. Sonnenfinsternis 1921 April 7 auf d. Observatorium der Techn. Hochschule in Lemberg (Astr. Nachr., 1921). — 16) Sternbedeckungen durch den Mond, beob. auf d. Observatorium d. Techn. Hochschule in Lemberg, April 1920 — April 1921 (Astr. Nachr., 1921). — 17) Sferyczne uogólnienie pewnego zadania planimetrycznego (Wiad. mat., 1921). — 18) O obliczaniu średnich dziennych normalnych, dla przedstawienia rocznego przebiegu jakiegoś czynnika meteorologicznego, z wieloletnich szeregów spostrzeżeń (Wiad. meteorol., 1922). — 19) Beobachtung d. Mondfinsternis 1921 Oktober 16 auf d. Observatorium d. Techn. Hochschule in Lemberg, (Astr. Nachr., 1922). — 20) Normalny przebieg roczny ciśnienia i temperatury powietrza we Lwowie, na podstawie zapisków Obserw. Politechn. z dziesięciolecia 1910—1919 (Arch. Tow. Nauk. we Lwowie, 1923). — 21) Beobachtungen von Kleinen Planeten auf d. Observatorium d. Techn. Hochschule in Lemberg (Astr. Nachr., 1923). — 22) Beobachtungen von Sternbedeckungen durch d. Mond 1921 Mai — 1923 November und des Merkurvorüberganges vor der Sonne

1924 Mai 7 (przy współudziale W. Lichtenberga i dra J. Ryznera), (Astr. Nachr., 1924). — 23) Poprzednicy Kopernika w starożytności (w książce zbiorowej «Mikołaj Kopernik», wyd. star. Lwowskiego Komitetu obchodu 450 rocznicy urodz. Kopern., 1924). — 24) Observations de l'éclipse totale de la Lune le 14 août 1924 à l'Observatoire de l'École Polytech. de Lwów (Acta Astron., 1925). — 25) O metodzie, podanej przez Krügera, za pomocą której spostrzeżenia zawarunkowane wyrównywa się wedle dwu kolejnych grup warunków, i o geometrycznej interpretacji istoty tej metody (Czasop. Techn., 1926). — 26) Beobachtungen d. Sonnenfinsternis 1927 Juni 29 auf d. Observatorium d. Techn. Hochschule in Lemberg (przy współudziale W. Lichtenberga i dra J. Ryznera; Astr. Nachr., 1927). — 27) Radiotelegraphische Bestimmung der geogr. Länge von Lemberg (Nakł. Akad. Nauk Techn. w Warszawie, Lwów 1927). — 28) Odpowiedzi (szczegółową dyskusją matematyczną umotywowane) na ankietę Wojsk. Instyt. Geogr. w Warszawie w sprawie wyboru elipsoidy odniesienia dla prac geodezyjnych i kartograficznych w Polsce i w sprawie wyboru odwzorowania płaskiego elipsoidy (Wiad. Służby Geogr., Wojsk. Instyt. Geogr., 1927). — 29) O odwzorowaniach płaskich wiernokątnych elipsoidy obrotowej, w których pewien wybrany południk odwzorowuje się jako linia prosta (Czasop. Techn., 1928). — 30) O odwzorowaniach płaskich wiernokątnych elipsoidy obrotowej, w których pewien wybrany południk odwzorowuje się jak linia prosta. Komunikat drugi (Nakł. Akad. Nauk Techn. w Warsz., Lwów 1928). — 31) Beobachtungen der totalen Mondfinsternis 1927 Dezember 8 auf dem Observatorium d. Technischen Hochschule in Lemberg (przy współudziale dra J. Ryznera; Astr. Nachr., 1928). — 32) O odwzorowaniu elipsoidy quasi-stereograficznym Gaussa-Krügera, (Czasop. Techn., 1928). — 33) Instrukcja o wyznaczaniu azymutu: tekst, wzory protokołu pomiaru, obliczeń, tablice pomocnicze (w «Przepisach pomiarowych» Ministerstwa Rob. Publ., 1928). — 34) O konwergencji południkowej w odwzorowaniu Roussilhe'owskim elipsoidy (Nakł. Akad. Nauk Techn. w Warsz., Lwów 1929). — 35) Tafel zur Berechnung der isometrischen Breite und Hilfstafel zur Gauss-Krüger'schen «stereographischen» Abbildung des Ellipsoids (Zschr. f. Vermessungswesen, 1929). — 36) Beobachtungen von Stern- und Planetenbedeckungen durch d. Mond 1923 November bis 1929 Dezember, angestellt auf d. Observatorium d. Techn. Hochschule in Lwów (przy współudziale W. Lichtenberga, dra J. Ryznera, W. Szpumara; Astr. Nachr., 1930). — 37) O wyrażeniach spólrzędnych prostokątnych odwzorowania Gaussowskiego (hannowerskiego) jako funkcyj spólrzędnych geograficznych (Czasop. Techn., 1932). — 38) Tafel zur Verwandlung der isometrischen Breite in geographische und Anwendung derselben

Jan Samsonowicz¹, prof. geologii i paleontologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Lwów, ul. Długosza 8.

bei der Umkehrung der Gauss-Krüger'schen »stereographischen« Abbildung des Ellipsoids (Zschr. f. Vermessungswesen 1932). — 39) Uwagi o kilku nowszych w Polsce ogłoszonych rozprawach z zakresu geodezji wyższej (Wiad. Służby Geogr. 1932). — 40) Die Gleichung der Orthodrome auf dem Umdrehungselipsoid (Comptes rendus de la VI séance de la Comm. Géodés. Baltique, Helsinki 1933). — 41) Über die Richtungsreduktionen bei der Gauss'schen konformen Abbildung des Erdellipsoids in der Ebene (Zschr. f. Vermessungswesen, 1933). — 42) Bemerkungen über einige neuere Abhandlungen aus dem Gebiete der höheren Geodäsie (Lwów 1933). — 43) Zur Berechnung der Polfluchtkraft (Gerlands Beiträge zur Geophysik, 1934). — 44) Kann die Laplace'sche Differentialgleichung für das Schwerkraftpotential auch innerhalb der Erdkruste als erfüllt angesehen werden? (Zschr. f. Geophys., 1934). — 45) Bemerkungen zum Artikel von H. Ertel »Die Berechnung der Polfluchtkraft« (Gerlands Beitr. zur Geoph., 1935). — 46) Bemerkungen zum Artikel von M. Milankovitch »Zur Berechnung der Polfluchtkraft«, (Gerlands Beitr. zur Geoph., 1935). — 47) W sprawie badań klimatologicznych (Kosmos B, 1935). — 48) Beobachtungen von Sternbedeckungen durch den Mond in den J. 1931—1935, angestellt auf dem Observatorium der Techn. Hochschule in Lwów (wspólnie z drem J. Ryznerem i W. Szpunarem; Acta Astron., 1936). — 49) Beobachtungen von Sternbedeckungen durch den Mond in den J. 1936 u. 1937, angestellt auf dem Observatorium der Techn. Hochschule in Lwów (wspólnie z drem J. Ryznerem i W. Szpunarem; Acta Astron., 1938). Prócz tego przekłady kilku z powyższych prac na inne języki, kilkanaście recenzji, referatów o pracach cudzych, kilka sprawozdań ze zjazdów itp., nadto pomniejsze komunikaty z własnych obserwacji planetoid, komet itp.

¹ Jan Samsonowicz ur. w Ostrowcu Świętokrzyskim 14 IX 1888. Szkoły średnie kończył w Kielcach. Studia wyższe odbywał w Petersburgu, gdzie w r. 1914 uzyskał dyplom I stopnia. Od 15 XI 1915 do 31 III 1918 był st. asystentem przy katedrze geologii na Uniwersytecie Warszawskim, a następnie geologiem, st. geologiem i naczelnikiem wydziału w Państw. Instytucie Geologicznym. Habilitował się z geologii i paleontologii na Uniw. Warszawskim w r. 1925. Od 1 X 1935 jest profesorem zwyczaj. geologii i paleontologii na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie.

Ważniejsze prace: 1) (wraz z J. Czarnockim) Przyczynek do poznania cechsztynu w granicach wyżyny Świętokrzyskiej

Jerzy Suszko¹, dr nauk techn., inż., prof. chemii organicznej

(Rozpr. i Bull. Ak. Um. w Krakowie 1913). — 2) (wraz z J. Czarnockim) Nowe dane o utworach cechsztynu w granicach gór Świętokrzyskich (Spr. T. N. W. 1915). — 3) Kambry i kambrosylury gór Świętokrzyskich (tamże 1916). — 4) Utwory dewońskie wschodniej części gór Świętokrzyskich (Prace T. N. W. nr 20 1917). — 5) (wraz z J. Lewińskim) Ukształtowanie powierzchni, skład i struktura podłoża dyluwium we wschodniej części Niżu pn.-europejskiego (Prace T. N. W. nr 31, 1918). — 6) Odkrycie dolnego kambru w g. Świętokrzyskich (Spr. T. N. W. 1918). — 7) O stratygrafii kambru i ordowiku we wschodniej części gór Świętokrzyskich (Spr. P. I. G. 1920). — 8) Zastoiska lodowcowe nad górną i środkową Wisłą (tamże 1922). — 9) O utworach paleozoicznych okolic Ostroga i Pełczy na Wołyniu (tamże 1923). — 10) Szkic geologiczny okolic Rachowa nad Wisłą oraz transgresje albu i cenomanu w bruzdzie pn.-europejskiej (tamże 1925). — 11) Budowa geol. i dzieje okolic Warszawy (Przewodnik wyd. przez Kom. Fizjogr. PAU i Kasę Mianowskiego, 1927). — 12) Cechsztyń, trias i lias na północnym zboczu Łysogór (Spr. P. I. G. 1929). — 13) Przebieg i charakter granicy między jurą i kredą na pn.-wschodnim zboczu Łysogór (tamże 1932). — 14) Über das wahrscheinliche Vorkommen von Karbon im westlichen Teil Wolhyniens (Bull. Ac. Kraków 1932). — 15) Arkusz Opatów. Mapa w skali 1:100000 i objaśnienie. (Wyd. P. I. G. 1934). — 16) Zjawiska krasowe i trzeciorzędowa brekcja kostna w Wężach pod Działoszynem (Zabytki Przyrody Nieożyw. 1935). — 17) Nowy otwór świdrowy na Helu (Spr. P. I. G. 1935). — 18) Stosunek Podola i Wołynia do masywu krystalicznego Wołyńsko-Ukraińskiego (Kosmos 1936). — 19) Ślady zlodzenia permskiego na Wołyniu (Spr. T. N. we Lwowie 1937). — 20) O stratygrafii i tektonice utworów dewońskich na Wołyniu (Tamże 1938). — 21) Über das Quartär und den Untergrund des Quartärs im polnischen Südbaltikum nach neuen Tiefbohrungen in Jurata und Karwia (Geol. Föhr. Förh. Stockholm 1938). — 22) Gotland, ordowik i skały wylewne na wschodnim Wołyniu (Prace przyrodn. Woł. Tow. Przyj. Nauk nr 1, Łuck 1939). — 23) Über das Karbon am Oberen Bug (Bull. Ac. Kraków 1939)

¹ Jerzy Suszko, ur. w r. 1889 w Piosku pod Jabłonkowem. Po ukończeniu w r. 1908 gimnazjum polskiego w Cieszynie, studiował jako stypendysta chemię na politechnice niemieckiej w Pradze, gdzie w r. 1913 zdobył stopień doktora nauk technicznych. W r. 1919 został asystentem, a w r. 1921 adiunktem przy Zakładzie Chemii Organicznej U. J. pod dyrekcją prof. K. Dziewońskiego. W r. 1925 habilitował się w Uniwersytecie Jagiellońskim z zakresu

Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Poznań,
ul. Grunwaldzka 14.

chemii farmaceutycznej. Od r. 1927 profesor chemii ogólnej w Politechnice Lwowskiej, od r. 1930 profesor chemii organicznej w Uniwersytecie Poznańskim.

Ważniejsze prace: Wspólnie z prof. K. Dziewońskim: 1) Über die pyrogene Umwandlung des Fluorens (Bull. Acad. Pol. 1921). — 2) Studien über Dekacyklen (tamże 1923). — 3) Zur Kenntnis von Fluorocyklen (tamże 1924). — 4) Zur Kenntnis des β -Isochinins und Nichins (tamże 1925). — 5) Wsp. z P. Mazákem: Zur Kenntnis der Oxosulfonsäuren (tamże 1929). — 6) Wsp. z A. Konopnickim: Zur Kenntnis des Isochinidins (tamże 1929). — 7) Wsp. z A. Tomankiem: Zur Frage nach der sterischen Anordnung am Carbinol-Kohlenstoffatom der Chinaalkaloide (Recueil trav. chim. Pays-Bas, 1933). — Wsp. z T. Domańskim: 8) Über α -Isochinidin (Bull. Acad. Pol. 1933). — 9) Über Nichidin (tamże 1935). — 10) Über einige Umwandlungen der Isochinidine (tamże 1935). — 11) Über eine dritte vom Chinidin abstammende Oxybase (Recueil trav. chim. Pays-Bas, 1935). — 12) Wsp. z M. Jastrzębskim: O kilku wielochlorowcowych pochodnych acetofenonu (Roczniki Chemii, 1933). — 13) Wsp. z A. Konopnickim i R. Ludwiczakówną: O analogiach pomiędzy β -izocynchoniną (cynchoniginą) a β -izochinidyną (tamże 1933). — 14) Wsp. z T. Dubasem i A. Konopnickim: O stopniowej odbudowie α -izocynchoniny (cynchoniliny) do pochodnych toksynowych (tamże 1933). — Wsp. z W. Piechulkiem: 15) O optycznie czynnych kwasach arylo-sulfoksy-tłuszczowych (tamże 1933). — 16) Weitere stereochemische Studien. Optische Isomerie der α -Phenyl-sulfinyl-phenylelessigsäuren (Bull. Acad. Pol. 1934). — 17) Wsp. z J. Beckerem: O działaniu kwasu nadbenzoesowego na alkaloidy kory chinowej (Archiwum Chem. i Farm., 1934). — 18) Wsp. z L. Jarzyńskim i R. Ludwiczakówną: Zur Kenntnis des Apochinins (Recueil trav. chim. Pays-Bas, 1933). — 19) Wsp. z J. Fiedziuszką: Über sterische Umlagerung der Chinaalkaloide in Epibasen (Bull. Acad. Pol. 1934). — 20) Wsp. z F. Szelągim: O anormalnych właściwościach chlorokarbonylowych pochodnych alkaloidów kory chinowej (Roczniki Chemii, 1934). — 21) Wsp. z R. Schillakiem: Przegrupowania pinakolinowe i retropinakolinowe w grupie fenantrenu (tamże 1934). — Wsp. z R. Ludwiczakówną: 22) Zur Frage nach dem Zusammenhang zwischen optischer Drehung und räumlicher Molekularanordnung bei Chinaalkaloiden (Bull. Acad. Pol. 1934). — 23) Weitere Studien über die Entmethylierung des Chinidins (tamże 1935). — 24) Über Allochinidin, eine aus Chinidin

b) Zagraniczni

Jerzy Bohn, prof. Collège de France w Paryżu. — Wybrany 15 czerwca 1923. — Paris, rue Cuvier, Faculté des Sciences.

Karol Pérez, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany 8 czerwca 1928. — Paris IV, 1 rue Victor Cousin.

Jerzy Bouligand, prof. mechaniki i matematyki Uniw. w Poitiers. — Wybrany 7 czerwca 1929. — Poitiers, Université.

Bogumił Bydżovský, prof. matematyki Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Praha II, ul. Karlova 2.

Feliks Mesnil, szef oddziału Instytutu Pasteura w Paryżu. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Paris XV, 25 rue Dutot, Institut Pasteur.

Michał Petrovič, prof. matematyki Uniw. w Belgradzie. — Wybrany 11 czerwca 1930. — Beograd, 22 Kosancicév-Venac.

entstehende Karbinol-isobase (tamże 1936). — 25) Über Chinalkaloiddibromide und Rückübergang zu den natürlichen Basen (tamże 1939). — 26) Über vinalhaltige Phenolalkaloide der Chinareihe. Cuprein und Cupreidin (tamże 1939). — 27) Z badań nad przegrupowaniem hydrocynchoniny metodą dwustopniowej estryfikacji (Archiwum Chem. i Farm., 1935). — Wsp. z F. Gajowczykiem: 28) Über optisch aktive Naphthalin-sulfinyl-essigsäuren (Berichte d. deutsch. chem. Ges., 1935). — 29) Über diastereomere Naphthalin-1.5-bis-sulfinylessigsäuren. Gleichwertigkeitsprüfung der Stellungen 1 und 5 im Naphthalinreingsystem (Bull. Acad. Pol. 1935). — 30) Wsp. z J. Reymanem: Zur Kenntnis der Hydrojodchinine und des Nichins (Bull. Acad. Pol. 1935). — 31) Wsp. z J. K. Podlewskim: Zur Kenntnis der Hydrobromchinine (Recueil trav. chim. Pays-Bas, 1936). — 32) Wsp. z M. Wdowickim: Über Naphthalylmalonsäureester und peri-Naphtindandion-carbonsäureester (Bull. Acad. Pol. 1936). — 33) Wsp. z L. Wójcińskim: Über einige Umwandlungen des Phthalylmalonsäureesters (Berichte d. deutsch. chem. Ges., 1936). — 34) Wsp. z F. Szelażgiem: Studien über sterische Umlagerung optisch aktiver Karbinole, I. Vollständige Umwandlung des Chinidins in Epichinidin (Bull. Acad. Pol. 1936). — 35) Wsp. z F. Trzebniakiem: Z badań nad 1. 3-dwuamino-1. 2. 2-trójmetylo-cyklopentanem (Roczniki Chem., 1937). — 36) Wsp. z B. Szychem: O kondensacji chlorku naftalylu z estrem acetylo-octowym (tamże 1937). — 37) Wsp. z R. Rejnowskim: Z badań nad kondensacją karbazolu z bezwodnikiem bursztynowym (Archiwum Chem. i Farm., 1937).

Maria Józef Kampé de Fériet, prof. matematyki Uniw. w Lille. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lille, 16 rue des Jardins.

Ludwik Mrazec, prof. mineralogii i petrografii Uniw. w Bukareszcie. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Bucaresti, Université.

Walo Vouk, prof. botaniki Uniw. w Zagrzebiu. — Wybrany 10 czerwca 1932. — Zagreb, Jugoslavenska Akademija Znanosti i Umjetnosti.

Armand Rénier, prof. geologii Uniwersytetu w Liège. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Bruxelles, 110, avenue de l'Armée.

Oktawiusz Duboscq, prof. zoologii w Sorbonie. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Paris, Sorbonne.

IV. Wydział lekarski

a) Krajowi

Wincenty Arnold, dr medycyny, em. prymariusz Państw. Szpitala we Lwowie. — Lwów, ul. Krasińskiego 11.

Henryk Lubieniecki, dr medycyny, prof. diagnostyki i terapii ogólnej Uniw. Poznańskiego. — Poznań, ul. Libelta 13.

Franciszek Groër, dr medycyny, prof. pediatrii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Senatorska 5.

Jan Olbrycht, dr medycyny, prof. medycyny sądowej Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Kraków, al. Słowackiego 15.

Leon Padlewski, dr medycyny, prof. mikrobiologii lekarskiej Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Poznań, ul. Wrocławska 28/29.

Jakub Parnas, dr filoz., prof. chemii lekarskiej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Lwów, ul. Supińskiego 11 a.

- Mściwój Semerau-Siemianowski**, dr medycyny, prof. chorób wewnętrznych Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 12 czerwca 1931. — Warszawa, ul. Sucha 18.
- Michalina Stefanowska**, dr zoologii, prof. fizjologii układu nerwowego i narzędzi zmysłów Uniw. Poznańskiego. — Wybrana 12 czerwca 1931. — Poznań, ul. Górna Wilda 89.
- Filip Eisenberg**, dr medycyny, dyrektor Oddziału Państwowego Zakładu Higieny w Krakowie. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Kraków, ul. Dunajewskiego 6.
- Włodzimierz Koskowski**, dr medycyny, em. prof. farmakologii doświadczalnej Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 16 czerwca 1933. — Lwów, ul. Piekarska 52.
- Franciszek Giedroyc**, dr medycyny, em. prof. historii medycyny Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Warszawa, ul. Kredytowa 8.
- Jan Tadeusz Lenartowicz**, dr medycyny, prof. dermatologii Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Lwów, ul. Akademicka 21.
- Stanisław Przyłęcki**, dr filoz., prof. chemii fizjologicznej Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Warszawa, ul. Marszałkowska 35, m. 4.
- Roman Rencki**, dr medycyny, hon. prof. chorób wewnętrznych Uniw. Jana Kazimierza. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Lwów, ul. Romanowicza 3.
- Adam Czyżewicz**, dr medycyny, prof. położnictwa i ginekologii Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Warszawa, ul. Wawelska 22.
- Jan Lauber**, dr medycyny, prof. okulistyki Uniw. J. Piłsudskiego. — Wybrany 22 czerwca 1935. — Warszawa, al. Róż 8, m. 5.
- Franciszek Walter**, dr medycyny, prof. dermatologii i wenerologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 21 czerwca 1935. — Kraków, pl. Kleparski 6.

Aleksander Januskiewicz, dr medycyny, prof. medycyny wewnętrznej Uniw. Stefana Batorego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Wilno, ul. Uniwersytecka 5, m. 5.

Witold Kapuściński, dr medycyny, prof. okulistyki Uniw. Poznańskiego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Poznań, ul. Jasna 11.

Wacław Moraczewski, dr filoz., i dr medycyny hon. prof. chemii lekarskiej i patologii ogólnej Akademii Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Lwów, ul. Kleinowska 7.

Jan Szmurło¹, dr medycyny, hon. prof. oto-laryngologii Uniw.

¹ Jan Szmurło, ur. 5 czerwca r. 1867 w Miedznie pow. węgrowskiego. Ukończył V Gimnazjum w Warszawie w roku 1887. Tamże odbywał studia uniwersyteckie i otrzymał w r. 1893 dyplom lekarza, stopień doktora medycyny uzyskał w Uniwersytecie Poznańskim. W ciągu dwóch lat był asystentem przy katedrze farmakologii, od jesieni r. 1892 do końca sierpnia roku 1894 był asystentem szpitala Św. Ducha w Warszawie na oddziale chorób dróg oddechowych i pracował jednocześnie w Zakładzie Anat. Pat. Uniwersytetu Warszawskiego. Zesłany w r. 1894, po odbyciu zesłania pełnił w Samarze obowiązki lekarza i ordynatora szpitala gubernialnego ziemskiego i kierownika oddziału chorób nosa, gardła i uszu, oraz prowadził wykłady z kliniki chorób wewnętrznych i chorób uszu, tudzież górnego odcinka dróg oddechowych w samarskiej szkole felczerskiej; jednocześnie pracował jako lekarz Czerwonego Krzyża, konsultant kolei samarsko-złotoustowskiej oraz jako gimnazjalny lekarz szkolny. W latach 1904—1905, podczas wojny japońsko-rosyjskiej, pełnił obowiązki ordynatora w szpitalu polowym samarskiego oddziału Czerwonego Krzyża na Dalekim Wschodzie. W roku 1899 udał się na studia do Berlina, gdzie pracował w klinice laryngologicznej Uniwersytetu Berlińskiego pod kierunkiem prof. B. Fraenkla, oraz uzupełniał swą wiedzę otiatryczną pod kierunkiem docenta St. Jansena. W roku 1902 wyjeżdża ponownie najprzód do Berlina, gdzie pracuje znowu u Fraenkla i Jansena, a potem do Paryża, gdzie uczy się na oddziale dr M. Lermoyeza w szpitalu St. Antoine oraz do kliniki otolaryngologicznej Uniwersytetu Paryskiego prof. P. Sebileau. W roku 1907 odwiedza klinikę krakowską prof. Pieniżka oraz kliniki wiedeńskie prof. Chiari'ego i Politzera. W roku 1911 wraca do Warszawy, gdzie zostaje konsultantem szpitala Św. Ducha i lekarzem ambulatorium z działu otolaryngologii. W r.

Stefana Batorego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Warszawa, ul. Szopena 14, m. 1.

1915 zostaje mianowany lekarzem naczelnym Sekcji higieny szkolnej Magistratu m. st. Warszawy i organizuje opiekę higieniczną szkolną. W r. 1923 mianowany profesorem zwyczajnym otolaryngologii i kierownikiem kliniki otolaryngologicznej U. S. B. w Wilnie. W r. 1935 został przeniesiony w stan spoczynku. W roku 1936 został mianowany profesorem honorowym Uniwersytetu Stefana Batorego.

Ogłosił drukiem: 1) Przyczynek do farmakologii i klinicznego zastosowania niektórych związków grupy aromatycznej: Piperidinacetobrenzkatechina (wspólnie z A. Sokołowskim, Gazeta Lekarska 1893). — 2) Przyczynek do klinicznego zastosowania niektórych związków grupy aromatycznej: Parachlorphenol (tamże 1894). — 3) Przypadek mięsaka gruczołów pozaoztrzewnych z przerzutami w wątrobie i śledzionie (tamże). — 4) Przypadek współistnienia raka i mięsaka krtani (Medycyna 1894). — 5) Pijaństwo a monopol (Głos 1896). — 6) S. i B. Webb, Historia związków zawodowych, przekład z angielskiego (wspólnie z J. Hłaską, 1897). — 7) Havelock Ellis, Mężczyzna i kobieta (przekł. z ang. wspólnie z Nikołajem, 1897). — 8) O leczeniu cuchnącego nieżytu nosa (ozonea) surowicą przeciwbłoniczą, oraz kilka słów o leczeniu tego cierpienia w ogóle (Medycyna 1900). — 9) O stanach neurastenicznych, na tle zaburzeń nosowych powstałych (tamże, 1901). — 10) Przypadek ruchów rytmicznych krtani u histeryczki (tamże, 1904). — 11) Niezwykły przypadek pęknięcia ropnia tylnogardzielowego do jamy bębnekowej i wylania się zawartości przez przewód słuchowy zewnętrzny (Gazeta Lek. 1904). — 12) Przypadek obustronnego porażenia mięśni rozszerzaczy krtani pochodzenia syfilitycznego (tamże). — 13) O klimatycznym znaczeniu stepów na południo-wschodzie Rosji, oraz o leczeniu kumyssem (tamże). — 14) O anginie Plaut-Vincenta (po rosyjsku, wspólnie z Kurzonem, Medic. obozrjenje, Moskwa, 1906). — 15) O przekłuciu łądzwiowym w leczeniu nagminnego zapalenia opon mózgowych (Medycyna 1907. Po rosyjsku, Wraczebnaja Gazeta 1907). — 16) Kilka słów o ropniach pochodzenia usznego i o ich leczeniu (Spraw. ze zjazdu lek. i przyr. pol. we Lwowie, 1907). — 17) Przypadek rany postrzałowej czoła i ucha, zakończony wyzdrowieniem (Medycyna 1908). — 18) O piemii i septicemii usznego pochodzenia i o ich leczeniu (Jedemiesięcznik usznych i górlowych bolezniej 1908). — 19) Obogniestrielnich ranach ucha i o ich leczeniu (tamże 1909). — 20) O ropniach pochodzenia usznego (Medycyna 1909). — 21) Kilka uwag o pierwotnej błonicy nosa (tamże 1911). — 22) Przypadek lejkowatego zwięzienia tchawicy (Gaz. Lek. 1911). — 23) O wska-

zaniach leczniczych w ostrym i przewlekłym ropieniu w jamach Highmora (tamże 1912). — 24) Przypadek chłoniaka przegrody nosowej (tamże). — 25) Przyczynek do kwestii błonicy ucha środkowego, przebiegającej pod postacią zwykłego ropienia (tamże). — 26) Przypadek włókniaka nosogardła (tamże). — 27) Przypadek ciała obcego w hypopharynx (tamże). — 28) Przypadek mięsaka limfatycznego migdałka (tamże). — 29) Ciało obce w przelyku (tamże). — 30) Przypadek neuritidis retrobulbaris, wywołany ropnym zapaleniem zatok sitowych i klinowej (tamże). — 31) Tonsillotomia czy tonsillectomia (tamże). — 32) Przypadek mięsaka nosa (tamże). — 33) Jak walczyć z suchotami na zachodzie Europy i u nas (Wyd. Warsz. Tow. Przeciwwgr.). — 34) Uzdrowiska na zachodzie i u nas (tamże). — 35) Ropienie ucha środkowego, wywołane przez laseczki błonnicze (Med. 1913). — 36) O zakresie nauczania higieny w szkole średniej (Zdrowie 1913). — 37) Szkoła średnia w walce z gruźlicą (tamże). — 38) O potrzebie i metodzie wykładu higieny w szkole średniej (Wychow. w domu i w szkole 1913). — 39) O zgorzeli przewodu zewnętrznego słuchowego (Gaz. Lek. 1913). — 40) O leczeniu cierpień worka i kanału łzowego drogą zabiegu chirurgicznego wewnątrznosowego (tamże). — 41) O potrzebach naszego piśmiennictwa lekarskiego (tamże). — 42) Sprawozdanie z I zjazdu higienistów we Lwowie (tamże). — 43) Poradnie przeciwgruźlicze (Wyd. Warsz. Tow. Przeciwwgr. 1914). — 44) Über die sogenannten Nasenrachenpolypem (Ztschr. f. Laryng. 1914). — 45) Niezwykły przypadek rany postrzałowej szyi i szczęki górnej (Gaz. Lek. 1915). — 46) Łogucki August (tamże). — 47) Rzadki przypadek martwicy częściowej kości skroniowej (tamże). — 48) Rola higieny szkolnej i lekarza szkolnego w urzeczywistnieniu zadań i celów narodowo-społ. (Głos Naucz. Polsk. 1918). — 49) Szkoła a zdrowie (tamże). — 50) Metody badania chorób nosa i jamy nosogardłowej (w podr. zbiorowym, Metody bad. chorób narz. oddech., z udział. Dębińskiego, Dąbrowskiego, Erblicha, Sokołowskiego, Grudzińskiego, 1918). — 51) Gruźlica krtani, gardła i nosa w świetle własnych spostrzeżeń (Warszawa 1918). — 52) O organizacji opieki higieniczno-lekarskiej w szkołach powszechnych m. st. Warszawy (Spr. ze zjazdu hig. w Warszawie 1918). — 53) Przypadek niezwykłego powikłania ropnia wejścia nosowego z zejściem śmiertelnym (Gaz. Lek. 1919). — 54) W sprawie kliniki otologicznej i laryngologicznej w Warszawie (tamże). — 55) Ochrony miejskie a higiena (Szkoła Powszechna i Dziennik Zarządu m. st. Warszawy 1920). — 56) W sprawie ropni zewnątrzoponowych (Gaz. Lek. 1921). — 57) Plan pogadań higienicznych w szkołach powszechnych (Wyd. Sekcji Higieny Szkolnej m. st. Warszawy 1921). — 58) Higiena ochron i tzw. ogródków dziecięcych (w podręczniku zbior.: Higiena szkolna, 1921). — 59) Propaganda i nauczanie

higieny w szkole (tamże). — 60) Ankieta w szkołach powszechnych m. st. Warszawy w sprawie wyboru zawodu (Głos Naucz. 1922). — 61) Alkoholizm a gruźlica (w wydawn. Walka z alkoholizmem, wyd. Min. Zdrowia). — 62) Rola i nauczanie otolaryngologii w medycynie (Nowiny Lek. 1924). — 63) O używaniu napojów wyskokowych przez dźwiatwę szkół powsz. w Warszawie (Opieka nad dzieckiem 1924). — 64) Stan obecny nauki o cuchnącym niezycie nosa i udział w pracach nad tym cierpieniem polskich ryнологów (Pol. Przegl. Otolaryng. 1924). — 65) Zasadnicze zagadnienia z dziedziny gruźlicy krtani (tamże). — 66) Kilka uwag w sprawie dróg szerzenia i doszczętnego leczenia raka krtani (Gaz. Lek. 1925). — 67) Uwagi w sprawie wskazań leczniczych w przypadkach tzw. polipów nosowogardłowych, albo włókniaków młodzieńczych (fibroma juvenile) (tamże). — 68) Nasze wody mineralne w leczeniu nosa, gardła i uszu (tamże). — 69) Śp. Alfred Sokołowski (Now. Lek.). — 70) Kartka z historii Wileńskiego Tow. Lekarskiego (Pam. Wil. Tow. Lek.). — 71) Organizacja kliniki otolaryngologicznej na Wydziale Lekarskim U.S.B. w Wilnie (Pol. Przegl. Otol. 1926). — 72) Bliższe i dalsze następstwa operacji doszczętnego ucha środkowego (tamże). — 73) Choroby nosa i jamy nosowogardłowej (1926). — 74) Znieczulenie rektalne w otolaryngologii (Pol. Przegl. Otol. 1927). — 75) W sprawie pozycji chorego podczas badania i wydobywania ciał obcych z przetyku za pomocą ezofagoskopii (tamże, 1927). — 76) Leczenie ostrego ropnego zapalenia ucha środkowego (Praktyka Lekarska, wydawn. Pol. Gaz. Lek. 1927). — 77) Leczenie przewlekłego ropnego zapalenia ucha środkowego (tamże). — 78) Ropień zraza czołowego w następstwie ropnego zapalenia zatok sitowych (Pol. Przegl. Otol. 1928). — 79) Kilka uwag o twardzieli pod względem klinicznym i anatomopatologicznym (tamże). — 80) Wrażenia z I zjazdu międzynarodowego w Kopenhadze (tamże). — 81) Quelques remarques sur le sclérome au point de vue clinique et anatomopathologique (Otolaryngologia Slavica 1928). — 82) Skrzywienie przegrody w świetle cyfr i spostrzeżeń (wspólnie z dr Wąsowskim) (Pol. Przegl. Otol. 1928). — 83) Powikłania zewnątrzczaszkowe i oczodołowe w następstwie ostrych i przewlekłych zapaleń jam bocznych nosa (tamże). — 84) Przypadek guza wodociągu Sylwiusza z objawami guza kąta mózdkowo-mostowego (Pol. Gazeta Lekarska 1929). — 85) Zagadnienie migdałków z punktu widzenia medycyny praktycznej (Now. Lek. 1929). — 86) L'enseignement de l'otolaryngologie dans les Facultés de Médecine en Pologne (Arch. Internat. de l'Otolaryng. 1929). — 87) W sprawie naszego czytelnictwa lekarskiego (Pol. Gaz. Lek. 1930, Kron. Dentyst. 1930). — 88) Schorzenia górnego odcinka dróg oddechowych w wieku szkolnym (Wychowanie Fizyczne 1930). — 89) Zaburzenia mowy w związku z cierpieniami

górnego odcinka dróg oddechowych (Wych. Fiz. 1930). — 90) Z kazuistyki błędów rozpoznawczych w dziedzinie schorzeń mózgowych w związku z cierpieniami uszu i nosa (Pamiętnik Wil. Tow. Lek.). — 91) Choroby jamy ustnej, gardła i przetyku (Podręcznik dla lekarzy i studentów, Wilno 1930). — 92) Alkoholizm a gruźlica (Gruźlica 1931). — 93) Walory lecznicze Ciechocinka (Now. Społ.-Lek. 1931). — 94) Über die rektale Aethernarkose in der Otorhinolaryngologie (Monatschrift f. der LP 1930). — 95) Podręczna lampa do prześwietlania zatok szczękowych i czołowych (P. Przegł. Otol. t. 7). — 96) Wyniki zapoczątkowanych przeze mnie badań ognisk twardzielowych na terenie województw północno-wschodnich (P. Gaz. Lek. 1931). — 97) Choroby krtani i tchawicy (Wilno 1931). — 98) Nasze szpitalnictwo a oddziały otolaryngologiczne (P. P. Otol. t. VIII). — 99) O niektórych postaciach przyrodolecznictwa na terenie zdrojowisk. (Lek. Pol. nr 6, 1932). — 100) O pewnych zбочzeniach w budowie małżowiny usznej (P. Przegł. Otol. t. VIII). — 101) Anatomie pathologique du sclérome (II Congrès Intern. d'Otorhinolaryngologie. Rapporte sur le sclérome). — 102) Quelques remarques sur l'enseignement de l'otolaryngologie dans les Facultés de Médecine (Acta Otolaryngologica t. 17, 1933). — 103) II Zjazd Międzynarodowy Otolaryngologiczny w Madrycie (P. Przegł. Otol. t. IX). — 104) Choroby ucha. Podr. dla lek. i stud. (1933). — 105) Schorzenia górnego odcinka dróg oddechowych i ucha i higiena mowy (Wyd. zbiorowe Kopczyńskiego. Higiena Szkolna 1933). — 106) Postępowanie lekarza praktyka wobec ropotoku usznego (Lek. Pol. 1923). — 107) Ostre ropne zapalenie ucha środkowego u dorosłych (P. Przegł. Otol. t. 9 1933). — 108) Przypadek niezwyklej wielkości i formy polipa nosowogardłowego u młodzieńca 21 letniego (Polypus juvenilis spurius) (tamże t. 10). — 109) Klimatyczne i lecznicze walory Ciechocinka-Cieplicy (1934). — 110) Międzynarodowy Kongres Wychowania Rodzinnego w Brukseli (Kurier Wileński 1935). — 111) Dr Jan Sędziak (P. Przegł. Otol. t. XI). — 112) Choroby nosa i jamy nosowogardłowej (Wyd. II, 1935). — 113) Pierwsze dziesięciolecie działalności Kliniki Otolaryngologicznej U. S. B. (P. P. Otol. t. XI). — 114) Otolaryngologia a reforma studiów lekarskich (P. Przegł. Otol. t. XI, 1935). — 115) O wpływie spraw zapalnych ucha środkowego na stan psychiczny chorego. Amencja pochodzenia usznego (P. P. Otol. t. XI, 1935). — 116) Allergiczne schorzenia górnego odcinka dróg oddechowych i najnowsze metody leczenia z uwzględnieniem leczenia zdrojowiskowego (Lekarz Wojskowy 1935). — 117) Twardziel a gruźlica (P. Gaz. Lek. 1936). — 118) Sur les lésions provoquées par les radiations A gamma en otolaryngologie (Recueil dédié à prof. V. Vagatrchek). — 119) Contribution à la clinique de l'oïtte puogenne purulente aigue des adultes (Folia otolaryngologica orientalia Vol. III, 1936). —

Władysław Szumowski, dr medycyny i dr filoz., prof. historii i filozofii medycyny Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Kraków, ul. Piłsudskiego 6.

Marian Gieszczykiewicz¹, dr medycyny, prof. bakteriologii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Kraków, ul. Czarnowiejska 30 a, m. 5.

120) Recherches sur la clinique et trachene histologique du Cylen-
drome (Compte Rendu du Congrès International d'Otolaryngologie
à Berlin 1936). — 121) Lekarz praktyk wobec dzisiejszych warun-
ków pracy lekarskiej (Lek. Pol. 1933). — 122) Cieclocinek wobec
dzisiejszych postępów w rozwoju zdrojownictwa (Nowiny Lek-
arskie 1936). — 123) O wziewaniach i wskazaniach do nich (Me-
dycyna 1936). — 124) O bólach głowy pochodzenia nosowego
i usznego (Lek. Wojsk. 1936). — 125) Szkolnictwo powszechne
(Pion 1936).

¹ Marian Gieszczykiewicz, urodzony w Krakowie w roku
1889, ukończył tamże gimnazjum Nowodworskiego (egzamin
dojrzałości w r. 1907) oraz Wydział lekarski Uniwersytetu Ja-
giellońskiego, uzyskując w roku 1913 stopień dra wszech nauk le-
karskich. Od roku 1909 pracował w Instytucie Weterynarii U. J.
w charakterze najpierw wolontariusza, potem demonstratora,
w końcu asystenta. W roku 1919 habilitował się w bakterio-
logii na Wydziale lekarskim U. J. W ciągu roku akad. 1919/20
pracował w Instytucie Pasteura w Paryżu oraz zwiedził kilka
ważniejszych zakładów mikrobiologii w Europie. Od r. 1920 do
1924 prowadził Państwowy Zakład Wyrobu Surowic w Krakowie.
W roku 1924 został mianowany nadzwyczajnym profesorem bak-
teriologii i kierownikiem takiegoż Zakładu w Uniwersytecie Ja-
giellońskim. W roku 1930 mianowany zwyczajnym profesorem
bakteriologii w Uniwersytecie Jagiellońskim.

Ważniejsze prace: 1) O wiązaniu dwuchwytników przez
czerwone ciała krwi (wspólnie z J. Dunin Borkowskim)
(Sprawozdania PAU 1913). — 2) Über Coli Mit- und Paragglu-
tination (Zentralblatt für Bakteriologie 1916). — 3) Beiträge
zur Kenntnis der Säureagglutination (Zeitschrift für Immuni-
tätsforschung 1916). — 4) Cykl publikacji z zakresu epidemio-
logii, diagnostyki i terapii niektórych chorób zakaźnych (cz. erwonka,
paratyfus A, ospa) w okresie wojny światowej (Medizinische
Klinik 1915, 1916, 1918, Pol. Gazeta Lek. 1925, Przegląd Lekarski
1917). — 5) Cykl badań nad żółtaczką zakaźną i jej zarazkami
(Comptes rendus Société de Biologie 1920, Annales de l'Inst.
Pasteur 1920, Przegląd Epidemiol. 1921, Pol. Gazeta Lek. 1925,
Podręcznik chorób zakaźnych 1924). — 6) Investigations regar-

Stefan Kazimierz Pieńkowski¹, dr medycyny, prof. neurologii

ding Dysentery Toxin and Antitoxin (wspólnie z W. Lipińskim) (League of Nations. Reports on serological Investigations 1923). — 7) Cykl rozpraw o gonokokach (Med. dośw. i społ. 1927/8, Pol. Gazeta Lek. 1927, C. r. Soc. de Biol. 1927, Zentr. f. Bakteriologie 1928). — 8) O etiologii grypy, bakteriologii, epidemiologii i profilaktyce grypy (Pol. Gaz. Lek. 1932, Med. dośw. i społ. 1932). — 9) Pałeczki beztlenowe jako czynnik etiologiczny zapalenia pęcherza i miedniczek nerkowych (wspólnie z W. Wróblewskim) (Pol. Gaz. Lek. 1933, po francusku w sprawozdaniu z I Zjazdu Międzynarod. Mikrobiologów w Paryżu w 1930 r.) — 10) Zagadnienie systematyki w bakteriologii (Bull. Intern. PAU 1939).

¹ Stefan Kazimierz Pieńkowski, ur. 25 sierpnia 1885 r. w Warszawie, uzyskał maturę gimnazjalną w Złotopolu gub. kijowskiej w 1904 r. Wydział lekarski U. J. w Krakowie ukończył w 1911 r., w tymże roku otrzymał dyplom lekarza w Uniwersytecie Kijowskim. W czasie studiów uniwersyteckich pracował specjalnie w Klinice chirurgicznej, w pracowni bakteriologicznej i w pracowni biologicznej oraz rok dodatkowy słuchał wykładów przyrodniczych. Od II 1912 do VIII 1914 oraz od I 1919 do XII 1923 był st. asystentem Kliniki neurologiczno-psychiatrycznej U. J. w Krakowie. Od VIII 1914 do VIII 1918 lekarz w wojsku rosyjskim, od I 1916 prowadził oddział neurologiczno-psychiatryczny w szpitalu wojskowym w Żytomierzu. Od III 1924 do VII 1928 pracował jako lekarz kontraktowy w Szpitalu Szkolnym Centrum Wyszkozenia Sanitarnego w Warszawie, zaś od VIII 1928 do IV 1932 był kierownikiem naukowym tegoż oddziału. W latach 1924/25 przebywał w klinikach i szpitalach paryskich u prof. Guillain'a, Babińskiego, Claude'a, Sicard'a i Foix oraz w pracowniach prof. fizjologii Lapicque'a i prof. elektroterapii Bourguignon'a. W kwietniu 1926 habilitował się z neuropatologii na Wydziale lekarskim U. J. P. w Warszawie, zaś w marcu 1931 r. rozszerzył habilitację na psychiatrię. W kwietniu 1932 został mianowany profesorem chorób nerwowych i umysłowych U. J. i kierownikiem Kliniki neurologiczno-psychiatrycznej w Krakowie.

Ogłosił drukiem: 1) Twory olbrzymie otrzymane drogą sztuczną z jaj jeżowców (referat zbiorowy) (Wszechświat 1910). — 2) (wspólnie z prof. J. Piltzem) W sprawie organizacji nauki lekarskiej w Polsce w zakresie neurologii i psychiatrii (Nauka Polska 1920). — 3) (wspólnie z prof. J. Piltzem) W sprawie instytutów badawczych w zakresie neurologii i psychiatrii (tamże). — 4) Zaburzenia psychiczne przy nagminnym śpiączkowym zapaleniu mózgu (encephalitis epidemica lethargica) (Polska Gaz. Lek. 1923). — Troubles psychiques au cours de l'encéphalite épi-

IV*

i psychiatrii Uniw. Jagiellońskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Kraków, ul. Botaniczna 1.

démique léthargique (*Revue Neurolog. An. 30, t. II, 2*). — 5) Towarzystwo neurologiczno-psychiatryczne w Krakowie (rys historyczny powstania, rozwoju i działalności T-wa) (*Polska Gaz. Lek. 1923*). — 6) Zaburzenia psychiczne przy nagminnym śpiączkowym zapaleniu mózgu. (*Rozpr. Akad. Nauk t. II*). — 7) Ruchy brachisynkinetyczne i megasykinetyczne (*Neurologia Polska t. VII*). — *Les mouvements brachysyncinétique et mégasyncinétique* (*Revue Neurolog. 1924, t. I*). — 8) Ruch jako objaw kliniczny w świetle zdobyczy lat ostatnich z dziedziny anatomii, fizjologii i neurologii (*Lekarz Wojskowy 1924*). — 9) Analiza zaburzeń ruchowych przy nagminnym śpiączkowym zapaleniu mózgu (*Warszawa 1925*). — 10) Jamistość rdzenia u dwóch braci bliźniaków (*Pamiętnik ku czci śp. prof. A. Mikulskiego*) (*Wydawnictwo «Kochanówki» pod Łodzią 1925*). — 11) Stulecie urodzin Jana Marcina Charcot'a (*Neurologia Polska t. VII, 1925*). — 12) *La valeur des études de Charcot sur les troubles moteurs de l'hystérie au point de vue de la pathophysiologie de la motilité* (*Revue Neurolog. 1925 t. I*). — Wartość badań Charcot'a nad zaburzeniami ruchowymi w historii dla patofizjologii ruchu w ogóle (*Neurologia Polska t. VIII 1925*). — 13) (wspólnie z drem J. Koelichenem). Szesć przypadków guzów mózgu o nikłych objawach ogniskowych lub ogólnych (*Neurologia Polska zes. 2, 1927*). — 14) Czyn a uczucie (*Lekarz Wojskowy t. IX, 1927*). — 15) Jan Koelichen (tamże t. XIV, 1929). — 16) Semiologia ręki w schorzeniach pozapiramidowych (tamże t. XIV, 1929). — 17) Patogeneza powstawania objawów histerycznych (w szczególności cielesnych) w psychonerwicach «wojennych» w świetle biologii (*Warszawa 1931*). — 18) Śp. Prof. Jan Piltz (*Neurologia Polska t. II—IV, 1930 i Medycyna nr 3, 1931*). — 19) Dusza i jej siedlisko w świetle badań neurologicznych lat ostatnich (*Księga pam. Uniw. Warsz. dla uczczenia 300-letniej rocznicy założenia Uniw. Stefana Batorego w Wilnie 1931*). — 20) Ocena Kretschmer'a «*Medizinische Psychologie*» II Wyd. (*Neurologia Polska 1932*). — 21) Józef Babiński (1857—1932) (*Neurologia Polska t. XVI, 1933*). — 22) Ocena podręcznika Jakuba Frostiga «*Psychiatria*» (*Neurologia Polska 1935*). — 23) Narkomania jako jedna z fałszywych dróg wyzwolenia (*Trzeźwość r. X nr VIII—IX, 1935*). — 24) Dziedziczność i środowisko ze stanowiska lekarskiego (*Chowanna Roc. VII, 1936*). — 25) Uwagi ogólne biologiczno-lekarskie w sprawie nowego projektu ustawy eugenicznej (*Pol. Gaz. Lek. r. XV nr 4, 1936*). — 26) Alkoholizm jako zjawisko patobiologiczne (*Pam. X Polskiego Kongresu przeciwalkoholowego 1931 r. w Kra-*

Janusz Wiktor Supniewski¹, dr medycyny, prof. farmakologii
Uniw. Jagiell. — Wybrany 9 czerwca 19 9.—Kraków, al. Słowackiego 15.

kowie, 1935). — 27) Życie uczuciowo-popędowe jako dźwignia w walce z alkoholizmem (tamże r. XI nry 5 i 6). — 28) Stanowisko lekarsko-psychiatryczne w stosunku do nowego projektu ustawy eugenicznej (Zagadnienia Rasy 1936). — 29) Powstawanie chorób występujących w pokoleniach i mechanizmy ich dziedziczenia (Roczn. Psychiatr. zesz. 29, 1937). — 30) Urazy czaszki i mózgu z punktu widzenia neurobiologii (Pol. Przegl. Chirurg. t. XVI z. 3, 1937). — 31) Dziecko jako zjawisko społeczne (Trzeźwość nr 6, 1937). — 32) Organizacja nauczania w Polsce medycyny społecznej w ogóle, ze szczególnym uwzględnieniem nauczania medycyny społeczno-ubezpieczeniowej (Warszawa 1937). — 33) (wspólnie z drem Babeckim). Zagadnienie szkolenia lekarzy dla celów ubezpieczeń społecznych (Warszawa 1938). — 34) Gruźlica a układ nerwowy (Warszawa 1939).

¹ Janusz Wiktor Supniewski, urodzony w Płocku 1899 r., kończy gimnazjum filologiczne Polskiej Macierzy Szkolnej w r. 1917 i w tymże roku zapisał się na Wydział lekarski Uniwersytetu Warszawskiego. W r. 1925 ukończył medycynę na Uniw. Warszawskim. Studia chemiczne w U. S. A. (Urbana III), studia lekarskie w U. S. A. (John Hopkins Baltimore), Kanadzie (Toronto), Anglii (London, Cambridge), Francji (Paryż), 1929 docent farmakologii Uniw. Warszawskiego, w tymże roku dyrektor Zakł. Farmakologii Uniw. Jagiell., od 1930 prof. farmakologii tegoż Uniwersytetu.

Ważniejsze prace: 1) Der Stoffwechsel der zyklischen Verbindungen bei B. pyocyaneus (Bioch. Ztschr. 146, 522, 1924). — 2) Organic bismuth compounds (Journ. of Amer. Chem. Soc. 48, 507, 1926). — 3) The influence of insulin on the ecetaldehyde formation in the body of the animals (Journ. of the Biol. Chem. 70, 13, 1926). — 4) The action of the visible light on the haematorporphyrine sensitised organs (Journ. of Physiol. 66, 30, 1927). — 5) Badania nad syntezą anestetyków lokalnych typu novokainy (Rocz. Chem. 7, 163, 1930). — 6) Meskalina (Polska Gaz. Lek. 9, nr 23, 1930). — 7) La transformation des composés chimiques sous l'action du tréponeme pâle (Bull. de l'Acad. Polon., Cl. Med., 1933). — 8) Les propriétés pharmacologiques d'un nouvel alcaloïde synthétique dérivé de l'atropine (tamże 1934). — 9) Die Einwirkung des Desinfektionsmittel auf die Syphylistspirochaeten (tamże 1934). — 10) L'action pharmacologique de la lumiflavine (tamże 1935). — 11) Über einige pharmakologische Eigenschaften der l-Ascorbinsäure (Arch. f. exp. Path und Pharm. 178, 508, 1935). — 12) Über die pharmakologischen Eigenschaften des N-dimethylhexahydroisonikotinsäuremethylesterjodids (tamże 183, 725,

Zygmunt Szantroch¹, dr medycyny, prof. anatomii Uniw. Ja-

1936). — 13) Über die pharmakologischen Eigenschaften der Araboflavine (Bull. de l'Acad. Polon. 1936). — 14) Recherches sur l'action des substances cancérogènes (tamże 1936). — 15) Les propriétés chimiques de la gramine (tamże 1938). — 16) Le Paradihydroxy- α - β -diethylstilbène (tamże 1938). — 17) Podręcznik farmakologii Delta (Warszawa 1934 i 1935).

¹ Zygmunt Szantroch, ur. 29 kwietnia 1894 r. w Samborze. Szkołę średnią ukończył w I Gimnazjum w Tarnowie. Na studia lekarskie zapisał się w 1912 r. na Uniwersytet Jagielloński w Krakowie. W latach 1921—1928 pracował jako młodszy asystent Zakładu Anatomii Opisowej U. J., a potem jako asystent starszy aż do 30 kwietnia 1936 r. W roku 1928 uzyskał tytuł doktora wszech nauk lekarskich, a w 1930 r. habilitował się z zakresu anatomii. Rok 1931/32 spędził za granicą na studiach w Turynie i Paryżu. Od września 1935 r. jest kierownikiem Zakładu Anatomii Opisowej na Wydziale lekarskim U. J., od maja 1936 r. profesor nadzwyczajny anatomii opisowej U. J.

Ważniejsze prace: I) Z działu anatomii układu nerwowego: 1) Morphologie des Darmnerven beim Hühnchen (Bull. Intern. de l'Ac. Pol. 1927). — 2) Über ein vesikales Nervenengeflecht bei Hühnerembryonen (Journal für Psychologie und Neurologie, 37, 1929). — 3) Histogeneza zwojów nerwowych serca (Rozpr. Wydz. mat.-przyrod. PAU t. LXIX, Dz. B. 1929). — 4) Kritisch methodologische und entwicklungsgeschichtliche Untersuchungen über die Mikrostruktur des sympathischen Grenzstranges und Versuch zu deren Deutung auf morphologischer Grundlage (Zeitschrift für Zellforschung und mikroskopische Anatomie, 23, 1935). — 5) Untersuchungen über die Struktur der mesenterialen Gefäßganlien (Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte, t. 104, 1935). — 6) Morphologische Grundlagen für das Zustandekommen intervasculärer Nervenreflexe (Gefäßzwischenreflexe) (Pflügers Archiv für die gesamte Physiologie des Menschen und der Tiere, t. 236, 1936). — 7) Gefäßsympathicus bei Cottus Scorpius (Teleostei) (Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgeschichte, t. 107, 1937). — 8) Le rôle des cellules nerveuses multinucléaires dans le développement de la microstructure des ganglions sympathiques (Archives d'Anatomie, d'Histologie et d'Embryologie, t. XXV, 1938). — II) Z zakresu morfologii experimentalnej: 1) Untersuchungen über die Fettsubstanzen in den Gewebekulturen (Archiv für experimentelle Zellforschung besonders Gewebezüchtung (Explantation), t. XIII, 1932/33). — 2) Ricerche sulle sostanze grasse intracellulari in vari tessuti coltivati in vitro (Rendiconti delle Sedute della Reale Accademia Nazionale dei Lincei. Classe di Scienze fisiche, matematiche e natural,

giellońskiego. — Wybrany 9 czerwca 1939. — Kraków, ul. Ariańska 17.

1932). — 3) Beobachtungen an den Kulturen des Sympathikus. Ergebnisse der Züchtung des Remakschen Darmnerven (Archiv für experimentelle Zellforschung besonders Gewebezüchtung (Explantation), t. XIV, 1933). — 4) Beitrag zur Fettfärbung in den Gewebekulturen (Deckgläschenkulturen) und histologischen Schnitten mit Sudanlösung in Alkoholformol (tamże t. XVII, 1935). — III) Z zakresu teratologii: 1) Un cas de malformations congénitales de l'intestin postérieur et de l'appareil uro-genital, attribuables à la rupture de la paroi ventrale du sinus intestinal postérieur (Archives d'Anatomie, d'Histologie et d'Embryologie, t. XI, 1930). — 2) Darmbuchspalte (Virchows Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie und für klinische Medizin, t. 278, 1930).

b) Zagraniczni

Aleksy Abrikosow, prof. patologii Uniw. w Moskwie. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Moskwa, Université.

Rudolf Kimla, prof. patologii Uniw. Czeskiego w Pradze. — Wybrany 15 czerwca 1934. — Praha, Université.

Walter Penfield, prof. neurologii Uniw. w Montreal. — Wybrany 17 czerwca 1938. — Montreal (Kanada), Université.

NEKROLOGIA

Jan Gwalbert Pawlikowski, dr praw, literat, członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1927, członek korespondent krajowy tego Wydziału od r. 1925, zmarł we Lwowie dnia 5 marca 1939.

Władysław Szymonowicz, dr medycyny, honorowy profesor histologii i embriologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, członek czynny krajowy Wydziału lekarskiego od r. 1933, zmarł we Lwowie dnia 10 marca 1939.

Wawrzyniec Teisseyre, dr filozofii, profesor geologii i paleontologii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, członek ko-

respondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1920, zmarł we Lwowie dnia 2 kwietnia 1939.

Aleksander Brückner, dr filozofii, em. profesor filologii słowiańskiej Uniwersytetu w Berlinie, członek czynny zagraniczny Wydziału filologicznego od r. 1889, zmarł w Berlinie dnia 24 maja 1939.

Harold Temperley, profesor historii nowożytnej Uniwersytetu w Cambridge (Anglia), członek czynny zagraniczny Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1937, zmarł w Cambridge dnia 12 lipca 1939.

Ludwik Bernacki, dr filozofii, dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, członek czynny krajowy Wydziału filologicznego od r. 1938, członek korespondent krajowy tego Wydziału od r. 1920, zmarł we Lwowie dnia 19 września 1939.

Mieczysław Konopacki, dr medycyny, profesor histologii i embriologii Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego, członek czynny krajowy Wydziału lekarskiego od r. 1932, członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1930, zmarł w Warszawie we wrześniu 1939.

Józef Morawski, dr ès lettres, profesor filologii romańskiej Uniwersytetu Poznańskiego, członek korespondent krajowy Wydziału filologicznego od r. 1933, zginął od bomby lotniczej w Warszawie we wrześniu 1939.

Bronisław Dembiński, dr filozofii, hon. profesor historii powszechnej Uniwersytetu Poznańskiego, członek czynny krajowy Wydziału historyczno-filozoficznego od r. 1917, członek korespondent krajowy tego Wydziału od r. 1910, zmarł w Poznaniu we wrześniu 1939.

Samuel Dickstein, hon. profesor matematyki Uniwersytetu J. Piłsudskiego w Warszawie, członek korespondent krajowy Wydziału matematyczno-przyrodniczego od r. 1893, zmarł w Warszawie we wrześniu 1939.

Stanisław Sozański, ziemianin, ofiarodawca majątków ziemskich w Samborszczyźnie i Tarnopolszczyźnie, zmarł w Kornalowicach koło Sambora dnia 19 marca 1939.

KOMISJE, KOMITETY I ZAKŁADY NAUKOWE

I. Wydział filologiczny

1. Komisja historii sztuki

Przewodniczący: Julian Pagaczewski

Zastępca przewodniczącego: Tadeusz Mańkowski

Sekretarz: Adam Bochnak

Współpracownicy:

Helena d'Abancourt de Fran-
queville

Władysław Abraham (Lwów)

Zofia Ameisenowa

Włodzimierz Antoniewicz
(Warszawa)

Ks. Henryk Brzuski (Włocła-
wek)

Kazimierz Buczkowski

Karol Badecki (Lwów)

Zygmunt Batowski (War-
szawa)

Aleksander Birkenmajer

Zbigniew Bocheński

Adam Bochnak

Aleksander Czołowski (Lwów)

Ludwik Ćwikliński (Poznań)

Jan Dąbrowski

Witold Dalbor (Poznań)

Ks. Szczęsny Dettloff (Po-
znań)

Tadeusz Dobrowolski (Kato-
wice)

Jerzy Dobrzycki

Roman Dyboski

Karol Estreicher

Marian Friedberg

Kazimiera Furmankiewi-
czówna

Stanisław Gąsiorowski

Mieczysław Gębarowicz
(Lwów)

Bp Michał Godlewski

Roman Grodecki

Marian Gumowski (Dębowiec)

Zdzisław Jachimecki

Maria Jarosławiecka-Gąsio-
rowska

Adam Kleczkowski

Stefan Komornicki

Feliks Kopera

Tadeusz Kowalski

Ks. Tadeusz Kruszyński

Eugeniusz Kucharski (Lwów)

Alfred Lauterbach (War-
szawa)

Tadeusz Mańkowski (Lwów)

Kazimierz Michałowski (War-
szawa)

Anna Misiąg-Bocheńska

Wojśław Molè	Juliusz Starzyński (Warszawa)
Marian Morelewski (Wilno)	Władysław Stroner (Jaremcze)
Józef Muczowski	Tadeusz Stryjeński
Celina Osieczkowska (Paryż)	Jerzy Szablowski (Warszawa)
Julian Pagaczewski	Tadeusz Szydłowski
Nikodem Pajzderski (Poznań)	Adolf Szyszko-Bohusz
Fryderyk Papée	Stanisław Świerz-Zaleski
Władysław Podlacha (Lwów)	Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Stanisława Sawicka (Warszawa)	Mieczysław Treter (Warszawa)
Władysław Semkowicz	Michał Walicki (Warszawa)
Tadeusz Sinko	Michał Witanowski (Piotrków)
Krystyna Sinko-Popielowa (Warszawa)	Stanisław Witkowski (Lwów)

2. Komisja językowa

Przewodniczący: Kazimierz Nitsch

Zastępca przewodniczącego: Tadeusz Lehr-Spławiński

Sekretarz: Mieczysław Małecki

Współpracownicy:

Henryk Anders (Wilno)	Zenon Kłemensiewicz
Stanisław Bąk (Mikołów)	Edward Klich (Poznań)
Olgierd Chomiński (Wilno)	Erwin Koschmieder (Wilno)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Tadeusz Kowalski
Maria Dłuska (Lwów)	Stanisław Kozierowski (Winnagóra)
Witold Doroszewski (Warszawa)	Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Mikołaj Durnowo (Moskwa)	Stefan Kulbakin (Belgrad)
Józef Friedrich (Warszawa)	Władysław Kuraszkiewicz (Lublin)
Henryk Grappin (Paryż)	Jerzy Kuryłowicz (Lwów)
Janina Heydzianka-Pilatowa (Lwów)	Tadeusz Lehr-Spławiński
Jan Janów (Lwów)	Mieczysław Małecki
Piotr Jaworek	Józef Mikkola (Helsinki)
Adam Kłeczowski	Tadeusz Milewski

Kazimierz Moszyński (Wilno)	Roman Smal-Stocki (Warszawa)
Grzegorz Nandriś (Czerniowce)	Ignacy Stein (Poznań)
Eino Nieminen (Helsinki)	Feliks Steuer (Katowice)
Kazimierz Nitsch	Zdzisław Stieber (Lwów)
Antonina Obrębska-Jabłońska (Warszawa)	Roman Stopa (Żywiec)
Henryk Oesterreicher	Antoni Śmieszek (Warszawa)
Leszek Ossowski (Lwów)	Halina Świdorska-Koneczna (Warszawa)
Jan Otrębski (Wilno)	Witold Taszycki (Lwów)
Zygmunt Paulisz (Warszawa)	Adam Tomaszewski (Poznań)
Józef Parnacki (Warszawa)	Tore Torbiörnsson (Upsala)
Holger Pedersen (Kopenhaga)	Halina Turska (Wilno)
Emil Petrovici (Cluj)	Henryk Ułaszyn (Poznań)
Kazimierz Piekarski (Warszawa)	Stanisław Urbańczyk
Stanisław Rospond (Lwów)	Stanisław Wędkiewicz (Warszawa)
Mikołaj Rudnicki (Poznań)	Stanisław Westfal (Warszawa)
Zygmunt Rysiewicz (Lwów)	Helena Willman-Grabowska
Halina Safarewicz	Stanisław Witkowski (Lwów)
Jan Safarewicz	Juliusz Zborowski (Zakopane)
Stanisław Słoński (Warszawa)	Jan Ziłyński

3. Komisja historii literatury polskiej

Przewodniczący: Ignacy Chrzanowski

Zastępca przewodniczącego: Stanisław Pigoń

Sekretarz: Franciszek Bielak

Współpracownicy:

Stanisław Adamczewski (Warszawa)	Mieczysław Brahmer (Warszawa)
Karol Badecki (Lwów)	Jan Bystrzycki (Myślenice)
Aleksander Birkenmajer	Paweł Cazin (Paryż)
Józef Birkenmajer (Madison, Wisconsin)	Ignacy Chrzanowski
Wacław Borowy (Warszawa)	Zofia Ciechanowska
	Isak Collijn (Sztokholm)

- Stanisław Cywiński (Wilno)
Henryk Damiani (Rzym)
Stefan Demby (Warszawa)
Aureli Drogoszewski (Warszawa)
Maria Dunajówna (Wilno)
Roman Dyboski
Stanisław Estreicher
Władysław Folkierski
Henryk Galle (Warszawa)
Monika Gardner (Londyn)
Konrad Górski (Wilno)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Tad. Stanisław Grabowski (Rio de Janeiro)
Wiktor Hahn (Lwów)
Stefan Harassek
Ferdynand Hoesick (Warszawa)
Jerzy Horak (Praga)
Jan Hulewicz
Franciszek Ilesič (Zagrzeb)
Michał Janik (Ulanów)
Ludwik Kamykowski
Juliusz Kleiner (Lwów)
Kazimierz Kolbuszewski (Lwów)
Stanisław Kolbuszewski (Poznań)
Stefan Kołaczkowski
Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Stanisław Kossowski (Lwów)
Stanisław Kot
Manfred Kridl (Wilno)
Julian Krzyżanowski (Warszawa)
- Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Stanisław Lam (Warszawa)
Jakub Langlade (Paryż)
Wacław Lednicki
Stanisław Łempicki (Lwów)
Tadeusz Makowiecki (Warszawa)
Mikołaj Mazanowski
Ks. Kazimierz Miaskowski (Wierzchosławice)
Henryk Mościcki (Warszawa)
Bronisław Nadolski (Lwów)
Kazimierz Nitsch
Jerzy Rapall Noyes (Berkeley)
Wincenty Ogrodziński
Adolf Stender-Petersen (Aarhus)
Kazimierz Piekarski (Warszawa)
St. Pietraszkiewiczówna (Wilno)
Stanisław Pigoń
Mieczysław Piszczkowski (Lwów)
Leon Płoszewski (Warszawa)
Roman Pollak (Poznań)
Konstanty Prus (Mikołów)
Franc. Pułaski (Paryż)
Marian Reiter (Warszawa)
Paweł Rybicki (Katowice)
Aleksander Semkowicz (Lwów)
Tadeusz Sinko
Stefania Skwarczyńska (Lwów)
Tadeusz Lehr-Spławiński
Bogdan Suchodolski (Lwów)

Zofia Gąsiorowska-Szmyd-
towa (Warszawa)
Ks. Emil Szramek (Katowice)
Zygmunt Szweykowski (War-
szawa)
Marian Szykowski (Praga)
Henryk Trzpis
Stanisław Wasylewski (Po-
znań)

Zygm. Wasilewski (Warszawa)
Wiktor Weintraub (Paryż)
Stef. Vrtel-Wierczyński (War-
szawa)
Stanisław Windakiewicz
Tadeusz St. Wiślocki (Lwów)
Kazimierz Wyka
Zygmunt L. Zaleski (Paryż)
Henryk Życzyński (Lublin)

4. Komisja filologiczna

Przewodniczący: Leon Sternbach

Sekretarz: Stanisław Skimina

Redaktor Archiwum Filologicznego: *vacat*

Współpracownicy:

Marian Auerbach (Lwów)
Edmund Bulanda (Lwów)
Bogusław Butrymowicz
Władysław Chodaczek (Lwów)
Franciszek Chowaniec
Konstanty Chyliński (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)
Bronisław Daniec
Karol Dąbrowski (Warszawa)
Józef Dziech (Poznań)
Wiktor Hahn (Lublin)
Seweryn Hammer
Michał Jezienicki (Stanisła-
wów)
Jan Kopacz (Lwów)
Stanisław Kot
Adam Krokiewicz (Warszawa)
Jerzy Krókowski (Dąbrowa
Górnicza)

Kazimierz Feliks Kumaniecki
(Warszawa)
Tadeusz Lewicki (Lwów)
Franciszek Nagórzański
(Lwów)
Wincenty Ogrodziński
Jan Oko (Wilno)
Jan Pelczar
Stanisław Pilch (Lwów)
Ludwik Piotrowicz
Mieczysław Popławski (Lu-
blin)
Gustaw Przychocki
Joachim Reinhold
Stanisław Rzepiński
Jan Sajdak (Poznań)
Jerzy Schnayder
Stanisław Seliga (Warsza-
wa)

Tadeusz Sinko
Stanisław Skimina
Franciszek Smolka (Lwów)
Stefan Srebrny (Wilno)
Karol Stach
Leon Sternbach
Stanisław Stroiński (Warszawa)

Wincenty Śmiałek (Lwów)
Aleksander Turyn (Warszawa)
Stanisław Wędkiewicz (Warszawa)
Stanisław Witkowski (Lwów)

5. Komisja orientalistyczna

Przewodniczący i dyrektor wydawnictw: Tadeusz Kowalski

Sekretarz: Helena z Grabowskich Willmanowa

Współpracownicy:

Ks. Józef Archutowski
Ahmet Caferoğlu (Stambuł)
Denzel Carr (Honolulu)
Jan Czekanowski (Lwów)
Maryla Falk (Rzym)
Ks. Anastazy Fic (Lwów)
Ignacy Gelb (Chicago)
Joachim Hirschberg (Częstochowa)
Witold Jabłoński (Warszawa)
Jan Jaworski (Warszawa)
Ks. Józef Jelito (Katowice)
Ks. Aleksy Kławek (Lwów)
Władysław Kotwicz (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Dawid Künstlinger
Jerzy Kuryłowicz (Lwów)
Tadeusz Lehr-Spławiński
Wincenty Lesný (Praga)
Marian Lewicki (Lwów)
Tadeusz Lewicki (Lwów)
Ks. Wilhelm Michalski (Warszawa)

Bazyli Nikitin (Paryż)
Kazimierz Nitsch
Ks. Paweł Nowicki (Wilno)
Ludwik Piotrowicz
Stefan Przeworski (Warszawa)
Rudolf Ranošek (Warszawa)
Konstanty Régamey (Warszawa)
Jan Rybka (Praga)
Stanisław Schayer (Warszawa)
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Eugeniusz Słuszkiewicz (Lwów)
Stefan Stasiak (Lwów)
Ks. Józef Stawarczyk (Warszawa)
Leon Sternbach
Roman Stopa
Seraja Szapszał (Wilno)
Ks. Jan Szeruda (Warszawa)
Jakub Szyrkiewicz (Wilno)

Antoni Śmieszek (Warszawa)
I. Wajnberg (Warszawa)
Helena z Grabowskich Will-
manowa

Ananiasz Zajączkowski (War-
szawa)

6. Słownik staropolski

Redaktor: Kazimierz Nitsch

Sekretarz Redakcji: Henryk Oesterreicher

(Komitety wspólne z Wydziałem historyczno-filozoficznym)

7. Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce

Przewodniczący: Ludwik Piotrowicz

Sekretarz: Aleksander Birkenmajer

Członkowie: Aleksander Birkenmajer, Roman Grodecki,
Stanisław Kutrzeba, ks. Konstanty Michalski, Gustaw Przy-
chocki, Władysław Semkowicz, Leon Sternbach, Adam Ve-
tulani.

8. Komitet Biblioteki Pisarzy Polskich

Członkowie: z Wydziału filologicznego: Stanisław Kot, Sta-
nisław Pigoń, Stanisław Windakiewicz; z Wydziału historyczno-
filozoficznego: Stanisław Estreicher, Stanisław Kutrzeba.

II. Wydział historyczno-filozoficzny

1. Komisja historyczna

Przewodniczący: Władysław Semkowicz

Dyrektor wydawnictw: Edward Kuntze

Sekretarz: Jan Dąbrowski

Współpracownicy:

Władysław Abraham (Lwów)
Stan. Arnold (Warszawa)
Aleksy Bachulski (Warszawa)

Karol Badecki (Lwów)
Eugeniusz Barwiński (Lwów)
Henryk Barycz

Ks. Stanisław Bednarski	Oskar Halecki (Warszawa)
Leon Białkowski (Lublin)	Marceli Handelsman (Warszawa)
Aleksander Birkenmajer (Poznań)	Wojciech Hejnosz (Lwów)
Stanisław Bodniak (Kórnik)	Stefan Ingłot (Lwów)
Władysław Bogatyński	Janusz Iwaszkiewicz (Wilno)
Karol Buczek	Kazimierz Kączmarczyk (Poznań)
Franciszek Bujak (Lwów)	Witold Kamieniecki (Warszawa)
Włodzimierz Budka	Jadwiga Karwasińska (Warszawa)
Zofia Kozłowska-Budkowa	Stanisław Kętrzyński (Warszawa)
Łucja Charewiczowa (Lwów)	Emil Kipa (Warszawa)
Kazimierz Chodynicki (Poznań)	Leon Koczy (Poznań)
Czesław Chowaniec (Paryż)	Ludwik Kolanowski (Lwów)
Ludwik Ćwikliński (Poznań)	Feliks Koneczny
Władysław Czapliński	Władysław Konopczyński
Ks. Paweł Czaplewski (Pelplin)	Stan. Kościalkowski (Wilno)
Aleksander Czołowski (Lwów)	Stanisław Kot
Piotr David	Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Jan Dąbrowski	Marian Kukiel
Adrian Divéky (Warszawa)	Edward Kuntze
Edmund Długopolski	Tadeusz Kupczyński (Lwów)
Kazimierz Dobrowolski	Stanisław Kutrzeba
Franciszek Duda	Ks. Jan Kwolek (Przemyśl)
Stanisław Estreicher	Otto Laskowski (Warszawa)
Józef Feldman	Kazimierz Lepszy
Ks. Leon Formanowicz (Gniezno)	Czesław Leśniewski (Warszawa)
Marian Friedberg	Adam Lewak (Warszawa)
Ks. Tadeusz Glemma	Marian Łodyński (Warszawa)
Bp Michał Godlewski	Henryk Łowmiański (Wilno)
Olgierd Górka (Warszawa)	Tadeusz Manteuffel (Warszawa)
Roman Grodecki	
Marian Gumowski (Dembowiec)	

Józef Michałowski (Rzym)	Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Ryszard Mienicki (Wilno)	Kazimierz Tyszkowski (Lwów)
Sylwiusz Mikucki	Adam Vetulani
Emil Teofil Modelski (Lwów)	Tadeusz Wałek-Czarnecki (Warszawa)
Henryk Mościcki (Warszawa)	Józef Widajewicz (Poznań)
Czesław Nanke (Lwów)	Helena Więckowska (Warszawa)
Fryderyk Papée	Stanisław Windakiewicz
Henryk Paszkiewicz (Warszawa)	Ks. Jan Wiśniewski (Sandomierz)
Bron. Pawłowski (Warszawa)	Zygmunt Wojciechowski (Poznań)
Karol Piotrowicz	Andrzej Wojtkowski (Poznań)
Ludwik Piotrowicz	Adam Wolff (Warszawa)
Kazimierz Piwarski	Stanisław Zajączkowski (Wilno)
Władysław Pocięcha	Kazimierz Zakrzewski (Warszawa)
Feliks Pohorecki (Lwów)	
Helena Polackówna (Lwów)	
Stefan Pomarański (Warszawa)	
Franciszek Pułaski (Paryż)	
Józef Raciborski (Łódź)	
Władysław Semkowicz	
Tadeusz Silnicki (Poznań)	
Adam Skałkowski (Poznań)	
Mieczysław Skibiński	
Władysław Tomkiewicz (Warszawa)	

Komitet Ekspedycji Rzymskiej

Przewodniczący: Przewodniczący Komisji historycznej.

Członkowie: Sekretarz Generalny PAU, dyrektor Wydziału historyczno-filozoficznego, przewodniczący, sekretarz i dyrektor wydawnictw Komisji historycznej, Władysław Abraham (Lwów).

2. Komisja prawnicza

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba

Dyrektor zbiorów i wydawnictw: Józef Siemieński

Sekretarz: Adam Vetulani

Sekcja prawa współczesnego

Przewodniczący: vacat

Sekretarz: Jan Gwiazdomorski

Współpracownicy:

Władysław Abraham (Lwów)	Roman Longchamps de Berier (Lwów)
Franciszek Bossowski (Wilno)	Julian Makarewicz (Lwów)
Stanisław Bukowiecki (Warszawa)	Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
Adam Chełmoński (Wilno)	Kazimierz Przybyłowski (Lwów)
Marceli Chłamtacz (Lwów)	Józef Rafacz (Warszawa)
Przemysław Dąbkowski (Lwów)	Emil St. Rappaport (Warszawa)
Edward Dubanowicz (Lwów)	Michał Rostworowski
Tadeusz Dziurzyński	Jan Rutkowski (Poznań)
Stefan Ehrenkreutz (Wilno)	Roman Rybarski (Warszawa)
Stanisław Estreicher	Józef Siemieński (Warszawa)
Stanisław Gołąb	Tadeusz Silnicki (Poznań)
Jan Gwiazdomorski	Józef Skąpski
Marceli Handelsman (Warszawa)	Maciej Starzewski
Bronisław Helczyński (Warszawa)	Józef Sułkowski (Poznań)
Wacław Komarnicki (Wilno)	Adam Vetulani
Antoni Kostanecki (Warszawa)	Jan Wasilkowski (Warszawa)
Adam Krzyżanowski	Bohdan Winiarski (Poznań)
Kazimierz Kumaniecki	Zygmunt Wojciechowski (Poznań)
Stanisław Kutrzeba	Władysław Wolter
Jerzy Lande	Władysław Wróblewski (Warszawa)
Zygmunt Lisowski (Poznań)	Fryderyk Zoll

3. Komisja historii filozofii polskiej

Przewodniczący: ks. Konstanty Michalski

Zastępca przewodniczącego: Władysław Tatarkiewicz

Sekretarz: Marian Heitzman

Współpracownicy:

Al. Birkenmajer (Poznań)	Ks. Konstanty Michalski
Jan St. Bystron (Warszawa)	Antoni Peretiatkowicz (Poznań)
O. Jan Bocheński (Rzym)	Stanisław Pigoń
Ludwik Chmaj	Zenon Przesmycki (Warszawa)
Ignacy Chrzanowski	Ks. Jan Salamucha
Tadeusz Garbowski	Tadeusz Sinko
Wojciech Gielecki	Michał Sobeski (Poznań)
Stanisław Gołąb	Ks. Jan Stepa (Lwów)
Tadeusz Grabowski (Poznań)	Stefan Szuman
Stefan Harassek	Marian Szykowski (Praga)
Władysław Heinrich	Wład. Tatarkiewicz (Warszawa)
Marian Heitzman	Wiktor Wąsik (Warszawa)
Roman Ingarden (Lwów)	Stanisław Windakiewicz
Ks. Tadeusz Jachimowski (Warszawa)	Władysław Witwicki (Warszawa)
Zbigniew Jordan (Poznań)	O. Jacek Woroniecki (Lwów)
Stanisław Kot	Adam Wrzosek (Poznań)
Tadeusz Kotarbiński (Warszawa)	Zygmunt Zawirski
Ks. Tadeusz Kowalski (Poznań)	Adam Żółtowski (Poznań)
Eugeniusz Kucharski (Lwów)	
Jan Łukasiewicz (Warszawa)	
Joachim Metallmann	

4. Komisja historii wojskowości w Polsce

Przewodniczący: Jan Dąbrowski

Sekretarz: Karol Piotrowicz

Współpracownicy:

Franciszek Bujak (Lwów)	Jan Dąbrowski
Czesław Chowaniec (Paryż)	

Bronisław Gębarzewski (Warszawa)	Marian Łodyński (Warszawa)
Roman Grodecki	Bronisław Pawłowski (Warszawa)
Marceli Handelsman (Warszawa)	Karol Piotrowicz
Antoni Hniłko	Karol Różycki (Warszawa)
Władysław Konopczyński	Jan Rutkowski (Poznań)
Marian Kukiel	Adam Sawczyński (Toruń)
Stanisław Kutrzeba	Władysław Semkowicz
Otto Laskowski (Warszawa)	Adam Skałkowski (Poznań)

5. Komisja Atlasu historycznego Polski

Przewodniczący: Władysław Semkowicz

Zastępca przewodniczącego: Marceli Handelsman

Sekretarz: Stanisław Arnold

Współpracownicy:

Stanisław Arnold (Warszawa)	Bolesław Olszewicz (Warszawa)
Eugeniusz Barwiński (Lwów)	Stanisław Pawłowski (Poznań)
Karol Buczek	Feliks Pohorecki (Lwów)
Franciszek Bujak (Lwów)	Jan Rutkowski (Poznań)
Jan Dąbrowski	Władysław Semkowicz
Roman Grodecki	Jerzy Smoleński
Oskar Halecki (Warszawa)	Kazimierz Tymieniecki (Poznań)
Marceli Handelsman (Warszawa)	Zygmunt Wojciechowski (Poznań)
Stanisław Kutrzeba	Bohdan Zaborski (Warszawa)
Jan Natanson-Leski (Warszawa)	

6. Komitet dla wydawnictwa źródeł do dziejów życia umysłowego Polski w dobie humanizmu (stosunki z zagranicą)

Członkowie: z Wydziału filologicznego: Ignacy Chrzanowski, Stanisław Kot, Stanisław Windakiewicz; z Wydziału historyczno-filozoficznego: Stanisław Kutrzeba, drugi delegat *vacat*.

7. Komitet Kwartalnika Filozoficznego

Redaktor: Zygmunt Zawirski.

Członkowie: Adam Krokiewicz (Warszawa), Władysław Heinrich, ks. Konstanty Michalski, Władysław Tatarkiewicz (Warszawa).

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy

1. Komisja fizjograficzna

Przewodniczący: Michał Siedlecki

Sekretarz i redaktor wydawnictw: Kazimierz Piech

Współpracownicy:

Leopold Adametz (Wiedeń)
Henryk Arctowski (Lwów)
J. Bajerlein (Poznań)
Tadeusz Banachiewicz
Jan Bayger (Lwów)
Franciszek Bieda
Czesław Bieżanko (Gniezno)
Jan Blitek (Katowice)
Karol Bohdanowicz (Warszawa)
Andrzej Bolewski
Jan Bowkiewicz (Warszawa)
Maria Bremówna
Józef Brzeziński
Bolesław Bujalski (Stanisławów)
Odo Bujwid
Adam Bursa (Hel)
Jadwiga Burtanówna
Irena Cabejszekówna (Pińsk)
Jan Czarnocki (Warszawa)
Hanna Czczottowa (Warszawa)

Jan Czekanowski (Lwów)
Julian Czyżewski (Lwów)
Irena Dąbkowska
Kazimierz Demel (Hel)
Antoni Dobrowolski (Warszawa)
Janusz Domaniewski (Warszawa)
Adam Drath
Roman Dreżepolski (Poznań)
Jadwiga Dyakowska
Władysław Dziewulski (Wilno)
Seweryn Dziubałtowski (Warszawa)
Wilhelm Friedberg
Józef Fudakowski
Benedykt Fuliński (Lwów)
Anna Gadomska (Poznań)
Jan Gadomski (Warszawa)
Tadeusz Garbowski
Antoni Gawel
Maria Gawłowska (Nowa Wieś, G. Śląsk)

Michał Gedroyć (Warszawa)
Emil Godlewski
Walery Goetel
Józef Gołąb
Władysław Gorczyński (Warszawa)
Lucjan Grabowski (Lwów)
Romuald Gumiński (Warszawa)
Bronisław Halicki (Wilno)
Jan Hirschler (Lwów)
Ludwik Horwitz (Warszawa)
Henryk Hoyer
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)
Eugeniusz Jabłoński
Tadeusz Jaczewski (Warszawa)
Julian Jakóbiec
Stanisław Jakubisiak (Poznań)
Antoni Jakubski (Poznań)
Kazimierz Jantzen (Wilno)
Jerzy Jarocki (Warszawa)
Bronisław Jaroń
Jan Jarosz
Stanisław Jaskólski
Hieronim Jawłowski (Warszawa)
Marian Jurek (Warszawa)
Marian Kamiński (Lwów)
Michał Kamiński (Warszawa)
Jan Karpowicz (Czombrów k. Nowogródka)
Bolesława Kawecka-Starachowa
Zbigniew Kawecki (Kielce)
Kazimierz Kaznowski (Kielce)

Jan Kinel (Lwów)
Mieczysław Klimaszewski
Roman Kobendza (Warszawa)
Marian Koczwarra (Warszawa)
Bronisława Kocoszyńska (Lwów)
January Kołodziejczyk (Warszawa)
Konrad Konior (Poznań)
Stanisław Kontkiewicz (Częstochowa)
Stefan Kopeć (Warszawa)
Helena Koporska (Lublin)
Stanisł. Kosińska-Bartnicka (Warszawa)
Konst. Kowalewski (Warszawa)
Ludwik Kowalski
Hugo Kowarzyk
Aleksander Kozikowski (Lwów)
Karol Koziorowski (Warszawa)
Aniela Kozłowska (Warszawa)
Roman Kozłowski (Warszawa)
Zygmunt Koźmiński (Wigry)
Wilhelm Krach
Maria Kraińska (Warszawa)
Adam Krasucki (Lwów)
Felix Krawiec (Poznań)
Jerzy Krémky (Warszawa)
Stefan Kreutz
Ignacy Król (Krzeszowice)
Bogumił Krygowski (Poznań)

Helena Krzemieniewska
(Lwów)	Maria Matlakówna (Lwów)
Seweryn Krzemieniewski
(Lwów)	Edward Mazur
Marian Książkiewicz	Alojzy Mazurek (Warszawa)
Jan Kuhl (Szczakowa)	Władysław Michalski
Stanisław Kulczyński (Lwów)	Kazimierz Miczyński (Lwów)
Włodzimierz Kulmatycki
(Bydgoszcz)	Władysław Mierzejewski
(Wilno)
Roman Kuntze (Warszawa)	Józef Mikulski
Czesław Kuźmiar (Warszawa)	Stanisław Minkiewicz (Pu-
ławy)
Wacław Lastowski (Bieniako-
nie)	Jan Moniak (Tarnowskie Góry)
Stanisław Lencewicz (War-
szawa)	Józef Morozewicz (Warszawa)
Jan Lewiński (Warszawa)	Ambroży Moszyński (Poznań)
Bernard Liebetanz (Poznań)	Józef Motyka (Lwów)
Flora Lilienfeldówna (Tokio)	Jan Muszyński (Wilno)
Jerzy Lilpop	Wiktor Nechay (Katowice)
Miecz. Limanowski (Wilno)	Apolinary Negrusz
Stanisław Liskiewicz (Wilno)	Wacław Niedziałkowski (War-
szawa)
Anatol Listowski	Witold Niesiołowski
Alfred Lityński (Wigry)	Jan Noskiewicz (Lwów)
Edward Lubicz-Niezabitowski
(Poznań)	Jan Nowak
Michał Lempicki	Marian Nowiński (Tryńcza)
Paweł Łoziński	Marian Nunberg (Warszawa)
Walerian Łoziński	Henryk Orkisz (Lwów)
Adam Luniewski (Warszawa)	Józef Paczowski (Poznań)
Stefan Macko (Łuck)	Eugeniusz Panow
Józef Mądalski (Lwów)	Edward Passendorfer (Wilno)
Stefan Makowiecki (Lublin)	Bogumił Pawłowski
Józef Makólski (Warszawa)	Stanisław Pawłowski (Poznań)
Adam Malicki (Lwów)	Zbigniew Pazdro (Lwów)
Stanisław Małkowski (Wilno)	Kazimierz Piech
Maria Marchewianka (Łódź)	Feliks Piestrak (Tarnowskie
Góry)
Teodor Marchlewski	Kazimierz Pilat (Lwów)
	Adam Piwowar (Dąbrowa
Górn.)

- Władysław Płoński (Warszawa)
Maria Polaczówna (Lwów)
Gustaw Poluszyński (Lwów)
Roman Prawocheński
Józef Premik
Jan Prüffer (Wilno)
Józef Przyborowski
Ferd. Rabowski (Zakopane)
Maria Racięcka (Wilno)
Jan Radomski (Nisko)
Edward Ralski (Poznań)
Eugeniusz Ralski (Katowice)
Miroslaw Ramult
Wojciech Rogala (Lwów)
Kazimierz Rogóyski (Wilno)
Jan Romaniszyn (Lwów)
Eugeniusz Romer (Lwów)
Romuald Rosłoński (Warszawa)
Wacław Roszkowski (Warszawa)
Kazimierz Rouppert
Adam Rożański
Maria Rózkowska (Poznań)
Jan Ruszkowski (Warszawa)
Jan Rychlicki
Bronisław Rydzewski (Wilno)
Jan Ryłski (Lwów)
Józef Ryzner (Lwów)
Julian Rzóska (Poznań)
Jan Samsonowicz (Lwów)
Edward Schechtel (Poznań)
Antoni Schimitzek (Siersza)
Michał Siedlecki
Wincenty Siemaszko (Warszawa)
- Kazimierz Simm (Poznań)
Ludwik Sitowski (Poznań)
Kamila Skoczyła-Ciszewska
(Michałkowice Górny Śląsk)
Franciszek Skupieński
(Wilno)
Witold Sławiński (Warszawa)
Piotr Słonimski (Warszawa)
Jerzy Smoleński
Władysław Smosarski (Poznań)
Stanisław Smreczyński sen.
Stanisław Smreczyński jun.
Kazimierz Smulikowski
(Poznań)
Maria Sobolewska (Chorzów)
Jan Sokołowski (Rawicz)
Stanisław Sokołowski sen.
Stanisław Sokołowski jun.
Teodor Spiczakow
Andrzej Środoń
Jan Stach
Stefan Stach
Karol Starmach
Konstanty Stecki (Poznań)
Wila Stec-Rouppertowa
Witold Stefański (Warszawa)
Edward Stenz (Zakopane)
Stefan Stobiecki
August Stöckl (Lwów)
Konst. Strawiński (Łódź)
Wacław Strażewicz (Poznań)
Fortunat Stroński (Lwów)
Kazimierz Strzemiński
Ks. Bolesław Strzeszewski
(Płock)

Tadeusz Sulma
Stanisław Sumiński (Warszawa)
Walerian Swederski (Lwów)
Michał Świątkiewicz (Lwów)
Bohdan Świdorski (Poznań)
Władysław Szafer
Janina Szaferowa
Bronisław Szafran (Lwów)
Wład. Szaniawski (Warszawa)
Jan Szulczewski (Poznań)
Franciszek Szychliński
(Poznań)
Dezydery Szymkiewicz (Lwów)
Szymon Tenenbaum (Warszawa)
F. K. Terlikowski (Poznań)
Julian Tokarski (Lwów)
Sergiusz Toll (Katowice)
Stanisław Tołpa (Kalisz)
Jan Treła
Tadeusz Trella (Przemyśl)
Józef Trzebiński (Wilno)
Jan Tur (Warszawa)
Irena Turowska
Tadeusz Vetulani (Poznań)
Władysław Vorbrod
Jan Walas
Józef Wąsowicz (Lwów)
Stan. Waśniewski
Ks. Franciszek Wawrzyniak
(Dziekanowice)
Herkulan Weigt

Zygmunt Weyberg (Warszawa)
Szymon Wierdak (Lwów)
Jan Wilczyński (Wilno)
Tadeusz Wilczyński (Lwów)
Edward Windakiewicz
Piotr Wiśniewski (Wilno)
Józef Witkowski (Poznań)
Kazimierz Wize (Poznań)
Jan Włodek
Kazimierz Wodzicki (Warszawa)
Adam Wodziczko (Poznań)
Tadeusz Wojno (Warszawa)
Roman Wojtusiak
Tadeusz Wolski (Warszawa)
Stan. Wołosowicz (Warszawa)
Jadwiga Wołoszyńska
Antoni Wróblewski (Kórnik)
Wanda Zabłocka
Jan Zabłocki
Zofia Zaćwilichowska
Jan Zaćwilichowski
Jan Zerndt
Maria Ziembianka-Łucka
(Kalisz)
August Zierhoffer (Lwów)
Stefan Ziobrowski
Stanisław Zuber
Stanisław Zych (Lwów)
Władysław Zych (Lwów)
Kazimierz Żorawski (Warszawa)

Prace tej Komisji są rozdzielone na pięć ośrodków (Kraków, Lwów, Poznań, Warszawa i Wilno). W Krakowie istnieją 4 sekcje

pod kierunkiem: 1) *geologiczna* — prof. Křeutza; 2) *botaniczna* — prof. Roupperta; 3) *zoologiczna* — prof. Garbowskiego i 4) *rolniczo-leśna* — prof. Roupperta.

2. Komitet redakcyjny wydawnictwa *Starunia*

Członkowie: Jan Nowak, Jan Stach, Władysław Szafer.
Redaktor: Jan Stach.

3. Muzeum fizjograficzne

Dyrektor: Jan Stach.
Kustosz działu zoolog.: Józef Fudakowski.
Kustosz działu botan.: Jerzy Lilpop.
Kustosz działu geolog.: Eugeniusz Panow.
Konserwator zbioru motyli: Witold Niesiołowski.

Rada Muzeum fizjograficznego

Przewodniczący: Henryk Hoyer.
Członkowie: Stefan Křeutz, Jan Nowak, Jan Stach,
Władysław Szafer.

4. Komitet obchodu 400-lecia śmierci Mikołaja Kopernika

Członkowie: Tadeusz Banachiewicz, Czesław Białobrzęski (Warszawa), Aleksander Birkenmajer (Poznań), Władysław Dziewulski (Wilno), Emil Godlewski, Michał Kamieński (Warszawa), Stanisław Kutrzeba, Jan Nowak, Wacław Sierpiński (Warszawa), Józef Witkowski (Poznań).

Wspólnie z Wydziałem lekarskim

5. Komisja historii medycyny i nauk matematyczno-przyrodniczych

Przewodniczący: Adam Wrzosek

Sekretarz: Henryk Barycz

Współpracownicy:

Henryk Barycz
Adam Bednarski (Lwów)

Tadeusz Bilikiewicz (Kocborowo)

Al. Birkenmajer (Poznań)	Bronisław Koskowski (Warszawa)
Franciszek Bujak (Lwów)	Jan Lachs
Stanisław Ciechanowski	Adam Maurizio (Warszawa)
Izak Collijn (Sztokholm)	Jan Nowak
Tadeusz Estreicher	Eugeniusz Romer (Lwów)
Antoni Galecki (Poznań)	Edward Stamm (Wieliczka)
Franciszek Giedroyc (Warszawa)	Władysław Szumowski
Jan Glatzel	Jan Tur (Warszawa)
Marian Grotowski (Warszawa)	Leon Wachholz
Bolesław Hryniewiecki (Warszawa)	Franciszek Walter
Antoni Władysław Jakubski (Poznań)	Adam Wrzosek (Poznań)
January Kołodziejczyk (Warszawa)	Ludwik Zembruski (Warszawa)
	Witold Ziembicki (Lwów)

IV. Wydział lekarski

1. Komisja higieny doświadczalnej

Przewodniczący: Witold Chodźko.

Zastępca przewodniczącego: Roman Nitsch.

Współpracownicy: Witold Gądzikiewicz, Tomasz Janiszewski (Warszawa), Jan Rapczewski (Warszawa), Gustaw Szulc (Warszawa).

2. Komisja Antropologiczna

Przewodniczący: Henryk Hoyer

Zastępca przewodniczącego: Adam Wrzosek

Sekretarz: Eugenia Stołyhkowa

Współpracownicy:

Leopold Adametz (Wiedeń)	Jefim Czepurkowskij (Tiensin)
Stanisław Ciechanowski	Michał Godycki-Ćwirko (Poznań)
Jan Czekanowski (Lwów)	

Henryk Hoyer
Ales Hrdlicka (Washington)
Bronisław Jasicki
Stanisław Klimek
Kazimierz Kostanecki
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Edward Loth (Warszawa)
Aleksander Maciesza (Płock)
Jan Mydlarski (Warszawa)
Jan Olbrycht
Stanisław Poniatowski (Warszawa)

Roman Prawocheński
Michał Reicher (Wilno)
Ks. Bolesław Rosiński (Lwów)
Ludomir Sedlaczek-Komorowski (Lwów—Kulparków)
Karol Stojanowski (Poznań)
Kazimierz Stołyhwo
Eugenia Stołyhwowa
Leon Wachholz
Francuszek Walter
Olga Willerowa (Poznań)
Adam Wrzosek

V. Komisje wspólne

1. Komisja prehistoryczna

Przewodniczący i dyrektor wydawnictw: J. Kostrzewski

Zastępca przewodniczącego: Ludwik Piotrowicz

Sekretarz: Tadeusz Sulimirski

Współpracownicy:

Włodzimierz Antoniewicz
(Warszawa)
Jan Bryk (Kamionka Strumiłowa)
Helena Cehak-Holubowiczowa
M. Ćwirko-Godycki (Poznań)
Bolesław Czapkiewicz (Tarnów)
S. L. Červinka (Brno)
Michał Drewko (Warszawa)
Zdzisław Durczewski (Warszawa)
Roman Jakimowicz (Warszawa)
Rudolf Jamka

Konrad Jażdżewski (Warszawa)
Albin Jura
Aleksandra Karpińska (Poznań)
Józef Kostrzewski (Poznań)
Leon Kozłowski (Lwów)
Stefan Krukowski (Warszawa)
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Gabriel Leńczyk
Ks. Władysław Łęga (Gruździądź)
Jan Mydlarski (Warszawa)
Lubor Niederle (Praga)
Stefan Nosek

Ludwik Piotrowicz
Zofia Podkowińska (Warszawa)
Stanisław Poniatowski (Warszawa)
Zdzisław Rajewski (Poznań)
Tadeusz Reyman

Ludwik Sawicki (Warszawa)
Ludomir Sedlaczek-Komorowski (Lwów)
Marcjan Śmiszko (Lwów)
Tadeusz Sulimirski
Adam Wrzosek (Poznań)
Zygmunt Zakrzewski (Poznań)

2. Komisja etnograficzna

Przewodniczący: Kazimierz Dobrowolski

Zastępca przewodniczącego: *vacat*

Sekretarz: Tadeusz Seweryn

Współpracownicy:

Włodzimierz Antoniewicz
(Warszawa)
Michał Arnaudow (Sofia)
Franciszek Bujak (Lwów)
Jan St. Bystron (Warszawa)
Adam Chętnik (Nowogród nad Narwią)
Adolf Chybiński (Lwów)
Jędrzej Cierniak (Warszawa)
Jan Czekanowski (Lwów)
Agnieszka Dobrowolska (Katowice)
Kazimierz Dobrowolski
Tadeusz Dobrowolski (Katowice)
Stanisław Estreicher
Jan Falkowski (Lwów)
Adam Fischer (Lwów)
Eugeniusz Frankowski (Poznań)
Stanisław Gąsiorowski

Roman Grodecki
Milowan Gavazzi (Zagrzeb)
Jerzy Horák (Praga)
Stefan Inglot
Zdzisław Jachimecki
Cezaria Jędrzejewiczowa
(Warszawa)
Witold Klinger (Poznań)
Filaret Kolesa (Lwów)
Tadeusz Kowalski
Ludwik Krzywicki (Warszawa)
Włodzimierz Kubijowicz
Eugeniusz Kucharski (Lwów)
Bronisław Malinowski (Londyn)
Mieczysław Małecki
Kazimierz Moszyński (Wilno)
Kazimierz Nitsch
Czesław Pietkiewicz (Warszawa)

Stanisław Poniatowski (Warszawa)
Edmund Schneeweis (Praga)
Władysław Semkowicz
Tadeusz Seweryn
Bożena Stelmachowska (Poznań)
Tadeusz Sulimirski
Ks. Emil Szramek (Katowice)

Stefan Szuman
Leon Wachholz
Leopold Węgrzynowicz
Stanisław Windakiewicz
Helena Windakiewiczowa
Adam Wrzosek (Poznań)
Kazimiera Zawistowicz (Warszawa)
Juliusz Zborowski (Zakopane)

3. Komisja dla dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce

Przewodniczący: Stanisław Kot

Sekretarz: *vacat*

Współpracownicy:

Majer Bałaban (Warszawa)
Henryk Barycz
Ks. Stanisław Bednarski
Ludwik Bernacki (Lwów)
Tadeusz Bilikiewicz (Wejherowo)
Al. Birkenmajer (Poznań)
Wanda Bobkowska
Wilhelm Bruchnalski (Lwów)
Jan St. Bystron (Warszawa)
Adolf Chybiński (Lwów)
Ks. Paweł Czaplewski (Byszewo)
Przemysław Dąbkowski (Lwów)
Jan Dąbrowski
Kazimierz Dobrowolski
Stanisław Estreicher
Tadeusz Estreicher
Józef Fritz (Lwów)

Franciszek Gedroyć (Warszawa)
Tadeusz Grabowski (Poznań)
Roman Grodecki
Oskar Halecki (Warszawa)
Kazimierz Hartleb (Lwów)
Jan Hulewicz
Michał Janik (Ulanów)
Kaz. Kaczmarczyk (Poznań)
Ludwik Kamykowski
Adam Kłeczkowski
Juliusz Kleiner (Lwów)
Antoni Knot (Lwów)
Kazimierz Konarski (Warszawa)
Stanisław Kościałkowski (Wilno)
Stanisław Kot
Jan Kucharzewski (Warszawa)
Zygmunt Kukulski (Lublin)

Stanisław Kutrzeba
Jan Lachs
Józef Lewicki (Warszawa)
Maciej Loret (Rzym)
Stanisław Łempicki (Lwów)
Ks. Edmund Majkowski (Poznań)
Ks. Alfons Mańkowski (Lemburg)
Ks. Karol Mazurkiewicz (Poznań)
Ks. Konstanty Michalski
Stanisław Michalski (Warszawa)
Jan Muszkowski (Warszawa)
Kazimierz Piekarski (Warszawa)
Stanisław Pigoń
Hanna Pohoska (Warszawa)

Helena Radlińska (Warszawa)
Ludwik Ręgorowicz (Warszawa)
Mojżesz Schorr (Warszawa)
Wacław Gizbert-Studnicki (Wilno)
Władysław Szumowski
Tadeusz Turkowski (Wilno)
Stanisław Tync (Poznań)
Leon Wachholz
Stefan Wierczyński (Warszawa)
Stanisław Windakiewicz
Andrzej Wojtkowski (Poznań)
Adam Wrzosek (Poznań)
Ks. Bronisław Żongołłowicz (Wilno)

4. Komisja terminologiczna morska przy PAU

Przewodniczący: Adam Kleczkowski

Zastępca: Mariusz Zaruski

Sekretarz: *vacat*

Współpracownicy:

Marian Zygfryd Arend (Poznań)
Bogusław Bagniewski (Warszawa)
Piotr Bomas (Warszawa)
Antoni Garnuszewski (Gdynia)
Gustaw Kański (Gdynia)
Adam Kleczkowski

Marian Mieczkowski (Warszawa)
Kazimierz Nitsch
Artur Reyman (Warszawa)
Józef Rossowski (Warszawa)
Tadeusz Stoklasa (Warszawa)
Mariusz Zaruski (Warszawa)
Zygm. Zagórowski (Warszawa)

5. Komitet Encyklopedii Polskiej

Prezes PAU, Sekretarz Generalny, sekretarze Wydziałów filologicznego i historyczno-filozoficznego. Redaktor główny: Stanisław Estreicher. Redaktorzy działów: Józef Kostrzewski (prehistoria), Marian Kukiel (historia wojskowości), Kazimierz Moszyński (obyczaj).

6. Polski Słownik Biograficzny

A) Komisja wydawnicza

Przewodniczący: Sekretarz Generalny PAU.

Członkowie: Sekretarz Wydziału Filologicznego PAU.

„ „ Historyczno-Filozof. PAU.

„ „ Matem.-Przyrodn. PAU.

„ „ Lekarskiego PAU.

Sekretarz: Dyrektor Kancelarii PAU.

B) Redaktor główny: Władysław Konopczyński

C) Komitet redakcyjny

Przewodniczący: Redaktor główny.

Członkowie: Al. Birkenmajer (Poznań), ks. Stanisław Bednarski, Mieczysław Gębarowicz (Lwów), Roman Grodecki, Oskar Halecki (Warszawa), Janusz Iwaszkiewicz (Wilno), Stanisław Kot, Marian Kukiel, Adam Lewak (Warszawa), Henryk Mościcki (Warszawa), Bronisław Pawłowski (Warszawa), Stanisław Pigoń, Adam Skatkowski (Poznań), Kazimierz Tyszkowski (Lwów), Andrzej Wojtkowski (Poznań), Adam Wrzosek (Poznań).

D) Rada Słownika

Przewodniczący: Prezes PAU.

Sekretarz: Redaktor główny.

Członkowie: 1) członkowie Komisji wydawniczej, 2) członkowie Komitetu redakcyjnego, 3) trzej delegaci Polskiego Towarzystwa Historycznego: Bronisław Pawłowski (Warszawa), Adam

Skałkowski (Poznań), Kazimierz Tyszkowski (Lwów); 4) reprezentanci towarzystw i instytucji naukowych: a) Wydziału Archiwów Państwowych Min. W. R. i O. P.: Leon Białkowski, Antoni Rybarski, Józef Siemieński, b) Wydziału Bibliotek Państwowych Min. W. R. i O. P.: *vacat*, c) Biura Historycznego Wojskowego: *vacat*, d) Towarzystwa Naukowego we Lwowie: Ignacy Chrzanowski, Władysław Semkowicz, e) Towarzystwa Naukowego w Warszawie: Władysław Tatarkiewicz, drugi delegat *vacat*, f) Towarzystwa Naukowego w Toruniu: ks. Alfons Mańkowski, g) Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu: Kazimierz Kaczmarczyk, zastępca: Antoni Jakubski, h) Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie: *vacat*, i) Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku: ks. Emil Szramek; 5) członkowie powołani przez Zarząd PAU: Antoni Gałecki (Poznań), bp Michał Godlewski, Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Zdzisław Jachimecki, Ludwik Krzywicki (Warszawa), ks. Konstanty Michalski, Kazimierz Nitsch, Tadeusz Sinko, Władysław Szumowski, Władysław Tatarkiewicz (Warszawa), Leon Wachholz.

E) Biuro Słownika

Sekretarz: Kazimierz Lepszy.

Urzednicy: Stanisław Buratyński, Janina Skowrońska, Helena Waniczkówna.

7. Komitet Wydawnictw Śląskich

Przewodniczący: ks. Konstanty Michalski.

Sekretarz: Władysław Semkowicz.

Zastępca: Sylwiusz Mikucki.

Członkowie: z *Katowic*: Wojewoda Śląski,
Marszałek Sejmu Śląskiego,
Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk na
Śląsku,
Naczelnik Wydziału Oświecenia Publicznego
Województwa Śląskiego,
Dyrektor Muzeum Śląskiego,
Dyrektor Instytutu Śląskiego,

oraz Sekretarz Generalny PAU, Jan Dąbrowski, Kazimierz Dobrowolski, Roman Jakimowicz (Warszawa), Aniela Kozłowska (Warszawa), Adam Krzyżanowski, Oskar Lange, Kazimierz Moszyński (Wilno), Kazimierz Nitsch, Jan Nowak, Jan Rutkowski (Poznań), Jerzy Smoleński, Kazimierz Stolyhwo, Tadeusz Sulimirski, Władysław Szafer.

8. Muzeum archeologiczne

Dyrektor: *vacat*.

Zastępca: Tadeusz Reyman.

Urzędnicy: Stefan Nosek, Olga Reymanowa.

Rada Muzeum Archeologicznego

Przewodniczący: Henryk Hoyer.

Członkowie: Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa), Roman Jakimowicz (Warszawa), Józef Kostrzewski (Poznań), Władysław Semkowicz, Tadeusz Sulimirski.

9. Biblioteka Polskiej Akademii Umiejętności

Dyrektor: Karol Piotrowicz.

Bibliotekarz: Ludwik Wyrostek.

Pomocnicy: Waleria Suszyłówna, Jadwiga Czapska.

Rada Biblioteki Polskiej Akademii Umiejętności

Przewodniczący: Stanisław Kutrzeba.

Członkowie: Edward Kuntze, Kazimierz Nitsch, Fryderyk Papée, Michał Siedlecki, Leon Wachholz, dyrektor Biblioteki.

10. Komitet Gabinetu Rycin

Przewodniczący: Julian Pagaczewski.

Zastępca przewodniczącego: Feliks Kopera.

Sekretarz: Adam Bochnak.

Członkowie: Stefan Komornicki, Tadeusz Szydłowski, Władysław Tatarkiewicz (Warszawa).

Dyrektor zbiorów: Julian Pagaczewski.

Konserwator: Adam Bochnak.

Adiunkt: Karol Estreicher.

Komisja Rewizyjna

Przewodniczący: Fryderyk Zoll.

Członkowie: Julian Nowak, Adam Wrzosek (Poznań).

Zastępca: Gustaw Przychocki.

Syndyk Polskiej Akademii Umiejętności

Dr Józef Skąpski, Kraków, ul. św. Jana 12.

Tel. nr 10443.

Kancelaria Polskiej Akademii Umiejętności

Tel. nr 10039.

Według § 21 statutu Akademii znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Dyrektor: Sylwiusz Mikucki.

Urzędnicy: Stanisław Nowogrodzki, Wanda Engelmannówna.

Urzędnicy ekspedycji wydawnictw: Maria Rybczyńska, Olga Łaszczyńska.

Kasjer: Józef Patykiewicz.

Rachmistrz: Edward Pompa.

Zastępca: Anzelm Fabiszowa.

Centralna Administracja Dóbr PAU

Tel. nr 12920.

Według § 21 statutu Akademii znajduje się pod zarządem Sekretarza Generalnego.

Inspektor: Jan Krzesiwo.

Zastępca: Gustaw Hinzinger.

VI*

Rachmistrz: Otto Beischer.

Urzednicy: Helena Antecka, Maria Buratyńska, Stanisława Łuczyńska.

Stacja Naukowa w Paryżu
(Biblioteka Polska)

6, Ouai d'Orléans, Paris IV-me

Delegat PAU: Franciszek Pułaski.

Biblioteka Polska

Kustosz: Czesław Chowanec.

Bibliotekarz: Tadeusz Szymberski.

Adiunkci: Wanda Borkowska, Jadwiga Ostrowska.

Komitet miejscowy

Przewodniczący: Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej.

Członkowie: Stanisław Henryk Badeni, Maria Mickiewiczówna, Zygmunt Zaleski.

Muzeum Adama Mickiewicza

Kustosz honorowy: Maria Mickiewiczówna.

Kustosz: Bronisława Mońkiewiczówna.

Adiunkt: Emilia Fiszerówna.

Centre d'Etudes Polonaises de Paris

przy Bibliotece Polskiej w Paryżu

Comité de Direction

Franciszek Pułaski, delegat PAU; Andrzej Mazon, delegat francuskiego Ministerstwa Wychowania Narodowego; Zygmunt L. Zaleski, delegat polskiego Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Comité de Perfectionnement

Ferdynand Baldensperger, kard. A. Baudrillart, Paweł Boyer, Sebastian Charléty, Alfred Coville, Stefan Fournol, Henryk Grappin, Emil Male, Andrzej Mazon, Franciszek Olivier-Martin, Henryk Omont, Jerzy Pagès, Gustaw Roussy, Filip Sagnac, Fortunat Strowski, Andrzej Tibal.

Wykłady

Profesorowie: Paweł Cazin, gen. Ludwik Faury, Henryk de Montfort.

Asystenci: Czesław Chowaniec, Irena Gałęzowska, Józef Teslar.

Wykładowcy: W. Dziewanowski, Fortunat Strowski, Józef Teslar.

Lektor: M. Chmurski.

Stacja Naukowa w Rzymie

Roma, 2 via della Fede, Palazzo Doria

Dyrektor: *vacat*.

Bibliotekarz: Józef Michałowski.

**Polskie Komitety Narodowe Międzynarodowych Unii
Naukowych**

1. Union Académique Internationale

Bruxelles, Palais des Académies

Delegaci PAU: Stanisław Kutrzeba, ks. Konstanty Michalski.

Komitet wydania Corpus philosophorum medii aevi

Przewodniczący: Prezes PAU.

Członkowie: Sekretarz Generalny, Aleksander Birkenmajer, (Poznań) Władysław Heinrich, Adam Krokiewicz (Warszawa), ks. Konstanty Michalski.

2. Conseil International des Unions Scientifiques

London, Burlington House

Delegaci PAU: Kazimierz Kostanecki, drugi delegat *vacat*

3. Komitet Narodowy Astronomiczny

Przewodniczący: Tadeusz Banachiewicz.

Sekretarz: Józef Witkowski.

Członkowie: 2 delegaci PAU: Tadeusz Banachiewicz, Władysław Dziewulski (Wilno); 1 delegat A. N. T.: Lucjan Grabowski (Lwów); 1 delegat T. N. W.: Michał Kamieński (Warszawa); 1 delegat T. N. L.: Lucjan Grabowski (Lwów); 1 delegat Polskiego Towarzystwa Astronomicznego: Edward Warchałowski (Warszawa); 1 delegat Narodowego Instytutu Astronomicznego: Antoni Wilk; 1 delegat T. P. N. w Poznaniu: Józef Witkowski (Poznań); 1 delegat T. P. N. w Wilnie: *vacat*.

4. Komitet Narodowy Biologiczny

Przewodniczący: Emil Godlewski.

Zastępca: Waclaw Roszkowski.

Sekretarz: Michał Korczewski.

Członkowie: 4 delegaci PAU: Emil Godlewski, Henryk Hoyer, Bolesław Hryniewiecki (Warszawa), Władysław Szafer; 3 delegaci T. N. W.: Kazimierz Bassalik (Warszawa), Roman Poplewski (Warszawa), Waclaw Roszkowski (Warszawa); 2 delegaci T. N. L.: Jan Hirszler (Lwów), Seweryn Krzemieniewski (Lwów); 2 delegaci Polskiego Towarzystwa Botanicznego: Seweryn Dziubałtowski (Warszawa), Michał Korczewski (Warszawa); 1 delegat Polskiego Towarzystwa Biologicznego: Jan Sosnowski (Warszawa); 1 delegat Polskiego Towarzystwa Anatomiczno-Zoologicznego: Mieczysław Konopacki (Warszawa); 1 delegat Państwowego Muzeum Zoologicznego: Tadeusz Wolski (Warszawa); 1 delegat Stacji Morskiej Biologicznej na Helu: M. Bogucki; 1 delegat T. P. N. w Poznaniu: Antoni Jakubski (Poznań); 1 delegat Polskiego Towarzystwa Zoologicznego: Antoni Jakubski (Poznań); 1 delegat Polskiego Towarzystwa Fizjologicznego: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa).

5. Komitet Narodowy Chemii Czystej i Stosowanej

Przewodniczący: Leon Marchlewski.

Zastępca: Kazimierz Smoleński.

Sekretarz: Ludwik Szperl.

Członkowie: 2 delegaci PAU: Karol Dziewoński, Leon Marchlewski; 1 delegat A. N. T.: Kazimierz Smoleński (Warszawa); 2 delegaci T. N. W.: Wiktor Lampe (Warszawa), Tadeusz Miłobędzki (Warszawa); 1 delegat T. N. L.: Wacław Moraczewski (Lwów); 4 delegaci Polskiego Towarzystwa Chemicznego: Stanisława Glixelli (Poznań), Ludwik Szperl (Warszawa), Wojciech Świątosławski (Warszawa), Józef Zawadzki (Warszawa); 1 delegat T. P. N. w Poznaniu: Stefan Dąbrowski (Poznań).

6. Komitet Narodowy Fizyczny

Przewodniczący: Czesław Białobrzeski.

Zastępca: Jan Weysenhoff.

Sekretarz: J. Roliński.

Członkowie: 3 delegaci PAU: Czesław Białobrzeski (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Konstanty Zakrzewski; 1 delegat A. N. T.: Mieczysław Wolfke (Warszawa); 2 delegaci T. N. W.: Czesław Białobrzeski (Warszawa), Mieczysław Wolfke (Warszawa); 1 delegat T. N. L.: Wojciech Rubinowicz (Lwów); 3 delegaci Polskiego Towarzystwa Fizycznego: H. Niewodniczański (Warszawa), J. Patkowski (Warszawa), Jan Weysenhoff; 1 delegat Głównego Urzędu Miar: J. Roliński (Warszawa); 1 delegat Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego przy Ministerstwie Poczty i Telegrafów: J. Groszkowski (Warszawa).

7. Komitet Narodowy Geodezyjno-Geofizyczny

Przewodniczący: Kasper Weigel.

Zastępcy: Władysław Gorczyński, Tadeusz Zieleniewski.

Sekretarz: Edward Warchałowski.

Członkowie: 3 delegaci PAU: Henryk Arctowski (Lwów), Tadeusz Banachiewicz, Władysław Gorczyński (Warszawa); 3 delegaci A. N. T.: Edward Warchałowski (Warszawa), Kasper

Weigel (Lwów), Alfred Rundo (Warszawa); 2 delegaci T. N. W.: Władysław Gorczyński (Warszawa), Michał Kamieński (Warszawa); 1 delegat T. N. L.: Kasper Weigel (Lwów); 2 delegaci Wojskowego Instytutu Geograficznego: Wiktor Plessner (Warszawa), Tadeusz Zieleniewski (Warszawa); 1 delegat Biura Pomiarów Ministerstwa Komunikacji: Wiktor Plessner (Warszawa); 1 delegat Państwowego Instytutu Geologicznego: Edward Janeczowski (Warszawa); 1 delegat państwowego Instytutu Meteorologicznego: Jan Błaton (Warszawa); 1 delegat Instytutu Hydrograficznego Ministerstwa Komunikacji: Alfred Rundo (Warszawa); 1 delegat Obserwatorium Magnetycznego w Świdrze: Stanisław Kalinowski (Warszawa); 1 delegat Głównego Urzędu Miar: Antoni Kwiatkowski (Warszawa); 1 delegat Przedstawicielstwa Polski w Komitecie Geodezyjnym Bałtyckim: Józef Witkowski (Poznań).

8. Komitet Narodowy Geograficzny

Przewodniczący: *vacat*.

Zastępca: Stanisław Pawłowski.

Sekretarz: August Zierhoffer.

Członkowie: 2 delegaci PAU: Jerzy Smoleński, drugi delegat *vacat*; 2 delegaci T. N. W.: Władysław Gorczyński (Warszawa), Stanisław Lencewicz (Warszawa); 2 delegaci T. N. L.: Julian Czyżewski (Lwów), Stanisław Pawłowski (Poznań); 1 delegat Wojskowego Instytutu Geograficznego: Stanisław Lechner (Warszawa); po 1 delegacie Towarzystw Geograficznych we Lwowie: August Zierhoffer (Lwów); w Poznaniu: Stanisław Pawłowski (Poznań); 2 delegatów Polskiego Towarzystwa Geograficznego w Warszawie: Mieczysław Limanowski (Wilno), Stanisław Srokowski (Warszawa).

Delegaci PAU w Komitetach Naukowych Rady Nauk Ścisłych i Stosowanych

1. Komitet Naukowy Antropologiczny

Delegaci PAU: Jan Czekanowski (Lwów), Juliusz Makarewicz (Lwów), Adam Wrzosek (Poznań).

2. Komitet Naukowy Górniczo-Hutniczy

Delegat PAU: Jan Nowak.

3. Komitet Naukowy Inżyniersko-Architektoniczny

Delegat PAU: Władysław Tatarkiewicz (Warszawa).

4. Komitet Naukowy Leśny

Delegaci PAU: Jan Miklaszewski (Warszawa), Władysław Szafer.

5. Komitet Naukowy Matematyczny

Delegaci PAU: Wacław Sierpiński (Warszawa), Stanisław Zaremba.

6. Komitet Naukowy Mechaniczno-Elektrotechniczny

Delegat PAU: Maksymilian Huber (Warszawa).

7. Komitet Naukowy Medyczny

Delegaci PAU: Stanisław Ciechanowski, Kazimierz Kostanecki, Ksawery Lewkiewicz, Witold Orłowski (Warszawa), Franciszek Walter.

8. Komitet Naukowy Mineralogiczno-Geologiczny

Delegaci PAU: Karol Bohdanowicz (Warszawa), Stefan Kreutz, Jan Nowak.

9. Komitet Naukowy Rolniczy

Delegaci PAU: Edmund Malinowski (Skierniewice), Feliks Rogoziński.

**Komitet Tables Annuelles de Constantes et Données
Numériques**

Przewodniczący: Mieczysław Centnerszwer (Warszawa).
Członkowie: Jan Czochralski (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa), Wojciech Świętosławski (Warszawa).

Office international de Chimie

Delegat PAU: Wojciech Świętosławski (Warszawa).

KOMITETY FUNDUSZY SPECJALNYCH

**Komitet fund. im. ś. p. Erazma i Anny małżonków
Jerzmanowskich**

Zarząd PAU oraz dwu delegatów Wydziałów filologicznego, historyczno-filozoficznego i matematyczno-przyrodniczego.

Komitet fund. im. ś. p. Probusa Barczewskiego

dla przyznania nagrody: 1) za pracę historyczną składa się z dwóch członków Wydziału filolog. i trzech członków Wydziału hist.-filozof.; 2) za pracę malarską składa się z trzech członków Wydziału filolog. i dwu członków Komisji historii sztuki, wybranych przez Wydział filolog. Wyborów dokonuje się co roku w grudniu.

Komitet fund. Abrahamowiczów

dla zakupu obrazów na Wawel

Przewodniczący: Przewodniczący Komisji hist. sztuki PAU.

Członkowie: delegaci PAU: Feliks Kopera, Stefan Kormornicki, trzeci delegat *vacat*; Zarządca Zamku Królewskiego na Wawelu, Kierownik odnowienia Zamku lub Konserwator Zamku, Kustosz Zbiorów Państwowych na Wawelu.

Komitet fund. Feliksa Jasińskiego

dla przyznania nagrody z zakresu grafiki, rzeźby albo muzyk składa się z członków działu artystycznego fund. śp. Probusa Barczewskiego oraz a) profesora muzykologii na Uniw. Jagiell., b) delegata Towarzystwa Muzycznego w Krakowie.

Komitet naukowy fund. ś. p. Władysława Józefa Fedorowicza

Prezes, Sekretarz Generalny, Rektor i Prorektor Uniw. Jagiell., Dziekan i Prodziekan Wydziału Rolniczego Uniw. Jagiell.

Komitet naukowy fund. im. Pawła Tyszkowskiego

Prezes, Sekretarz Generalny, Dyrektor Wydziału matem.-przyrodn., Dyrektor Wydziału lekarskiego oraz członkowie wybrani przez Wydz. mat.-przyrodn.: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Leon Marchlewski; wybrani przez Wydz. lekarski: Stanisław Ciechanowski, Roman Nitsch (Warszawa).

Sekretarz Komitetu: Henryk Hoyer.

Komitet badań Kopca Krakusa

A) Komitet ogólny:

Przewodniczący: Prezes PAU.

Członkowie: Sekretarz Generalny, Wojewoda Krakowski, Prezydent m. Krakowa, Dowódca D. O. K. V, Dowódca Garnizonu w Krakowie, Konserwator Główny w Min. W. R. i O. P., Dyrektor Państw. Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Konserwator Wojewódzki w Krakowie, Państwowy Konserwator Zabytków Prehistorycznych w Krakowie, oraz: Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa), Zygmunt Bielski, Witold Budryk, Jan Dąbrowski, Marian Dąbrowski, Jerzy Dobrzycki, Stanisław Estreicher, Henryk Hoyer, Roman Jakimowicz, (Warszawa), Franciszek Jakubik, Stefan Komornicki, Józef Kostrzewski (Poznań), Leon Kozłowski (Lwów), Gabriel Leńczyk, Leon Marchlewski, Józef Muczkowski, Tadeusz Reyman, Adam Rożański,

Izydor Stella-Sawicki, Władysław Semkowicz, Stanisław Skoczylas, Władysław Szafer, Tadeusz Szydłowski, Adolf Szyszko-Bohusz.

B) Komitet ścisły

Przewodniczący: Prezes PAU.

Członkowie: Sekretarz Generalny PAU, Dyrektor Państw. Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Konserwator Wojewódzki w Krakowie, Państwowy Konserwator Zabytków Prehistorycznych w Krakowie, oraz: Włodzimierz Antoniewicz (Warszawa), Zygmunt Bielski, Witold Budryk, Roman Jakimowicz (Warszawa), Franciszek Jakubik, Józef Kostrzewski (Poznań), Leon Kozłowski (Lwów), Adam Rożański, Izydor Stella-Sawicki, Władysław Semkowicz, Stanisław Skoczylas, Władysław Szafer.

Instytut Ekonomiczny

Rada Instytutu: Przewodniczący: Prezes PAU.

Członkowie: Sekretarz Generalny, delegat Zarządu PAU, delegat Wydziału Prawniczego U. J.: Adam Krzyżanowski, dyrektor Instytutu.

Biuro Instytutu: Dyrektor: Adam Heydel.

Asystent: Bronisław Oyrzanowski.

DELEGACI PAU DO INSTYTUCYJ POZA AKADEMIA

Państwowy Instytut Meteorologiczny

Delegat PAU: Czesław Białobrzeski (Warszawa).

Fundacja Zakładów Kórnickich

Delegaci PAU: Zygmunt Lisowski (Poznań), Jan Gwiazdomorski.

Fundacja im. Suszyńskich

Delegat PAU: Leon Marchlewski, zastępca Jan Krzesiwo.

Kasa im. Mianowskiego w Warszawie

Delegat PAU: Wojciech Świętosławski (Warszawa).

Komisja Organizacyjna Morskiego Laboratorium

Delegat PAU: Emil Godlewski.

Rada Muzeum Narodowego w Krakowie

Delegat PAU: Julian Pagaczewski.

Komitet Nagrody Literackiej m. Krakowa

Delegat PAU wyznaczany co roku.

Komitet Nagrody Literackiej m. Łodzi

Delegat PAU wyznaczany co roku.

**Polska Komisja Międzynarodowej Współpracy Intel-
ktualnej przy Lidze Narodów**

Warszawa, Pałac Staszica, Nowy Świat 72

Delegaci PAU: Wojciech Świętosławski (Warszawa), Stefan Pieńkowski (Warszawa).

**Conseil de Perfectionnement de l'Institut Français
de Varsovie**

Delegaci PAU: Kazimierz Białaszewicz (Warszawa), Oskar Halecki (Warszawa).

Słownik Geograficzny

Delegat PAU: Eugeniusz Romer (Lwów).

Dom Polski w Wiedniu

Wien, Boerhavegasse 25.

Delegaci PAU: Stanisław Kutrzeba, Fryderyk Zoll.

SPRAWOZDANIE Z CZYNNOŚCI
I WYDAWNICTW
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
OD CZERWCA 1938 DO CZERWCA 1939

Sprawozdanie z czynności i wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności od czerwca 1938 do maja 1939

Sprawozdania z czynności i posiedzeń wychodzą regularnie co miesiąc; Biuletyn Wydziałów filologicznego i historyczno-filozoficznego wydano za cały rok 1938 i pierwszy kwartał r. 1939.

Encyklopedia Polska. Postąpił poważnie druk tomu poświęconego prehistorii ziem polskich. Ukończono rozdział S. Krukowskiego (paleolit), liczący 118 stron druku i 49 tablic. Kończy się druk rozdziału czł. J. Kostrzewskiego (neolit), po czym pójdą z kolei gotowe do druku rozdziały doc. K. Stojanowskiego (antropologia prehistoryczna) i dyr. R. Jakimowicza (epoka wczesnohistoryczna). Naprzód posunęła się praca nad przygotowaniem ostatecznym do druku tomu poświęconego obyczajowi polskiemu; reszta rękopisów ma być oddana w jesieni br. Równocześnie przygotowuje się do druku tom, który obejmie historię wojskowości polskiej.

Bibliografia Polska. Druk tomu XXXIII, obejmującego dalszy ciąg litery W, doszedł już do 48 formy. W przygotowaniu materiał do tomu XXXIV, ostatniego.

Podręczniki. Ukazał się Atlas chorób skóry w opracowaniu czł. J. Lenartowicza, zawierający 215 rycin na 139 tablicach oraz 20 stron tekstu objaśniającego. Ukończono druk tomu II Zarysu mechaniki teoretycznej czł. St. Zaremby (14 arkuszy) Czł. K. Moszyńskiego części 2, tomu II Kultury ludowej Słowian złożono 48 arkuszy. Czł. J. Markowski nadesłał dalszą część rękopisu o anatomii mózgu, która ma zapłacić część 1. tomu IV Anatomii człowieka.

Polski słownik biograficzny. Ukończono druk tomu IV, który zawiera nazwiska od *Chwałczewski Jerzy* do *Dąbrowski Ignacy* (razem 659 życiorysów), oraz wydano trzy pierwsze zeszyty tomu V obejmujące artykuły od *Dąbrowski Jan Henryk* do *Dolski Jan Karol*. Ogółem w pierwszych czterech tomach Słownika ukazało się 3085 życiorysów. Artykuły na resztę litery *D* są już wszystkie zamówione u współpracowników i zajmą zapewne jeszcze trzy pełne zeszyty Słownika. Prace przygotowawcze nad literami *E* i *F* są w pełnym toku. W dniu 3 grudnia 1938 odbyło się zwyczajne posiedzenie Komitetu redakcyjnego, na którym rozważano krytycznie artykuły, drukowane w tomie IV Słownika, i zastanawiano się nad usprawnieniem organizacji wydawnictwa. Przede wszystkim zajęto się sprawą zindeksowania dla celów Słownika a zarazem na użytek ogółu historyków celniejszych wydawnictw źródłowych oraz monografii historycznych, które spisu osób w nich wzmiankowanych nie posiadają. Dzięki pomocy kilku historyków i ich uczniów, studentów uniwersytetu, myśl ta w ciągu bieżącego roku jest już w toku realizacji, albowiem

na 64 indeksy, które zobowiązano się dostarczyć bezinteresownie do 1 lipca 1939, już 17 znajduje się w rękach Redakcji. Ogólna liczba współpracowników Słownika wzrosła w roku bieżącym z 550 na 664 osób. Również ilość prenumeratorów podniosła się w bieżącym roku o dalszą setkę i zbliża się do liczby 1200; jest to ciągle ilość zbyt mała, aby mogła zapewnić samowystarczalność wydawnictwu.

Komitet Wydawnictw Śląskich. Dzięki subwencji Sejmu Śląskiego prace Komitetu w bieżącym roku mogły rozwijać się pomyślnie we wszystkich prawie działach nauk, a mianowicie:

1. *Antropologia.* Badania prof. K. Stołyhwy nad strukturą rasową Śląska posunęły się w roku ubiegłym znacznie naprzód. Konstruktywnie praca została ujęta w ten sposób, że rozpada się na dwie części. Pierwsza obejmuje opracowanie statystyczne oraz zmapowanie poszczególnych cech zbadanych we wszystkich kolejno powiatach śląskich, druga część zawierać będzie wyniki analizy rasowej, opartej na zgromadzonym materiale antropologicznym, oraz syntetyczne zakończenie oparte na porównaniu wyników pracy z wynikami dotychczasowych badań zwłaszcza niemieckich na Śląsku. Ukończony został druk I tomu pierwszej części Badań antropologicznych nad ludnością Górnego Śląska, obejmującego materiały z powiatu pszczyńskiego. W przygotowaniu do druku jest tom II, który zawierać będzie zestawienie materiału antropologicznego z powiatu rybnickiego, gdzie poddano zbadaniu przeszło 10.000 osób. Zakończono również prowadzenie pomiarów w powiatach świętochłowickim (1221 osób)

i katowickim (1546 osób), obecnie zaś na ukończeniu są pomiary w powiecie Tarnowskie Góry.

2. *Prehistoria*. W druku jest nr 4 Prac prehistorycznych śląskich, obejmujący obszerną i bogato ilustrowaną pracę dra Zdzisława Durczewskiego pt. Grupa śląsko-małopolska kultury łużyckiej, w dwóch częściach. Równocześnie drukuje się nr 5 tychże Prac, który zawierać będzie sprawozdania z poszukiwań i badań prehistorycznych przeprowadzonych na terenie Śląska w r. 1937 przez czł. J. Kostrzewskiego w Syryni i kilku miejscowościach powiatu pszczyńskiego, a także przez dyr. R. Jakimowicza na grodzisku w Lubomi, i wreszcie przez mgra J. Bartysa na grodzisku w Starym Bielsku oraz w powiatach pszczyńskim, rybnickim, katowickim i lublinieckim. Wszedł nadto 1 zeszyt Atlasu grodzisk i zamczysk śląskich, nad którym pracę rozpoczął śp. J. Żurowski, dokończył zaś dyr. R. Jakimowicz. Atlas obejmuje 25 tablic, zawierających plany sytuacyjne, warstwiczne i szrafowe, oraz profile i widoki grodzisk w Lubomi, Międzywiciu, Bielsku Starym, Mikołowie, Bieruniu Starym, Woźnikach, Kochłowicach i Kotówce pod Lubomią. Do tablic dodano tekst objaśniający, opracowany przez dyr. Jakimowicza oraz dra St. Bąka, który omówił nazwy topograficzne pojawiającej się na grodziskach i w okolicy tychże.

3. *Historia Śląska*. a) Praca prof. T. Silnickiego, Historia kościoła na Śląsku do końca XIV w., rozpoczynająca II tom Historii Śląska, została już wydrukowana. W najbliższym czasie przystąpi się do druku dalszych prac czł. R. Grodeckiego (wieś przed ko-

lonizacją), czł. K. Tymienieckiego (wieś po kolonizacji), czł. K. Dobrowolskiego (kultura), czł. Wł. Semkowicza (rycerstwo) i prof. Z. Wojciechowskiego (miasta). Praca nad dalszym ciągiem Historii Śląska po roku 1400 stale posuwa się naprzód. Dr. K. Piotrowicz, opracowujący historię Śląska w w. XV doszedł już do końca panowania Kazimierza Jagiellończyka i pierwszych lat Olbrachta. Dr. Wł. Pocięcha i dr. K. Lepszy gromadzą systematycznie materiały do dziejów śląskich w latach 1500—1618, a doc. K. Piwarski opracowuje czasy Sobieskiego.

b) Prace monograficzne i *Fontes Rerum Silesiacarum*. Ukończona została i idzie do druku monografia doc. K. Piwarskiego pt. Jakub Sobieski, pan na Olawie 1691—1737. Czł. A. Vetulani odbył podróż do Wrocławia celem zebrania materiału do pomników ustawodawstwa synodalnego na Śląsku w wiekach średnich. Dr. K. Pieradzka opracowuje monografię o księciu Władysławie Opolczyku w latach 1328—1401. Posuwała się powoli naprzód praca doc. S. Mikuckiego i dra K. Piotrowicza nad genealogią Piastów śląskich. Mgr M. Plezia przygotował do druku w *Fontes Rerum Silesiacarum* tekst *Cronica Petri comitis Poloniae* z rękopisu ottoboniańskiego w Bibliotece Watykańskiej oraz wydobyty z tej kroniki tekst *Carmen Mauri*. Oba teksty poprzedzone zostały obszerną rozprawą krytyczną o źródłach tych zabytków dziejopisarskich i ich wzajemnym stosunku. Wzrastał również w ciągu tego roku materiał do rejestów śląskich z archiwów polskich gromadzony przez dra K. Piotrowicza.

c) Stosunki kulturalne Śląska z Polską. Praca doc. H. Barycza nad stosunkami kulturalnymi śląsko-polskimi posuwała się powoli naprzód. Pozostają jeszcze do wyzyskania archiwa kapitulne gnieźnieńskie i poznańskie oraz zbiory Biblioteki Narodowej w Warszawie. Wiz. W. Ogrodziński kończy pracę nad ustaleniem tekstów większych poematów Fabera, głównie *Sabothus et Silesia*, który wymaga jeszcze skolacjonowania z jednym z rękopisów Biblioteki Miejskiej w Wrocławiu, nadto zaś zebrał materiał do monografii zapomnianego humanisty polskiego Jana Kierzińskiego.

d) Konkurs na prace historyczne w tym roku nie wydał rezultatu i został przedłużony na rok następny.

4. *Językoznawstwo*. Wkrótce opuści prasę II (uzupełnione) wydanie książki czł. K. Nitscha o dialektach polskich Śląska. Ukazał się nadto 1. zeszyt tekstów gwarowych z Górnego Śląska opracowany przez dra St. Bąka, obejmujący teksty 12 wsi z powiatów pszczyńskiego i rybnickiego. Praca ks. P. Gołąba o gwarze wsi Schodni niebawem pójdzie do druku. Prof. W. Taszycki przystąpił do opracowania Słownika historycznego nazw miejscowych na Śląsku, który ma objąć rozwój poszczególnych nazw miejscowych na Śląsku od najdawniejszych czasów aż do ich germanizacji. Prace przygotowawcze (eksцерpowanie źródeł dla Słownika) zostały już rozpoczęte przy udziale doc. St. Rosponda i paru starszych uczniów prof. Taszyckiego.

5. *Pieśni ludowe z polskiego Śląska*. Postępuje druk tomu III, obejmującego *Varia miłosne*, pieśni obrzędowe i rodzinne ze zbiorów ks. prałata Szramka w opracowaniu mgr J. Ligęzy i dyr. S. Stoiń-

skiego, którzy te zbiory znacznie uzupełnili. Akcję dalszego zbierania pieśni ludowych śląskich uzgodniono z Instytutem Śląskim w Katowicach, który rozpoczął zbieranie materiałów do pieśni sposobem fonograficznym. Przygotowywano też materiał dalszy, obejmujący tańce lubowe śląskie.

6. *Etnografia*. Ukazała się jako nr 3. Prac etnograficznych śląskich obszerna i bogato ilustrowana praca M. Gładysza: Zdobnictwo metalowe na Śląsku. Tenże autor przygotowuje nową pracę o zdobnictwie barwnym ludu śląskiego. Praca mgra Fr. Strzałki o sakralnym budownictwie drewnianym na Śląsku pójdzie do druku w najbliższym czasie. Celem skoordynowania prac młodych pracowników na polu etnografii Śląska i nakreślenia programu dalszych badań urządzono konferencję tychże z udziałem czł. K. Mośzyńskiego, dyr. T. Dobrowolskiego i dyr. R. Lutmana, na której uchwalono opracować odpowiednie kwestionariusze i przeprowadzić w czasie ferii letnich planowe badania terenowe na Śląsku w grupach złożonych z przedstawicieli różnych działów etnografii. Pod kierunkiem czł. K. Dobrowolskiego pracować ma nadto obóz uczniów jego nad szeregiem zagadnień z zakresu etnografii i socjologii ludowej.

7. *Stosunki gospodarcze Śląska*. Dr W. Zaleski ukończył I tom pracy Historia przemysłu śląskiego, obejmujący okres do roku 1806. Druk tej obszernej pracy rozpocznie się w niedalekiej przyszłości. Inż. Br. Godziński kontynuuje badania nad rynkiem warzywniczym na Śląsku. Dr J. Bergerówna rozpoczęła

pracę nad historią uwłaszczania włościan na Górnym Śląsku.

8. *Geografia*. Mgr W. Marchacz uzupełniał jeszcze swą monografię Świętochłowic, po czym rozpoczęła się jej druk w Pracach geograficznych śląskich. Nie dopisały natomiast dotąd prace przygotowywane przez Instytut geograficzny U. J.

9. *Geologia*. a) Badanie węgla. Doc. J. Zerndt posunął znacznie naprzód swoje prace nad megasporami pokładów grupy łękowej Zagłębia węglowego polskiego. Sporządzone zostały tabele zasięgu pionowego i występowania ilościowego poszczególnych typów spor w danych zespołach pokładów. Część III Megaspor w najbliższym czasie będzie mogła być oddana do druku.

b) Inż. dr L. Kowalski pracował w dalszym ciągu nad swoją mapą geologiczną wschodniej części zagłębia węglowego, którą uzupełnił nowymi badaniami i znacznie posunął naprzód. Dr K. Konior przygotowywał mapę geologiczną arkusza Biała-Bielsko.

c) Ukazały się w druku dwa zeszyty Prac geologicznych śląskich, z których zeszyt 6 zawiera pracę dra E. Stenza: Zdjęcie magnetyczne północnej części Śląska, i mgra T. Ślósarza: Pomiary natężenia siły ciężkości w województwie śląskim w r. 1937, zeszyt 7 zaś prace: T. Bocheńskiego: Budowa sygilariowych szyszek sporofilowych i sposób ich umieszczenia na pniu, i dra W. Kracha: Badania nad mioceniem śląskokrakowskim. Obie prace ilustrowane są zdjęciami badanego materiału, pierwsza zaś z nich wydana została w języku angielskim ze streszczeniem polskim. P. Bocheński w dalszym ciągu prowadził badania nad

owocowaniem roślinności węglowej w warstwach grupy Łękowej w kopalniach księcia pszczyńskiego, w Łaziskach Średnich i w okręgu krakowskim, a dr W. Necha y badania morfologiczno-geologiczne na Pogórzu Cieszyńskim. Zamierzone jest skartowanie Śląska zaolziańskiego przez dra M. Książkiewicza, dra J. Burta-nównę i dra W. Necha y a.

10. *Gleboznawstwo*. Prof. Łoziński przygotowuje II część pracy o glebach Górnego Śląska, obejmującą gleby przeniesione, związane z utworami dyluwialnymi i podyluwialnymi. Po ukończeniu tej pracy nastąpi badanie gleb Śląska Cieszyńskiego wraz z Zaolziem. Dr Br. Jaroń jeszcze nie ukończył badań nad torfowiskami Górnego Śląska.

11. *Biologia*. Rozpoczął się druk 2. zeszytu Prac biologicznych śląskich, poświęconego Beskidom Śląskim. W skład tego zeszytu wchodzi prace: mgra I. Re y-mentówny: O wątrobowcach (*Hepaticae*) Beskidu Śląskiego; dra R. Wilczka: Z zakresu socjologii mchów w zespołach leśnych tychże gór; dra J. Mi-kulskiego: O faunie jątek (*Ephemereptera*) źródło-wych potoków Wisły; I. Mikulskiej: Materiały do poznania pajaków w Karpatach Śląskich; Z. Stuglika: Studium o motylach większych (*Macrolepidoptera*) Beskidów Śląskich i mgra L. Sa g a n a: Badania nad drobnymi ssakami na tymże terenie.

12. *Biblioteka Akademii* w roku ubiegłym jak i poprzednio gromadziła i uzupełniała literaturę śląską w zakresie wszystkich działów nauki.

Kopiec Krakusa. W roku sprawozdawczym trwały tylko prace rekonstrukcyjne, zmierzające do

przywrócenia dawnego kształtu kopca i charakterystycznej jego sylwety. W okresie tym odbudowano na nowo kopiec od 5 do 9 metra (licząc od podstawy kopca) przez zwiezenie z powrotem około 3500 m³ ziemi, zużywając na to 3300 sześciogodzinnych dni roboczych, co wypada na dzień i junaka blisko 1·1 m³ zwiezionej ziemi, przewiezionej na rekonstruowany masyw kopca i dobniami dobrze ubitej. Wydajność więc pracy junaków 16—20-letnich była dostateczna, gdy się zważy, że odległość przewozu wynosiła średnio 100 metrów, w czym 50 metrów po 10%-towym wzniosie. Do ukończenia konstrukcji pierwotnego stanu kopca potrzeba będzie jeszcze zwieść około 3000 m³ ziemi, co przy stanie roboczym, wynoszącym obecnie 40 junaków, da się uskutecznić do końca bieżącego sezonu budowlanego, zwłaszcza że od 15 maja ma Komenda Junackich Hufców Pracy dodać jeszcze około 20 junaków. Jak w poprzednich, tak w obecnym okresie sprawozdawczym, nadzór techniczny nad wykonywanymi pracami sprawuje inż. Fr. Jakubik, praca zaś wykonywana jest, jak to wyżej przedstawiono, przez drużyny junackie, przydzielone przez Główną Komendę Junackich Hufców Pracy w Warszawie.

Instytut Ekonomiczny. Od 1 stycznia 1939 w miejsce mgra B. Gawrona asystentem Instytutu został mgr B. Oyrzanowski. W charakterze stypendysty pracuje p. J. Jurkiewicz, słuchacz Wydziału prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Prof. A. Heydel prowadził w dalszym ciągu seminaria (2 godz. tygodniowo) dla słuchaczy, którzy

złożyli kolokwium z ekonomii. Przedmiotem referatów i dyskusji na seminariach były teoretyczne możliwości gospodarki planowej w oświetleniu Misesa, Baronego, Langego, Taylora, Drewnowskiego i Pigou. Oprócz tego mgr B. Oyrzanowski prowadził ćwiczenia (2 g. tygodniowo) na temat teorii wartości. W końcu maja 1939 oddany został do druku szósty zeszyt Studiów Ekonomicznych (Economic Studies), zawierający artykuły prof. Swianiewicza, mgra Toma i mgra Oyrzanowskiego oraz streszczenia angielskie szeregu prac ekonomicznych polskich. W ciągu zimy pod kierunkiem prof. A. Heydla przy współpracy dra S. Zaleskiego i mgra B. Oyrzanowskiego został opracowany dla Biura Współpracy Intelektualnej w Genewie memoriał na temat protekcyjizmu pośredniego w handlu zagranicznym Polski.

Polskie traktaty międzynarodowe. Prace Komitetu wydawniczego, złożonego z członków St. Kutrzeby jako naczelnego redaktora oraz J. Dąbrowskiego, J. Siemieńskiego i Wł. Konopczyńskiego, postępowały w dalszym ciągu. Gromadzenie materiałów do tomów opracowywanych przez czł. J. Dąbrowskiego (od w. X do r. 1400) oraz czł. St. Kutrzeby (od r. 1401 do r. 1500) jest już ukończone, a bardzo daleko posunięte dla dalszych tomów. W druku są pierwsze arkusze tomu I, rozpoczęcie druku tomu II zostało wstrzymane wskutek nieuzyskania dotychczas zezwolenia od Direktion der Staatsarchive na wyjazd do Archiwum Królewieckiego. S. Mikuckiego, który miał dokonać skolekcjonowania tekstów i opisu oryginałów.

Komitet badań naukowych ziem górskich. W okresie sprawozdawczym Komitet rozwijał w dalszym ciągu działalność badawczą i wydawniczą według z góry ustalonego planu. Komitet udzielił następujących zasiłków na badania prehistoryczne, historyczne, etnograficzne i przyrodnicze: mgr J. Feistówna (Zakopane) 100 zł, dr P. Kontny (Lwów) 200 zł, S. Mierczyński (Warszawa) 450 zł, W. Paryski (Zakopane) 300 zł, mgr R. Reinfuss (Kraków) 300 zł, dr T. Seweryn (Kraków) 200 zł, prof. T. Sulimirski (Kraków) 800 zł, dr J. Szaflarski (Kraków) 300 zł, dr J. Walas (Kraków) 300 zł, A. Wójcik (Gorlice) 350 zł, dr L. Wyrostek (Kraków) 500 zł. Ponadto wydał Komitet nr 1 Prac, zawierający rozprawę dra J. Walasa p. t. Wędrówki roślin górskich wzdłuż rzek tatrzańskich (stron 137, 2 mapy, 10 tablic).

Komisja prehistoryczna odbyła 5 posiedzeń naukowych, na których przedstawiono łącznie 13 prac i komunikatów, a mianowicie: doc. R. Jakimowicz: a) Sprawozdanie z badań grodziska lubomskiego w r. 1938, b) Skarb wczesnohistoryczny ze Złochowic; dr R. Jamka: Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na Mieścisku w Zawadzie Lanckorońskiej, pow. Brzesko; prof. A. Jura: a) Stanowisko młodszej kultury oryniackiej w Przegorzałach pod Krakowem, b) Paleolit Krakowa i okolicy; czł. J. Kostrzewski: a) Związki między najmłodszą fazą kultury łużyckiej a kulturą grobów jamowych okresu późnolateńskiego, b) O związkach między kulturą przeworską okresu rzymskiego i kulturą staropolską okresu wczesnohisto-

rycznego; dr G. Leńczyk: a) Sprawozdanie z wycieczki do Podegrodzia i Naszacowie w pow. nowotarskim, b) Wyniki wstępnych badań na południowej części grodziska zwanej Zamczysko w Zawadzie Lancorońskiej w pow. brzeskim; dr S. Nosek: Cmentarzysko łużyckie w Opatowie, pow. częstochowski; dr T. Reyman: Cmentarzysko z okresu rzymskiego w Opatowie, pow. częstochowski; prof. T. Sulimirski: Kurhany kultury trzcinieckiej w Bejskach pow. pińczowski; dr M. Śmiszko: Tymczasowe sprawozdanie z badań na osadzie neolitycznej w Horodnicy pow. Horodenka.

Z wydawnictw ukazał się tom II Prac prehistorycznych, zawierający dra R. Jamki, dra G. Leńczyka i czł. K. Dobrowolskiego Wyniki badań wykopaliskowych w Piekarach w powiecie krakowskim. Ponadto oddano do druku tom III Prac z pracą dra S. Noska: O kulturze grobów skrzynkowych i podkloszowych w Polsce południowo-zachodniej, oraz przygotowano do druku tom II Materiałów prehistorycznych.

Udzielono następujących zasiłków na badania wykopaliskowe: prof. A. Jurze zł 300 na badania paleolityczne w okolicach Krakowa, drowi R. Jamce zł 533.66 na badania cmentarzyska z okresu cesarstwa rzymsk. w Chmielowie Piaskowym pow. opatowski, oraz prof. T. Sulimirskiemu zł 166.40 na badanie kurhanów z epoki brązu w Bejskach w pow. pińczowski.

Komisja etnograficzna wydała pracę dra J. Gołąbka: Car Maksymilian (widowisko ludowe na Rusi) jako nr 17 Prac Komisji i odbyła dwa posie-

dzenia z następującymi referatami: doc. R. Stopa: Studia nad kulturą Buszmenów; dr T. Seweryn: Nieznane relacje o farbiarstwie ludowym w początkach w. XIX; czł. K. Dobrowolski: Przyczynki do wpływów rumuńskich na kulturę ludową w Beskidach Zachodnich; dr T. Seweryn: Badania nad strojem szlachty zagrodowej w dorzeczu Dniestru; p. A. Dobrowolska: Strój Jacków jabłonkowskich; czł. K. Dobrowolski: Zderzenie kultury rolniczej z pasterską.

Komisja do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce nie odbyła w okresie sprawozdawczym posiedzeń. Z wydawnictw Komisji ukazał się nr 5 Archiwum Komisji, obejmujący pracę dra J. Hulewicza: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w wieku XIX. Druku oczekuje tom II korespondencji Jana Śniadeckiego, zebranej przez doc. L. Kamykowskiego.

Wydział filologiczny wydał jako dalsze numery tomu LXV Rozpraw: nr 5 L. Strzeleckiego: De Senecae trimetro iambico; nr 6 L. Kamykowskiego: Kasper Twardowski; nr 7 T. Sinki: Erudycja klasyczna Orzechowskiego. W Bulletin International de l'Académie, Classe de Philologie, jako N° supplémentaire 4, wyszła praca J. M. Szeligowskiej; L'art décoratif étrusque.

Na 11 posiedzeniach naukowych Wydziału, odbytych w czasie od 17 czerwca 1938 do 8 maja 1939, przedstawiono 19 referatów, a mianowicie: czł. R. Dyboski: Matthew Arnold i intelektualizm angielski; doc. L. Kamykowski: Kasper Twardowski; czł. W.

Klinger: Do historii greckiego cyklu epickiego; czł. J. Kuryłowicz: System akcentuacji starogreckiej; dr M. Brożek: De Calliae tragoedia grammatica; czł. T. Sinko: Erudycja klasyczna Orzechowskiego, tenże: Echa włoskie w *Silvudia* Sarbiewskiego; czł. M. Szyjkowski: Wakacje Zygmunta Krasińskiego (w r. 1836); doc. S. Skimina: *Nieznane Epithalamium reginae Bonae*; doc. K. Piekarski: *Studia bibliograficzne*: a) Druki XV i XVI w. biblioteki Tarnowskich w Dzikowie, b) Druki polskie XVI w. w makulaturach opraw ksiąg rachunkowych salin wielkich i bocheńskich, c) Kalendarze i prognostyki polskie XV i XVI w., d) Bibliografia wydań XVI w. podręczników prawa miejskiego Bartłomieja Groickiego; czł. W. Klinger: Greckie podanie o braminach indyjskich i folklor dzisiejszy; czł. K. Nitsch i prof. M. Małeckki: Plan ogólnopolskiego atlasu językowego; dr Z. Markiewicz: Grupa Medanu jako wyraz naturalizmu francuskiego; dr T. Mikulski: Adam Czahrowski z Czahrowa, portret literacki; czł. M. Szyjkowski: Pierwsza recepcja Mickiewicza w czeskiej literaturze (zagadnienie ballady); czł. L. Sternbach: Znaczenie wyrazu »spermologos« u Demostenesa (XVIII 127) i w *Dziejach apostoelskich* (17, 18); czł. St. Witkowski: *Topografia Carthago Nova* i Polibiusz; dr W. Madyda: *Do momento pulchritudinis in deorum imaginibus contemplandis apud auctores Graecos II s. p. Chr. n.*; czł. R. Dyboski: William Morris jako poeta i prozaik; czł. T. Mańkowski: Dawny Lwów, jego sztuka i kultura artystyczna; prof. J. Manteuffel: Sprawozdanie ze zdobyczy naukowych (papierusy

i ostraka) w ciągu kompanii wykopaliskowej w Edfu w 1938 i 1939 r.

Komisja historii sztuki. Na siedmiu posiedzeniach odbytych w czasie od października 1938 do końca kwietnia 1939 przedstawiono czternaście rozpraw i komunikatów, a mianowicie: doc. A. Bochnak: Grób biskupa Maura w krypcie św. Leonarda na Wawelu; dr K. Buczkowski: Znaleźzisko szkiele z Łucka; J. Chrzęszczywska: Gotyckie złotnictwo kościelne w Wielkopolsce i poznańskie warsztaty złotnicze; dr K. Estreicher: Epitafium Stanisława Chroborskiego w katedrze sandomierskiej; ks. doc. T. Kruszyński: Ormiańskie hafty na Węgrzech w w. XVII; tenże: Złotnicze szczegóły na haftach z Gdańska; doc. K. Lanckorońska: Michała Anioła Zdjęcie z krzyża; czł. T. Mańkowski: Do dziejów rzeźby późnogotyckiej (Miklas Haberschrak); tenże: Dwa dzieła dawnej sztuki hiszpańskiej we Lwowie; tenże: Nieznane rzeźby Andrzeja Schlütera; mgr M. Muszyńska-Krasnowolska: Kolegium jezuickie w Krzemieńcu; dr J. Pilecki: Sfinks i gryf w zasięgu egejskim; mgr J. Żarnecki: Nieznany posąg Kazimierza Wielkiego; tenże: Ze studiów nad snycerstwem (w. XIV—XVI) w północnej Małopolsce. — Ukazał się drugi zeszyt VII tomu Prac Komisji Historii Sztuki, obejmujący rozprawy: czł. T. Mańkowskiego: Pasy polskie i czł. F. Koperzy: Jan Maria Padovano, dwa krótkie wspomnienia o zmarłych członkach: Leonardzie Lepszym (przez czł. J. Pągaczeńskiego) i Leonie Pinińskim (przez czł. T. Mańkowskiego), oraz sprawozdania z posiedzeń za rok 1937

i indeks do całego tomu, opracowany przez sekretarza Komisji doc. A. Bochnaka, razem 27²/₈ arkuszy in quarto czyli stron 222. Rozpoczęto druk pierwszego zeszytu VIII tomu Prac Komisji Historii Sztuki, na który się złożą rozprawy: dra T. Przyppkowskiego: Bogdan i Krzysztof Lubienieccy; mgr J. Żarnecznego: Nieznany posąg Kazimierza Wielkiego; czł. M. Gębarowicza: Witruwiusz w Polsce w w. XV oraz sprawozdania z posiedzeń za lata 1938 i 1939. Przygotowanie do druku trzeciego (i ostatniego) zeszytu Cracovia artificum śp. czł. J. Ptaśnika w opracowaniu dra M. Friedberga posunęło się naprzód; uzupełnienia dra Friedberga zostaną już wkrótce oddane do druku, po czym wydawca przystąpi do wykończenia słownika wyrazów specjalnych, indeksu i wstępu do całego wydawnictwa.

Gabinet rycin. W okresie sprawozdawczym kontynuowano inwentaryzowanie zbiorów, wpisując do ksiąg inwentarzowych dalszych ok. 3500 rycin z kolekcji paryskiej. Ogólna ilość wpisanych do ksiąg pozycji przekroczyła już 6500. Kontynuowano też podklejanie rycin zarówno ze zbioru przewiezonego z Paryża, jak i z kolekcji Moszyńskich na kartony znormalizowane do formatów 65×50 i 65×100 cm. — Wystawę Ziemia i Morze w Grafice zwiedziło w ciągu 62 dni wystawowych od stycznia do końca października 1938 osób 135, w czym za pełnymi biletami 73, za zniżkowymi 49, bezpłatnie 13, nie licząc studentów historii sztuki Uniw. Jag., którzy zwiedzili ją w ramach ćwiczeń praktycznych prowadzonych przez doc. A. Bochnaka. Kilka zbiorowych wycieczek oprowa-

dzili po wystawie doc. A. Bochnak i dr K. Estreicher. Dnia 11 grudnia 1938 otwarto nową wystawę pt. Kolor w Grafice, obejmującą wybór najpiękniejszych rycin barwnych i kolorowanych. W przygotowaniu jest wystawa rycin Albrechta Dürera. — Doc. Adam Bochnak ofiarował Gabinetowi dwie akwarele z r. 1725 Krzysztofa Lubienieckiego, polskiego arianina pracującego w Holandii, przedstawiające krajobrazy.

Komisja językowa ukończyła druk pracy Z. Stiebera pt. Sposoby powstawania słowiańskich gwar przejściowych (Prace Komisji nr 27). Na posiedzeniach Komisji przedstawiono następujące referaty: doc. M. Dłuska: Polski jamb i heksametr w ustach czytelnika; doc. Z. Klemensiewicz: Wyrażenia przyimkowe z *ku*; doc. T. Milewski: O monofongizacji dyftongów w językach indoeuropejskich; czł. K. Nitsch: W sprawie polskiego akcentu inicjalnego; prof. J. Safarewicz: Medialne końcówki prezentywne w prajęzyku indoeuropejskim; dr S. Urbanińczyk: Wartość składniowa polskich tekstów gwarowych, oraz Zdania zaczynające się od *co*; — ponadto, jak co roku, udzieliła Komisja licznych odpowiedzi na pytania głównie z zakresu poprawności językowej.

Mapa rozmieszczenia języka litewskiego w Polsce, opracowana przez prof. O. Chomińskiego, ukaże się w najbliższej przyszłości. Druk mapy, wykonanej przez firmę Zakłady Straszewiczów w Warszawie, ukończony. Tekst objaśniający już został w części wydrukowany.

Komisja terminologiczna morska wy-

dała w Wojskowym Instytucie Naukowo-Oświatowym w Warszawie sześć zeszytów Słownika morskiego, a siódmy pt. Statek drewniany inż. A. Garnuszewskiego jest w druku.

W lutym br. na posiedzeniach Komisji w Warszawie przyjęto dwa referaty: Marynarkę wojenną kmdra ppor. A. Reymana i Dział techniczny nawigacji kpt. mar. s. s. inż. J. Woźnickiego. Referaty te będą stanowić następne zeszyty Słownika morskiego tj. ósmy i dziewiąty.

Referat pt. Marynarka wojenna obejmuje ponad 1700 terminów, ułożonych rzeczowo w czternastu następujących rozdziałach: I. Okręty marynarki wojennej; II. Zespoły. Dowództwa. Szyki; III. Załoga. Służba na okręcie; IV. Stopnie służbowe. Umundurowanie; V. Flagi. Ceremoniał; VI. Części pomieszczenia i właściwości okrętu; VII. Maszyny i kotły; VIII. Elektrotechnika i radio; IX. Sygnalizacja; X. Nawigacja, locja i meteorologia; XI. Artyleria i uzbrojenie; XII. Broń podwodna; XIII. Lotnictwo; XIV. Komendy i rozkazy.

Referat kpt. mar. s. s. inż. Woźnickiego pt. Dział techniczny nawigacji obejmuje ponad 600 terminów. Opracowany tu został bardzo szczegółowo następujący sprzęt elektrotechniczny: 1) kompas bąkowy, 2) log elektryczny, 3) sonda dźwiękowa i 4) namiernik radiowy.

Przygotowane do druku i aprobowane przez Komisję są dwa dalsze zeszyty: 10. Komendy i rozkazy na żaglowcach, redagował gen. M. Zaruski; 11. Celnictwo, redagowali inspektor Wł. Antosiewicz i radca F. Ruszkowski.

Zamierzone a częściowo gotowe są: 12. Towaroznawstwo, red. mgr E. H. Wojciechowski i kmdr G. Kański; 13. Prawo morskie, red. prof. J. Sułkowski; 14. Sport, red. kmdr Wł. Kodrębski i kmdr A. Reyman; 15. Urządzenia pokładowe, red. kpt. ż. w. W. Karpowicz; 16. Kotły i maszyny morskie, red. prof. Kisielewski; 17. Ryby morskie i rybołówstwo, red. prof. M. Siedlecki; 18. Staropolskie wyrazy morskie, red. czł. A. Kleczkowski.

Słownik staropolski. Do Słownika opracowano: A. Brückner: *Die »Magdeburger Urtheile«*. Ein Denkmal deutschen Rechtes in poln. Sprache aus der Mitte des XV Jahrh. (Arch. f. sl. Phil. VII. 1884); tenże: *Rozmyślanie o żywocie Pana Jezusa* (Bibl. Pis. Pol. nr 54, 1907); tenże: *Kilka wyrazów z dokumentów dotyczących posiadłości Melsztyńskich* (Rozpr. AU filol. XLVII); J. Caro: *Liber cancellariae Stanislai Ciołek* (Arch. f. oester. Gesch. XLV i LII); *Codex diplomaticus Maioris Poloniae, I—V 1877—1908*; *Codex diplomaticus Poloniae, I—IV 1847—87*; B. Erzepki: *Przyczynki do średniowiecznego słownictwa polskiego* (Roczniki Tow. Przyj. Nauk Pozn. XXXIV 1908); tenże: *Urywek z księgi rozchodów podrzectwa niepołomickiego* (tamże XVII 1890); K. Kaczmarczyk: *Księgi przyjęć do prawa miejskiego w Krakowie 1392—1506* (wydawn. Archiwum Aktów Dawnych m. Krakowa V 1913); A. Kutrzebianka: *Vesnica — danina miodowa* (Roczniki Dziej. Społ. i Gosp. VII Lwów 1938); H. Łopaciński: *Reguła trzeciego zakonu św. Franciszka* (Prace Filol. IV 1893, 703—24); *Monumenta Poloniae Historica II, III, IV*; Preus-

sisches Urkundenbuch I 1—2, 1882, 1909; A. Przędziecki: Życie domowe Jadwigi i Jagiełły 1854; J. Rafacz: Regale bartne na Mazowszu w późniejszym średniowieczu (Studia Pr. Pol. XVIII 1, 1938); J. Smółka i L. Tymieńska: Księga ławnicza 1445—52, Przemyśl 1936; K. Sochaniewicz: Rozwody na Rusi Halickiej w XV i XVI wieku (Pam. Hist.-Pr. VII 3); S. Vrtel-Wierczyński: Ortyłe magdeburskie [wyjątki z rpisu Ossol. 50] (Wybór tekstów stpol., 1930). Zbieranie materiału słownikowego z za-
bytków dobiega końca; pozostaje do opracowania kilkadziesiąt wydawnictw, w których mogłyby się znaleźć jakieś glosy średniowieczne.

Komitet Słownika łaciny średniowiecznej w Polsce dzięki uzyskaniu znaczniejszej dotacji z funduszków Unii mógł rozwinąć w roku sprawozdawczym żywszą działalność. Kontynuowano eksperpowanie tekstów i wygotowano dalszych 46.965 kartek, tak że ogólna ich liczba wynosi 565.010. Uporządkowano zgromadzony materiał, ustalono teksty, które winny być zużytkowane w najbliższym okresie; zgromadzono przez zakup lub wypożyczenie potrzebne publikacje leksykograficzne i rozpoczęto próbne prace redakcyjne dla ustalenia metody opracowania zgromadzonego materiału.

Komisja orientalistyczna odbyła trzy posiedzenia naukowe, na których przedstawili referaty czł. T. Kowalski: Wyrazy kipcackie w języku Ormian polskich; dr T. Lewicki ze Lwowa: Polska i kraje sąsiednie w świetle »księgi Rogera« geografa arabskiego z w. XII al-Idrīsī'ego (uwagi ogólne, tekst,

tłumaczenie, materiał toponimiczny map i komentarz); czł. T. Kowalski: Z badań nad relacją o Słowianach Ibrāhīm'a ibn Ja'kūb'a, zagadnienie Ibrāhīm-Turtūšī. Jedno z posiedzeń odbyło się w związku z VII Zjazdem Orientalistów Polskich i było poświęcone sprawozdaniu z działalności Komisji w pierwszym dwudziestoleciu jej istnienia.

Wydano dalsze numery Prac Komisji, a to nr 30, Eugeniusz Słuszkiewicz: Przyczynki do badań nad dziejami redakcyj Ramayany; nr 31, Stanisław Schayer: Contributions to the problem of time in Indian philosophy; nr 32, J. W. Hirschberg: Jüdische und christliche Lehren im vor- und frühislamischen Arabien; nr 33, Arnold Kunst: Probleme der buddhistischen Logik in der Darstellung des Tattvasaṅgraha.

Komisja filologiczna wydała trzy numery Archiwum Filologicznego, a mianowicie: 1. G. Przychocki: De Menandri comici codice in Patriarchali Bibliotheca Constantinopolitana olim asservato, Cracoviae 1938, str. 46 (nr 13); 2. M. Brożek: De Calliae tragoedia grammatica, Cracoviae 1939, str. 45 (nr 14); 3. J. Schnayder: De Heraclidis descriptione urbium Graeciae, Cracoviae 1939, str. 64 (nr 15).

Archivum Neophilologicum. Na ukończeniu przygotowanie materiałów do tomu III Archiwum, którego druk rozpocznie się niebawem.

Komisja historii literatury odbyła trzy posiedzenia, na których przedstawiono następujące referaty: czł. I. Chrzanowski: Pierwsza polska rozprawa o wzniosłości; doc. J. Birkenmajer: Karamzin a Lilla Weneda; dr J. Dihm: Nowe studia o Niem-

cewiczu. Ponadto Komisja zajęła się sprawą uczczenia setnej rocznicy śmierci J. U. Niemcewicza (przypadającej w r. 1941) przez wydanie jego Pamiętników czasów moich w opracowaniu dra J. Dihma.

W Bibliotece Pisarzy Polskich już ukończono druk nr 86: Historia o żywocie i znamienitych sprawach Aleksandra Wielkiego (przedruk wydania z r. 1550) w opracowaniu czł. J. Krzyżanowskiego.

Wydział historyczno-filozoficzny. Posiedzeń naukowych od czerwca r. 1938 do końca maja r. 1939 odbyło się 9, na których przedstawiono 11 prac, a mianowicie: 1 z zakresu historii starożytnej (dr R. Knapowski: Rachunki skarbowe Imperium Rzymskiego za rządów Trajana); 1 z zakresu nowożytnej historii powszechnej (dr J. Z. Pachonński: Królestwo Obojga Sycylii i wielka rewolucja francuska 1789—98); 4 z zakresu historii politycznej Polski (doc. W. Czaplński: Polityka polska wobec Prus i Brandenburgii w latach 1632—48; dr Ad. Kłodziński: Małżeństwa Władysława Łokietka; doc. K. Maleczyński: Uwagi nad przekazem Roczników magdeburskich o hołdzie Bolesława Krzywoustego r. 1135; doc. K. Piwarski: Jakub Sobieski, pan na Olawie 1691—1737); 1 z zakresu historii kościoła polskiego (prof. T. Silnicki: Początki kościoła polskiego na Śląsku); 1 z zakresu historii gospodarczej Polski (czł. R. Rybarski: Inflancja szeleżna i złotowa za Jana Kazimierza); 1 z zakresu krytyki źródeł (dr H. Münch: Topografia miast wielkopolskich w wiekach średnich); 1 z zakresu etnologii i socjologii (czł. K. Dobrowolski: Badania nad myśleniem pierwotnym).

W t. LXX Rozpraw jako nr 4 wydano pracę dra I. Zarębskiego: Eneasza Sylwiusza stosunki z Polską i Polakami. Jako osobna książka wyszła rzecz dra K. Lepszego: Rzeczpospolita polska w dobie Sejmu Inkwizycyjnego 1589. Drukuje się I tom *Corpus nummorum Poloniae* dra M. Gumowskiego, obejmujący opisy i wizerunki monet polskich do końca w. XII.

Komisja historyczna. Ukończono druk: 1) Zbioru formuł zakonu dominikańskiego prowincji polskiej z lat 1338—1411 (Archiwum ser. I t. XII), zaczęty przez ś. p. czł. ks. J. Fijołka i o. J. Woronieckiego, ukończony przez czł. A. Vetulaniego (z osobną odbitką z przedmową łacińską o. Woronieckiego, przeznaczoną dla zagranicy); 2) Inwentarza dóbr i dochodów biskupów poznańskich z roku 1564 przez dra E. Długopolskiego (Archiwum Komisji historycznej ser. II t. III og. zbioru XV). Kończy się druk kroniki z czasów króla Stefana Batorego 1575—1582 (w opracowaniu doc. H. Barycza), po czym przystąpi się do druku traktatu Zebrzydowskiego w opracowaniu czł. St. Kota, na czym zamknie się t. XV Archiwum. W przygotowaniu do nowego tomu Archiwum są Rachunki wielkorządowe krakowskie w opracowaniu czł. R. Grodeckiego, Akta do handlu Polski z Węgrami, opracowane przez czł. J. Dąbrowskiego i dra K. Pieradzką, oraz Kroniczka Erazma z Wielunia w opracowaniu dra K. Pieradzkiej.

Postępuje druk Kodeksu dyplomatycznego katedry wileńskiej w opracowaniu czł. Wł. Semkowicza, który doszedł do formy 80 (r. 1502).

W przygotowaniu są: 1) Materiały do stosunków polsko-weneckich z przełomu w. XVI i XVII ze zbiorów ś. p. Augusta Cieszkowskiego, uzupełnione i przygotowane przez dra J. Garbacika, a to dzięki ofiarności p. F. Cieszkowskiego-Dembińskiego, który zobowiązał się pokryć kosztą wydawnictwa; 2) Memoriale Stanisława Albrechta Radziwiłła w przygotowaniu doc. Wł. Czaplńskiego; 3) rozpoczął się druk listów Lelewela z epoki emigracyjnej, przygotowanych przez dra Helenę Więckowską; 4) reedycje kronik polskich: Kronikę Galla-Anonima przygotował do druku doc. K. Maleczyński.

Ekspedycja Rzymska. Ukazał się II tom nuncjatury Bolognetiego, wydany przez czł. E. Kuntzego, i rozpoczął się druk t. III tejże nuncjatury z lat 1584—5 w przygotowaniu tegoż wydawcy. Ks. prof. T. Glemma w dalszym ciągu uzupełniał materiały do nuncjatur Ruggieriego (1566—8) i dal Portico (1568—73) oraz legacji Commendoniego (1572 i 1573). Postępuje druk t. VIII Monumenta Poloniae Vaticana (regesta papieża Bonifacego IX) w opracowaniu prof. E. Długopolskiego, który doszedł do 22 form. Przygotowanie dalszego tomu Monumenta Poloniae Vaticana po śp. prof. Abd. Kłodzińskim objął czł. A. Vetulani.

Komisja prawnicza odbyła w okresie sprawozdawczym dwa posiedzenia administracyjne, na których dokonano wyboru władz Komisji i nowych współpracowników oraz powołano do życia — po przeprowadzeniu wyczerpującej dyskusji — Sekcję prawa współczesnego. Z wydawnictw Komisji ukazały się

Archiwum Komisji Prawniczej tom XI, zawierający przygotowane do druku przez czł. St. Kutrzebę i czł. A. Mańkowskiego: Polskie ustawy wiejskie XV—XVIII wieku (form 64), oraz Studiów i materiałów do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 7, mieszczący pracę czł. A. Vetulaniego o statutach synodalnych Henryka Kietlicza z uwagami uzupełniającymi doc. Z. Kozłowskiej-Budkowej. Czł. A. Vetulani w dalszym ciągu pracuje nad dokończeniem wydania statutów Mikołaja Trąby, rozpoczętego przez śp. czł. B. Ulanowskiego, a następnie kontynuowanego przez ś.p. czł. ks. J. Fijałka. Przyjęto do druku ustawy księstwa siewierskiego w opracowaniu czł. St. Kutrzeby. Prace nad wydaniem dalszego ciągu Corpus iuris Polonici prowadzi: czł. St. Kutrzeba i czł. A. Vetulani (wieki średnie) oraz czł. J. Siemieński (wiek XVI). W sekcji prawa współczesnego przewiduje się dyskusję o najnowszych prądach w prawie karnym (z kilku referatami) i referat czł. J. Siemieńskiego o przekazywaniu archiwaliów w razie cesji terytoriów.

Komisja Atlasu historycznego Polski prowadzi dalej prace we wszystkich swych ośrodkach (Kraków, Warszawa, Poznań, Lwów, Wilno, Łódź, Toruń). Komisja krakowska opracowała obszerny opis geograficzno-historyczny Krakowa w latach 1789—92 do Słownika geograficzno-historycznego województwa krakowskiego w dobie Sejmu Czteroletniego, którego dalszy druk jest w toku. Uzupełniano ponadto kartotekę do mapy województw sandomierskiego i lubelskiego. W przygotowaniu jest IV zeszyt Prac Komisji

Atlasu, który obejmie prace dra H. Müncha o planach średniowiecznych miast wielkopolskich, dra R. Mochackiego objaśnienia do mapy zasięgu pralasu na Wyżynie Sandomiersko-Kieleckiej i pracę mgra W. Rusińskiego o Olendrach wielkopolskich, sporządzoną w warsztacie i przy zużytkowaniu materiałów Komisji poznańskiej. Rozpoczął się druk I zeszytu wydawnictwa Monumenta Poloniae Cartographica w opracowaniu doc. K. Buczka, który obejmuje 10 plansz z 17 mapami, w tym niedawno odkryte przez doc. K. Piekarskiego mapy B. Wapowskiego oraz inne mapy polskie i obce, które z Wapowskiego korzystały. Komisja lwowska (dr F. Pohorecki i dr M. Wąsowicz) kończy pracę nad kartoteką południowej części województwa krakowskiego po zaborze Galicji. Mgr J. Stelmasiak w Komisji warszawskiej uzupełniał kartotekę do mapy województwa płockiego nowo odkrytymi materiałami. Kończy się rysowanie mapy wojew. poznańskiego w Komisji poznańskiej pod kierunkiem dra M. Wojciechowskiej (A. Kaletka, A. Sikorska). W Wilnie pod kierunkiem doc. S. Wysłoucha opracowuje się kartotekę województwa wileńskiego, a w Łodzi pod kierunkiem dra J. Wareźaka przy współpracy pp. R. Kaczmarka i J. Nowickiego kartotekę województw łęczyckiego i sieradzkiego. Mgr J. Chwalińska pracuje w Toruniu nad kartoteką województwa pomorskiego.

Komitet Źródeł do dziejów życia umysłowego Polski. Czł. St. Kot przeprowadził dalsze badania w Archiwum Królewskim w Brukseli. Dla użytku kartoteki Komitetu skopiowano z rękopisu album

kolegium w Słucku, zawierające spis studentów od r. 1640. Kartoteka źródeł powiększyła się o ekscerpty z wielu dzieł, przede wszystkim z wydawnictwa periodycznego *Aus Posens kirchlicher Vergangenheit*. Kartoteka osób służyła materiałem współpracownikom i redakcji Polskiego Słownika Biograficznego.

Komisja historii wojskowości polskiej kontynuowała w dalszym ciągu dotychczas rozpoczęte prace. Płk. A. Sawczyński gromadzi materiały do organizacji wojska polskiego za panowania Władysława IV, dr K. Piotrowicz do okresu końca XVI i początku XVII w., mjr. A. Hniłko przygotowuje wydanie dzieła Józefa Narońskiego: *Architectura militaris*.

Komisja dla badania historii filozofii odbyła jedno posiedzenie naukowe, na którym przedstawili prace doc. H. Barycz: *Cieszkoviana* w *Archivum U. J.* i dr A. Bar: *Przyczynki do biografii Cieszkowskiego*. Nadto odbyły się dwa posiedzenia administracyjne.

Kwartalnik Filozoficzny. W okresie sprawozdawczym wydano według przewidzianego planu II, III, IV zeszyt tomu XV *Kwartalnika*, oraz zeszyt I tomu XVI, zawierające 15 prac i 20 sprawozdań, razem 24 arkuszy druku.

Wydział matematyczno-przyrodniczy odbył w czasie sprawozdawczym 10 posiedzeń, z tych jedno w Warszawie. Przedstawiono ogółem 76 prac, z tego przyjęto do druku 70. Według treści było prac: z zakresu matematyki 5, fizyki 7, astronomii 3, chemii 20, mineralogii i petrografii 2, geologii i paleontologii

6, geografii 2, botaniki 6, anatomii 5, zoologii 7 i fizjologii 7.

Wydano następujące publikacje:

1. Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathém. et Nat. Série A, Sciences Mathém. Année 1938 (nry 3—10) oraz 1939 (nry 1—3).

2. Bulletin International de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathém. et Nat. Série B. Sciences Naturelles I. Année 1938 (nry 1—10) oraz II 1938 (nry 4—10) i 1939 (nry 1—4).

3. Mémoires de l'Acad. Pol. des Sciences et des Lettres. Classe des Sc. Math. et Nat. Série B. Sciences Nat. Année 1938 (nry 12—13) i année 1939 (nry 14).

4. Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego. Tom 71, dział A 1938. Seria III tom 31, nr 4 i 5 oraz tom 71, dział B 1938, Seria III tom 31, nr 6.

5. Comptes Rendus Mensuels des Séances de la Classe des Sciences Math. et Nat. Année 1938 (nry 5—10) i 1939 (1—5)

Komisja fizjograficzna. W okresie sprawozdawczym zorganizowała sekcja zoologiczna Komisji badania fizjograficzne okolic Krakowa. W badaniach tych bierze udział kilkunastu współpracowników Komisji. Nadesłano przeszło 80 sprawozdań z przeprowadzonych badań. Sprawozdania te zostały wydrukowane w 72 tomie Sprawozdań Komisji. Tom ten obejmuje str. LI+546, 2 wykresy, 3 ryc. w tekście, 19 tablic, 8 map i szkiców: zawiera on obok sprawozdania sekretarza Komisji i sprawozdania dyrektora Muzeum

Fizjograficznego PAU 7 prac treści botanicznej, 1 pracę paleontologiczną, 1 pracę treści chemicznej i 7 prac zoologicznych. Prace te pochodzą: 11 z ośrodka krakowskiego, 1 z lwowskiego, 2 z poznańskiego i 2 z warszawskiego.

Komisja rozpoczęła przygotowywać spis treści 70 tomów Sprawozdań. Do przygotowania materiałów przydzielono Komisji jedną siłą płatną przez Biuro Wojewódzkiego Funduszu pracy, a Zarząd Akademii przyznał ponadto Komisji zasiłek w kwocie 1000 zł. Ukończono katalogowanie 6 pierwszych tomów Sprawozdań. Ilość kartek katalogowych wynosi już przeszło 26.000, przy czym wiele kartek zawiera po kilkanaście a nawet po kilkadziesiąt pozycji. W oparciu o wyniki kilkuletnich debat na sekcjach i plenarnych zebraniach Komisji Fizjograficznej opracowany został projekt nowego regulaminu Komisji.

Plenarne posiedzenie Komisji odbyło się w okresie sprawozdawczym jedno, posiedzeń sekcji było kilkanaście.

Badania staruńskie. W wydawnictwie Wydziału mat.-przyrodn. Starunia, redagowanym przez czł. J. Stacha, poświęconym badaniom nad plejstocenem na ziemiach polski, ogłoszono w roku sprawozdawczym trzy prace: J. Makólskiego i St. Smreczyńskiego: Dalsze badania nad plejstocenijskimi chrząszczami z Łęk Dolnych koło Pilzna; J. Dyakowskiej: Interglacjał w Ściejowicach pod Krakowem (nr 17) i K. Koniora: O występowaniu warstw interglacjałnych w Wilamowicach (nr 18).

Muzeum Fizjograficzne. Obowiązki dyrektora pełnił w dalszym ciągu czł. J. Stach, kustoszem działu botanicznego był dr J. Lilpop, geologicznego dr E. Panow, zoologicznego doc. J. Fudakowski. Opiekę nad zbiorami motyli tzw. większych (makrolepidopterów) sprawował płk. W. Niesiołowski, a nad zbiorami mikrolepidopterów p. Stefan Stach. W dziale ornitologicznym pracował p. B. Fereus, abs. U. J., przydzielony do pracy w Muzeum Fizjograficznym przez Związek Muzeów w Polsce; w dziale okazów fauny morskiej pracowali doc. R. Wojtusiak i wiz. W. Michalski, obowiązki asystenta działu botanicznego pełniła p. E. Szlachetko, nadto zajęta była w dziale botanicznym mgr J. Janikówna, wynagradzana za pracę w Muzeum z dotacji Funduszu Pracy. Stałe miejsce do swych prac w Muzeum posiadali dr I. Dąbkowska i jej współpracownicy, prowadzący badania torfowisk pn-wsch. województw Polski, i czł. W. Friedberg, który otrzymał dla siebie osobny pokój.

W dziale botanicznym przygotowano do wcielenia do zielnika głównego i wciągnięto do inwentarza szczegółowego następujące zbiory: Rośliny Estonii, fasc. III, Rośliny Polski, fasc. III, zielnik p. Janikówny, zielnik nadesłany przez Muzeum Śląskie i zielnik z Ogródu botanicznego w Kew (Anglia) — razem 559 arkuszy. Z zielnika E. Wołoszczaka uporządkowano rodziny: *Juncaceae* (koniec), *Liliaceae*, *Amarillidaceae*, *Iridaceae*, *Orchidaceae*, *Salicaceae* i *Betulaceae*, doprowadzając inwentarz szczegółowy od nru 1839 do 2872. Rozpoczęto na nowo wciąganie do ka-

talogu kartkowego zbiorów, które napłynęły w latach ostatnich. Do końca r. 1938 wciągnięto do katalogu kartkowego materiał 84 rodzin z 22 zbiorów.

Materiał przygotowany do wcielenia do zielnika głównego obejmuje 26 potężnych fascykułów. Zielnik Wołoszczaka, zmontowany na cienkim papierze małego formatu, przechowywany jest na razie osobno, jednak w miarę postępu porządkowania przenosi się go do nowych szaf.

Zmontowano w rurkach szklanych i wciągnięto do katalogu cały zbiór nasion Andrzejewskiego i dalszą część materiałów A. Wagi.

Stosunki z zagranicą wyrażają się przede wszystkim w wymianie materiałów zielnikowych, która stanowi obecnie poważną pozycję w pracy działu botanicznego. W roku sprawozdawczym wysłano zbiory flory polskiej do muzeów w Washingtonie, Chicago, Tartu, Baku i do berlińskiego Związku wymiany roślin, który przed rokiem wznowił swą działalność, nadto do paru botaników prywatnych. Ogółem wysłano ponad 1000 arkuszy zielnikowych. Do zgromadzenia materiałów potrzebnych do wymiany przyczyniła się dr I. Dąbkowska (41 gatunków) oraz I. Janikówna, dr J. Lilpop i dr J. Trela. Dla międzynarodowego wykazu zielników, który ma być wydany przez Stały Komitet Międzynarodowych Zjazdów Botanicznych, opracowano szczegółowy spis zbiorów, wchodzących w skład zielnika Muzeum Fizjograficznego.

Do działu roślin współczesnych wpłynęły następujące zbiory roślin naczyniowych: dr I. Dąbkowska ofiarowała zbiory roślin naczyniowych z województwa

białostockiego, wileńskiego, nowogrodzkiego, poleskiego i lubelskiego w ilości 1165 arkuszy zielnikowych; mgr J. Janikówna złożyła zielnik roślin naczyniowych z Puszczy Sandomierskiej i województwa lubelskiego, 21 arkuszy zielnikowych; prof. dr B. Pawłowski ofiarował zbiory interesujących roślin naczyniowych z Tatr, Gór Czywczyńskich, Podola i Miechowskiego, 18 ark.; nadto złożył zbiór z Tatr, obejmujący 51 ark.; mgr A. Środoń ofiarował zbiór roślin kwiatowych z Wyżyny Małopolskiej i torfowiska na Czerwonem koło Nowego Targu, 28 ark. zieln.; dr B. Szafrań ofiarował zbiór interesujących gatunków kwiatowych z Karpat Wschodnich, 16 ark.

W drodze wymiany uzyskano następujące zbiory: od Muzeum Śląskiego w Katowicach zielnik z woj. śląskiego, 90 ark. ziel.; od Instytutu Botanicznego Uniwersytetu w Tartu wydawnictwo Eesti Taimed (Rośliny Estonii), część III, 58 ark.; od Instytutu Botanicznego Azerbejdżańskiego, filii Akademii Nauk U. R. S. S. w Baku, zielnik roślin naczyniowych z Transkaukazji, 132 ark. Razem zielnik roślin naczyniowych powiększył się więc o 1615 ark.

Do zbiorów roślin plechowych ofiarował: dr B. Szafrań dwa zbiorki nowych dla Polski lub rzadkich mchów (15 i 27) okazów; mgr A. Bursa nowoodkryte przez siebie w Bałtyku glony: *Cladophora areta* Kütz i *Desmatrichum balticum* Kütz oraz 7 gatunków pospolitych w polskich wodach Bałtyku; dr J. Kochman wydawnictwo pt. Ustilaginales Poloniae, fasc. I nr 1, 25 i fasc. II nr 26—50. Poszczególne okazy ofiarowali: mgr A. Środoń szyszki limby, modrzewia polskiego

i sosny zwyczajnej oraz przekroje pni sosen z torfowiska wysokiego w uroczysku Bor w Gorganach; p. S. Czerwiński pień drzewiastego jałowca z parku z majątku Gack pod Dobzycami.

Jako nowe nabytki zbioru paleobotanicznego wpłynęły: okazy fuksoidów zebrane nad Prutem koło Dory przez mgra A. Środonia; odcisk fragmentu liścia typu *Odontopteris* z piaskowca karbońskiego (?) w Dol. Filipowickiej i nieco materiałów flory karniowickiej, między innymi duża płyta trawertynu z piękną gałęzią *Annularia radiata*, zebranych na wspólnych wycieczkach dra E. Panowa i dra J. Lilpopa; inż. dr A. Bolewski ofiarował materiał marglu miocenńskiego z Wiśniowej Woli pod Staszowem, zawierający liczne, choć pokruszone szczątki roślin; doc. dr J. Zabłocki ofiarował piękny okaz *Sphenophyllum cuneifolium*.

W zakresie urządzenia części wystawowej zbioru paleobotanicznego główny nacisk położono w roku sprawozdawczym na zaopatrzenie okazów odpowiednimi rysunkami, mapkami i objaśnieniami. Wykonano wielką tablicę przedstawiającą schematycznie rozwój świata roślinnego i obraz odtwarzający typ sagowca kopalnego z rodzaju *Cycadeoidea* w wielkości naturalnej. Odnowiono i częściowo przerobiono dwa stare obrazy przedstawiające roślinność permokarbońską Karniowie i florę bursztynową.

Materiały zielnikowe były w ciągu roku sprawozdawczego wypożyczane 12 razy do zakładów botanicznych w Krakowie, Lwowie, Warszawie i Wilnie, nadto botanicy miejscowi i przejezdni korzystali z zielnika i biblioteki działu botanicznego.

W dziale geologicznym przeprowadzano komasowanie materiałów. Praca ta objęła więc 1. sporządzenie spisu zawartości wszystkich szuflad w gablotach tego działu; 2. wypracowanie planu, gdzie i jakie materiały należy pomieścić; 3. samej komasacji. Komasacja nie została jeszcze ukończona w dziale kredy i miocenu polskiego.

Dla działu geologii ogólnej w części wystawowej kustosz dr P a n o w wykonał 4 tablice poglądowe. Z nowych nabytków przybyły okazy paleontologiczne z górnej jury okolic Ojcowa, zbiór soli z permu kujawskiego oraz z Bochni, zebrany również przez dra P a n o w a.

W dziale zoologicznym w części wystawowej nie zaszły większe zmiany.

Kustosz J. F u d a k o w s k i spreparował i umontował w nowych naczyniach okazy bezkręgowych ze zbioru A. W a g i, pomiędzy którymi jest sporo cennych okazów np. *Gammaridae* bajkalskie.

W dziale fauny morskiej wystawiono w dużej szafie interesujące okazy skorupiaków, szkarłupni, koralu i gąbek, wydobyte z materiałów A. W a g i i zmontowane przez wiz. W. M i c h a l s k i e g o. Doc. dr R. W o j t u s i a k sporządził model okazu morświna, sprowadzonego przez Muzeum Fizjograficzne z Helu.

W dziale entomologicznym główna praca zwrócona była w roku sprawozdawczym ku konserwowaniu zbiorów naukowych, ich porządkowaniu i wcielaniu nowych nabytków. P. S t e f a n S t a c h sprawdził oznaczenia, przemontował i zaopatrzył nowymi etykietami grupy *Nepticulidae*, *Eriocraniidae* i *Micropterygidae*

nadto spreparował i oznaczał materiały mikrolepidopterów zebrane w okolicach Krakowa. Spreparował także zbiór motyli z Andów, przywieziony przez uczestników Polskiej Wyprawy w Andy.

W dziale mięczaków p. R. A b t z Dziezic uporządkował, zaopatrzył etykietami, oznaczył i sprawdził oznaczenia w obfitym zbiorze A. Wagi mięczaków obcych słodkowodnych i morskich.

Do działu zoologicznego przybyły w roku sprawozdawczym następujące nabytki: chrząszcze, głównie egzotyczne, zbierane w składach owoców i w łuszczarni ryżu w Gdyni (44 ok.), dar p. Bartoszyńskiego; chrząszcze, przeważnie z północnej Polski (166 ok.), dar p. Bartoszyńskiego; pięknie zestawiony zbiór wystawowy rozwoju jedwabnika, jego oprzędów oraz próbek półfabrykatów i tkanin jedwabnych, dar Centr. Doświadczalnej Stacji Jedwabniczej w Milanówku; motyle: z Podola (38 ok.), dar hr. S. Tolla z Górnego i Cieszyńskiego Śląska (24 ok.), dar p. Z. Stuglika z Zawiercia, dar p. Masłowskiego z okolic Krakowa (100 ok.), dar p. Kawalca i p. Ostromięckiego (24 ok.) z Lubasza k. Szczucina (200 ok.), dar pułk. W. Niesiołowskiego z Korsyki, Sycylii i Austrii, wymienione z p. Kautzem z Wiednia; Niepylak apollo z Pienin (24 ok.), dar p. B. Ferensa; różne owady z Polski (32 ok.), dar prof. S. Smreczyńskiego sen.; *Paramene prasina*, dar p. Stöckla; mięczaki i skorupiaki morskie i lądowe ze Splitu (63 ok.), dar p. J. Janiszewskiej; koral (*Fungia*) z Singaporem, dar prof. dra J. Zabłockiego; dwie pary rogów samca i samicy *Gasella dorcas* z Algieru, dar kusto-

sza; czaszka owcy (*Ovis ammon* ?), niewiadomego pochodzenia (*Pamir* ?), dar Muzeum Wołyńskiego Tow. Przyj. Nauk w Łucku; *Sus scrofa fera*, dwie czaszki (Krowica), dar Centr. Administr. Dóbr PAU; piżmak (*Fiber zibethicus*) okaz wypchany, złowiony w Krakowie.

Ze zbiorów zoologicznych korzystało w roku sprawozdawczym paru przyrodników miejscowych i zamiejscowych, z zagranicznych dyr. Holik (Praga), dr Kautz (Wiedeń), a ostatnio p. Blüthgen (Naumburg), który opracowując monograficznie z hymenopterów rodzaj *Odynerus* musiał uwzględnić także gatunki opisane przez Radoszkowskiego, pozostające w zbiorach Muzeum Fizjograficznego.

W dziale szczątków zwierząt dyluwialnych, pod opieką czł. J. Stacha, ułożono w salach wystawowych części szkieletowe zwierząt charakterystycznych dla dyluwium polskiego, ustawiono zmontowany szkielet niedźwiedzia jaskiniowego z Ojcowa w nowo sporządzonej gablocie, a część czaszki mamuta, mianowicie szczękę dolną i część górnej wraz z siekaczami, zmontowano na specjalnej podstawie. Wyładowano bardzo cenny i obfity materiał pochodzący przeważnie z jaskiń okolic Ojcowa i Mnikowa.

Do działu tego przybyły w roku sprawozdawczym z nowych nabytków: ułamki kości z Ojcowa (64 ok.), dar p. J. E. Kowerskiego; zęby mamuta (2 ok.) z Krakowa, dar dra E. Panowa i 1 ok. również z Krakowa, dar p. Bełdowskiego; fragment czaszki suhaka (Saiga) z jaskini Słupianka w Dol. Sąspowskiej w Ojcowie, dar p. Czyńskiego.

W ciągu roku sprawozdawczego Muzeum Fizjograficzne zwiedzane było oprócz szerszej publiczności przez liczne szkoły miejscowe i zamiejscowe oraz różne kursy oświatowe, doksztalcające, pedagogiczne i wojskowe (łącznie 88 wycieczek zwolnionych od opłaty wstępu). Pomędzy zwiedzającymi Muzeum osobami 24 było z rozmaitych krajów zagranicznych.

Wydział lekarski odbył 6 posiedzeń, z tych 2 w Warszawie (w listopadzie 1938 i w maju 1939). Na posiedzeniach tych przedstawiano prac 55, z których przyjęto do druku 51, a mianowicie z zakresu fizjologii 1, chemii fizjologicznej i patologicznej 9, embriologii 2, patologii 6 (wśród nich z nauki o gruźlicy 3), anatomii patologicznej 5, bakteriologii i serologii 2 nauki o nowotworach 3, farmakologii 6, medycyny wewnętrznej 10, oftalmologii 3, laryngologii 1, medycyny sądowej 1, higieny 1, dermatologii 1.

Wydano następujące publikacje:

1. Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine. Année 1938 (nry 5—10) i 1939 (nry 1—4).

2. Comptes Rendus Mensuels des séances de la Classe de Médecine. Année 1938 (nry 5—10) i 1939 (nry 1—4).

3. Mémoires de la Classe de Médecine. Vol. II nry 2 i 3.

4. Rozprawy Wydziału lekarskiego Polskiej Akademii Umiejętności. Ser. I tom 5, nry 1—12.

Komisja higieny doświadczalnej nie była czynna w bieżącym okresie sprawozdawczym.

Komisja historii medycyny i nauk matematyczno-przyrodniczych. W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 3 posiedzenia, w tym jedno administracyjne i dwa naukowe. Przedstawiono następujące prace: A. Kowalska-Śmigielska: Katedra anatomii w dawnym Uniwersytecie Wileńskim i w Akademii Medyko-Chirurgicznej Wileńskiej; M. Ćwirko-Godycki: Zasługi Leona Dudrewicza na polu antropologii; czł. A. Wrzosek: Nowe przyczynki do dziejów katedry chemii w dawnym Uniwersytecie Wileńskim; tenże: Stosunki polsko-francuskie w dziedzinie medycyny; tenże: Tytus Chałubiński jako botanik.

W tomie I Prac i materiałów Komisji wydrukowano dotychczas pracę: dra A. Bednarskiego: Materiały do dziejów medycyny polskiej w XIV i XV st. (5 arkuszy) i dra J. Lachsa: Wiadomości lekarskie w Kronice Kadłubka.

Przygotowana jest do druku praca dra A. Krasuskiego z Warszawy o protomedyku wojsk Księstwa Warszawskiego Leopoldzie Lafontaine i jego działalności w Polsce (1756—1812), która obejmie około 7 ark. druku, oraz Projekt ustaw Kolegium Fizycznego Szkoły Głównej Koronnej w wydaniu czł. Wł. Szumowskiego. Na tym zamknie się tom I.

W tomie drugim znajdują pomieszczenie przygotowane do druku przez czł. A. Wrzoska Pamiętniki prof. Uniw. Jagiell. Fr. Skobla.

Komisja antropologiczna odbyła w roku sprawozdawczym 4 posiedzenia, na których przedstawiono łącznie 19 prac i komunikatów, a mianowicie:

czł. A. Wrzosek: Trepanowana czaszka z Bolczewa w pow. inowrocławskim; T. Ziółkiewicz: Asymetria w długości kończyn górnych człowieka (na podstawie materiału osteologicznego); H. Bantówna: Skład rasowy ludności wsi Zarzecze i Podlesie w pow. pszczyńskim; dr Wł. Nielipiński: Szczątki ludzkie z okresu ceramiki sznurowej na terenie ziem polskich; tenże: Przyczynek do charakterystyki antropologicznej ludności z okresu ceramiki malowanej z Siedmiarki pod Łuckiem; dr Br. Jasicki: Dynamika rozwoju męskiej młodzieży szkolnej z Krakowa; prof. K. Stołyhwo: Struktura antropologiczna pow. pszczyńskiego, część I; dr M. Ćwirko-Godycki: Tymczasowe doniesienie o metodzie badania łuków i wałów nadoczodołowych; W. Pawluciówna: Zmiany wskaźnika Wertheimera z wiekiem a zależność jego od czasu pojawienia się pierwszej menstruacji; H. Schremmer: Zmiany w proporcjach ciała z wiekiem u męskiej młodzieży śląskiej od lat 7 do 16; dr Br. Jasicki: Czy na podstawie pomiarów wzrostu i wagi można wyróżniać tzw. okresy bujania i pełnienia organizmu ludzkiego?; tenże: Typy szkół a zróżnicowanie rasowe młodzieży śląskiej; P. Hornicki: Przypadek anomalii w rozwoju kości ogonowej u człowieka; M. Zamorska: Wzrost, waga a czas wystąpienia pierwszej menstruacji; E. Ehrlich: Wskaźnik Skerlia, Oedera i Rohrera u dziewcząt żydowskich w wieku od 13 do 18 lat; czł. A. Wrzosek: Materiały antropologiczne dotyczące Tatarów, Gruzinów, Ormian, Rumunów, Włochów, Ukraińców, Rosjan i Czuwaszów; J. Hornberger: Zmiany proporcji ciała z wiekiem u śląskiej mło-

dzieży szkolnej w wieku od 14 do 23 lat; E. Radosławski: Krąg szczytowy pod względem anatomicznym i antropologicznym; czł. A. Wrzosek: Pośmiertne zniekształcenie kości czaszki.

Jako tom I Prac i Materiałów antropologicznych ukazała się praca dra Br. Jasickiego pod tytułem: Dynamika rozwojowa męskiej młodzieży szkolnej z Krakowa.

Muzeum Archeologiczne przeprowadziło w pracowni technicznej rekonstrukcję i konserwację nowych materiałów, pochodzących z badań prowadzonych w roku sprawozdawczym na dużych cmentarzyskach w Opatowie Częstochowskim (105 naczyń i około 100 przedmiotów metalowych) i w Chmielowie Piaskowym (90 naczyń i 339 przedmiotów metalowych). Prócz tego przeprowadzono szereg rekonstrukcji i konserwacji zabytków tak z dawnych wykopalisk, jak i nowo napływających, a także kilkudziesięciu przedmiotów żelaznych historycznych ze zbioru hr. St. Potockiego z Maluszyna.

Znacznie postąpiła praca nad inwentaryzacją zbioru klisz fotograficznych. Dział wystawowy został rozszerzony o jedną salę. Wydzielono bowiem i ułożono w osobnej sali zabytki z ostatniego okresu przedhistorycznego, mieszczące się dotąd w jednej sali wspólnie z zabytkami z okresu wpływów rzymskich. Poza tym w pokoju, w którym stoi posąg Światowida, wystawiono nieco zabytków historycznych z Krakowa i z grodziska w Piekarach. W czasie od 10—20 grudnia 1938 urządzono wystawę zabytków przedhistorycznych z uwzględnieniem najnowszych wykopalisk.

Muzeum pozostawało w ścisłej współpracy z dzia-

łami archeologicznymi muzeów w Łucku, Sieradzu, Katowicach i Żywcu. Z lokalu Muzeum korzystało, podobnie jak w roku poprzednim, Polskie Towarzystwo Prehistoryczne Oddział w Krakowie. Stały personel Muzeum pozostał bez zmian. Jako wolontariusze stale pracowali studenci U. J. A. Nasch, M. Trzepatrzówna i M. Wojciechowska. Oprócz gości zagranicznych, z prehistoryków polskich w Muzeum pracowali: z Poznania czł. J. Kostrzewski, z Warszawy czł. W. Antoniewicz, dyr. R. Jakimowicz, dr Z. Podkowińska, mgr K. Salewicz, mgr J. Marciniak i mgr W. Sommerfeldówna, z Katowic mgr J. Bartys, z Łucka mgr J. Fitzke, z Krakowa prof. T. Sulimirski, prof. A. Jura, dr G. Leńczyk, dr R. Jamka, dr T. Reyman, dr S. Nosek, stud. A. Nasch. Poza tym zwiedziło Muzeum szereg wycieczek młodzieży szkolnej tak z Krakowa jak i pozamiejscowych, z których część korzystała z bezpłatnych wstępów.

Badania archeologiczne prowadzono w okolicach Krakowa, w pow. brzeskim, częstochowskim, opatowskim, niskim oraz na Wołyniu.

W roku sprawozdawczym wpłynęły do Muzeum zabytki z następujących miejscowości: Annowola (pow. Kostopol), grot żelazny z okresu wpływów rzymskich (dar M. Łosia); Bieżanów (pow. Kraków), dwa brązowe uchwyty włosów (dar Cz. Tryby za pośrednictwem A. Jury); Charzewice (pow. Tarnobrzeg), materiały z cmentarzyska łużyckiego (badał A. Nasch); Chmielów Piaskowy (pow. Opatów), materiały z dużego cmentarzyska (około 60 grobów) z okresu wpływów rzymskich

(badał R. J a m k a); Dobroniów (pow. Limanowa), 2 siekierki krzemienne (dar A. B y d ł o w s k i e g o); Kraków (aleja 29 Listopada), grot żelazny i fragment przedmiotu brązowego z okresu wpływów rzymskich (dar doc. U. J Z a b ł o c k i e g o); Malkowice (pow. Pińczów), 2 denary srebrne rzymskie ze skarbu (dar W. P a w ł o w s k i e g o); Miękinia (pow. Chrzanów), 2 siekierki krzemienne z grobu szkieletowego (dar Stan. J a r o s i ń s k i e g o); Opatów (pow. Częstochowa), materiały z dużych cmentarzysk (ogółem 150 grobów) łużyckiego i z okresu wpływów rzymskich (badali S. N o s e k i T. R e y m a n); Pełczyska (pow. Pińczów), zabytki z grobu (?) neolitycznej kultury pucharów lejkowatych oraz dwa brązowe naczynia z okresu wpływów rzymskich (dar M. S ł a w o s z e w s k i e j); Popielniki (pow. Śniatyn), przedmioty brązowe i żelazne historyczne (dar prof. S u l i m i r s k i e g o); Raciborsko (pow. Kraków), materiały z jamy lateńskiej (badał T. R e y m a n); Targowisko (pow. Bochnia), materiały z jamy neolitycznej kultury ceramiki wstęgowej rytej i z ciałopalnego grobu późnolateńskiego (dar ks. J. M o t y k i); Wiktorów (pow. Stanisławów), toporek kamienny z kurhanu (dar prof. S u l i m i r s k i e g o); Wiślica (pow. Pińczów), skorupy historyczne z góry zamkowej; Zawada Lanckorońska (pow. Brzesko), materiały łużyckie i wczesnohistoryczne z grodziska (badali G. L e ń c z y k i R. J a m k a); Zborówek (pow. Stopnica), skorupy historyczne spod kościoła; Złochowice (pow. Częstochowa), monety wczesnohistoryczne i kawałki srebra wagi około 1 i pół kg.

Rozpoczętą w ubiegłym roku komasację zbiorów zabytków przedhistorycznych prowadzono dalej w roku

sprawozdawczym, pozyskując w depozyt z Zakładu Antropologii U. J. zabytki archeologiczne z następujących miejscowości: Antonówka (Ukraina), skorupa przedhistoryczna bliżej nieokreślona; Belgia i Francja północna, kolekcja eolitów (sztuk 154); Drocimowicze, toporek kamienny; Jezioro Duba, fragmenty 4 toporków kamiennych; Koniawa (Litwa), fragment toporka kamiennego; Kraków, ul. św. Anny, skorupa historyczna i dwie kości zwierzęce; Kraków okolica, siekierka krzemienienna, strzałka krzemienienna, narzędzia krzemienne i skorupy bliżej nieokreślone; Lida, kilkaset drobnych narzędzi krzemiennych, toporki kamienne i siekiery krzemienne; Lubartów, siekierka krzemienienna; Mongolia, narzędzia z łupku czarnego; Mtskała pod Tyflisem (Kaukaz), 3 brązowe figurki ludzkie; Nisiga hara (Japonia), skorupy, muszle i kości z śmietniska przedhistorycznego; Orany (pow. Wołkowysk), fragmenty 3 toporków kamiennych; Pokalew (Wołyń), narzędzia krzemienne, paciorki kaolinowe, płytki surowca i odpadki; Rudnia (pow. Wołkowysk), fragment toporka kamiennego, siekiera krzemienienna, buła krzemienienna i 4 odpadki krzemienne; Sudża (Syberia), narzędzia kościane, duży paciorek kościany i skorupy z cmentarzyska; Wola Załęzna (pow. Opoczno), odłupki krzemienne i skorupy przedhistoryczne bliżej nieokreślone; miejscowość nieznaną, 4 toporki kamienne i fragmenty 16 toporów, 4 siekiery krzemienne, 5 odpadków krzemiennych, rdzeń krzemienny, róg jeleni cięty, 2 wióry i 58 odłupków krzemiennych, kilkanaście ułamków naczyń z różnych okresów i kultur przedhistorycznych.

Biblioteka Akademii. Ze zbiorów Biblioteki korzystało w okresie sprawozdawczym: w czytelni 2718 osób, z wypożyczalni 1706. Dostarczono do czytelni 1374 rękopisów i 4807 dzieł w 7585 tomach, prócz wydawnictw ciągłych, dostępnych bez ograniczeń w czytelni i nie wchodzących w zestawienie statystyczne. Na zewnątrz wypożyczono 2980 tomów, zwrócono do Biblioteki 3407 tomów, instytucjom w obrębie Państwa Polskiego wypożyczono 111 rękopisów i 98 druków; do Biblioteki sprowadzono 148 rękopisów i 1067 druków.

Zbiory Biblioteki powiększyły się — podobnie jak w latach ubiegłych — drogą darów, wymiany i kupna. Z wymiany wpłynęło do Biblioteki wydawnictw ciągłych polskich 588 tomów, obcych 1637 tomów z 87 akademii i 172 instytucji naukowych z 51 krajów wszystkich części świata; kupiono wydawnictw 14 tomów, otrzymano w darze 115 tomów. Łącznie powiększyły się zbiory w dziale wydawnictw ciągłych o 2354 tomy.

Druki zwarte: z wymiany 2120, kupiono 44, z darów 788 tomów. Map drogą wymiany otrzymano 31. W całości powiększyły się zbiory w dziale druków nowych o 5337 tomy.

Dnia 30 maja 1939 liczyła Biblioteka 2074 rękopisów skatalogowanych. W roku sprawozdawczym cenny dar złożył hr. Józef Michałowski (resztki archiwum dobrzechowskiego, mianowicie: Księgi pamiętnicze Michałowskiego, Pamiętniki Koźmiana do r. 1809; Czartoryskiego Bard polski; A. E. Koźmiana Journal; K. Koźmiana Wyciągi; Księgę rozmaitości ks. J. Koźmiana). Nadto PAU zakupiła od p. Marii Koźmianówny korespondencję Koźmianów.

Druków liczyła Biblioteka: inkunabułów 138, druków rzadkich 1584, wydawnictw ciągłych, druków po r. 1600 i broszur — około 196.000 tomów.

Opracowanie zbiorów w roku sprawozdawczym znacznie postąpiło. Skatalogowano z wydawnictw ciągłych wydawnictwa estońskie, rumuńskie, rosyjskie, resztę włoskich i austriackie, czasopisma nowonabyte drogą kupna i wymiany. Zinventaryzowano w całości broszury matematyczne po czł. Lichtensteinie, skatalogowano i wpisano do inwentarza wszystkie druki z zapisu po ś.p. czł. ks. J. Fijałku.

W dziale rękopisów katalogowano rękopisy Lenartowicza, spuściznę po ś.p. Wadowskim, czł. ks. J. Fijałku i przystąpiono do katalogowania wymienionych wyżej nabytków z roku sprawozdawczego.

Biblioteka bierze udział we wszystkich pracach ogólnych, podejmowanych przez polskie biblioteki; prowadzi stałą ewidencję w zakresie nowych przybytków czasopism polskich i obcych. W r. 1938 dostarczono Bibliotece Narodowej 3.600 kartek do centralnego katalogu zagranicznej literatury.

Oprawiono rękopisów 51 tomów, druków 2.559 tomów.

Biblioteka Polska w Paryżu. Zbiory. W okresie sprawozdawczym zbiory Biblioteki Polskiej powiększyły się przez dary lub kupno w dziale druków o 1158 dzieł (około 1300 t., w tym znaczna ilość książek zakupionych z biblioteki po ś.p. profesorze Pinim), w dziale rękopisów o 1 manuskrypt i 83 autografy (w tym papiery Kościuszki, Dąbrowskiego, Wronńskiego, Lamennais'go, Delavigne'a, płk. Farona z wiel-

kiej emigracji, A. Czartoryskiego, Rajznera itd.), w dziale graficznym o 85 rycin i tekę A. Kamieńskiego, w dziale kartograficznym o 158 map. Skatalogowano 1530 dzieł. Numer bieżący katalogu doprowadzono do liczby 90.900. Katalog Biblioteki informujący o Polsce współczesnej zwiększono o przeszło 300 kartek. Wśród ofiarodawców, poza instytucjami urzędowymi nadsyłającymi swoje publikacje, wymienić należy: p. Rabską z Warszawy (dar kolekcji dzieł swego ojca), ś.p. Aleksandra Kraushara, płk. Ferreirę Limę z Lizbony (szereg książek o Polsce w języku portugalskim), inż. Michała Zielińskiego (dalsza część biblioteki po ś. p. drze Gierszyńskim), p. Bohdanę Okńczyc-Zaleską (szereg książek, rycin i autografów po ś. p. Dionizym Zaleskim), ks. dra Augustyna Jakubisiaka, prof. Borowego z Warszawy, dyr. Czołowskiego ze Lwowa, prof. Pigonia z Krakowa, p. Choroszczę z Paryża (rysunek E. Dawida, przedstawiający dziedziniec Szkoły Battignolskiej), p. Tadeusza Rakowieckiego i wielu innych. Poza tym spośród instytucji ofiarujących wymienić należy obok Polskiej Akademii Umiejętności: Bibliotekę Narodową w Warszawie, Muzeum Narodowe w Warszawie, Wojskowy Instytut Geograficzny, Bibliotekę Uniwersytetu Warszawskiego, Kasa im. Mianowskiego, Warszawskie Towarzystwo Naukowe, Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie, Poznaniu, Lublinie, Instytut Bałtycki, Instytut Badań Spraw Narodowościowych, Instytut Nenckiego, Instytut Śląski Książnicę Atlas, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Towarzystwo Miłośników m. Poznania, Ukraiński Instytut Narodowy, Bibliotekę Publiczną w Warszawie,

Polskie Towarzystwo Historyczne, Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowe Muzeum Zoologiczne, Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Botaniczne, Główny Urząd Statystyczny. Biblioteka otrzymywała bezpłatnie ponad 100 czasopism periodycznych, literackich, naukowych, gospodarczych, społecznych, oraz 20 dzienników polskich, wydawanych bądź to w kraju, bądź za granicą. Zbiory Biblioteki Polskiej liczą ponad 136.000 tomów, 12.000 rycin, przeszło 1000 pozycji katalogowych rękopisów i archiwaliów, 2800 map i atlasów, 1700 monet polskich i medali, oraz archiwum fotografii i klisz fotograficznych, dochodzące dziś do 1000 sztuk. Zbiory te odnoszące się do Polski dawnej i dzisiejszej, do jej historii, nauki, literatury, geografii, ekonomii, polityki we wszystkich językach, stwarzają na terenie paryskim jedną z większych bibliotek tzw. specjalnych, a poza granicami naszego Państwa największą dokumentację do spraw polskich.

W roku sprawozdawczym korzystało z pomocy naukowej czytelnicy 2480 osób, Francuzów, innych cudzoziemców i Polaków, dzieł było w użytku przeszło 4800, 365 rękopisów, 470 rycin, 128 map. Ponad to Biblioteka Polska utrzymywała kontakt biblioteczny przez wypożyczanie, przesyłanie i sprowadzanie książek ze wszystkimi niemal instytucjami naukowymi i bibliotecznymi w kraju, z większymi bibliotekami paryskimi, z lektoratami języka polskiego na terenie Francji i Belgii, a również z bibliotekami uniwersyteckimi w Lyonie, Strasburgu, Nancy, Lille, Tuluzie, Grenoble.

W zakresie pracy bibliotecznej wewnętrznej dokonano czynności następujących: a) uporządkowano

i zgromadzono w jeden osobny dział wszystkie druki ulotne, wydane we Francji za czas od r. 1830—1939. Powyższy dział, zebrany w 245 pudłach, zawiera ponad 30.000 ulotek, afiszów i drobnych broszur, ułożonych według porządku chronologicznego (142 pudła), oraz według porządku rzeczowego, który uformowano z dubletów, grupując powyższy materiał według poszczególnych instytucji, towarzystw i osób (103 pudła); b) uskutecznilo wysyłkę dubletów i starych druków nakładowych do Polskiej Akademii Umiejętności. Druki te w ilości ponad 20.000 tomów i broszur, spakowane w 700 pak, odeszły osobnym wagonem do Krakowa w lutym r. 1939. Przez powyższą wysyłkę Biblioteka Polska uwolniła znaczną część swoich magazynów, co umożliwi należyłą konserwację zbiorów wciąż narastających; c) pewna ilość dubletów (w ilości około 500 tomów) oddana została do dyspozycji Delegata Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego na Francję, celem zasilenia bibliotek ośmiu lektoratów polskich istniejących we Francji; d) rozesłano wszystkie wydawnictwa Biblioteki Polskiej za pośrednictwem Biura Wymiany Uniwersyteckiej i Biura Międzynarodowej Wymiany Wydawnictw do wszystkich większych bibliotek publicznych i uniwersyteckich świata.

O d c z y t y. W okresie sprawozdawczym w Bibliotece Polskiej ogłoszono następujące odczyty: dnia 3 maja 1938 czł. J. Kleiner: Konrad Wallenrod, początek poezji insurekcyjnej. Dnia 20 i 23 maja 1938, prof. Pierre Franca stel ze Strasburga: Les relations artistiques entre la France et la Pologne au XVIIe et

XVIIIe siècle: a) Les origines et l'apogée: le règne de Sobieski et des rois saxons. b) Le déclin: le règne de Stanislas Auguste. Dnia 10 czerwca 1938, ks. dr Augustyn Jakubisiak: La déformation du réel par le formalisme intellectuel. Dnia 24 i 27 czerwca 1938 czł. W. Lednicki z Krakowa: Ivan le Terrible et Etienne Batory. Deux conceptions du pouvoir au XVIe siècle. Dnia 19 listopada 1938 gen. L. Faury: Le Haut Commandement Polonais. Ses origines et sa formation militaire. Dnia 22 listopada prof. Paul Cazin: La Civilisation Polonaise à l'époque de la Renaissance. Dnia 24 listopada 1938 prof. Henri de Montfort: Position territoriale de la Pologne en Europe (pod przewodnictwem czł. Olivier-Martina, członka Instytutu). Dnia 17 marca 1939 p. André Joubin, dyrektor Biblioteki Institut d'Art et d'Archéologie: Delacroix, Chopin et la Société Polonaise.

Z uroczystości i przyjęć, jakie odbyły się w Bibliotece Polskiej w roku sprawozdawczym 1938/9, wymienić należy: dnia 21 maja 1938 z okazji pobytu Sekretarza Generalnego PAU i posiedzenia Rady Nadzorczej Centrum Studiów Polskich odbyło się w salach Biblioteki przyjęcie dla świata intelektualnego francuskiego, na którym p. Paul Cazin wygłosił krótki odczyt o Norwidzie, p. Joseph Pérard odczytał swój przekład Norwidowskiego Fortepianu Chopina i wyjątki z Promethidiona, po czym p. Dygat odegrał kilka utworów Chopina, p. Jacques Chevalier, stypendysta Centrum Studiów Polskich, prezentował szereg swych akwarel i studiów zebranych podczas swej wycieczki do Polski. Dnia 29 maja 1938 odbyło się

w Montmorency doroczne nabożeństwo za dusze zmarłych podczas wielkiej emigracji, połączone z pielgrzymką na groby tamtejszego cmentarza. Podczas nabożeństwa urządzonego staraniem Biblioteki Polskiej, wygłosił kazanie ks. dr Augustyn Jakubisiak, a na cmentarzu przemówił kustosz Biblioteki Polskiej, Cz. Chowaniec, na temat tradycji pielgrzymki do Montmorency. Dnia 9 października 1938 odbyła się w Bibliotece Polskiej pod przewodnictwem p. ambasadora J. Łukasiewicza, akademii dla uczczenia połączenia ziemi cieszyńskiej z Rzeczpospolitą Polską, na której p. Ambasador wygłosił dłuższe przemówienie na temat sytuacji politycznej Polski i roli, jaką odegrała w ostatnich latach na tle swych dążeń do mocarstwowości (odczyt ten ogłoszony został następnie drukiem). Delegat PAU Fr. Pułaski miał odczyt o dziejach Śląska Cieszyńskiego, a prezes Związku Stowarzyszeń Polskich we Francji, L. Regamey w zamykającym akademię przemówieniu podkreślił stanowisko emigracji polskiej we Francji wobec odzyskania Zaolzia. Dnia 23 marca 1939 odbył się wieczór poetycki p. Jana Lechonia. Dnia 24 marca 1939, w dzień stulecia otwarcia Biblioteki Polskiej, odbyło się nabożeństwo w kościele polskim przy rue St Honoré 263bis, celebrowane przez rektora misji, ks. dra Franciszka Cegiełkę, który wygłosił okolicznościowe przemówienie.

Wystawy. Wypadki polityczne w ostatnich miesiącach ubiegłego roku nie pozwoliły na pełne uskutecznienie projektów w zakresie wystaw. Dlatego poza małą wystawą urządzoną w maju r. ub., poświęconą 75-letniej rocznicy powstania r. 1863 i roli, jaką Biblioteka Pol-

ska i emigracja odegrały, odbyło się tylko kilka drobnych pokazów w związku z odczytami, np. sprawa Zaolzia w kartografii. Biblioteka wzięła udział w wystawie Napoleon w Egipcie, urządzonej przez czynniki francuskie w Orangerie, na której poza eksponatami Biblioteki i Muzeum Adama Mickiewicza przedstawiono kilka cennych obrazów wypożyczonych przez Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Ekspozyty te ilustrowały rolę, jaką Polacy odegrali w ekspedycji egipskiej. Wystawa, mająca zobrazować twórczość graficzną Jana Ziarnki, z powodu wypadków politycznych musiała ulec odroczeniu. Nie doszła do skutku projektowana wystawa poświęcona twórczości malarskiej i graficznej Cypriana Norwida. W dniu 3 maja ub. roku urządzony został pokaz dokumentów, autografów i pamiątek, odnoszących się do założenia i otwarcia Biblioteki Polskiej (24 listopada 1838, 24 marca 1939).

Z działalności ściśle naukowej, wymienić należy: a) Przygotowanie indeksu nazwiskowego, geograficznego i rzeczowego do I tomu wydrukowanego już Katalogu rękopisów Biblioteki Polskiej. Indeks ten w najbliższym czasie oddany będzie do druku; b) Wydanie I tomu serii Documents relatifs aux rapports diplomatiques entre la France et la Pologne, zawierającego misję Claude des Mesmes d'Avaux do Polski w latach 1634—6, w opracowaniu min. Fr. Pułaskiego i doc. Wł. Tomkiewicza. Prace przygotowane w związku z II tomem tej serii, obejmującym dokumenty od najdawniejszych czasów do pierwszego bezkrólewia prowadzone przez czł. O. Haleckiego przy udziale dra Maciejewskiej, posunęły się o tyle,

że tom ten, podzielony na 2 części, będzie mógł być oddany do druku w ciągu roku; c) Z prac Sekcji historii sztuki, opartej o współpracę historyków polskich i francuskich, wymienić należy, poza wspomnianymi wyżej odczytami p. Francastela i p. Joubina, wydanie pod redakcją p. J. Żarnowskiego czterech zeszytów I tomu rocznika historycznego *La France et la Pologne dans leurs relations artistiques*. Tom ten zawiera studia pp. Francastela, Boyégo, czł. Tadeusza Mańkowskiego, Jana Żarnowskiego, oraz dwie większe monografie: p. Paul Vitry'ego pt. *Monuments élevés en France à la gloire de Jean Sobieski* i p. Stanisławy Sawickiej, pt. *Jan Ziarnko, peintre-graveur polonais et son activité à Paris au premier quart du XVIIe siècle*.

Centre d'Études Polonaises w lipcu r. 1938 zamknęło swój czwarty rok istnienia. Na zakończenie roku w dniu 5 lipca odbyły się egzamina, po których 10 słuchaczom przyznano stypendia na naukowy wyjazd do Polski. Otrzymali je pp: Pierre Bertrand słuchacz wydz. prawnego, Guillaume Cardascia słuchacz wydz. humanistycznego i prawnego, porucznik Michel Ducret, porucznik Eugène Lecocq, Raymond Mathey absolw. prawa, Jacques Meunissier słuchacz wydz. przyrodniczego, Gérard Ryckelynek absolwent wydz. humanistycznego, kapitan Robert de Winter, oraz panie: Simone Bonis absolwentka wydz. humanistycznego, Emilie Le Hénaff absolwentka wydz. humanistycznego.

Piąty rok studiów zaczął się w listopadzie w dniach 19, 22 i 24. W bieżącym roku szkolnym na katedrze cywilizacji polskiej p. Paul Cazin wykładał o epoce

odrodzenia w Polsce i o życiu i dziełach Zygmunta Krasińskiego. Na katedrze Polski współczesnej p. Henri de Montfort — o sytuacji geopolitycznej Polski, o ewolucji wewnątrzpolitycznej państwa i o kwestiach ekonomicznych, rolniczych i finansowych; wyłożył także dzieje Polski od najdawniejszych czasów do traktatu wersalskiego. Na katedrze historii wojskowości polskiej gen. Faury wykladał o operacjach wojennych r. 1920. Wykłady te uzupełnione były cyklem odczytów mjra Dziewanowskiego, prof. Wyższej Szkoły Wojskowej w Warszawie na temat kampanii kijowskiej i bitwy nad Niemnem. Jako kurs dodatkowy odbyły się wykłady mjra Teslara na temat wykształcenia i studiów wojskowych marszałka Józefa Piłsudskiego. Gen. Faury miał oprócz tego szereg odczytów na prowincji, a mianowicie w miejscowościach: Vincennes, Angers, Mulhouse, Nancy, Strasbourg, Metz, Lunéville, Poitiers, Orléans, Bordeaux, Lyon, Nice i Toulouse. Odczyty te wykazały znacznie wzmożone zainteresowanie sprawami polskimi kół uniwersyteckich, wojskowych i intelektualnych prowincji francuskiej. Poza tym prowadzony był przy Centrum przez p. Chmurskiego kurs języka polskiego. Ilość zapisanych słuchaczy w b.r. szkolnym wynosi 84 osób, reprezentujących wydziały: humanistyczny, prawny, przyrodniczy Uniwersytetu Paryskiego, oraz wyższe szkoły paryskie jak: Szkoła Nauk Politycznych, Języków Wschodnich, Wyższych Studiów Społecznych, Szkoła Luwru itd. Rozdano 28 tematów naukowych, opracowywanych przez studentów pragnących w tym roku ubiegać się o stypendium na wyjazd do Polski.

Wobec alarmów wojennych, przystąpiono do zabezpieczenia od ognia i pocisków najodpowiedniejszej do tego sali sklepionej, mieszczącej rękopisy, do której zniesione będą w razie potrzeby najcenniejsze zbiory biblioteczne i muzealne.

W roku bieżącym, dzięki przychylnemu stanowisku PP. Ministrów Skarbu, Spraw Zagranicznych oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, uzyskano zapewnienie stałego budżetu przez wstawienie go do budżetu państwowego. Budżet ten wszedł w życie od 1 kwietnia 1939.

Muzeum Adama Mickiewicza. W okresie sprawozdawczym ukończona została praca reorganizacyjna, podjęta w celu przedstawienia życia poety w chronologicznym przebiegu jego twórczości, na podstawie materiałów archiwalnych i muzealnych. Nowo nabyte przez Bibliotekę gabloty umożliwiły wystawienie eksponatów, które dotychczas dla braku miejsca nie mogły być udostępnione szerszej publiczności. W chwili obecnej Muzeum Adama Mickiewicza zajmuje cztery sale. Pierwsza z nich ilustruje młodość poety, okres uniwersytecki i pobyt jego w Rosji. W drugiej mieszczą się cenne Weimariana Mickiewiczowskie. W trzeciej znajdujemy Mickiewicza już w Paryżu w otoczeniu przyjaciół Polaków i romantyków francuskich; centralna gablota poświęcona jest Panu Tadeuszowi i Księgom pielgrzymstwa polskiego. W ostatniej sali znajdują się eksponaty dotyczące wykładów w Lozannie i w Collège de France, utworzenia Legionu r. 1848 i działalności politycznej Mickiewicza; specjalna gablota zawiera pamiątki rodzinne poety. W roku

sprawozdawczym Muzeum zwiedziło około 400 osób, w tym kilka wycieczek zbiorowych, jak: Les Pélerins d'Art, L'Union des Femmes de France itp. Muzeum utrzymywało kontakt naukowy z wielu instytucjami i bibliotekami krajowymi, a przede wszystkim z Komitetem wydania sejmowego dzieł A. Mickiewicza. Muzeum nabyło olejny portret Mickiewicza przez Losika z r. 1875; bogato ilustrowane kolorowymi rycinami cenne wydanie Konrada Wallenroda, w pięknej skórzanej oprawie z inicjałami Ludwika Napoleona, ówczesnego prezydenta, pochodzące z prywatnej jego biblioteki, oraz afisz Collège de France z r. 1848 z ogłoszeniem wykładów A. Mickiewicza. Pani Bogdana Okńczyc-Zaleska ofiarowała ze zbiorów po ś.p. Dionizym Zaleskim szereg portretów postaci z epoki romantycznej, między innymi nader ciekawy portret olejny Bogdana Zaleskiego przez Kaplińskiego oraz cenne druki. Pani Maria Rosenblatowa z Łodzi ofiarowała Muzeum portret Mickiewicza naturalnej wielkości, rysowany przez Czechowicza podług fotografii Szweycera. Do Biblioteki Muzealnej ofiarowali swe dzieła: czł. St. Pigoń, czł. J. Kleiner, p. Artur Górski, czł. W. Lednicki, prof. Birziska z Kowna, p. I. Baliński, p. A. Knot, p. L. Płoszewski, prof. Posadzy, p. Horoszkiewiczówna i inni.

Stacja naukowa w Rzymie. Biblioteka Stacji była czynna przez maj i czerwiec 1938 oraz od listopada 1938 aż do dnia dzisiejszego. Przyczyną przerwy w działalności Biblioteki było najprzód utrudnienie, spowodowane robotami murarskimi u św. Stanisława

następnie zaś w miesiącach lipcu, sierpniu, wrześniu, październiku i części listopada przeprowadzka oraz ustawienie Biblioteki w nowym lokalu 2, via della Fede.

W okresie sprawozdawczym pracowało w Bibliotece 294 osób.

Z darów przybyło 175 książek. Abonowano 14 czasopism polskich i 14 czasopism zagranicznych.

W dziale historycznym spisano kart katalogowych 2488. Numerów inwentarza spisano 1438.

W okresie sprawozdawczym mieszkało w Stacji osób 19.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 2 odczyty. Dnia 25 lutego miał odczyt czł. J. M a v e r o t w ó r c z o ś c i Karola Huberta Rostworowskiego. Odczyt został poprzedzony krótkim wspomnieniem poświęconym pamięci Piusa XI. Odczyt zgromadził 145 osób. Po odczycie odbyło się przyjęcie. Dnia 1 kwietnia odbył się odczyt prof. Marina Bersano Begey z Uniwersytetu Turyńskiego pt. *Fogazzaro e le correnti messianiche Polacche*. Odczyt zgromadził 140 osób. Ponadto przewidziany jest odczyt czł. M. G ę b a r o w i c z a na temat *Witruwiusz w Polsce w w. XV*.

Fundusz naukowy ś.p. Wł. J. Fedorowicza. Zarząd PAU przeznaczył na dotacje tego funduszu na rok 1939 kwotę zł 70.000—. Stypendia w roku szkolnym 1938/9 otrzymali: na cały rok po zł 75 miesięcznie Kazimierz Bieniek (Kraków), Bolesław Fedorowicz-Jackowski (Lwów), Maria Finkówna (Poznań), Zbigniew Harasymowicz (Lwów), Ludwik Konopka (Kraków), Maria Kraińska (Lwów), Bronisław Matejko (Kraków), Jerzy Ma-

tykiewicz (Kraków), Alfons Sikora (Lwów), Adam Sochacki (Kraków), Ludwik Vrabetz (Lwów); po zł 75 na pół roku dla dokończenia studiów: Maria Lippomanówna (Kraków) i Zygmunt Mazur (Lwów); po zł 60 miesięcznie na cały rok szkolny 1938/9 otrzymali; Ludwik Gorczyca (Czernichów), Irena Rogozińska (Cieszyn), Katarzyna Załęska, (Kraków), Wojciech Zdanowski (Cieszyn). Nadto otrzymali: inż. Teresa Łączynska stypendium na studia zagraniczne w roku szkolnym 1938/9 w kwocie zł 2000, inż. Piotr Straszewski na pracę naukową w roku szkolnym 1938/9 zł 1200.

W serii Prace rolniczo-leśne ukazały się: E. Jankowski: Dzieje ogrodnictwa, 2 tomy (nr 30); St. Skrochowska: Najczęściej spotykane pasożyty karpia (nr 31); S. Skorkowski: Badania nad systematyką konia (nr 32); E. Ralski: Wrażliwość pszenic na rdzę brunatną (nr 33); M. Wójcicki: Lemiesze płuzne (nr 34); W. Kawecki: Lasy Żywiecczyny, ich teraźniejszość i przeszłość (nr 35); T. Lityński: O związku pomiędzy zdolnością rośliny wydzielania fosforu a odpornością jej na zatrucie (nr 36). W druku pozostaje obszerna monografia czł. St. Kulczyńskiego o torfowiskach Polesia, obliczona na dwa duże tomy, razem około 45 arkuszy druku, 57 tablic i kolorowa mapa. Ponadto przyznał Komitet Komisji fizjograficznej PAU kwotę zł 2860 tytułem subwencji na druk w Sprawozdaniach Komisji pracy K. Starmacha p.t. Badania sestonu górnej Wisły i Białej Przemszy.

Fundusz naukowy ś.p. Pawła Tyszkowskiego. Na rok 1939 przeznaczył Zarząd PAU na

dotację tego funduszu kwotę zł 80.000. Z sumy tej przyznano po zł 30.000 na dotacje Wydziału matematyczno-przyrodniczego i Wydziału lekarskiego, resztę w kwocie zł 20.000 przeznaczono na badania naukowe głównie nad rakiem i chorobami wenerycznymi. Subwencje otrzymali: dr Wł. Elmer (Lwów) zł 900, prof. J. Fegler (Kraków) zł 1600, prof. M. Gatty-Kostyal (Kraków) zł 800, prof. Z. Grodziński (Kraków) zł 800, czł. M. Konopacki (Warszawa) zł 1500, dr H. Kowarzyk (Kraków) zł 1600, dr K. Lejman (Wilno) zł 500, czł. J. Lenartowicz (Lwów) zł 1600, czł. Ks. Lewkowicz (Kraków) zł. 2000, dr K. Mierzecki (Lwów) zł 300, dr W. Nyka (Paryż) zł 1500, dr Z. Oszast (Kraków) zł 800, prof. T. Pawlas (Wilno) zł. 1000, prof. K. Pelczar (Wilno) zł 800, czł. F. Rogoziński (Kraków) zł 387·52, doc. B. Skarzyński (Kraków) zł 1000, prof. St. Smreczyński (Kraków) zł 1000, dr T. Stryjecki (Warszawa) zł 300, prof. J. Supniewski (Kraków) zł 1000, prof. Z. Szantroch (Kraków) zł 600, prof. A. Trawiński (Lwów) zł 1000, doc. W. Zaleski (Wilno) zł 1000.

Unie Międzynarodowe. W Kongresie Unii Astronomicznej w sierpniu r. 1938 w Sztokholmie wzięli udział czł. T. Banachiewicz jako przewodniczący delegacji i czł. M. Kamieński; trzeci delegat Akademii na ten Kongres, czł. J. Witkowski, wskutek choroby nie mógł wyjechać. Druk tomu XIX Katalogu literatury polskiej matematyczno-przyrodniczej, wydanego w związku z przynależnością do Conseil International des Unions Scientifiques, jest ukoń-

czony. W najbliższej przyszłości zostanie oddany do druku tom XX, obejmujący lata 1935—6. W przygotowaniu tom XXI za lata 1937—8. — Jako członek Union Académique Internationale zgłosiła Akademia udział Polski w międzynarodowym wydawnictwie Dictionnaire de la Terminologie du Droit International Public, podjętym z inicjatywy Szwedzkiej Akademii Nauk. Czł. L. Marchlewski zorganizował z ramienia Akademii Polską Komisję Międzynarodowego Komitetu dla badania wpływu nauk ścisłych na przejawy społeczne. Komitet Narodowy chemiczny podjął prace nad ustaleniem terminologii naukowej w dziedzinie chemii organicznej i nieorganicznej. Zorganizowano w tym celu osobną komisję.

Reprezentacja. W okresie sprawozdawczym Polska Akademia Umiejętności była reprezentowana: na zjeździe chemików polskich w Wilnie i złączonym z nim obchodzie ku czci Jędrzeja Śniadeckiego przez czł. S. Przyłęckiego, na zjeździe historyków Europy wschodniej w Zurychu przez czł. Wł. Semkowicza, na międzynarodowym kongresie historycznym w Zurychu przez sekretarza generalnego St. Kutrzebę, na kongresie orientalistycznym w Brukseli przez czł. T. Kowalskiego, na kongresie radowym w Paryżu i na uroczystościach ku czci Marii Curie-Skłodowskiej przez czł. S. Pieńkowskiego, na jubileuszu Spalanzaniano w Pawii czł. K. Białaszewicza, na uroczystości Consegno Augusto w Rzymie i na jubileuszu Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku przez czł. L. Piotrowicza, na jubileuszu 30-lecia pracy naukowej wiceprezesa Akademii, min. W. Święto-

ślawskiego, przez sekretarza generalnego Kutrzebę, który wygłosił przemówienie jako przewodniczący Komitetu jubileuszowego; na posiedzeniu Rady Oświecenia Publicznego przez czł. St. Estreichera, w komemoracji ku czci ś.p. A. Osuchowskiego przez czł. St. Kętrzyńskiego, w komemoracji ku czci ś.p. czł. W. Bruchnalskiego przez czł. St. Witkowskiego, na jubileuszu Uniwersytetu w Sofii przez czł. W. Sierpińskiego, na Kongresie Literatury w Lyonie przez czł. Wł. Folkierskiego. Wysłano adresy jubileuszowe: do Archeologia Christiana, do Uniwersytetu w Duke U.S.A., do Société Chimie Biologique w Paryżu. Przez subskrypcję medalu pamiątkowego i książki wzięto udział w jubileuszu Seillière'a (Paryż) i Witmeura (Bruksela). Wysłano telegram na uroczystość jubileuszową Miliukowa.

Fundusze specjalne. Z funduszu im. Osławskiego otrzymali zasiłki: mgr J. Bartys zł 200, czł. Wł. Folkierski zł 450, czł. M. Gębarowicz zł 950, dr K. Popielowa i inż. St. Świszczowski razem zł 500, dr T. Przeorski zł 200, doc. R. Stopa zł 180, dr L. Wyrostek zł 200, czł. St. Zaremba zł 200. Z funduszy stypendyjnych otrzymali w r. 1938/9: z fund. im. Trębickich po zł 3000 M. Wądołowski i mgr B. Bursztyn na wyjazd na studia za granicę, z fund. im. Jankowskiej stypendium krajowe w kwocie zł 600 stud. med. J. Słowikowski. Na rok szkolny 1939/40 zostaną nadane 2 stypendia z fund. im. Trębickich po zł 3000, 1 stypendium z fund. im. Jankowskiej zł 500, 1 stypendium z fund. im. Konarskiego zł 600, 2 sty-

pendia z fund. im. Katarzyńskiego po zł. 500, 2 stypendia z fund. im. Mickiewicza po zł. 600, 3 stypendia z fund. im. Stachowskiego po zł. 500, 1 stypendium z fund. im. Pileckiego na wyjazd za granicę zł. 2400, zasiłek z fund. im. Olszewskiego na studia laboratoryjne w kwocie łącznej zł. 2700. — Z fund. im. Romockiej wypłacono po zł. 300 Towarzystwu Szkoły Ludowej i Polskiej Macierzy Szkolnej, z fund. Grobów Królewskich zł. 966.78 Księciu Metropolicie Krakowskiemu, z fund. im. Faleńskiego zł. 2425.92 Macierzy Szkolnej we Lwowie na wydawnictwa ludowe. Z funduszu im. Kostrowickiego wypłacono Macierzy Śląskiej w Cieszynie zł. 4920, Macierzy Śląskiej w Cieszynie Zachodnim zł. 9840, Towarzystwu Czytelni Ludowych w Poznaniu zł. 7380, Towarzystwu Naukowemu w Toruniu zł. 7380, do dyspozycji prof. Z. W. na cele oświatowe i kulturalne zł. 14.760. Z funduszu Odnowienia Zamku Wawelskiego zakupiono dla zbiorów wawelskich odkryty w Paryżu portret Dantyszka z w. XVI za cenę zł. 3500. — Na nagrody, które zostaną ogłoszone publicznie podczas uroczystego posiedzenia Akademii w czerwcu r. 1939, przeznaczono: z funduszu im. Janiny z Rychterów Mościckiej za prace z dziedziny astronomii lub matematyki zł. 20.000, z funduszu im. Barczewskiego na nagrodę historyczną zł. 1000, z funduszu ks. Adama Jakubowskiego za pracę historyczną lub moralną zł. 1000, z funduszu Szajkiewicza za pracę z dziedziny matematyki, astronomii lub fizyki zł. 1000.

DODATEK DO SPRAWOZDANIA

Bibliografia wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności

od 1 czerwca 1938 do końca maja 1939
(Ceny w złotych)

I. Wydział filologiczny¹

- Archiwum Filologiczne nr 14. Kraków 1939, 8°, str. 45.
Treść: Brożek M.: De Calliae tragoedia grammatica 2.50
— nr 15. Kraków 1939, 8°, str. 63.
Treść: Schnayder G.: De Heraclidis descriptione urbium
Graciae 3.—
- Brożek M. p. Archiwum Filologiczne nr 14.
— p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Ciesielska Borkowska St. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Dyboski R. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Gębarowicz M. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Hirschberg J. W. p. Prace Komisji orientalistycznej nr 32.
- Hulewicz J. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Jamka R. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Kamykowski L. p. Rozprawy I t. LXV nr 6.
- Klinger W. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Kopera F. p. Prace Komisji historii sztuki t. VII zes. 2.
- Kowalski T. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie. Classe d'Histoire et de Philosophie.

Rozprawy I oznacza Rozprawy Wydziału filologicznego.

- Kostrzewski J.** p. Bulletin 1/II 1938 nr 4—6.
- Kunst A.** p. Prace Komisji orientalistycznej nr 33.
- Leńczyk G.** p. Bulletin 1/II 1938 nr 7—10.
- Lewicki T.** p. Bulletin 1/II 1938 nr 7—10.
- Mańkowski T.** p. Prace Komisji historii sztuki t. VII zes. 2.
- Nitsch K.** p. Bulletin 1/II 1938 nr 7—10.
- Pagaczewski J.** p. Prace Komisji historii sztuki t. VII zes. 2.
- Prace Komisji historii sztuki t. VII zes. 2.** Kraków 1938, 4°, str. 101—267+1*—100*.
- Treść:** T. Mańkowski: Pasy polskie, str. 101. F. Kopera: Jan Maria Padovano, str. 219. J. Pagaczewski: Leonard Lepszy, str. 263. T. Mańkowski: Leon Piniński, str. 265. Sprawozdania z posiedzeń w r. 1937, str. 1* 12.—
- Prace Komisji językowej nr 27.** Kraków 1938, 8°, str. 46.
- Treść:** Z. Stieber: Sposoby powstawania słowiańskich gwar przejściowych 1.50
- Prace Komisji orientalistycznej nr 30.** Kraków 1938, 8°, str. 273.
- Treść:** E. Słuszkiewicz: Przyczynki do badań nad dziejami redakcyj Rāmāyany (Contributions à l'histoire des recensions du Rāmāyana). 10.—
- nr 31. Kraków 1938, 8°, str. 76.
- Treść:** St. Schayer: Contributions to the Problem of Time in Indian Philosophy (Przyczynki do zagadnienia czasu w filozofii indyjskiej) 3.—
- nr 32. Kraków 1939, 8°, str. 173.
- Treść:** J. W. Hirschberg: Jüdische und christliche Lehren im vor- und frühislamischen Arabien. Ein Beitrag zur Entstehungsgeschichte des Islams. Żydowskie i chrześcijańskie nauki w Arabii pogańskiej i w pierwszym okresie Islamu 5.—
- nr 33. Kraków 1939, 8°, str. 148.
- Treść:** A. Kunst: Probleme der buddhistischen Logik in der Darstellung des Tattvasangraha. Zagadnienia logiki buddyjskiej według Tattvasangrahy Siantarakszity 4.—
- Rozprawy Wydziału filologicznego tom LXV nr 5.** Kraków 1938, 8°, str. 109.
- Treść:** Wł. Stzrelecki: De Senecae trimetro iambico quaestiones selectae 3.—

- nr 6. Kraków 1939, 8°, str. 140.
Treść: L. Kamykowski: Kasper Twardowski. Studium z epoki baroku 2.—
- nr 7. Kraków 1939, 8°, str. 118.
Treść: T. Sinko: Erudycja klasyczna Orzechowskiego 2.50
- Safarewicz J. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Schayer St. p. Prace Komisji orientalistycznej nr 31.
- Schnayder J. p. Archiwum Filologiczne nr 15.
- p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Sinko T. p. Rozprawy I t. LXV nr 7.
- p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Słuszkiewicz E. p. Prace Komisji orientalistycznej nr 30.
- Stieber Z. p. Prace Komisji językowej nr 27.
- Strzelecki Wł. p. Rozprawy I t. LXV nr 5.
- Szeligowska I. M. p. Bulletin I/II nr suppl. 4.
- Urbańczyk S. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.

II. Wydział historyczno-filozoficzny¹

- Agatstein St. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 4.
- Archiwum Komisji historycznej t. XII cz. 2. Kraków 1938, 8°, str. 219—430.
Treść: Zbiór formuł zakonu dominikańskiego prowincji polskiej lat 1338—1411. Przedłożył do druku o. J. Woroniecki O. P., poprzedził wstępem i wydał ks. dr J. Fijałek, indeksy opracował A. Vetulani 8.—
- Archiwum Komisji prawniczej tom XI. Kraków 1938, 8°, str. XV+512.
Treść: St. Kutrzeba i ks. A. Mańkowski: Polskie ustawy miejskie XV—XVIII w. 10.—
- Czapliński Wł. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Dąbska I. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 4.

¹ Bulletin I/II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie. Classe d'Histoire et de Philosophie.

Rozprawy II oznacza Rozprawy Wydziału historyczno-filozoficznego.

- Dobrowolski K. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- † Fijałek J. p. Archiwum Komisji historycznej t. XII cz. 2.
- Harassek S. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.
- Knapowski R. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Kozłowska Budkowa Z. p. Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 7.
- Kuntze E. p. Monumenta Poloniae Vaticana t. VI.
- Kutrzeba St. p. Archiwum Komisji prawniczej t. XI.
- Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 2. Kraków 1938, 8°, str. 95—194.
- Treść: Z. Lissa: O komizmie muzycznym (dok.), str. 95.
- A. Wiegner: W sprawie założeń i charakteru logiki tradycyjnej, str. 108. J. Łukasiewicz: Kartezjusz, str. 123.
- F. Zeidler: Konsekwencje epistemologiczne teorii kwantów i teorii pola fizyki współczesnej, str. 129. Sprawozdania, str. 169. Książki i czasopisma nadesłane do redakcji, str. 190 2.50
- zes. 3. Kraków 1938, 8°, 195—290.
- Treść: F. Zeidler: Konsekwencje epistemologiczne teorii kwantów i teorii pola fizyki współczesnej (dok.), str. 195.
- J. Rajgrodzki: Rola poznawcza przeżyć spostrzegawczych w poglądach epistemologicznych Koła Wiedeńskiego, str. 231.
- J. Wepsięć: Michał Wiszniewski i jego filozofia na tle empiryzmu z epoki polskiego oświecenia, str. 260. Sprawozdania, str. 278. Książki i czasopisma, str. 288 2.50
- zes. 4. Kraków 1938, 8°, str. 291—386.
- Treść: J. Pieter: Natura ludzka, str. 291. I. Dąmbska: Konwencjonalizm a relatywizm, str. 328. N. Łubnicki: O wartości zasady ekonomii, str. 338. St. Agatstein: William James jako psycholog i filozof religii, str. 355. Sprawozdania, str. 372. Książki i czasopisma, str. 384 2.50
- Lepszy K. Rzeczpospolita Polska w dobie Sejmu Inkwizycyjnego. Kraków 1939, 8°, str. X+428 10.—
- Lissa Z. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 2.
- Łubnicki N. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 4.
- Łukasiewicz J. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 2.
- Maleczyński K. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.
- Mańkowski A. p. Archiwum Komisji prawniczej t. XI.

Mikucki S. p. Bulletin I/II 1938 nr 7—10.

Monumenta Poloniae Vaticana t. VI. Series Nuntiaturae Polonae. Kraków 1938, 4°, str. XXXIV+850.

Treść: Alberti Bolognetti nuntii apostolici in Polonia epistolarum et actorum pars II a. 1583. Edidit E. Kuntze 40.—

Pieter J. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 4.

Rajgrodzki R. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 3.

Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 7. Kraków 1938, 8°, str. 48+3 tabl.

Treść: Statuty synodalne Henryka Kietlicza. Opracował A. Vetulani, uwagami uzupełniła Z. Kozłowska-Budkowa 1.50

Vetulani A. p. Studia i materiały do historii ustawodawstwa synodalnego w Polsce nr 7.

— p. Archiwum Komisji historycznej t. XII cz. 2.

Węsięć J. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 3.

Wiegner A. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 2.

Woroniecki J. p. Archiwum Komisji historycznej t. XII cz. 2.

Zarebski I. p. Bulletin I/II 1938 nr 4—6.

Zeidler F. p. Kwartalnik Filozoficzny t. XV zes. 2 i 3.

III. Wydział matematyczno-przyrodniczy¹

Ackermann J. p. Rozprawy III B t. 71 nr 6.

— p. Bulletin III B II 1938 nr 4—7.

Banach S. p. Bulletin III A 1939 nr 1—3.

Banachiewicz T. p. Bulletin III A 1938 nr 8—10.

¹ Bulletin III A oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.

Bulletin III B I oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles I.

Bulletin III B II oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles II.

Rozprawy III oznacza Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego.

- Bednarczyk Wł. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Biborski J. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
Bielecki A. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Blumenthal M. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Borysowicz G. p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
Bursa H. p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
Centnerszwer M. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
— p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Chojnacki J. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Chomik T. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Cholewa E. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Cholewiński J. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Dobiński S. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Dziwoński K. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7, nr 8—10.
Ferens B. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
Friedberg W. p. Mémoires IIIB nr 12.
— p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
Gawińska H. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Grodziński Z. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 8—10.
Jagielski A. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Jałowy B. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
Janiszewska J. p. Mémoires IIIB nr 14.
Kamieński M. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Konior K. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Kowats J. p. Bulletin IIIB I 1938 nr 6—10.
Kozłowski A. p. Bulletin IIIB II nr 1—4.
Krygowski B. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Kurzyniec E. p. Rozprawy IIIA t. 71 nr 5.
— p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Ludwiczak R. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Ładzińska H. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Makólski J. p. Starunia nr 16.
Marchlewski L. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Marusińska M. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Mathisson M. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Mikulska J. p. Mémoires IIIB nr 13.
Monné L. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.

- Moszew J. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
- Narkiewicz-Jodko K. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
- Nayder T. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
- Nowak J. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
- Pautsch F. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
- Pawłowski St. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
- Piech T. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
- Rogoziński F. p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
- Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego tom 71, dział A**
1938 (seria III tom 31), nr 3. Kraków 1938, 8°, str. 63.
Treść: B. Skarżyński: Badania spektrograficzne nad macierzystymi związkami witaminu P 1.50
- Nr 4. Kraków 1938, 8°, str. 10.
Treść: M. Wierzbicki: Stałe dielektryczne kilku rozcieńczonych, mocnych, jedno-jednowartościowych elektrolitów w różnych temperaturach 0.50
- Nr 5. Kraków 1938, 8°, str. 27+1 tabl.
Treść: E. Kurzyniec: O zmianie oporu elektrycznego stopów ołowiu i antymonu w niskich temperaturach 1.20
- Rozprawy Wydziału matematyczno-przyrodniczego tom 71, dział B**
1938 (seria III tom 31), nr 6. Kraków 1938, 8° str. 51.
Treść: J. Ackermann: Badania histochemiczne nad zawartością lipoidową i karotenoidową jelita zimującej żaby 1.50
- Skalińska M. p. Bulletin IIIB I 1938 nr 1—5.
- Skarżyński B. p. Rozprawy IIIA t. 71 nr 3.
- Skowron S. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
- Smreczyński St. p. Starunia nr 16.
- Sotirow Z. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
- Sprawozdania Komisji fizjograficznej** obejmujące pogląd na czynności dokonane w ciągu r. 1937 oraz materiały do fizjografii kraju t. LXXII. Kraków 1939, 8°, str. LI+546+22 tabl. 12.—
- Stankiewicz L. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
- Starunia nr 16. Kraków 1938, 4°, str. 8+1 tabl.
Treść: J. Makólski und St. Smreczyński: Weitere Untersuchungen über pleistozäne Käfer aus der Ortschaft Łęki Dolne bei Pilzno (Dalsze badania nad pleistocenijskimi chrząszczami z Łęek Dolnych koło Pilzna) 0.50

- Nr 17. Kraków 1939, 4°, str. 15+2 tabl.
Treść: J. Dyakowska: Interglacjał w Ściejowicach pod Krakowem. Interglacial in Ściejowice near Cracov 0.50
- Stec K. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Suszko J. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Szafer Wł. p. Bulletin IIIB I 1938 nr 1—5.
Szarski H. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 8—10.
Szereniowski S. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Świenty W. p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
Świętosławski W. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Tokarski J. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
— p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Weiler Fr. p. Bulletin IIIB I 1938 nr 1—5.
Wesołowski J. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Weyssenhoff J. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Wierzbicki M. p. Rozprawy IIIA t. 71 nr 4.
— p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.
Wojtusiak R. p. Bulletin IIIB II 1938 nr 4—7.
— p. Bulletin IIIB II 1939 nr 1—4.
Woldenberg A. p. Bulletin IIIA 1939 nr 1—3.
Zagała P. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Ziemecki St. p. Bulletin IIIA 1938 nr 6—7.
Żołądkowska K. p. Bulletin IIIA 1938 nr 8—10.

IV. Wydział lekarski¹

- Albert Z. p. Rozprawy IV t. 5 nr 1.
— p. Bulletin IV 1938 nr 2—4.
Apfelbaum E. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Barta K. p. Rozprawy IV t. 5 nr 7.
Berdo N. p. Rozprawy IV t. 5 nr 10.
— p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.

¹ Bulletin IV oznacza Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine.

Mémoires IV oznacza Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine.

Rozprawy IV oznacza Rozprawy Wydziału lekarskiego.

- Biernacka-Blesiekierska J. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Biernacki A. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Blacher L. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Chorażak T. p. Rozprawy IV t. 4 nr 11.
— p. Bulletin IV 1938 nr 2—4.
Choróbski J. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Cwojdzńska J. p. Rozprawy IV t. 5 nr 10.
— p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Dadlez J. p. Rozprawy IV t. 5 nr 4.
— p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Dąbrowski St. p. Bulletin IV 1938 nr 7—8.
Fegler J. p. Rozprawy IV t. 5 nr 9.
— p. Bulletin IV 1938 nr 5—6, nr 9—10.
Fiszel H. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Fliederbaum J. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Galinowski Z. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Giza T. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Glass J. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Goebel F. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Gross L. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Hano J. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6, nr 7—8.
Hartwig W. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Hrom S. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Jasicki B. p. Prace i materiały antropologiczne t. I.
Jurazyńska J. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Kleczkowski A. p. Rozprawy IV t. 5 nr 5.
— p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Klinowski Cz. p. Rozprawy IV t. 5 nr 6.
Kodejszko E. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Kowarzyk H. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Krajewski F. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6, nr 9—10.
Kunicki A. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Kwaskowski A. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Laskowski J. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
Lelusz-Lachowicz Z. p. Rozprawy IV t. 5 nr 8, nr 9.
— p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Lewkowicz K. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.

- Łukaszczyk F. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Majewski A. p. Rozprawy IV t. 5 nr 2.
— p. Bulletin IV 1938 nr 2—4.
- Markert W. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
- Neugebauer K. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Noblinówna H. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Nowak T. p. Rozprawy IV t. 4 nr 10.
- † Panek K. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Prace i materiały antropologiczne t. I. Kraków 1939, 8°, str. 234.**
Treść: B. Jasicki: Dynamika rozwojowa męskiej młodzieży szkolnej z Krakowa. 5.—
- Roguski J. p. Mémoires IV vol. II fasc. 3.
- Rozprawy Wydziału lekarskiego tom 4 (seria I tom 4), nr 9. Kraków 1938, 8°, str. 136.**
Treść: A. Schwarzbart: Badania anatomiczno-histologiczne nad trąbką Eustachiusza okresu płodowego i pozapłodowego 4.—
— nr 10. Kraków 1938, 8°, str. 10+4 tabl.
Treść: T. Nowak: Drobnowidowe przerzutowe nacieki ropne w spłotach naczyniastych mózgu we wczesnych przypadkach zapalenia ropnego opon 0,50
— nr 11. Kraków 1938, 8°, s r. 44.
Treść: T. Chorążak: Wpływ witamin na rozwój poszczepiennych zmian kiłowych w kile doświadczalnej królików 1.20
— nr 12. Kraków 1938, 8°, str. 29.
Treść: Z. Stolzmann: Wahania zawartości mocznika i właściwego azotu pozabiałkowego w krwinkach i osoczu u człowieka na czczo i w czasie trawienia pokarmów białkowych 1.—
- Rozprawy Wydziału lekarskiego tom 5 (seria I tom 5) nr 1. Kraków 1938, 8°, str. 44.**
Treść: Z. Albert: Zapalenie kiłowe tętnicy głównej w porażeniu postępującym i w innych przypadkach 1.20
— nr 2. Kraków 1938, 8°, str. 22.
Treść: A. Majewski: W sprawie wpływu ciąży na powstawanie kamicy żółciowej i czynnościowych zaburzeń w drogach żółciowych zewnątrztrętrobnych 1.—
— nr 3. Kraków 1938, 8°, str. 29.

- Treść:** R. Tarnawski: O zmianach przetwórczych w mnogiej kostniakowatości i w twardzieli tchawicy (*Tracheopathia osteoplastica et scleroma*) 1.—
— nr 4. Kraków 1938, 8°, str. 31.
- Treść:** J. Dadlez: O rozmieszczeniu niektórych trucizn w narządach z szczególnym uwzględnieniem mięśni szkieletowych 1.—
— nr 5. Kraków 1938, 8°, str. 25.
- Treść:** A. Kłeczkowski: Zmiany morfologiczne w przewodzie pokarmowym myszy w czasie rozwoju płodowego i po urodzeniu 1.—
— nr 6. Kraków 1938, 8°, str. 20.
- Treść:** Cz. Kłiniowski: Zmiany skrobiowate śledziony 0.80
— nr 7. Kraków 1938, 8°, str. 8.
- Treść:** K. Barta: Martwica środka zrazików wątrobowych 0.50
— nr 8. Kraków 1939, 8°, str. 12.
- Treść:** Z. Lelusz-Lachowicz: Badania nad zawartością cholinesterazy w nowotworach 0.50
— nr 9. Kraków 1938, 8°, str. 20.
- Treść:** J. Fegler i Z. Lelusz-Lachowicz: Dalsze badania zmian zawartości acetylocholino w ośrodkowym układzie nerwowym królików w stanach ostrego pobudzenia, wywołanego strychniną i toksyną tężca 1.—
— nr 10. Kraków 1939, 8°, str. 23.
- Treść:** N. Berdo i J. Cwojdzńska: Choroby narządu oddechowego u górników kopalni węgla Zagłębia Dąbrowskiego 1.20
- Rymar J. p.** Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Schwarzbart A. p.** Rozprawy IV t. 4 nr 9.
— p. Mémoires IV vol. II fasc. 1.
- Sierakowski J. p.** Bulletin IV 1938 nr 9—10.
- Starkiewicz W. p.** Bulletin IV 1938 nr 9—10.
- Stolzmann Z. p.** Rozprawy IV t. 4 nr 12.
— p. Bulletin IV 1938 nr 2—4, nr 7—8, nr 9—10.
- Supniewski J. W. p.** Bulletin IV 1938 nr 5—6.
- Śledziewski H. p.** Mémoires IV vol. II fasc. 2.

- Tarnawski R. p. Rozprawy IV t. 5 nr 3.
— p. Bulletin IV 1938 nr 2—4.
Tochowicz L. p. Bulletin IV 1938 nr 2—4.
Wieczorek A. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Zabokrzycki J. p. Bulletin IV 1938 nr 9—10.
Zuberbier D. p. Bulletin IV 1938 nr 5—6.

V. Komisje wspólne

- Archiwum Komisji do dziejów oświaty i szkolnictwa w Polsce
nr 5. Kraków 1938, 8°, str. VII+274.
Treść: J. Hulewicz: Sprawa wyższego wykształcenia kobiet
w Polsce w wieku XIX 8.—
Dobrowolski K. p. Prace prehistoryczne nr 2.
Gołąbek J. p. Prace Komisji etnograficznej nr 17.
Hulewicz J. p. Archiwum Komisji do dziejów oświaty i szkol-
nictwa w Polsce nr 5.
Jamka R. p. Prace prehistoryczne nr 2.
Leńczyk G. p. Prace prehistoryczne nr 2.
Prace Komisji etnograficznej nr 17. Kraków 1938, 8°, str. 96.
Treść: J. Gołąbek: Car Maksymilian (widowisko ludowe
na Rusi) 4.—
Prace prehistoryczne nr 2. Kraków 1939, 4°, str. 94+24 tabl.
Treść: R. Jamka, G. Leńczyk i K. Dobrowolski: Ba-
dania wykopaliskowe w Piekarach w powiecie krakowskim 5.—

VI. Wydawnictwa funduszków osobnych

- Bąk St. p. Wydawnictwa Śląskie. Prace językowe nr 4.
Głębortówna W. p. Prace rolniczo-leśne nr 28.
Gładysz M. p. Wydawnictwa Śląskie. Prace etnograficzne nr 3.
Jankowski E. p. Prace rolniczo-leśne nr 30.
Konior K. p. Wydawnictwa Śląskie. Prace geologiczne nr 5.
Kutrzeba St. Polska Akademia Umiejętności 1872—1938, Kra-
ków 1939, 8°, str. 51+12 tabl. 1.—
Lenartowicz J. Atlas chorób skóry. Kraków 1939, 8°, str. 20+
139 tabl. 20.—
Męciński Z. p. Prace rolniczo-leśne nr 29.
Polski słownik biograficzny t. IV zeszyt. 4 (og. zbioru zeszyt 19).

- (Czartoryski Michał—Ćwierciakiewicz Józef). Kraków 1938, 4°, str. 289—384 6.—
- zesz. 5 (og. zbioru zeszyt 20). (Ćwierciakiewiczowa Lucyna—Dąbrowski Ignacy). Kraków 1938, 4°, str. XV+385—480 6.—
- Polski słownik biograficzny t. V zesz. 1** (og. zbioru zeszyt 21). (Dąbrowski Jan Henryk—Dembowski Ludwik). Kraków 1939, 4°, str. 1—96 6.—
- zesz. 2 (og. zbioru zeszyt 22). (Dembowski Ludwik—Dłuski Kazimierz). Kraków 1939, 4°, str. 97—192 6.—
- zesz. 3 (og. zbioru zeszyt 23). (Dłuski Kazimierz—Dolski Jan). Kraków 1939, 4°, str. 193—288 6.—
- Prace Komitetu badań naukowych ziem górskich nr 1.** Kraków 1938, 8°, str. 131+2 mapy i 10 tabl.
- Treść:** J. Walas: Wędrówki roślin górskich wzdłuż rzek tatrzańskich 6.—
- Prace rolniczo-leśne nr 28.** Kraków 1938, 8°, str. 172+19 tabl.
- Treść:** W. Giźbertówna: Polskie odmiany pszenicy (Classification of common Bread Wheat Varieties, cultivated in Poland) 4.—
- nr 29. Kraków 1938, 8°, str. 102+3 tabl.
- Treść:** Z. Męciński: Studia zootechniczne nad owcą górską na Huculszczyźnie (Zootechnische Studien über das Huzulenbergschaf) 2.50
- nr 30. Kraków 1938, 8°, str. 279 z 63 rycinami.
- Treść:** E. Jankowski: Dzieje ogrodnictwa. Tom I. Do końca w. XVIII 8.—
- nr 30. Kraków 1938, 8°, str. 430 z 96 ryc.
- Treść:** E. Jankowski: Dzieje ogrodnictwa. T. II. Od początku w. XIX do r. 1930 10.—
- nr 31. Kraków 1938, 8°, str. 12+5 tabl.
- Treść:** St. Skrochowska: Najczęściej spotykane pasożyty karpia (Die häufigsten Schmarotzer des Karpfens) 1.—
- nr 32. Kraków 1938, 8°, str. VIII+125+13 tabl.
- Treść:** E. Skorkowski: Badania nad systematyką konia (Studien über die Systematik des Pferdes) 4.—
- nr 33. Kraków 1939, 8°, str. 49.
- Treść:** E. Ralski: Wrażliwość pszenic na rdzę brunatną

- Puccinia Triticina* Erikss. (Die Empfänglichkeit des Weizens für den Braunrost *Puccinia Triticina* Erikss.) 1.50
— nr 34. Kraków 1939, 8°, str. 46+11 tabl.
Treść: M. Wójcicki: Lemiesze pluzne. Skład chemiczny, obróbka termiczna a ścieranie (Pflugschare, chemische Zusammensetzung, termische Behandlung und Verschleissfestigkeit) 2.—
- Ralski E. p. Prace rolniczo-leśne nr 33.
Skorkowski E. p. Prace rolniczo-leśne nr 32.
Skrochowska St. p. Prace rolniczo-leśne nr 31.
Stenz E. p. Wydawnictwa Śląskie. Prace geologiczne nr 6.
Ślósarz T. p. Wydawnictwa Śląskie. Prace geologiczne nr 6.
Walas J. p. Prace Komitetu badań naukowych ziem górskich nr 1.
Wójcicki M. p. Prace rolniczo-leśne nr 34.
Wydawnictwa Śląskie. Prace etnograficzne nr 3. Kraków 1938, 8°, str. XVIII+312 z 241 rycinami i 3 mapkami w tekście oraz 56 tablicami.
Treść: M. Gładysz: Zdobnictwo metalowe na Śląsku 30.—
— Prace geologiczne nr 5. Kraków 1938, 4°, str. 94 z 17 rycinami i 4 tabl.
Treść: K. Konior: Zarys budowy geologicznej brzegu karpackiego w obrębie arkusza Biała-Bielsko. Etudes sur la structure géologique du bord Karpatique dans la région de Biała-Bielsko 6.—
— nr 6. Kraków 1939, 4°, str. 54+3 tabl.
Treść: E. Stenz: Zdjęcie magnetyczne północnej części Śląska. T. Ślósarz: Pomiary natężenia siły ciężkości w województwie śląskim w r. 1937 3.50
— Prace językowe nr 4. Kraków 1939, 8°, str. 80.
Treść: St. Bąk: Teksty gwarowe z polskiego Śląska. Zeszyt 1. Teksty z 12 wsi w pow. rybnickim i pszczyńskim. 2.—

VII. Rocznik, Sprawozdania, Bulletin, Comptes Rendus, Mémoires

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philo-

sophie. N° 4—6 I—II, Avril—Juin 1938. Cracovie 1938, 8° p. 53—107.

Contenu: Comptes rendus de l'Académie pour avril—juin 1938, p. 53. — Séance publique annuelle de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres, p. 55. — Bibliographie pour avril—juin 1938, p. 106. — Résumés: St. Ciesielska-Borkowska: Le mysticisme espagnol et son infiltration en Pologne, p. 58. — K. Dobrowolski: Recherches sur les groupements ethnographiques des Carpathes Occidentales, p. 63. — K. Dobrowolski: Contributions aux influences roumounobalcaniques dans la culture populaire des Carpathes Occidentales, p. 68. — R. Dyboski: Matthew Arnold and English Intellectualism, p. 73. — M. Gębarowicz: Vitruve en Pologne au XV-e s., p. 80. — S. Harassek: L'oeuvre littéraire telle que la conçoit Romain Ingarden, p. 84. — J. Hulewicz: La lutte des femmes polonaises au XIX-ème siècle pour acquérir l'instruction universitaire, p. 87. — J. Kostrzewski: Les rapports entre la phase la plus récente de la culture lusacienne et la culture des tombes à fosse de la période tardive de La Tène, p. 91. — T. Kowalski: Kipčakische Lehnwörter in der Sprache der polnischen Armenier, p. 96. — G. Schnayder: De Heraclidis descriptione urbium Graeciae, p. 98. — I. Zarębski: Les relations d'Enée Piccolomini avec la Pologne et les Polonais, p. 100

0,80

— N^o, 7—10 I—II, Juillet—Décembre 1938. Cracovie 1939, 8° p. 109—61.

Contenu: Comptes rendus de l'Académie pour juillet—décembre 1938, p. 109. — Bibliographie pour juillet—décembre 1938, p. 159. — Résumés: M. Brożek: De Calliae tragoedia grammatica, p. 111. — Wł. Czapliński: La Pologne, le Brandenbourg et la Prusse en 1632—48, p. 114. — R. Jamka: Compte rendu des fouilles de Mieścisko à Zawada Lanckorońska, district de Brzesko, p. 118. — W. Klinger: Beiträge zur Kenntnis des epischen Kyklos, p. 120. — R. Knapowski: Das Aerarium Saturni oder der Schatz des römischen Volkes (Untersuchung über das römische Finanzwesen zur Zeit Trajans), p. 125. — G. Leńczyk: Les résultats des

fouilles préliminaires dans la partie sud de l'enceinte fortifiée appelée Zamczysko à Zawada Lanckorońska sur le Dunajec, dans le district de Brzesko, p. 133. — T. Lewicki: La Pologne et les pays voisins dans le Livre de Roger de al-Idrisi, géographe arabe du XII-e siècle (VI3 et des fragments du VI4). Observations générales, texte, traduction, matériel toponymique des cartes et le commentaire onomastique, p. 137. — K. Maleczyński: Bemerkungen über den Lehnseid Boleslaus' III von Polen im Jahre 1135, p. 141. — S. Mikucki: La création de notaires publics impériaux dans les diocèses de Cracovie et de Lwów aux XIV-e et XV-e siècles, p. 145. — K. Nitsch: De l'accent sur l'initiale en polonais, p. 148. — J. Safarewicz: Les désinences moyennes primaires de l'indo-européen, p. 149. — T. Sinko: L'érudition classique d'Orzechowski, p. 156. — S. Urbańczyk: L'importance des textes polonais dialectaux pour la syntaxe, p. 157 0.80

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philosophie.* N° 1—3 I—II, Janvier—Mai 1939. Cracovie 1939, 8°, p. 1—80. 1.—

Contenu: Comptes rendus de l'Académie pour janvier—mars 1939, p. 1. — Bibliographie pour janvier—mars 1939, p. 77. — Résumés: J. Chrzyszczewska: L'orfèvrerie gothique religieuse de Grande Pologne et les ateliers d'orfèvres de Poznań, p. 3. — W. Klinger: Griechische Überlieferung über Brahminen Indiens und ihre späteren Umgestaltungen, p. 16. — J. Kostrzewski: Über die Beziehungen der Przeworsk-Kultur der späten Kaiserzeit und der altpolnischen Kultur der frühgeschichtlichen Zeit, p. 21. — M. Małecki et K. Nitsch: Le plan de l'atlas linguistique général du polonais, p. 26. — Z. Markiewicz: Le groupe de Médan comme expression du naturalisme, p. 32. — T. Milewski: La monophthongaison des diphtongues dans les langues indo-européennes, p. 34. — H. Münch: Grundrissbildung der deutschrechtlichen grosspolnischen Städte des XIII und XIV Jahrhunderts, p. 37. — J. Pachowski: Le Royaume de Deux Siciles et la Révolution française (1789—98), p. 41. — J. Pi-

lecki: Le griffon et le sphinx dans l'aire égéenne, leur sens et leur origine, p. 47. — T. Sinko: Analyse der Vorrede Długosz's zur Geschichte Polens, p. 53. — Fr. Sławski: La place de l'enclitique fléchie en bulgare, p. 59. — M. Szykowski: La première réception de Mickiewicz dans la littérature tchèque (le problème de la ballade), p. 63. — M. Śmiszko: Compte rendu provisoire des fouilles dans l'enceint néolithique de Horodnica, district de Horodenka, p. 67. — St. Urbańczyk: Les propositions subordonnées, commençant par «co» en polonais, p. 73. — St. Witkowski: La topographie de Carthago Nova et Polybe, p. 76. 0.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe de Philologie, Classe d'Histoire et de Philosophie.* N° supplémentaire 4. Kraków 1938, 8°, p. 95+32 pl.

Contenu: I. M. Szeligowska: L'art décoratif étrusque 4.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. *Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques.* N° 6—7 A, Juin—Juillet 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 273—392+1 pl.

Contenu: S. Szczeniowski, St. Ziemecki and K. Narkiewicz-Jodko: Specific Ionization Characteristic of Cosmic Rays, p. 273. — J. Wesołowski: Über die dielektirische Polarisation des flüssigen Selens, p. 290.—W. Świątosławski: Contributions à l'étude des phénomènes critiques (Planche 6), p. 304. — K. Dziewoński und M. Marusińska: Studien über das 1-Methyl-4-acetonaphthalin, p. 316. — K. Dziewoński, K. Stec und P. Zagała: Studien über Ketonderivate des 2, 6-Dimethylnaphthalins, p. 324. — K. Dziewoński, M. Marusińska und J. Moszew: Studien über Verbindungen vom Typus der 2-Naphthyl-4-arylaminochinoline, p. 331. — J. Tokarski und H. Gawińska: Ergebnisse der mikroskopisch-planimetrischen Analysen des Granits von Ośnik in Wolhynien, p. 343.— J. Nowak: Die Frage der Grenzen des polnischen Ölbeckens der Flyschzone, p. 354. — St. Pawłowowski: Sur la morphologie de la lisière méridionale du plateau de Lublin, p. 366. — B. Krygowski: Untersu-

chungen klastischer quartärer Materiale mittels geologisch petrographischer Methoden, p. 373 3.—

— N° 8—10 A, Octobre—Décembre 1938. Cracovie 1939, 8°, p. 393—558+2 pl.

Contenu: Th. Banachiewicz: Méthode de résolution numérique des équations linéaires, du calcul des déterminants et des inverses, et de réduction des formes quadratiques, p. 393. — Th. Banachiewicz: La règle de Chio, cracoviens et matrices, p. 405. — M. Wierzbicki: Dielektrizitätskonstanten einiger starker, verdünnter, ein-einwertiger Elektrolyte bei verschiedenen Temperaturen, p. 413. — S. Dobiński and A. Jagielski: Studies on Absorption in the Solid Phase, p. 423. — T. Piech und T. Nayder: Über die Refraktion und Dispersion des flüssigen Phosphors, p. 428. — M. Centnerszwer und H. Ładzińska: Siedepunktserniedrigung durch nichtflüchtige Stoffe in ternären Systemen (II). Verhalten konzentrierter Lösungen von Kobalt (2)-chlorid und Natriumnitrat in Wasser, p. 438. — M. Centnerszwer und K. Żołądkowska: Siedepunktserniedrigung durch nichtflüchtige Stoffe in ternären Systemen (III). Konzentrierte Lösungen von Calciumnitrat in Wasser, p. 449. — M. Centnerszwer: Siedepunktserniedrigung durch nichtflüchtige Stoffe in ternären Systemen (IV). Über einige Eigenschaften der isozeonischen Lösungen, p. 456. — M. Blumenthal: Action de la vapeur d'eau sur l'aluminium amalgamé (Planche 7), p. 466. — M. Blumenthal et Z. Sotirow: Dissociation thermique du carbonate céreux, p. 478. — E. Kurzyniec: Über die Änderung des elektrischen Widerstandes der Zinn-Zink-Legierungen bei niedrigen Temperaturen, p. 489. — E. Kurzyniec: Über die Änderung des elektrischen Widerstandes von Blei-Antimon-Legierungen bei niedrigen Temperaturen (Tafel 8), p. 498. — J. Cholewiński and L. Marchlewski: Absorption of ultraviolet Light by some organic Substances (XLVIII). Indigotin and Indirubin, p. 519. — Wł. Bednarczyk and L. Marchlewski: Absorption of ultraviolet Light by some organic Substances (XLIX), p. 524. — Wł. Bednarczyk and L. Marchlewski: Absor-

ption of ultraviolet Light by some organic Substances (L). Some Azines, p. 529. — K. Dziewoński und T. Chomik: Weitere Studien über Verbindungen vom *a,b*-Dinaphtho-g-pyron-Typus, p. 541. — K. Dziewoński und E. Cholewa: Synthesen von Verbindungen vom 2'-Phenyl-3',4',2,3-chinolino-chinolin-Typus, p. 551 3.50

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série A: Sciences Mathématiques. N° 1—3 A, Janvier—Mars 1939. Cracovie 1939, 8°, p. 1—131+6 pl.

Contenu: S. Banach: Über das Loi suprême von J. Hoene-Wroński, p. 1. — L. Staniewicz: Quelques formules pour le calcul des inverses des cracoviens, p. 11. — J. W. Weysenhoff: Variations des intégrales d'hypersurface sous forme invariante, p. 14. — A. Bielecki, M. Mathisson et J. W. Weysenhoff: Sur un théorème concernant une transformation d'intégrales quadruples en intégrales curvilignes dans l'espace de Riemann, p. 22. — M. Kamiński: Recherches sur l'origine de la comète Wolf, p. 29. — M. Centnerszwer und A. Woldenberg: Über die angebliche Zerstäubung der Metalle in Flüssigkeiten unter dem Einfluss der ultravioletten Strahlen, p. 50. — R. Ludwiczak und J. Suszko: Über Chinalkaloidbromide und Rückübergang zu den natürlichen Basen, p. 60. — R. Ludwiczak und J. Suszko: Über vinylhaltige Phenolalkaloide der Chinareihe. Cuprein und Cupreidin, p. 70. — J. Tokarski: Aus der Petrographie der tuffogenen Elemente der subkarpatischen Salzformation in Polen (Tafeln 1—3), p. 83. — J. Chojnacki: Über die Modifikationen des Biacens, C// H// (Tafeln 4—5), p. 101. — K. Konior: Über den geologischen Bau der Umgegend von Strzyżów (Tafel 6), p. 112 3.50

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (I). N° 1—5 B I, Janvier—Mai 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 1—90+12 pl.

Contenu: Fr. Weiler: Das Verhalten der Wurzeln unter der Einwirkung von Wuchsstoffen der *Avena*- und der *Zea*-

- Koleoptilspitzen (Planche 1), p. 1. — M. Skalińska: Cytogenetic Studies in Aneuploid types of *Aquilegia* (Planche 2), p. 33. — J. Walas: Wanderungen der Gebirgspflanzen längs der Tatra-Flüsse (Planches 3—8), p. 59. — Wł. Szafer: Eine pliozäne Flora in Krościenko am Dunajec (Planches 9—12), p. 81 2.—
— N° 6—10 B I, Juin—Décembre 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 91—113.

Contenu: J. Kovats: Über den Einfluss von Eisen und Molybdän auf die Stickstoffbindung durch Azotobakter in Gegenwart von Humussubstanzen oder von deren Aschen, p. 91 1.—

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles (II). N° 4—7 B II, Avril—Juillet 1938. Cracovie 1938, 8°, 129—304+2 pl.

Contenu: S. Skowron: Untersuchungen über das endokrine System des Igels (*Erinaceus*). I. Histologische Veränderungen in den Hoden und in den akzessorischen Drüsen des männlichen Genitalapparates, die periodisch oder unter dem Einfluss von endokrinen Reizen auftreten (Planche 4), p. 129. — R. J. Wojtusiak und B. Ferens: Untersuchungen über die Orientation und Geschwindigkeit des Fluges bei Vögeln. IV. Heimkehrgeschwindigkeit und Orientierungsart bei den Rauchschnäbeln (*Hirundo rustica* L.), p. 173. — B. Jałowcy: Über die heterogene Regeneration von Nervenendigungen in den Tasthaaren (Planche 5), p. 203. — L. Monné: Vital staining experiments on *Amoeba proteus* and *A. dubia*, p. 221. — J. Ackermann: Histochemische Untersuchungen über den Gehalt an Lipiden und Karotenoiden im Darm des überwinternden Frosches, p. 241. — J. Biborski: Über den histologischen Bau der Venen des Dorsches (*Gadus callarias* L., syn.: *G. morrhua* L.), p. 295. — F. Pautsch: Die Bedeutung von Nervenrohr und *Chorda dorsalis* für die Entwicklung des Schwanzes der Larve des Grasfrosches (*Rana temporaria*), p. 301 —.50

— N° 8—10 B II, Octobre—Décembre 1938. Cracovie 1939, 8°, p. 305—368+3 pl.

Contenu: H. Szarski: The Blood Vessels of the Thymus Gland in some of the *Urodela*, p. 305. — Z. Grodziński: Zur Morphologie des Hühnereidotter unter normalen und experimentellen Bedingungen (Planches 6—8), p. 317. — H. Szarski: The Results of the Thymus Gland Extirpation in Saliencia, p. 357 1.20

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B. Sciences Naturelles (II). N° 1—4 B II, Janvier—Avril 1939. Cracovie 1939, 8°, p. 1—163.

Contenu: F. Rogoziński: La chlorophylle dans la digestion des larves de certains Lépidoptères, p. 1. — F. Rogoziński: La chlorophylle et les caroténoïdes chez quelques algues marines, p. 11. — W. Friedberg: Versuche einer Stratiographie des Miozäns von Polen auf Grund seiner Molluskenfauna. II. Teil, p. 19. — A. Kozłowski: Untersuchungen an den in Furchung begriffenen Sommereiern der Aphiden (Planche 1), p. 31. — W. Świenty: Die Blutgefäße der Bauchflossen mancher Teleosteer (*Salmo, Barbus*), p. 51. — A. Bursa H. und R. J. Wojtusiak: Untersuchungen über die Bodenfauna und Bodenflora der Danziger Bucht unter Anwendung eines Taucherhelms (Planche 2), p. 61. — G. Borysowicz: Vergleichende zytoarchitektonische Untersuchungen des äusseren Kniehöckers (*Corpus geniculatum externum*) bei einigen Säugetieren (Planches 3—10), p. 99. — F. Rogoziński: La chlorophylle dans la digestion humaine, p. 121. — F. Rogoziński: Sur les transformations de la chlorophylle dans le chyme neutralisé, p. 127. — H. und R. J. Wojtusiak und A. Bursa: Quantitative Untersuchungen über die Fauna und Flora der Hafenspähle an der polnischen Ostseeküste, p. 137 3.50

Bulletin International de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres. Classe de Médecine. N° 2—4, Février—Avril 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 129—222.

Contenu: Z. Stolzmann: Variations quantitatives de l'urée

6*

- et de l'azote résiduel dans les hématies et le plasma de l'homme à jeun et pendant la digestion des aliments protéiques, p. 129. — L. Tochowicz: Klinische, experimentelle und anatomisch-pathologische Kreislaufuntersuchungen bei Hyperthyreosezuständen, p. 151. — Z. Albert: Syphilitische *Mesaortitis* bei *Paralysis progressiva* und anderen Krankheitsfällen, p. 193, — R. Tarnawski: Über metaplastische Veränderungen bei *Tracheopatia osteoplastica* und beim Sklerom der Luft-röhre, p. 199. — A. Majewski: Zur Frage über den Einfluss der Gravidität auf die Pathogenese der Cholelithiase und der funktionellen Störungen in den extrahepatischen Gallengängen, p. 209. — T. Chorążak: Der Einfluss der Vitamine auf die Entwicklung der syphilitischen Impfveränderungen in der experimentellen Kaninchensyphilis, p. 219 2.—
— N° 5—6, Mai—Juin 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 223—603+7 pl.

Contenu: J. W. Supniewski: L'analyse toxicologique de l'action de l'acide vulpinique, p. 223.—J. W. Supniewski und J. Hano: Über die etiotherapeutische Wirkung des p. Diaminodiphenylsulfons, p. 233. — † K. Panek: Recherches sur la cyclogénie et la pathogénèse de la forme filtrable du virus tuberculeux, p. 245. — T. Giza: Über die Bedeutung des Phosphors und des Kalziums in Nierenkrankheiten und für die Entstehung von Rachitis und Tetanie auf Grund eigener Untersuchungen über den Phosphor-Kalkstoffwechsel kranker Kinder, p. 265. — F. Krajewski: L'action de l'eau minérale de la source «Zuber» à Krynica sur les sécrétions: salivaire, gastrique, pancréatique et intestinale. II-e Communication. L'action de l'eau de la source «Zuber» sur les sécrétions pancréatique et intestinale, p. 293. — J. Choróbski and A. Kunicki: On the syndrome of intracranial hypotension after brain operations, p. 315. — J. Juraszyńska: Sur l'action bactéricide des larmes, p. 331. — A. Kwaskowski: Le limbe cornéen dans le trachome et les conjonctivités, vu à la lampe à fente (Planche 5), p. 335. — S. Hrom: L'arythmie cardiaque d'après les explorations cliniques et électrocardiographiques, p. 341. — W. Hartwig: L'allergométrie dans la

tuberculose des adultes, p. 359. — K. Neugebauer: L'agrandissement des follicules de Graaf chez la lapine, provoqué par l'interruption passagère de la circulation dans l'ovaire, p. 367. — A. Biernacki: La composition des gaz dans les formes diverses du pneumothorax unilatéral et bilatéral, p. 369. — F. Łukaszczyk: Le cancer du sein et le choix de la méthode de traitement d'après l'expérience acquise à l'Institut de Radium M. S. C. à Varsovie, p. 387. — J. Laskowski: L'épithélioma planocellulaire avec cellules mucipares, p. 407. — J. Laskowski: La structure histologique du cancer du sein comme élément du pronostic, p. 417. — D. Zuberbier: La röntgenothérapie du cancer du larynx, p. 435. — H. Noblinówna: Le cancer du poumon d'après le matériel de l'Institut de Radium M. S. C. à Varsovie, p. 445. — L. Blacher: La valeur clinique de la coagulo-rétractovisométrie du sang pendant la grossesse et au cours de maladies gynécologiques, p. 455. — H. Fiszel: L'hypotonie primitive et secondaire et le métabolisme des hydrates de carbone, p. 467. — J. Glass: Les recherches sur les modifications de l'acidité colloïdale de l'urine dans différents états morbides, p. 491. — E. Apfelbaum: La vitesse de la circulation sanguine, les méthodes de la déterminer et la manière dont elle se comporte dans les états physiologiques, comparée avec le travail du coeur, l'utilisation de l'oxygène et avec les résultats actuels, obtenu dans les affections de l'appareil circulatoire, p. 503. — J. Glass: Une méthode pour le dosage de la mucine dans le suc gastrique, le crachat et la salive, p. 521. — J. Dadlez: Über die Verteilung einiger Gifte im Organismus unter besonderer Berücksichtigung der Muskulatur, p. 541. — A. Kleczkowski: Die morphologischen Veränderungen des Darmkanals bei der Maus während der Embryonalentwicklung und nach der Geburt, p. 543. — K. Lewkowicz: Pantuberculose inflammatoire maligne. — Néphrite tuberculeuse pyo-hémorragique disséminée, principalement glomérulaire, et à évolution maligne. — Néphrite tuberculeuse hémorragique bénigne (Planches 6—11), p. 557. — L. Gross: A propos de la nature de l'immunité anti-néoplasique chez le lapin, p. 581. — J. Fe-

- gler, H. Kowarzyk und J. Rymar: Untersuchungen über das freie und das gebundene Azetylcholin im zentralen Nervensystem der Kaninchen, p. 585 8.—
- N° 7—8, Juillet—Octobre 1938. Cracovie 1938, 8°, p. 605—660.
- Contenu:** J. Hano: Über den Einfluss des Aneurins auf den Kohlehydrat-, Fett-, Lipoid und Gasstoffwechsel, p. 605. — J. W. Supniewski und J. Hano: Über die pharmakologischen Eigenschaften des N-Dimethyltetrahydroisonikotinsäureäthylesterjodids, p. 645. — St. Dąbrowski: Etude sur les déchets acides du métabolisme protéique. II. Sur les acides organiques éliminés par l'Homme dans les cas de jeûne prolongé, p. 659. 1.—
- N° 9—10, Novembre—Décembre 1938. Cracovie 1939, 8°, p. 661—855.
- Contenu:** J. W. Supniewski et J. Hano: Le paradihydroxy-*a-b*-diéthylstilbène, p. 661. — S. Sierakowski et E. Kodejszko: Le sort de l'interovaccin typhique liquide dans l'setomac et le duodénum, p. 677. — W. Starkiewicz: Über Nachbilder im peripheren Gesichtsfeldteil. — Elektrische Theorie der Nachbilderphasen, p. 691. — J. Fliederbaum: Untersuchungen über den Wirkungsmechanismus der harntreibenden Quecksilberverbindungen, besonders bei chronischer Kreislaufinsuffizienz, p. 713. — F. Krajewski: L'action de l'atmosphère raréfiée pendant la respiration d'oxygène sur le nombre d'hématies et celui des globules blancs, ainsi que sur le taux de l'hémoglobine dans le sang humain, p. 737. — W. Hartwig: La valeur clinique de la réaction simplifiée de Weltmann dans la tuberculose, p. 747. — N. Berdo et J. Cwojdzńska: Les pneumopathies chez les mineurs du bassin houiller de Dąbrowa Górnicza, p. 751. — A. Biernacki und J. Zabokrzycki: Eine neue Anästhesiemethode bei Bronchographie, p. 753. — F. Goebel et J. Kurowski: L'influence de l'ammoniaque sur le taux du sucre de l'acide lactique et du cholestérol dans le sang p. 657. — W. Markert: Recherches sur les imidazols dans le sérum sanguin et les urines, particulièrement dans les affections du système circulatoire et des reins, p. 773, — J. Biernacka-

- Biesiekehrska: Recherches sur la forme de la voute cornéenne dans l'oeil humain, p. 787. — A. Wieczorek: La structure anatomique des voies lacrymales et son influence dans la pathogénèse des affections lacrymales, p. 809. — Z. Lelusz-Lachowicz: Untersuchungen über den Cholinesterasegehalt der Tumoren, p. 835. — J. Fegler et Z. Lelusz-Lachowicz: Nouvelles recherches sur les variations de la teneur en acétylcholine du système nerveux central des lapins, dans les états de forte excitation provoquée par de la strychnine et par la toxine du tétanos, p. 837. — Z. Galinowski: Recherches sur l'activité phagocytaire des cellules de moelle osseuse de l'homme, p. 839 5.—
- Comptes Rendus Mensuels** des séances de la Classe des Sciences *Mathématiques et Naturelles* 1938.
- N° 6—7. Juin—Juillet, p. 14 —.30
- N° 8. Octobre, p. 6 —.30
- N° 9. Novembre, p. 8 —.30
- N° 10. Décembre, p. 4 —.30
- Comptes Rendus Mensuels** des séances de la Classe des Sciences *Mathématiques et Naturelles* 1939.
- N° 1. Janvier, p. 5 —.30
- N° 2. Février, p. 9 —.30
- N° 3. Mars, p. 5 —.30
- N° 4. Avril, p. 5 —.30
- N° 5. Mai, p. 6 —.30
- Comptes Rendus Mensuels** des séances de la Classe de Médecine 1938.
- N° 5. Mai, p. 20 —.30
- N° 6. Juin, p. 7 —.30
- N° 7—8. Juillet—Octobre, p. 5 —.30
- N° 9—10. Novembre—Décembre, p. 17 —.30
- Comptes Rendus Mensuels** des séances de la Classe de Médecine 1939.
- N° 1—3. Janvier—Mars, p. 13. —.30
- N° 4. Avril, p. 5 —.30
- Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres.**
Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles. Série B: Sciences Naturelles. N° 12. Cracovie 1938, 8°, p. 164.

- Contenu:** W. Friedberg: Katalog meiner Sammlung der Miozänmollusken Polens 4.—
- N° 13. Cracovie 1938, 8°, p. 113+6 pl.
- Contenu:** J. Mikulska: Vergleichende Studien über die Lebensweise und die Metamorphose der Ordesnbänder-Raupen (*Catocala* Schrk.) 2.—
- N° 14. Cracovie 1939, 8°, p. 68+3 pl.
- Contenu:** J. Janiszewska: Studien über die Entwicklung und die Lebensweise der parasitischen Würmer in der Flunder (*Pleuronectes flesus* L.) 2.—
- Mémoires de l'Académie Polonaise des Sciences et des Lettres.**
Classe de Médecine. Vol. II fasc. 1. Cracovie 1938, 8°, p. 160.
- Contenu:** A. Schwarzbart: Die fetale und postfetale Tuba Eustachii. Anatomisch-histologische Untersuchungen 4.—
- Vol. II fasc. 2. Cracovie 1939, 8°, p. 80+18 pl.
- Contenu:** H. Śledziewski: Les lymphatiques du foie et leurs connexions avec les voies lymphatiques sus-diaphragmatiques (Planches 1—2 et photographies 1—30) 2.—
- Vol. II fasc. 3. Cracovie 1939, 8°, p. 65.
- Contenu:** J. Roguski: Les échanges hydriques, chloriques et protéiques dans l'insuffisance circulatoire chronique 1.50
- Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności rok 1937/8.** Kraków 1939, 16°, str. LXXXIII+182.
- Treść:** Skład Polskiej Akademii Umiejętności, str. I—LXXXIII. — Sprawozdania z czynności i wydawnictw PAU od czerwca 1937 do czerwca 1938, str. 1. — Bibliografia wydawnictw PAU od czerwca 1937 do końca maja 1938, str. 67. — Posiedzenie publiczne 18 czerwca 1938: Przemówienie prezesa Stanisława Wróblewskiego, str. 97. — Sprawozdanie sekretarza generalnego Stanisława Kutrzeby, str. 101. — Seweryn Krzemieniewski: Niektóre objawy wrażliwości roślin w świetle najnowszych badań, str. 125. — Nowi członkowie PAU, str. 149. — Wnioski i sprawozdania w sprawie nagrody z fund. śp. Probusa Barczewskiego, str. 153. — Nagrody, str. 155. — Ważniejsze akty urzędowe: Regulamin w sprawie delegacji na międzynarodowe zjazdy naukowe, str. 156. — Regulamin przyznawania stypendiów z zapisu

im. dra A. Walewskiego, str. 161. — Wykaz stosunków PAU z zagranicznymi instytucjami naukowymi, str. 163. — Zamknięcie sumaryczne rachunków PAU za r. 1938, str. 167 2.—

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności t. XLIII r. 1938.

- nr 6, czerwiec, 8°, 187—234 —.50
- nr 7—8. lipiec—październik, 8°, str. 235—264 —.50
- nr 9, listopad, 8°, str. 265—308 —.50
- nr 10, grudzień, 8°, str. 309—342 —.50

Sprawozdania z czynności i posiedzeń Polskiej Akademii Umiejętności t. XLIV r. 1939.

- nr 1, styczeń, str. 1—42 —.50
 - nr 2, luty, 8°, str. 43—74 —.50
 - nr 3, marzec, 8°, str. 75—120 —.50
 - nr 4, kwiecień, 8°, str. 121—144 —.50
-

1. ...
 2. ...
 3. ...
 4. ...
 5. ...
 6. ...
 7. ...
 8. ...
 9. ...
 10. ...
 11. ...
 12. ...
 13. ...
 14. ...
 15. ...
 16. ...
 17. ...
 18. ...
 19. ...
 20. ...
 21. ...
 22. ...
 23. ...
 24. ...
 25. ...
 26. ...
 27. ...
 28. ...
 29. ...
 30. ...
 31. ...
 32. ...
 33. ...
 34. ...
 35. ...
 36. ...
 37. ...
 38. ...
 39. ...
 40. ...
 41. ...
 42. ...
 43. ...
 44. ...
 45. ...
 46. ...
 47. ...
 48. ...
 49. ...
 50. ...
 51. ...
 52. ...
 53. ...
 54. ...
 55. ...
 56. ...
 57. ...
 58. ...
 59. ...
 60. ...
 61. ...
 62. ...
 63. ...
 64. ...
 65. ...
 66. ...
 67. ...
 68. ...
 69. ...
 70. ...
 71. ...
 72. ...
 73. ...
 74. ...
 75. ...
 76. ...
 77. ...
 78. ...
 79. ...
 80. ...
 81. ...
 82. ...
 83. ...
 84. ...
 85. ...
 86. ...
 87. ...
 88. ...
 89. ...
 90. ...
 91. ...
 92. ...
 93. ...
 94. ...
 95. ...
 96. ...
 97. ...
 98. ...
 99. ...
 100. ...

POSIEDZENIE PUBLICZNE
POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
DNIA 10 CZERWCA 1939 R.

Wydawnictwo Literackie
ul. Krakowska 105
31-111 Kraków

Przemówienie

**Prezesa Polskiej Akademii Umiejętności
Stanisława Kutrzeby**

Otwierając 67. publiczne posiedzenie PAU, pragnę przede wszystkim złożyć podziękowanie Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej, dostojnemu naszemu protektorowi, oraz Rządowi Rzeczypospolitej za to, że raczyli wydelegować na dzisiejszą uroczystość jako swego przedstawiciela Pana Ministra Świątosławskiego, Panu Ministrowi za trud przybycia. Gorąco witam Czcigodnego Księcia Metropolite, Panów Przedstawicieli władz duchownych i świeckich, Armii, tak wszystkim drogiej, Akademii Nauk Technicznych i Literatury, oraz Towarzystw Naukowych, wszystkich tych wreszcie naszych Czcigodnych Gości, którzy przez przybycie dają dowód zainteresowania się losami nauki a w szczególności naszej Akademii.

Rok temu z tego miejsca witał Dostojnych Gości śp. Stanisław Wróblewski. Nie ma go już wśród nas; ciężką żałobą okryła się nasza Akademia. Odszedł od nas wielki prawnik, jeden z największych, jakich w ogóle miała Polska. Odszedł człowiek o głębokim umyśle, który każde zagadnienie, najzawilsze, najtrudniejsze, umiał uchwycić w jego najgłębszej istocie. Odszedł człowiek serdeczny, odczuwający cudze bóle, i cudzą nędzę istnie-

nia, jakby własną, spieszący — jak mógł i byle o tym nikt nie wiedział — z pomocą. Doszedł do najwyższych stanowisk i jako uczonec i jako obywatel Państwa, choć nigdy o żadne się nie ubiegał; trzeba było nalegać na niego, by je chciał przyjąć. A człowiek to był nieszczęśliwy w życiu; spadały na niego takie nieszczęścia, że dziwne, iż go nie złamały. Chyba dzięki temu, że pracę naukową tak umiłował, że do ostatniej chwili życia poświęcał jej wysiłek ponad miarę. Akademii naszej oddany był całą duszą, jako jej członek, potem sekretarz generalny, prezes. Nauki, wiedzy wyznawca i pracownik niezłomny. Otaczaliśmy go też wszyscy szczerym i głębokim szacunkiem i miłością. Cześć Jego pamięci.

Zadaniem Akademii jest służenie wiedzy. Zadaniem to także nas wszystkich, którzy tę Akademię tworzymy, którzy chlubimy się, że naukowo pracujemy. Wiedza — to poznawanie wszystkiego, co umysł ludzki w swej sile — ale i w swej ograniczoności — poznać jest zdolny, wszechświata w jego wszystkich przejawach, bytu czy śmierci, ruchu czy bezwładności, jeśli w świecie jest śmierć czy bezwładność. Ale dążność do poznania — nie daje jeszcze znamion uczonego. Poznać świat chce każdy — choć w różnym stopniu; bezwiednie dąży do tego człowiek. Ale niejednemu wystarczą elementy tego poznania, które pozwalają mu żyć i pracować na kawałek chleba w ciasnym kole, byle zaspokoić instynkty życia. A i ci, których umysł ciekawy jest rozlicznych zagadnień, nie mogą jeszcze rościć sobie prawa do miana uczonych. Wystarczy im to, co inni podadzą — karmienie się myślą innych. Uczony — to ten dopiero, kto sam własnym wysiłkiem

dochodzi do poznania nieznanych przed nim, choćby okruchów wiedzy. I który tę wiedzę chce uzyskać w prawdzie. I do tej prawdy w wiedzy dąży.

Szukanie prawdy uczonemu przesłonić może cały świat, skłonić go do wyrzeczenia się wszelkich rozkoszy, które są celem pożądania ogółu ludzi. Bo może mu dać największą rozkosz — odkrywania tych prawd.

Egoistyczne byłoby to jednak dążenie, gdyby na tym się ograniczało. Bo człowiek w społeczności żyje — przede wszystkim jako członek narodu, gdy przez narody tworzy się ludzkość jako przez jednostki mające określony, silny związek i własne oblicze. Nie wolno więc uczonemu zadawałać się tym, że on posiadał jakąś część tajemnicy świata. Nie wolno mu jej ukrywać. Jeśli Bóg dał mu dar przenikania tajemnic, to nie dla jego duchowego tylko zaspokojenia; obowiązkiem jego swój trud, swój wysiłek i jego rezultat ofiarować tej społeczności, której część stanowi — swemu narodowi.

I tu leży uzasadnienie istnienia związków uczonych zwłaszcza typu akademii. W ich obrębie może uczony przede wszystkim wyniki swej pracy przedstawiać, by innym umożliwić korzystanie z niej, dalsze jej rozwijanie. Tu może znaleźć w dyskusji uzupełnienie, utwierdzenie w słuszności zapatrywań, czy krytykę zaniedbań i błędów, nie złośliwą czy konkurencyjną, lecz płynącą z tych samych umiłowań — służenia czystej prawdzie. Tu może znaleźć poparcie swoich prac ze strony tych, którzy takimi samymi, jak on, kierują się umiłowaniami i dążeniami.

Taka praca znajduje oddźwięk u najlepszych ze społeczeństwa. którzy — sami niepowołani, by nau-

kowo pracować — umieją jednak zrozumieć i ocenić wysiłki uczonych i spieszą im z pomocą. I znowu takim nauki czocielom, śp. Stanisławowi Sozańskiemu i bar. Kunkielowi zawdzięczamy powiększenie naszych podstaw bytu. Taka praca musi też znaleźć oddźwięk w Państwie u rządzących czynników, gdy jego cele jego potrzeby mogą być spełnione w tak wielkiej mierze tylko dzięki tym pracom uczonych.

Nie jesteśmy wprawdzie w stanie podejmować wielkich naukowych przedsięwzięć, mimo znacznych, do miliona rocznie sięgających dochodów, gdyż stworzenie jednego jakiegoś instytutu przekraczałoby dochody kilkoletnie. Ale troską napawa nas przede wszystkim to, iż naukowo pracujących jest za mało na wielkie 35. milionowe państwo. A w najbliższych latach może być jeszcze gorzej. Ustępuje z pola pracy najstarsza generacja — tych, którzy już przed wojną tę pracę prowadzili. A byli wśród nich uczeni, których nazwiska i badania były znane szeroko w świecie. Tak wielu z nich rozstało się z nami na zawsze w kilku zwłaszcza ostatnich latach! Następna generacja, będąca dziś w pełni sił, jest bardzo nieliczna; pobrała ofiary wielka wojna, gdy niejeden zginął, który zapowiadał się jako dzielny pracownik, a licznym powojenne warunki życia złamały studia lub ich skierowały dokądinąd. Nadzieja w najmłodszych; ale z tych wielu odciąga od nauki pełne rozmachu bieżące życie, nęcące możliwością szybszego uzyskania rezultatów pracy, odstrasza zaś od niej ciężkie warunki zapewnienia sobie kawałka chleba i przyszłości.

Co Akademia zrobiła przez ciąg lat 66, przedstawia zwięźle szkic, znajdujący się w rękach naszych Czcigodnych Gości. Jak wyglądała jej działalność w ostatnim roku, przedstawi Pan Delegat Walnego Zgromadzenia, pełniący obecnie obowiązki sekretarza generalnego, prof. Tadeusz Kowalski, któremu oddaję głos dla przedstawienia sprawozdania.

Sprawozdanie delegata Walnego Zgromadzenia

Tadeusza Kowalskiego

za czas od czerwca 1938 do czerwca 1939

Sprawozdanie moje rozpocząć muszę od smutnego obowiązku uczczenia pamięci tych, którzy byli członkami Akademii, a odeszli od nas na zawsze. Żałobne to wspomnienie jest w tym roku nad wyraz ciężkie i bolesne, bo opuściło nas wielu, którzy byli chlubą i sławą nauki nie tylko polskiej ale światowej, wśród nich na pierwszym miejscu śp. prezes Stanisław Wróblewski.

Kim był Stanisław Wróblewski w nauce światowej i polskiej, kim był w życiu Państwa i w życiu naszej Akademii, przypominał pan prezes Kutrzeba.

Przechodzę przeto do uczczenia pamięci innych zmarłych w tym okresie członków Akademii.

Najdotkliwsze straty poniósł Wydział filologiczny.

Wilhelm Bruchalski, profesor Uniwersytetu J. K., członek czynny Wydziału filolog., dał się poznać studiami nad literaturą polską średniowieczną i humanistyczną; powracał do nich i później i zostawił z tej dziedziny m.i. rzecz tak gruntowną i głęboką, jak »Rozwój twórczości pisarskiej M. Reja«. Potem pociągnęły go dzieje romantyzmu polskiego, zwłaszcza twórczość Mickiewicza, której poświęcił wiele cennych rozpraw. Nieobca mu też była etnografia, którą wzbo-

gacił paroma gruntownymi rozprawami. Jako filolog-wydawca przygotował wzorowe edycje utworów Krasińskiego, Mickiewicza, Kaczkowskiego i in. Poza pracą naukową i uniwersytecką brał czynny udział w organizowaniu życia naukowego, jako współzałożyciel i wieloletni prezes Towarzystwa Literackiego, przewodniczący Wydziału I Lwowskiego Tow. Naukowego, jako redaktor »Ludu« i »Pamiętnika Literackiego«.

Jan Gwałbert Pawlikowski, z wykształcenia prawnik i ekonomista, dopiero po ustąpieniu z katedry w Dublinach poświęcił się wyłącznie studiom nad upodobanym poetą, Słowackim, zwłaszcza nad ostatnią dobą jego twórczości. Owocem studiów tych jest »Mistyka Słowackiego«, dzieło, w którym ustalił rozległe źródła i pokrewieństwa poglądów kosmogonicznych i mesjanicznych Słowackiego, stanowiących podbudowę tej twórczości. Równie doniosłym tytułem zasługi naukowej Pawlikowskiego są jego pomnikowe wydania »Króla-Ducha« oraz — nieogłoszone jeszcze — Pism mistycznych Słowackiego. Wyniosłszy z lat młodych umiłowanie Tatr i głęboki stosunek do przyrody, stał się Pawlikowski jednym z głównych promotorów idei ochrony przyrody. Książka »O lice ziemi« zawarła wyrosłe z gruntu tej idei rozważania jego o istocie rodzimej kultury duchowej i artystycznej.

Marian Zdziechowski, również członek czynny krajowy tego Wydziału, uczony, myśliciel, pisarz i publicysta wielkiej miary i stylu, odegrał w życiu kulturalnym Polski rolę ważną. Jako uczony, pracując na rozległych polach badań porównawczych, wprowadził do polskiej nauki o literaturze zagadnienia, w których

odnalazł sploty myśli Wschodu i Zachodu, rysy pokrewieństwa literatury polskiej z literaturami Europy zachodniej i Rosji. W swoich pracach z tego zakresu poruszał sprawy najbardziej istotne, podstawowe. Interesowały go przede wszystkim wielkie prądy umysłowe w. XIX i epoki powojennej. Jako myśliciel oddał się z szczególniejszą energią badaniom o treści religijnej i etycznej. Moralista i chrześcijanin przede wszystkim, każde zjawisko z życia ludzkiego, czy to z dziedziny sztuki czy filozofii, polityki, historii, życia społecznego — roztrząsał i oceniał *sub specie aeternitatis* i w poczuciu faktu immanencji moralizmu w istocie ludzkiej. Ostatnie lata swego życia poświęcił z jednej strony dwu postaciom, Chateaubriand'a i Napoleona III, z drugiej swoim sympatiom węgierskim, wreszcie walce o praworządność oraz czystość obyczajów społecznych.

Żarliwe ukochanie, jakie żywił dla ideałów, którym służył, rzadka odwaga przekonań, gorący ton polemiki, zawsze postawionej na najwyższym poziomie, wreszcie blask pisarskiego talentu sprawiły, że w Polsce niepodległej zajął Zdziechowski wyjątkowe stanowisko.

Stanisław Szober, członek korespondent Wydziału filologicznego, profesor językoznawstwa indoeuropejskiego Uniwersytetu J. Piłsudskiego, znany jest całemu społeczeństwu jako autor szkolnych gramatyk języka polskiego i szeregu prac dydaktycznych, a także jako zamiłowany popularyzator nie tyle polskich, ile polszczyznę ilustrowanych ogólnych zjawisk językowych, przy czym główny nacisk kładł na ich psycho-

logiczne warunki. Ale u podstaw tej pedagogicznej działalności leżało głębokie przejęcie się samą nauką. Gruntownie wykształcony indoeuropeista, zostawił sporą ilość rozpraw z zakresu sanskrytu, greki, łaciny, litewszczyzny, zajmując się tak ich fonetyką, morfologią, jak przede wszystkim ulubioną przez siebie składnią. — Głównym jednak dziełem jego życia była opisowa gramatyka współczesnej polszczyzny kulturalnej. Szober reprezentuje u nas w tym zakresie typ specjalny. Nie pociągają go szczegółowe badania, ani historyczno-filologiczne ani geograficzno-dialektologiczne — chce objąć tylko jeden aspekt języka, dzisiejszy pisany, ale za to jako jednolitą całość. I to mu się udaje. Zwłaszcza drugie wydanie jego »Gramatyki polskiej« — mimo jej charakteru uniwersyteckiego podręcznika — jest pierwszą i dotąd jedyną w Polsce próbą jednolicie przemyślanego połączenia wszystkich działów. Śmierć zaskoczyła go w połowie wydania trzeciego, w którym starał się w ten obraz współczesny wprowadzić tło historyczne.

Aleksander Brückner, członek czynny zagraniczny Wydziału filologicznego, profesor slawistyki w Uniwersytecie Berlińskim przez lat 43, wychowaniec Uniwersytetu Lwowskiego, członek Akademii Praskiej, Petersburskiej, Belgradzkiej i Sofijskiej, rozwinał w ciągu swej przeszło lat 60 trwającej pracy fenomenalną działalność naukową w dziedzinie slawistyki. Zaczął od filologii i stopniowo ogarnął prehistorię, mitologię, historię, literaturę i kulturę wszystkich narodów słowiańskich, nade wszystko polską i rosyjską, od najdawniejszych do najnowszych czasów. Na długi, liczący przeszło ty-

siąc pięćset pozycji, szereg jego prac naukowych składają się oprócz specjalnych studiów, szkiców, krytyk, recenzyj tudzież wydań utworów literackich zarówno znanych, jak dopiero przez niego samego odkrytych (z Kazaniami świętokrzyskimi na czele), wielkie monografie i całokształty naukowe jako to: Średniowieczna poezja łacińska w Polsce, Literatura religijna w Polsce średniowiecznej, Kazania średniowieczne, Apokryfy średniowieczne, Mitologia słowiańska, Mitologia polska, Mikołaj Rej, dwutomowa Historia literatury polskiej, dwutomowa Historia literatury rosyjskiej, Legendy o Cyrylu i Metodym, Różnowiercy polscy, Cywilizacja i język, Walka o język, Dzieje języka polskiego, Słownik etymologiczny języka polskiego, czterotomowe Dzieje kultury polskiej, Encyklopedia staropolska. Wszystkie dzieła Aleksandra Brücknera znamionuje nie mająca sobie równej w historii humanistyki polskiej szerokość i wszechstronność wiedzy, na wskrós oryginalna, wręcz fenomenalna pomysłowość, przedziwny talent w rozwiązywaniu zagadek naukowych, niekiedy za pomocą hipotez fantastycznych ale zawsze otwierających nowe drogi badawcze, nadto niezmiernie żywy, w badaniach naukowych tak rzadki, temperament pisarski.

Spośród członków czynnych zagranicznych Wydziału historyczno-filozoficznego ubył Karol Dupuis, długoletni profesor i dyrektor Ecole des Sciences Politiques w Paryżu. Wybitny prawnik i historyk, zostawił szereg pierwszorzędnych prac z zakresu prawa skarbowego, morskiego, międzynarodowego i historii stosunków międzynarodowych w. XIX. Badacz bardzo ostrożny, sumienny a wszechstronny, świetny znawca

zagadnień wielkiej polityki europejskiej zarówno początków stulecia ubiegłego jak i okresu przed i po wielkiej wojnie, odznaczał się jako pisarz wyjątkową jasnością myśli, precyzją i ścisłością ujęcia. Zarówno w jego książkach, jak i licznych rozprawach w czasopiśmie, obok rzetelności i obiektywizmu badawczego, występuje zawsze głębokie poczucie moralne. Z tego źródła początek swój wzięło szczególniejsze intelektualne i uczuciowe przywiązanie do Polski i naszych spraw, których wiernym przyjacielem był już przed wojną, a stałym rzecznikiem aż do swojej śmierci.

Wydział matematyczno-przyrodniczy stracił swego członka korespondenta krajowego, Wawrzyńca Teisseyre'a, profesora geologii Uniwersytetu Jana Kazimierza. Zasługi naukowe tego uczonego w dziedzinach paleontologii, paleogeografii i tektoniki wysoko wznoszą się ponad miarę przeciętną. Cechowała go jako badacza i twórcę naukowego ogromna oryginalność i temperament. Jego prace nad Podolem stanowią epokę w dziedzinie znajomości geologii krain płaskich. Podobnie wyniki jego badań w Karpatach rumuńskich na zawsze pozostaną kamieniem węgielnym znajomości jego kraju, który poza tym dużą część osiągnięć w dziedzinie swego przemysłu naftowego jemu zawdzięcza. Na szczególne podkreślenie zasługuje szereg bardzo oryginalnych poglądów śp. Teisseyre'a na tajemnice przemian tektonicznych w głębiach litosfery, które długo jeszcze będą wywierały wpływ na całe generacje badaczy tych tak trudnych zagadnień naukowych.

Z członków Wydziału lekarskiego zmarł Władysław Szymonowicz, członek czynny krajowy

tego Wydziału, profesor histologii i embriologii Uniwersytetu Jana Kazimierza. Niestrudzony badacz systemu nerwowego obwodowego, położył wielkie zasługi dla nauki o zakońzeniach nerwowych czuciowych u człowieka i ssawców, oraz ich rozwoju. Ogłosił szereg prac oraz obszerną monografię, opartą na gruntownie opracowanym olbrzymim materiale z różnych zwierząt, w których posługując się mistrzowską techniką barwienia otrzymywał obrazy, pozwalające z całą ścisłością prześledzić różne i bardzo interesujące typy zakończeń nerwowych. Badania te stały się podstawą dla tej gałęzi nauki, a nazwisko Szymonowicza można postawić w jednym szeregu ze znanymi specjalistami w tej dziedzinie — Apáthym, Cajalem i Boékem. Zostawił obszerny, bogato ilustrowany podręcznik Histologii człowieka, który zyskał sobie wiele rozgłosu także i za granicą i został przetłumaczony na obce języki. Zajmował się w pierwszych latach swej pracy naukowej również i fizjologią i ogłosił kilka prac, z których najważniejsza, dotycząca znaczenia i działania nadnerczy w ustroju, zdobyła jemu oraz Cybulskiemu, z którym ją wspólnie wykonywał, poczesne miejsce w światowej literaturze.

Dnia 19 marca br. zmarł śp. Stanisław Sozański, który aktem z roku 1928 darował Polskiej Akademii Umiejętności przeważną część swoich majątków w Samborszczyźnie i Tarnopolszczyźnie. Prawnik z wykształcenia, porzucił wkrótce stanowisko urzędowe, by oddać się zarządowi swych majątków. Odznaczał się wielką kulturą umysłową, był zwłaszcza wielbicielem klasycznej literatury angielskiej, której zbiór w pięknych wy-

daniach pomnożył Bibliotekę Akademii. Cichy, niezwykle skromny, delikatnością uczuć, szlachetnością myśli, wytwornością obejścia zyskiwał sympatię wszystkich tych, którzy go znali. Mając cześć dla nauki, wspólnie z bratem, śp. Feliksem, zdecydował się przeznaczyć swój majątek na jej cele, co potem, po śmierci brata, wykonał, zastrzegając część dochodów na cele filantropijne i restaurację krakowskich zabytków: Katedry, Kościoła Panny Marii i Biblioteki Jagiellońskiej. Głęboko pobożny, działał wiele na rzecz Kościoła i instytucji dobroczynnych, ale tak cicho i w ukryciu, by o tym nikt nie wiedział. Cześć ich pamięci!

Pod względem naukowym i finansowym rok ubiegły przedstawiał się bardzo korzystnie.

Zwyczajnie na początku sprawozdania z działalności Akademii podaje się do wiadomości Dostojnych i Szanownych Słuchaczy, czego dokonano w zakresie wielkich przedsięwzięć Akademii, które trwają nieraz długie lata; stąd powtarzają się corocznie te same tematy. Wkrótce jednak o dwu takich przedsięwzięciach mówić się już nie będzie z tego miejsca, gdyż dobiegają one końca.

Jedno z nich — to badanie Kopca Krakusa. Po rozkopaniu zostanie Kopiec przywrócony do pierwotnego stanu, prawdopodobnie już w roku bieżącym. W ubiegłym roku wzniesiono z powrotem nasyp Kopca od 5 metra, licząc od skały, do 9 metra, przy czym nawieziono 3.500 m³ ziemi. Pozostaje jeszcze do usypiania górna część Kopca od 9—16 metra, na co trzeba będzie dowieźć na coraz większą wysokość koło 3.000 m³ ziemi. Dzięki życzliwemu stanowisku Głównej Komendy

Junackich Hufców Pracy przydzielono do tych robót już w końcu marca kilkudziesięciu junaków, wskutek czego odbudowa Kopca idzie bez przerwy naprzód.

Drugie przedsięwzięcie, które dobiega końca, to Bibliografia Polska Estreicherów. Drukuje się obecnie jej tom XXXIII, w którym wykaz alfabetyczny druków, pochodzących z XV—XVIII w., doszedł już do litery *Wu*. Do jesieni wykończony zostanie ten tom, który obejmie całą literę *W*. Pozostanie więc jeszcze do wydania jeden tom, obejmujący resztę liter alfabetu, przede wszystkim autorów, których nazwiska rozpoczynają się na *Z*. W ten sposób dobiegnie końca to wieloletnie wydawnictwo, prowadzone przez dwu uczonych, ojca i syna, a pozostanie jeszcze tylko do wydania nieco uzupełnień uwzględniających druki, które tymczasem zostały odszukane.

Na długie jeszcze lata rozciągnie się praca nad innymi wielkimi wydawnictwami Akademii. W dziale Encyklopedii Polskiej wyjdzie niedługo tom poświęcony prehistorii; wydrukowano już rozdziały: o paleolicie kustosza *S. Krukowskiego* i bardzo bogato ilustrowany rozdział o neolicie czł. *J. Kostrzewskiego*. Czekają druku gotowe już rozdziały: o antropologii prehistorycznej doc. *K. Stojanowskiego* i o epoce wczesnohistorycznej dyr. *R. Jakimowicza*.

Polskiego Słownika Biograficznego, obliczonego na 20 tomów, ukończono w roku ubiegłym tom IV, a z tomu V wyszedł już zeszyt 3. Tom ten obejmie literę *D*. Życiorysy osób, których nazwiska zaczynają się od *E* i *F*, są już w przygotowaniu. W czterech pierwszych tomach zamieszczono 3.085 życiorysów.

Liczba współpracowników wzrosła z 550 na 564, rozsianych po całej Polsce. Dla ułatwienia odszukania wiadomości o osobach, których życiorysy mają być w Słowniku pomieszczone, podjęto z inicjatywy Redakcji sporządzenie indeksów do 64 wydawnictw, takich indeksów nie posiadających. Pracę tę prowadzi bezinteresownie kilku historyków i ich uczniów, studentów U. J., ekscerpując zarówno wydawnictwa źródłowe jak i monografie historyczne, których dotąd 17 w pełni już zindeksowano.

Ciągle naprzód posuwa się praca nad Atlasem historycznym Polski w wszystkich środowiskach, w których utworzono Komitety, tj. prócz Krakowa w Warszawie, Poznaniu, Lwowie, Wilnie i Łodzi, a od obecnego roku także i w Toruniu. W druku jest Słownik geograficzno-historyczny województwa krakowskiego w dobie Sejmu Czteroletniego. Wkrótce rozpocznie się druk IV zeszytu Prac Komisji Atlasu, w którym między innymi znajdzie pomieszczenie obszerna praca dra *H. Müncha* o zabudowie średniowiecznych miast wielkopolskich z reprodukcjami licznych planów. Komisja Atlasu rozpoczęła nadto jedno nowe duże wydawnictwo pt. *Monumenta Poloniae Cartographica*. W pierwszym zeszycie zostanie wydanych 17 map B. Wapowskiego z w. XVI, niedawno odkrytych przez doc. *K. Piekarskiego*, oraz inne mapy polskie i obce, które z Wapowskiego korzystały, w opracowaniu doc. *K. Buczka*.

Do tomu pierwszego i drugiego wydawnictwa Polskich traktatów międzynarodowych materiał został już w całości zebrany; druk tomu I po-

stępuje wolno naprzód, druk tomu II nie może się rozpocząć, gdyż nie otrzymano jeszcze pozwolenia od Dyrekcji Archiwów Pruskich na dostęp do Archiwum w Królewcu, gdzie trzeba odpisać i skolacjonować znaczną ilość aktów. O ile ta przeszkoda zostanie usunięta, druk tego tomu będzie mógł wcale szybko postępować. Bardzo obfity materiał źródłowy zebrano i odpisano dla dalszych tomów Polskich traktatów międzynarodowych, które obejmą w. XVI—XVIII.

Nie podobna wyliczać wszystkich wydawnictw, które ogłosiła Akademia w ciągu ubiegłego roku sprawozdawczego; wykaz ich, jak również wydawnictw w druku będących lub przygotowanych, podaje Sprawozdanie drukowane, które znajduje się w rękach naszych gości. W ciągu r. 1938 wydawnictwa Akademii wyniosły 848 arkuszy, gdy w roku poprzednim tylko 538. Tu chcę zwrócić uwagę tylko na duże prace, i to wyłącznie takie, które już zostały wydane lub znajdują się w druku. Z wydawnictw źródłowych należy tu przede wszystkim wymienić II t. Aktów nuncjatury Bolognetti'ego w opracowaniu czł. *E. Kuntzego*; rozpoczął się już druk III tomu tej nuncjatury, który będzie równie obszerny. W druku jest tom VIII Monumenta Poloniae Vaticana, zawierający akta z czasów Bonifacego IX w opracowaniu prof. *E. Długopolskiego*. W XI tomie Archiwum Komisji Prawniczej zostały ogłoszone teksty kilkudziesięciu Ustaw wiejskich polskich z w. XVI—XVIII, z których niektóre przedstawiają się jakby małe kodyfikacje prawa, rządzącego ludnością włościańską, zwłaszcza w większych kompleksach majątkowych; tom ten opracowali czł.

St. Kutrzeba i czł. ks. *A. Mańkowski*. Czł. *W. Semkowicz* doprowadził już do 40 arkuszy druk Kodeksu dyplomatycznego katedry wileńskiej. Czł. *K. Moszyński* wydrukował przeszło 48 arkuszy drugiej części tomu II swej syntetycznej pracy o Kulturze ludowej Słowian; tom ten, o znacznej objętości, ukaże się późną jesienią br. Już w najbliższym czasie zostanie ogłoszona bardzo dokładnie na podstawie badań terenowych opracowana Mapa rozmieszczenia języka litewskiego w Polsce, której wydawcą jest prof. *O. Chomiński*; tekst objaśniający do mapy został już w części wydrukowany. Obszerną monografię o Rzeczypospolitej Polskiej w dobie Sejmu Inkwizycyjnego z r. 1589 wydał dr *K. Lepszy*. Sprawę wyższego wykształcenia kobiet w połowie w. XIX opracował w dużym tomie dr *J. Hulewicz*. Osobno została ogłoszona praca *J. M. Szełigowskiej*: *l'Art décoratif étrusque*. Wydanie *Corpus Nummorum Poloniae* w opracowaniu dra *M. Gumowskiego* z reprodukcjami wszystkich monet piastowskich znacznie postąpiło w druku naprzód. Z większych wydawnictw z zakresu nauk matematyczno-przyrodniczych wymienić należy wydanie Atlasu chorób skórnych, zawierającego 215 rycin, w opracowaniu czł. *J. T. Lenartowicza*. Ukazał się t. II Zarysu mechaniki teoretycznej czł. *St. Zaremby*, oraz t. XIX Katalogu Literatury Naukowej Matematyczno-Przyrodniczej, obejmującego bibliografię tych nauk za lata 1935/36 w opracowaniu czł. *H. Hoyer*a, przy pomocy p. *St. Stacha*. Następne tomy, XX będący w druku i XXI niemal go-

towy do druku, doprowadzą tę bibliografię już do końca bieżącego roku. Nie wymieniam wydawnictw seriowych Wydziałów i Komisji, które dokładnie podaje drukowane Sprawozdanie. Chcę zwrócić jednak uwagę na Biuletyny Wydziałów III i IV, których wyszło przeszło 40 numerów i na Prace Komisji orientalistycznej, których wydano 4 tomy.

Ogromny dział wydawnictw Akademii przedstawiają wydawnictwa dotyczące Śląska, a to dzięki wydatnej subwencji, której udziela Sejm Śląski na wniosek wojewody dra *Michała Grażyńskiego*. W bieżącym roku ukazał się tom pierwszy Atlasu grodzisk i zamczysk, dający plany i widoki grodzisk w Lubomii, Międzywiciu, Bielsku Starym, Mikołowie, Bieruniu Starym, Woźnikach, Kochłowicach i Kotówce pod Lubomią w opracowaniu śp. prof. *J. Żurowskiego*, zakończonym przez dyr. *R. Jakimowicza*, przy czym plany sytuacyjne na 25 tablicach sporządził inż. *Launer*, nazwy topograficzne opracował dr *St. Bąk*. W druku są zeszyty 4 i 5 Prac Prehistorycznych. Wyszło wydanie tekstów gwarowych z 12 wsi śląskich w opracowaniu dra *St. Bąka*. Rozpoczęto wielką pracę nad wydaniem Słownika historycznego nazw miejscowych na Śląsku, z których prawie wszystkie znajdujące się po stronie niemieckiej uległy zniemczeniu; kieruje tą pracą prof. *W. Taszycki* przy pomocy kilku młodych uczonych. Znacznie posunął się naprzód druk tomu wydawnictwa Pieśni ludowych Śląska ze zbiorów ks. prałata Szramka, w opracowaniu mgra *J. Ligęzy* i dyr. *St. Stoińskiego*. Przed kilku laty rozpoczął prof. *K. Stołyhwo* badania antropologiczne nad

ludnością Śląska z pomocą kilku młodszych uczonych. W br. przystąpiono, nie przerywając dalszej pracy w terenie, do opracowania wyników. Ukończono druk części pierwszej tomu I, obejmującej zestawienie cech antropologicznych ludności powiatu pszczyńskiego; w części drugiej zawarte będzie opracowanie tego materiału. W t. II tak samo będą ujęte badania ludności pow. rybnickiego, w którym pomierzono około 10.000 osobników. Ukończono też pomiary w pow. świętochłowskim na 1.221 osobnikach, w pow. katowickim na 1.546 osobnikach, kończą się badania w pow. Tarnowskie Góry. Mgr *M. Gładysz* ogłosił duży tom o zdobnictwie metalowym na Śląsku, bogato ilustrowany. Z Prac Geograficznych wyszły 2 zeszyty, toż 2 zeszyty Prac Geologicznych. Niedługo zostaną oddane do druku: III tom pracy doc. *J. Zerndta* o megasporach i pierwszy tom pracy dra *W. Zaleskiego* o historii przemysłu śląskiego. Rozpoczęto pracę nad monografią o uwłaszczeniu włościan na Śląsku, powierzoną *J. Bergerównie*. Już w najbliższych dniach rozpoczną się na wielką skalę zamierzone badania etnograficzne ludności na obszarze Śląska, zorganizowane przez zespół etnografów pod kierunkiem czł. *K. Dobrowolskiego*. Z wielkiego wydawnictwa Historii Śląska do końca w. XIV wydrukowany został rozdział o dziejach i organizacji kościoła w opracowaniu prof. *T. Silnickiego*; inne rozdziały tego tomu, który ma być poświęcony ustrojowi społecznemu na Śląsku, zostaną oddane do druku w jesieni b. r.; trzeba będzie ten tom podzielić ze względu na jego wielkość na 2 części.

Z funduszków, przeznaczonych na specjalne cele,

największe kwoty płyną dla nauki z fund. im. śp. Wł. J. Fedorowicza i śp. P. Tyszkowskiego. Z dochodów pierwszego z tych funduszy rozdano w roku szkolnym 1938/9 18 stypendiów dla rolników i leśników na studia w kraju i 1 na studia za granicą. Wydano 7 numerów *Prac Rolniczo-Leśnych*, wśród nich 2-tomowe dzieło ś. p. *E. Jankowskiego* o dziejach ogrodnictwa, który to dzieło swego życia mógł jeszcze przed śmiercią widzieć ukończone. Oddano do druku bogato ilustrowane dzieło, obliczone na 2 duże tomy, czł. *St. Kulczyńskiego* o torfowiskach na Polesiu, podającego wyniki pracy prowadzonej przez lat 10. Z dochodów z fund. im. Fedorowicza przeznaczył Zarząd na stypendia i na wydawnictwa prac naukowych na rok bieżący kwotę 70.000 zł. Z dochodów z drugiego z tych funduszy, tj. śp. Tyszkowskiego, Zarząd przeznaczył na badania i na wydawnictwo prac naukowych na rok bieżący kwotę zł 80.000, z czego zł 20.000 przeznaczono na subwencje na badania zwłaszcza chorób raka i wenerycznych. Osobny Komitet rozdzielił tę kwotę między 22 uczonych, lekarzy z Krakowa, Warszawy, Wilna, Lwowa i Paryża. Z fund. im. śp. W. Osławskiego otrzymał większą subwencję na wyjazd do Rzymu czł. *M. Gębarowicz*, mniejsze subwencje 9 osób na różne cele naukowe. Z fund. im. Olszewskiego zostaną rozdane subwencje w sumie zł 2.700 na badania laboratoryjne w zakresie fizyki, zwłaszcza w dziedzinie niskich temperatur. — Przeważna ilość funduszy przedwojennych uległa dewaluacji, jednakże dzięki podwyżce niektórych papierów można przynajmniej od czasu do czasu zużytkować dochody z nich na wskazane przez ofia-

rodawców cele; w ten sposób na rok szkolny 1939/40 będzie można rozdać 8 stypendiów w kraju po 500 i 600 zł rocznie z funduszków im. Jankowskiej, Konarskiego, Katarzyńskiego, Mickiewicza i Stachowskiego; nadto jedno stypendium na wyjazd za granicę w kwocie zł 2.400 z funduszu im. Pileckiego zostanie nadane przez Zarząd Akademii, zaś kwotę 6.000 zł z fund. im. Trębickich na 2 stypendia na wyjazd za granicę po 3.000 zł oddała Akademia do dyspozycji Senatowi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z fund. im. Romockiej na popieranie oświaty wypłacono po 300 zł Towarzystwu Szkoły Ludowej w Krakowie i Polskiej Macierzy Szkolnej w Warszawie, z fund. im. F. Faleńskiego zł 2.425·92 Macierzy Szkolnej we Lwowie na wydawnictwa ludowe. Z fund. Grobów Królewskich wypłacono Księżciu Metropolicie Krakowskiemu zł 966·78. Z fund. im. Kostrowickiego wypłacono na cele oświatowe i kulturalne zł 44.280, mianowicie: Macierz Śląska w Cieszynie otrzymała zł 4.920, Macierz Śląska w Cieszynie Zachodnim zł 9.840, Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznaniu 7.380 zł, Towarzystwo Naukowe w Toruniu zł 7.380, nadto na inne cele oświatowe i kulturalne wypłacono zł 14.760. — Z funduszu Lubomirskich zostaną zorganizowane na Uniwersytecie Jagiellońskim w roku szkolnym 1939/40 wykłady z zakresu historii i językoznawstwa Litwy. — Z fund. Odnowienia Zamku na Wawelu zakupiono dla zbiorów wawelskich za zł 3.500 portret z w. XVI, przedstawiający znanego poetę i dyplomata Dantyszka, odnaleziony w Paryżu. — Za chwilę ogłoszę nazwiska tych, którzy

otrzymali nagrody, a to z fund. Barczewskiego nagrodę historyczną, z fund. im. ks. Jakubowskiego nagrodę za pracę historyczną i za pracę „do podnoszenia i światła“, z funduszu Szajkiewicza za pracę z dziedziny matematyki, astronomii lub fizyki, ogłoszoną w polskim języku, wreszcie największą z nagród, jakimi Akademia rozporządza, a która co roku będzie nadawana, od roku bieżącego począwszy, w kwocie zł 20.000 z fund. im. Janiny z Rychterów Mościckiej. Nagroda ta przypada kolejno co roku za prace z zakresu matematyki i astronomii, fizyki, chemii i biologii.

Przechodzę do stosunków sięgających poza Polskę. Biblioteka Polska w Paryżu wykazywała znaczną działalność, choć musiała ją w pewnej mierze ograniczyć ze względu na niekorzystne warunki polityczne. Coraz więcej osób korzysta ze zbiorów Biblioteki; w roku sprawozdawczym doszła ich liczba do 2.480, odczytów urządzono 8, nie było natomiast żadnej większej wystawy. Z wydawnictw Biblioteki wyszedł tom I źródeł, zawierający materiały do misji Klaudiusza d'Avaux w Polsce z r. 1634—36, w opracowaniu min. *Fr. Pułaskiego* i doc. *Wł. Tomkiewicza*. Rozpoczęto nowe wydawnictwo pt. *La France et la Pologne dans leurs relations artistiques*, w 4 zeszytach, zawierających pracę nad zabytkami francuskimi w Polsce i zabytkami związanymi z Polską we Francji. Wśród pomieszczonych prac wymieniam tylko 2 większe, mianowicie *P. Vitriego* o pomnikach ku czci Sobieskiego we Francji i *St. Sawickiej* o polskim malarzu-grawerze Janie Ziarnce, który żył i działał w Paryżu w po-

czątkach w. XVII. Bardzo dobrze działa i coraz więcej rozwija się Centre d'Etudes Polonaises, na którym wykładają: *P. Cazin* historię literatury polskiej *H. de Montfort* historię Polski współczesnej, a gen. *L. Faury* historię wojskowości Polski odrodzonej. Wykłady te uzupełnia się przez dodatkowe cykle odczytów oraz przez kurs języka polskiego. Po odbyciu egzaminów szkolnych przyznano w końcu r. 1938 najlepszym studentom 10 stypendiów na wyjazd do Polski. Na kursy te w br. zapisało się 84 uczniów, czyli więcej niż poprzednio. Stacja Naukowa PAU w Rzymie przeniosła się w lecie ub. roku do nowego lokalu, znacznie obszerniejszego i dogodniejszego, znajdującego się w Palazzo Doria przy via della Fede 2. W Bibliotece pracowało w roku sprawozdawczym nieco mniej osób, bo tylko 294, a to z powodu zamknięcia jej od lipca do października dla przeprowadzki. Z ramienia Akademii pracował w Stacji czł. *E. Kuntze* dla uzupełnienia materiałów przeznaczonych do III tomu Nuncjatury Bolognietiego, na wiosnę zaś tego roku wyjechał ks. prof. *T. Glemma*, który korzysta z subwencji Towarzystwa Popierania Polskich Badań Historycznych w Rzymie, by uzupełnić materiały do nuncjatury Ruggieri'ego, dal Portico Commendoniego i dla dalszych tomów nuncjatury polskiej, wydawanych przez Akademię. Ze względu na niezbyt korzystne stosunki polityczne w ub. roku sprawozdawczym odbyły się w Stacji tylko 2 odczyty, mianowicie prof. *J. Maverà*, członka naszej Akademii, o twórczości Karola Huberta Rostrowskiego, i pani *M. Bersano-Begey* o Fogazzarze i pol-

skich prądach mesjanistycznych. Z pokojów gościnnych w Stacji, których obecnie jest tylko 3, korzystało 19 osób.

Akademia zawsze stara się, by nie brakło jej reprezentantów na międzynarodowych zjazdach i uroczystościach. W Kongresie Unii Astronomicznej, który odbył się w roku ubiegłym w Sztokholmie, brali udział z ramienia Akademii czł. *T. Banachiewicz* i czł. *M. Kamiński* (trzeci delegat nie mógł wyjechać). Na Międzynarodowym Kongresie Historycznym w Zurychu reprezentował Akademię sekretarz generalny *St. Kutrzeba*, na Zjeździe Historyków Europy Wschodniej w Zurychu czł. *Wł. Semkowicz*, na Zjeździe Orientalistów w Brukseli czł. *T. Kowalski*, na Zjeździe Radowym w Paryżu i na uroczystościach ku czci *M. Curie-Skłodowskiej* czł. *St. Pieńkowski*, na Zjeździe Consegno Augusteo w Rzymie czł. *L. Piotrowicz*, w kwietniu br. na uroczystościach ku czci Spalanzzaniego (w Pawii) czł. *K. Białaszewicz*, w maju br. na uroczystościach 50-lecia Uniwersytetu w Sofii czł. *W. Sierpiński* i na Kongresie historii literatury nowożytnej w Lyonie czł. *W. Folkierski*. W razie niemożności wysłania delegatów przesłano adresy.

Serdeczną podziękę jesteśmy zobowiązani złożyć tym, którzy naszą działalność popierają. P. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wypłacił Akademii w roku budżetowym 1938/39 wszystkie przewidziane subwencje. Zgodził się też na przyjęcie na etaty rządowe pewnej części urzędników Biblioteki Polskiej w Paryżu. Działalność tej Biblioteki popierał bardzo hojnymi subwencjami P.

Minister Spraw Zagranicznych. Również z tego Ministerstwa wpływa subwencja na wydawnictwo Traktatów Międzynarodowych. Fundusz Kultury Narodowej przeznaczają dotacje specjalne na Polski Słownik Biograficzny, Atlas Historyczny Polski i Kulturę ludową Słowian czł. M. Moszyńskiego. Ministerstwo Przemysłu i Handlu pokrywa koszty posiedzeń Komitetu Polskiego Słownika Morskiego. Bank Gospodarstwa Krajowego poparł specjalną subwencją wydawnictwo Monumenta Poloniae Cartographica, podjęte przez Komisję Atlasu historycznego Polski. P. Felicjan Cieszkowski-Dembiński zobowiązał się pokryć koszty wydania tomu, który obejmie materiały do historii stosunków Polski z Włochami w końcu w. XVI, zebrane przez śp. A. Cieszkowskiego. Instytut Rockefellera popiera specjalną dotacją Instytut Ekonomiczny Akademii. Biuro Główne Funduszu Pracy przyznaje za pośrednictwem Wojewódzkiego Biura w Krakowie subwencje, umożliwiające zatrudnienie kilkunastu bezrobotnych pracowników umysłowych. Główna Komenda Junackich Hufców Pracy przydzieliła junaków do pracy przy Kopcu Krakusa. — Za tę pomoc serdecznie jesteśmy wdzięczni.

Kończąc moje sprawozdanie, chcę poświęcić kilka słów tym pięknym majątkom, które Polska Akademia Umiejętności otrzymała z daru śp. *Stanisława Sozańskiego*, a obecnie objęła w swój zarząd po śmierci zającego i hojnego ofiarodawcy. Składają się te majątki z 2 kompleksów, mianowicie z 4 folwarków w Samborszczyźnie, których centrum stanowią Kornalowice, oraz

z 2 folwarków, Grabowca i Białoskórki, w Tarnopolszczyźnie; razem obszar wynosi około 6.000 mrg. Na razie majątki te nie będą jeszcze przynosić dochodu z powodu konieczności zapłaty znacznych kwot, przeznaczonych przez śp. St. Sozańskiego jako legaty dla oficjalistów i służby, które wyniosą razem poważną kwotę, konieczności odbudowy zniszczonych przez wojnę budynków gospodarczych i uzupełnienia inwentarza. Wydatku bardzo znacznego będzie też wymagała budowa, według życzeń ofiarodawcy, kościoła rzymsko-katolickiego i ufundowanie parafii w Białoskórcie. Ze względu na potrzeby ludności polskiej w Tarnopolszczyźnie Akademia zajęła się tą sprawą zaraz po objęciu majątków. Projekt kościoła przygotowuje prof. Wacław Krzyżanowski, który już obejrzał sytuację i dokonał wyboru miejsca. Część materiału do budowy znajduje się już przygotowana dawniej. Niestety bardzo znaczna suma, przeznaczona przez śp. St. Sozańskiego jeszcze przed wojną na budowę kościoła, a ulokowana w papierach wartościowych, uległa prawie zupełnej dewaluacji. Dwór zaś w Białoskórcie i zabudowania gospodarcze, które były przeznaczone dla przyszłego probostwa, zostały podczas wojny doszczętnie zniszczone. W przyszłości, kiedy skończą się wydatki na wspomniane cele, będzie Akademia pobierać z dochodów funduszu $\frac{3}{4}$ czystego zysku, zaś $\frac{1}{4}$ przypadnie do dyspozycji Księcia Metropolity Krakowskiego; połowa tej kwoty przeznaczona jest przez ofiarodawcę na wsparcia dla biednych m. Krakowa, druga zaś połowa ma służyć kolejno w pierwszym roku na restaurację Katedry na Wawelu, drugiego roku na restaurację Kościoła N. M. P., trzeciego zaś roku na re-

staurację starego gmachu Biblioteki Jagiellońskiej lub na zakup książek, gdyby gmachu nie trzeba było re-staurować. Gdyby nie zachodziła potrzeba restauracji kościoła N. M. P. ani Katedry, Księżę Metropolita Krakowski może tę sumę przeznaczyć na restaurację innego kościoła krakowskiego.

Wreszcie chcę jeszcze dodać, iż Walne Zgromadzenie Akademii uchwaliło zakupić za zł 100.000 pożyczkę przeciwlotniczą; kwotę tę od razu w całości zapłacono. Na budowę ścigacza morskiego »Kraków« przeznaczyła Akademia zł 3.000, nie licząc drobniejszych kwot asygnowanych na różne cele społeczne.

Grody staropolskie w świetle wyników ostatnich badań wykopaliskowych

przez

Józefa Kostrzewskiego

Odczyt wygłoszony na publicznym posiedzeniu Polskiej Akademii Umiejętności dnia 10 czerwca 1939

Najstarsze źródło historyczne, któremu zawdzięczamy pierwsze wiadomości o podziale Słowian zachodnich na plemiona, tzw. Geograf bawarski, podaje jako miernik siły i znaczenia poszczególnych plemion liczbę grodów, które posiadały. Gdy Obotryci mieli ich 53, a Weleci, stanowiący związek kilku plemion, nawet 90, to u mniejszych plemion polskich, podobnie jak i czeskich, liczba grodów była znacznie niższa, bo np. Ślężanie mieli tylko 15, Opolanie 20, Dziadoszanie 20 grodów. W każdym razie z informacji Geografa bawarskiego wynika wyraźnie, że co najmniej już w w. IX organizacja plemion zachodnio-słowiańskich opierała się przede wszystkim na grodach. Do grodów tych chroniła się ludność mieszkająca w ich sąsiedztwie w razie najazdu wroga, a poza tym były one niewątpliwie ośrodkami większych czy mniejszych okręgów administracyjnych. Tę podwójną rolę spełniały też grody staropolskie, których początek w świetle rezkopywań lat ostatnich możemy obecnie cofnąć aż do w. VII po Chr. Z badań Władysława Kowalenki wynika ponad wszelką

wątpliwość, że w Wielkopolsce grody były związane ściśle z osadnictwem. Nie tylko były one same stale zamieszkane, lecz — jak tego dowodzi dokonane przezeń naniesienie grodów na mapkę gleboznawczą — skupiały się one głównie na terenach urodzajnych, stanowiących najlepszą podstawę dla gospodarki rolnej i stąd najgęściej zaludnionych. O ile pominiemy niewielką liczbę grodów na obszarach pogranicznych, mających w pierwszym rzędzie znaczenie strategiczne, zauważymy przy rozpatrywaniu mapy niemal zupełny brak grodów na terenach lesistych i piaszczystych, a więc np. w międzyrzeczu warciańsko-noteckim, w północnej, piaszczystej części Kujaw (na tzw. Białych Kujawach) i na obszarze między Mogilnicą a Obrą, natomiast występują one w zgęszczeniu na urodzajnych ziemiach Czarnych Kujaw i na żyznych glebach gliniastych i gliniasto-piaszczystych na wschód od Mogilnicy. To samo obserwować możemy na Pomorzu, gdzie obszar Puszczy Tucholskiej zupełnie nie wykazuje grodów w przeciwstawieniu do terenów na północ i południe od niej i do urodzajnej ziemi chełmińskiej. Również na Śląsku grody koncentrują się wyraźnie na płatach lessu na Śląsku środkowym między Jaworem, Niemczą i Wrocławiem, następnie w żyznej lewobrzeżnej części Górnego Śląska, w pow. prudnickim i kozielskim, wreszcie w ziemi Dziadoszan w okolicy Głogowy, natomiast lesisto-piaszczysta część Górnego Śląska jest prawie zupełnie pozbawiona grodów z okresu plemiennego. Gdybyśmy zatem skądinąd nie wiedzieli, że nasi przodkowie w dobie plemienną byli ludem wybitnie rolniczym, to przekonałoby nas o tym samo rozmieszczenie grodów sta-

ropolskich, wykazujące niewątpliwy związek z urodzajnymi glebami.

Dotychczasowe badania nad grodami opierały się wobec braku systematycznych badań wykopaliskowych wyłącznie na zewnętrznej formie grodzisk, jakkolwiek nie ulega wątpliwości, że w formie obecnej przedstawiają one stan ruiny, dając często zupełnie mylne wyobrażenie o pierwotnym wyglądzie. Na tej podstawie próbowano podzielić grody na grupy, zależnie od położenia w krajobrazie i formy wałów. Na podstawie położenia wyróżniono więc grody wysoczyznowe lub wzniesieniowe, położone na wzniesieniach dominujących nad otoczeniem, dolinne, zajmujące najniższe położenie w krajobrazie i tworzące najliczniejszą grupę, oraz równinne, najmniej liczne. Według formy dzielono grody od dawna na pierścieniowate, złożone z wału mniej lub więcej kolistego, otaczającego wewnętrzną kotlinę, zwykle dość rozległą, mogącą pomieścić dużą liczbę ludności, oraz stożkowate o znaczeniu mniejszej średnicy, składające się z nasypu w kształcie ściętego stożka, na którym mogła zmieścić się tylko niewielka budowla obronna. W nowszych czasach wyodrębniono jeszcze rzadki typ podkowiasty, budowany na krawędzi urwisk dających naturalną obronę, i jeszcze rzadszy typ grodów z wałem poprzecznym, budowany na urwistych cyplach oddzielanych wałem i rowem od jedynej strony łatwiej dostępnej. W przeciwstawieniu do grodów pierścieniowatych, których znany na obszarze historycznej Wielkopolski około 200, i nieco mniej licznych grodów stożkowatych, stwierdzono tu grodów podkowiastych tylko 14, a cyplowych z poprzecz-

nym wałem zaledwie 4. Z dwóch pierwszych grup tylko grody pierścieniowate pochodzą z okresu plemiennego.

Podział powyższy, dokonany wyłącznie na podstawie obecnego stanu zachowania grodów, ma jednak znaczenie tylko orientacyjne. Dzisiejszy wygląd grodzisk często uniemożliwia zupełnie poznanie pierwotnego ich typu, jak wykazuje przykład z Kłeckiem, gdzie gród wyglądający wyraźnie na stożkowaty po zbadaniu planowym przez Instytut Prehistoryczny Uniwersytetu Poznańskiego okazał się typowym grodem pierścieniowatym. Grody były wielokrotnie niszczone i odbudowywane, jak to widzimy na przykładzie Santoka, gdzie stwierdzono szczątki dwunastu grodów wznoszonych kolejno na tym samym miejscu, od VIII do XV stulecia. Były one nieraz uszkodzane w czasach późniejszych, kiedy przestały służyć celom pierwotnym, mianowicie rozwożono je częściowo na łąki przyległe, planowano przy stawianiu na nich budowli, zmieniano ich powierzchnię przez orkę, przekopywano je lub znoszono częściowo przy budowie linii kolejowych, dróg czy kanałów, a jeżeli nawet nie uległy one żadnym zmianom ze strony człowieka od chwili ostatecznego ich opuszczenia, to sama przyroda wpływała na zmianę ich formy pierwotnej. Wały drewniane, nie utrzymywane w stanie zdatnym do obrony, rychło gniły, a wypełniająca je ziemia rozsypywała się na boki, wypełniając zarówno fosę jak kotlinę grodu, dalsze zmiany zaś powodowały ulewy splukujące ziemię i wiatry przesypujące ją z miejsca na miejsce. W tych warunkach mówienie np. o upadzie stoku wałów jako zjawisku pierwotnym i celowym, co miało ułatwiać używanie do

obrony grodów kamieni i kłód drewnianych zrzucanych z wału, jest oczywiście jaskrawym nieporozumieniem. Nie należy też zapominać, że wiele grodów, nieraz ważnych, dobrze znanych z historii, znikło zupełnie z powierzchni i dopiero łopata prehistoryka wydobywa ich szczątki spod ziemi, jak to się stało w Gnieźnie i Poznaniu, gdzie najdrobniejszy ślad zewnętrzny nie wskazywał na dawne istnienie grodu. Oczywiście bez pozostawienia śladów na powierzchni zniknęły przede wszystkim proste umocnienia najstarszych i najpierwotniejszych warowni, nie posiadających w ogóle jeszcze wałów i bronionych jedynie ostrokołem, z dodaniem nieraz fosy. Wreszcie niejedyn nasyp, mylnie uważany za gród średniowieczny, nie służył w ogóle celom obronnym, lecz był zabytkiem grobowym, jak kopiec w Małych Łąkach w pow. kościańskim lub kurhan w Długiej Goślinie w pow. obornickim.

W tych warunkach przy największym wysiłku badawczym oparcie się jedynie na zewnętrznej formie grodzisk w obecnym ich stanie zachowania nie mogło dać zadowalających wyników i dopiero rozpoczęcie planowych prac wykopaliskowych w grodach staropolskich dało nam dokładniejszy obraz ich dawnego wyglądu i przeznaczenia a zarazem pełniejsze, pojęcie o życiu ich mieszkańców. W latach 1930—31 rozkopano część grodu kasztelańskiego w Opolu, w latach 1932 i 1933 przeprowadzono z ramienia P. Muz. Archeol. w Berlinie systematyczne rozkopywania w grodzie staropolskim w Santoku, położonym w widłach Warty i Noteci, który odegrał tak ważną rolę w dziejach Polski, a od kilku lat trwają badania na terenie i w sąsiedztwie

miasta Wołynia u ujścia prawego ramienia Odry, Dziwny, który udało się zidentyfikować z legendarną Winetą kronikarzy średniowiecznych. Zachęcony niezwykle ciekawymi wynikami prac terenowych prehistoryków niemieckich rozpoczął Instytut Prehistoryczny Uniwersytetu Poznańskiego w r. 1936 metodyczne rozkopywania mające na celu odnalezienie grodu w stołecznym Gnieźnie, w r. 1937 przeprowadzono poszukiwania w grodzie staropolskim w Kłęcku, w roku ub. zaś badania próbne na terenie tzw. Ostrowu Tumskiego w Poznaniu, które doprowadziły do odkrycia szczątków dawnego grodu poznańskiego. Równocześnie rozpoczął się żywy ruch w dziedzinie badania grodów w innych dzielnicach Polski, znajdujący swój wyraz w rozkopaniu grodów w Zamczysku pod Bydgoszczą, w Kuchelnieńskim Lesie i Starym Bielsku na Śląsku, grodów w Piekarach i Zawadzie Lanckorońskiej w Małopolsce i późnośredniowiecznych grodów w Grodnie i Dawidgródku na Polesiu. Wyniki tych prac wykopaliskowych są tak ciekawe, rzuciły tyle nowego światła na zagadnienie grodów i początki naszej kultury, że warto je tu przedstawić w najogólniejszym zarysie.

Jak już wspomniano wyżej, najdawniejsze grody nie posiadały jeszcze wałów, lecz były ogrodzone jedynie ostrokołem, i stąd też słusznie tłumaczy Aleksander Brückner pochodzenie słowa gród jako miejsca ogrodzonego w przeciwstawieniu do fantastycznego wywodu tego terminu z germańskiego garda. Gdy odkryto pierwsze ślady tej pierwotnej konstrukcji obronnej w najstarszej warstwie grodu w Santoku, datowanej przez Unverzagta na koniec w. VIII po Chr., prehistorycy nie-

mieccy zaczęli się tu dopatrywać jakichś wpływów germańskich, ponieważ źródła historyczne wspominają o istnieniu palisad otaczających dwory królów karolińskich. Pomijając tę wzmiankę źródłową, nie znano jeszcze w r. 1936, kiedy ukazało się obszernie sprawozdanie z badań w Santoku, ani na terenach germańskich, ani też na ziemiach zachodniosłowiańskich żadnych odpowiedników archeologicznych do ostrokołów odkrytych w najstarszym grodzie santockim. Jednakże już w następnym roku (1937) udało się stwierdzić istnienie zupełnie podobnego ogrodzenia w najdawniejszym grodzie w Gnieźnie, z tą jedynie różnicą, że ostrokół santocki składał się z nieobrabianych pni sosnowych gęsto wbijanych obok siebie, o średnicy 15—20 cm, a w Gnieźnie był on zbudowany z płaskich łupanych bierwion. Odkrycie analogicznego systemu obronnego w najdawniejszym grodzie gnieźnieńskim, którego początek datujemy na VIII stulecie, i który odpowiada czasowo najstarszemu grodowi w Santoku, wykazało mylność tezy niemieckiej o ostrokołach jako wynalazku germańskim, tym więcej że równocześnie wykazaną została błędność twierdzenia uczonych niemieckich, jakoby ten najstarszy gród santocki był zbudowany przez Pomorzan, którzy łatwiej mogli podlegać wpływom skandynawskim. Wszystko bowiem przemawia za tym, że Santok był od początku grodem plemiennym Polan, zbudowanym dla obrony dogodnego w tym miejscu przejścia przez Noteć. W Gnieźnie najdawniejszy gród był poza ostrokołem ubezpieczony jeszcze dodatkowo fosą, biegnącą na zewnątrz odeń, przy czym zbiegały fosa umocnione były plecionką, mającą zapobiec obsuwaniu się

ziemi i zamulaniu rowu. Ponieważ jednak mieszkańcy grodu wrzucali do fosy różne odpadki i duże ilości mierzwy z wnętrza osady, została ona rychło nimi wypełniona i straciła swe znaczenie obronne, a wówczas zbudowano drugą linię ostrokołu z podobnie łupanych bierwion, ustawioną częściowo na linii fosy, a częściowo poza nią. W pewnym okresie więc gród gnieźnieński broniony był dwoma liniami ostrokołu. Niestety nie znamy dotąd zasięgu tego najstarszego grodu w Gnieźnie, ani też nie wiemy, czy był on cały otoczony opisaną tu palisadą, czy też znajdowała się ona jedynie od strony łatwiej dostępnej. Pierwszy gród santocki mógł obejmować tylko niewielką przestrzeń ze względu na małe rozmiary wyspy, na jakiej go założono, mającej wówczas tylko 60 m średnicy

W przeciwstawieniu do tych słabych i prymitywnych umocnień najstarszych grodów staropolskich, grody późniejsze z przełomu czasów przedhistorycznych i historycznych posiadają solidne wały drewniane o znacznej szerokości i wysokości, wykazujące w budowie pewne cechy ściśle rodzime, nigdzie poza Polską nie spotykane. Konstrukcja ich była w zasadzie następująca. Na spodzie układano jako podwaliny parami w równych odstępach na poprzek do kierunku wału potężne kłody z grubymi bocznymi gałęziami, przycinanymi w odległości 25 do 40 cm od pnia i służącymi jako rodzaj haków do przytrzymania następnej warstwy. Tę drugą warstwę tworzyły w Gnieźnie grube pnie nieobrabiane, do 3 m długie, układane w kierunku wału, przy czym podwaliny z hakami umieszczano zawsze po obu stronach miejsca, gdzie dwa takie pnie się sty-

kały. W Gnieźnie na tych pniach okrągłych drugiej warstwy leżało kilkanaście warstw pni przepoławianych lub łupanych na czworo, układanych w kierunku podłużnym i poprzecznym. Wał w ten sposób budowany zachował się na jednym odcinku do wysokości 1·35 m, na innym aż do wysokości 2·50 m, pierwotnie zaś był niewątpliwie znacznie wyższy. O ile budowa wału z pni kolejno układanych wzdłuż i w poprzek stanowi starą tradycję, sięgającą pierwszych stuleci po Chr., jak wynika z wyobrażenia identycznej konstrukcji na kolumnie Trajana, to sposób wzmacniania wiązania wałów przy pomocy haków drewnianych jest cechą ściśle miejscową, spotykaną jedynie w grodach staropolskich. Stwierdzono to zjawisko także w Klecku, w grodach 2—4 w Santoku i w Poznaniu. W Santoku odkryto w niektórych miejscach po dwie warstwy bierwion z hakami ponad sobą, a w Poznaniu zachowało się ich 5, początkowo zaś, jak się zdaje, było ich co najmniej 8. System użyty w Gnieźnie jedynie do umocnienia najniższej warstwy wału służył zatem w Poznaniu do podparcia całej ściany zewnętrznej dolnej części wału. Wał grodu poznańskiego wykazywał dalszą jeszcze różnicę w stosunku do umocnień odkrytych przy ulicy Jeziornej w Gnieźnie i w trzech grodach staropolskich w Santoku, mianowicie użycie kamieni do budowy zewnętrznej części wału. Poza lekko ukośną ścianą z bierwion poziomo układanych i utrzymywanych w pozycji przy pomocy bierwion poprzecznych z hakami odkryto tu mianowicie zwartą, około cztery i pół metra szeroką konstrukcję kamienną z głazów niczym nie wiązanych, użytych do wypełnienia

tej części wału. Dalsza, znacznie wyższa część wału wzniesiona została z krzyżujących się, na przemian poprzecznie i podłużnie układanych bierwion, podobnie łupanych jak w Gnieźnie. Dla wzmocnienia tej części czysto drewnianej wkopano przy jego zewnętrznej ścianie na granicy kamiennieo-drewnianej części wału, gęsto przy sobie rząd ukośnych pali, co również stanowi szczególnie poza Poznaniem dotąd nieznaną w grodach staropolskich. Ta czysto drewniana część wału poznańskiego zachowała się od strony wewnętrznej do wysokości ponad 4 m, a szerokość całego wału przekraczała 20 m. Tak ogromne rozmiary wału i wyjątkowe użycie kamieni do jego budowy wskazują na szczególne znaczenie grodu poznańskiego w zaraniu naszych dziejów. Badania w Poznaniu i Gnieźnie dostarczyły nam też odpowiedzi na pytanie, jak wyglądała górna część wałów. Otóż była ona budowana podobnie, z warstw bierwion łupanych, kolejno układanych na poprzek i wzdłuż linii wału, przy czym wolne miejsca wypełniano ubitą ziemią. W Poznaniu użyto do tego celu piasku, w Gnieźnie natomiast gliny, która po spaleniu się górnej części konstrukcji drewnianych runęła na zewnątrz, pokrywając grubą warstwą ukośną ścianę dolnej części wału.

Wszystkie wspomniane tu grody staropolskie, różniące się tak bardzo swą wysoko rozwiniętą a przy tym ściśle rodzimą budową od prostych i mało skutecznych umocnień z doby plemiennej w postaci ostrokołów i rowów, łączyć musimy z jakąś wybitną osobistością, odznaczającą się wyjątkowym talentem organizacyjnym i znajomością sztuki fortyfikacyjnej. W świetle chronologii zabytków, a w szczególności ceramiki,

towarzyszącej opisanym tu wałom staropolskiego typu, należy odnieść ten nowy system budowy wałów do drugiej połowy w. X i możemy go związać jedynie z osobą Mieszka I, twórcy państwa piastowskiego. Poznanie imponujących ogromem i pomysłowością grodów budowanych przez pierwszego historycznego władcę Polski daje nam klucz do zrozumienia jego potęgi politycznej, opierającej się w dużej mierze na posiadaniu dużej ilości dobrze ufortyfikowanych warowni. W stosunku do tych grodów Mieszka I znacznie mniej możemy powiedzieć o grodach z czasów Bolesława Chrobrego. Na podstawie dotychczasowych badań terenowych możemy wiązać z czasami i osobą Chrobrego jedynie gród, którego ślady odkopano w Gnieźnie w r. 1926 na najwyższym punkcie Góry Lecha, powyżej katedry, na dziedzińcu tzw. Kolegiat. Wiązanie tego wału, odkrytego w głębokości 8 m, który możemy datować na czas około r. 1000, stanowi tylko ulepszenie sposobu budowy stosowanego u wałów poprzednio omawianych. Ściana tego wału składała się, podobnie jak w Poznaniu, z bierwion poziomo układanych, utrzymywanych w pozycji przy pomocy bierwion poprzecznych z hakami, jednakże dodatkowo wzmocniono tu jeszcze całą budowę ukośnymi słupami, wbijanymi w regularnych odstępach, które były podobnie zabezpieczone hakami bierwion poprzecznych, tkwiących w ścianie. Jest to jak dotąd najdoskonalsza konstrukcja wału, jaką znamy z okresu wczesnohistorycznego.

U wałów w Poznaniu i w Gnieźnie stwierdzono, że wewnętrzna ściana wału była stosunkowo stroma, prawie pionowa, natomiast zewnętrzna ściana była po-

chyła, co widocznie miało zapobiegać możliwości przewrócenia się wału; natomiast w Santoku stwierdzono zjawisko wprost odwrotne. W Santoku odkopano też szczątki podwyższonego pomostu zbudowanego wzdłuż wałów od strony wewnętrznej, na którym stali obrońcy grodu, a pod nim miały się znajdować kryte pomieszczenia około metra wysokie. Wchodzono na ten pomost zapewne przy pomocy drabin lub schodów, jakie znamy np. z grodu 4 w Santoku i z Opoła. Jedynie w Santoku i Kłecku odkryto dotąd szczątki bramy wiodącej do wnętrza. W Kłecku była ona 2·50 m szeroka, wyłożona rodzajem faszyny i wykoszczona płaskimi łupanymi belkami, poprzecznie ułożonymi do wału. Ściany bramy składały się ze słupów wbijanych w nieregularnych odstępach, które podtrzymywały powałę. Nad bramą wznosić się mogła baszta drewniana.

Pod ochroną obwarowań grodu wznoszono już w w. VIII i IX podgrodzia, zamieszkałe przez ludność rzemieślniczą i rolniczą związaną z grodem, które stały się zawiązkami późniejszych miast. Takimi podgrodziami były np. osady stwierdzone w warstwach VII do I w Gnieźnie, pozbawione, jak się zdaje, obwarowań. Natomiast w Kłecku, gdzie co prawda badania nie są jeszcze ukończone, odkryto poza grodem drugi wał, zapewne otaczający podgrodzie, tutaj zatem, o ile dalsze badania potwierdzą to spostrzeżenie, trzeba by przyjąć, że także podgrodzie miało charakter obronny. W ciągu w. XI, kiedy zaczął się zmieniać system obronny i kiedy od rozległych grodów pierścieniowych, odziedziczonych z okresu plemiennego i służących jako schronienie dla całej okolicznej ludności, za-

często przechodzić do używania małych ale wysokich grodów stożkowatych, mogących pomieścić tylko niewielką załogę, niejeden starszy gród zamieniał się na podgrodzie. Taki wypadek zaszedł np. w Santoku, gdzie w obrębie rozległego grodu Mieszka I o średnicy około 240 m zbudowano w w. XI mały gródek o średnicy zaledwie 80 m, wskutek czego pierwotny gród stał się podgroziem. Zupełnie podobne zjawiska obserwować możemy w grodzie kasztelańskim w Biechowie w pow. wrzesińskim oraz w grodzie śląskim w Dankowicach w pow. głogowskim.

Badania wykopaliskowe lat ostatnich dostarczyły nam też bardzo cennych spostrzeżeń co do wyglądu wnętrza grodów, ich zabudowania i rozplanowania oraz życia i kultury ich mieszkańców. Rozplanowanie budowli w grodach znamy dotąd tylko niedostatecznie, ponieważ żaden gród nie został dotąd zbadany w całości. W rozkopanych częściach najstarszych grodów w Gnieźnie i Santoku, pochodzących z doby plemiennnej, odkryto głównie budynki gospodarcze, rozmieszczone niezbyt planowo. W Santoku stoją one w dwóch nieregularnych rzędach w towarzystwie jednego domu mieszkalnego. W Santoku wszystkie budowle bez wyjątku, w Gnieźnie tylko budynki gospodarcze mają ściany plecione z gałęzi, natomiast dom mieszkalny najstarszego grodu w Gnieźnie budowany jest na węgiel. Kolejno młodsze grody w Santoku i w Gnieźnie mają już proste ulice wymoszczone drzewem i domy wyłącznie węglowe, ustawione wzdłuż tych ulic. Jedyne w Opolu odkryto dostatecznie dużą przestrzeń, żeby można było powiedzieć coś więcej o rozplanowaniu osady

mieszczącej się w obrębie wałów. Stwierdzono tu na przekopanym obszarze siedem ulic mniej więcej równoległych, wymoszczonych drzewem i połączonych między sobą ulicami lub wąskimi uliczkami poprzecznymi. Wzdłuż ulic stały rzędy domów drewnianych, budowanych na węgłach i stawianych przeważnie gęsto jeden przy drugim. Co najciekawsze, to fakt, że tego samego planu trzymano się z małymi zmianami przez cały czas istnienia grodu opolskiego, który w przeciągu w. XI i XII czterokrotnie ulegał pożarom i był ponownie odbudowywany na tym samym miejscu. Regularny plan osiedla opolskiego z ulicami krzyżującymi się pod prostym kątem dowodzi, że podobne rozplanowanie nie jest w Polsce bynajmniej, jak to się zwykle przypuszcza, zdobyczą kolonizacji na prawie niemieckim, skoro czasowo tak znacznie ją u nas wyprzedza.

Jeżeli chodzi o budowę domów, to poza wspomnianymi wyżej budynkami z ścianami plecionymi, służącymi przeważnie celom gospodarczym, które odkryto w najstarszych grodach w Santoku i Gnieźnie, znamy podobne budowle jeszcze z warstwy V grodu gnieźnieńskiego datowanej na koniec w. XI, a poza tym z grodu staropolskiego w Kłęcku i z grodu pomorskiego w Gostkowie (Gützkow) w pow. gryfijskim. Nie są one więc, jak przypuszczali badacze niemieccy po stwierdzeniu tego typu budowli w Santoku, bynajmniej zjawiskiem specyficznym germańskim. Najtypowszą formą domu jest w grodach staropolskich dom budowany na węgłach, najczęściej z okrągłaków nie okorowanych, rzadziej z bierwion ociosanych na kant ze szparami uszczelnionymi mchem. Odkryto takie domy w Gnieźnie,

Poznaniu, Santoku, Opolu, w młodszych warstwach w Wołyniu i w licznych grodach zachodnio-słowiańskich. U najlepiej zachowanych domów węglowych w Opolu zachowały się w niektórych wypadkach ściany do wysokości dziewięciu bierwion układanych poziomo na sobie. Jako budulec służyło najczęściej drzewo sosnowe, rzadziej dębowe. Domy były najczęściej jednoizbowe, formy prostokątnej lub kwadratowej o rozmiarach różnych. U najmniejszych domów długość ściany waha się od 3·5 do 4 m, u większych wynosi od 6 do 8 m. Z Gniezna i Santoku znamy domy dwuizbowe. Większość domów posiadała starannie ułożone podłogi drewniane z łupanych dyli, oparte na legarach z okrągłaków, rzadziej zaś tworzyły podłogę klepiska gliniane lub plecionka z gałęzi. Wejścia do domów znajdowały się w środku ściany, a progi leżały dość wysoko. W Poznaniu próg tworzyła dopiero czwarta belka od dołu. Paleniska umieszczano początkowo na środku domu, później w jednym z narożników, na prawo lub lewo od wejścia. Tylko w Santoku odkryto ogniska drewniane z dyli dębowych, wszędzie indziej składały się one z kamieni i gliny. Poza tym budowano na zewnątrz domów osobne piece do pieczenia chleba, lepione z gliny na rusztowaniu z gałęzi, jakie odkryto np. w grodzie II w Santoku. W domach staropolskich w Opolu stwierdzono istnienie drewnianych ław ustawionych wzdłuż ścian i znaleziono też rozmaite inne sprzęty domowe, mianowicie stolki i pięknie nieraz rzeźbione łóżka. Domy były w Opolu kryte słomą lub trzcina i posiadały strych, na który wchodziło przy pomocy drabin czy schodów, używany do przechowywania zapasów paszy na zimę.

W przeciwstawieniu do Gniezna i Santoka nie odkryto w Opolu na badanym odcinku grodu wyraźnych chlewów, z czego Raschke przedwcześnie wnioskuje, że trzymano tam owce, kozy i świnie w mieszkaniach. Stwierdzono tam natomiast istnienie kojców plecionych z gałęzi i znaleziono także klatki przeznaczone zapewne dla kur.

Wbrew rozpowszechnionym dawniej mniemaniom, w ostatnich czasach tendencyjnie podkreślanym przez niektórych prehistoryków niemieckich, jakoby Ślężanie, Polanie oraz inni Słowianie zachodni żyli głównie z myślistwa, rybołówstwa i bartnictwa, badania grodów staropolskich wykazały, że przodkowie nasi już w dobie plemiennej byli ludem rolniczym, jak tego dowodzi obfite występowanie zbóż i innych roślin uprawnych już w najstarszych grodach z w. VII, np. w Popczycach w pow. koźnuchowskim na Śląsku, gdzie znaleziono m. i. zwęglone żyto, jęczmień, proso, len i groch. W innych grodach znajduje się poza tym inne zboża, np. pszenicę, dalsze rośliny strączkowe i niektóre warzywa. Znajomości rolnictwa dowodzą też licznie znajdowane żarna kamienne i stępy, narzędzia rolnicze jak sierpy i kosy, a najlepszym dowodem jego znaczenia jest wspomniany wyżej fakt skupiania się osadnictwa staropolskiego właśnie na najurodzajniejszych glebach. Obok rolnictwa kwitnęło ogrodnictwo. Badaniom w Opolu zawdzięczamy stwierdzenie hodowli nie tylko jabłoni, gruszy, śliw i wiśni, lecz także orzechów włoskich i brzoskwiń. W Santoku odkryto ponad to pestki wiśniolimy (*prunus cerasifera*), którą z Niemiec znamy dopiero z w. XVII, tak że niemiecki botanik Baas wnioskuje, że znajomość

tego drzewa owocowego, hodowanego w Polsce już w w.X zawdzięczamy bezpośrednim wpływom wschodnim. Tą samą drogą dotarła zapewne do Polski hodowla brzoskwini, znanej w Chinach już w III tysiącleciu przed Chr., skąd przywędrowała później do Persji i następnie do Europy. W Poznaniu znaleziono wreszcie w warstwie z drugiej połowy w. X pestki winogron, świadczące o hodowli winorośli szlachetnej już w samym początku naszej historii, zapewne dla produkcji wina dla celów mszalnych. Z warzyw bardzo rozpowszechnione były w okresie wczesnohistorycznym ogórki, znajdowane w licznych grodach z tego okresu (Opole, Gniezno, Poznań), a Santok dostarczył także nasion marchwi (*Daucus carota*). Liczne występowanie nasion ogórków w grodach staropolskich potwierdza przypuszczenie Brücknera, że niemiecka nazwa tego warzywa *Gurke* zapożyczona została z polskiego słowa »ogórek«, które ze swej strony powstało z greckiego *ἀγροόριον*. Widocznie wraz z wyrazem Niemcy zapożyczyli z polski i samo warzywo. Oczywiście Polanie nie gardzili też płodami leśnymi, jak wynika z występowania w grodach polskich nasion poziomek, jeżyn, tarniny oraz orzechów laskowych.

W parze z rolnictwem szła hodowla zwierząt domowych. Polanie znali w zaraniu dziejów wszystkie chowane dziś w Polsce zwierzęta ssące, jak konie, krowy, owce, kozy, świnie i psy, a poza tym po raz pierwszy w tym okresie zjawiły się kury. Jaką rolę odgrywał chów inwentarza, świadczy fakt, że wśród kości zwierzęcych, znajdujących jako odpadki uczt w grodach i nie obwarowanych osadach staropolskich, od 96 do

99% stanowią szczątki zwierząt domowych, a zaledwie bardzo drobny odsetek kości i rogi zwierząt dzikich względnie ości ryb. Wynika stąd, że polowanie i rybołówstwo odgrywały tylko minimalną rolę w gospodarce naszych przodków, a podstawę jej stanowiły rolnictwo i hodowla zwierząt. Bartnictwo poświadczone jest archeologicznie jedynie przez odkrycie stwardniałego miodu na dnie jednego garnka wczesnohistorycznego w Gnieźnie.

Coraz bardziej mnożą się też świadectwa daleko posuniętego podziału pracy i wysokiego poziomu rozmaitych rzemiosł w społeczeństwie staropolskim. Szczególnie w grodach względnie w ich sąsiedztwie skupiali się liczni rzemieślnicy, których wyroby budzą szczerą podziw nawet obcych uczonych. Prehistoryk śląski Raschke, który początkowo z ironią wyrażał się o poziomie wczesnohistorycznej kultury słowiańskiej, po odkryciach w grodzie kasztelańskim w Opolu, którego rozkopywaniem kierował, mówi z uznaniem o wysokim poziomie opolskiego rzemiosła ciesielskiego, o przepysznym rzeźbionych sprzętach domowych i o doskonałych wyrobach miejscowych tokarzy, kołodziejów, kowali, szewców, garbarzy i innych rzemieślników. Także inni autorzy, którzy zaznajomili się bliżej z budownictwem staropolskim czy wyrobami drzewnymi okresu wczesnohistorycznego, zgodnie stwierdzają wybitną zgrabność i umiejętność Polan i innych Słowian w obróbce drewna, a ślady tej dawnej zdolności plemiennej trwają do dziś jeszcze w polskich dworach i kościółkach drewnianych oraz w budownictwie i sprzętach naszych górali. Oczywiście nie mamy pewności, czy cieśle, którzy budowali wały naszych grodów wczesno-

piastowskich i wznosili w ich obrębie domy węglowe, byli rzemieślnikami, którzy żyli wyłącznie z tego zajęcia, czy też ciesiołkę znał wówczas każdy chłop, jak dziś jeszcze na Podhalu, na Polesiu czy na Huculszczyźnie. Ale już inne gałęzie przemysłu drzewnego, jak stolarstwo, kołodziejstwo, bednarstwo i tokarstwo, wymagały wiadomości specjalnych i dłuższej nauki, i uprawiane były niewątpliwie przez siły wykwalifikowane. Uprawianie stolarki poświadczają sprzęty domowe odkryte w Opolu w postaci ław, stołków i łózek. Znajomości kołodziejstwa dowodzą koła z piastą i szprychami odkryte w Gnieźnie i Opolu. Bardzo licznie reprezentowane szczątki wiader drewnianych w postaci klepek i den znajdujących w różnych grodach, dalej czerpaki, jakie znamy z Wołynia nad Odrą, Opola, Santoka i Niestronna w pow. mogileńskim wskazują na istnienie bednarzy, a w związku z tym należy zaznaczyć, że najstarsze zapisane słowo polskie: ceber, figurujące w kronice tzw. Galla Anonima, to właśnie określenie naczynia drewnianego. Inne naczynia drewniane, np. talerze i misy z wyraźnymi śladami obtaczania, stanowią świadectwo znajomości tokarstwa.

Daleko posuniętej specjalizacji wymagało oczywiście rzemiosło garncarskie, szczególnie od wejścia w użycie szybkoobrotowego koła garncarskiego, pojawiającego się w Wielkopolsce około połowy w. X, na Śląsku natomiast znanego już dawniej. Opanowanie techniki toczenia naczyń glinianych wymaga dzisiaj około dwóch lat nauki, a wyraźnym dowodem istnienia u nas w okresie wczesnohistorycznym osobnego rzemiosła garncarskiego jest rozpowszechniony zwyczaj oznaczania wy-

robów poszczególnych warsztatów zduńskich odrębnymi znakami garncarskimi na dnie naczyń, wchodzący w użycie w drugiej połowie X stulecia. Ogromna obfitość i rozmaitość tych znaków garncarskich na ceramice staropolskiej świadczy o rozpowszechnieniu się rzemiosła garncarskiego w Polsce, o dużej liczbie pracowni zduńskich, które nie tylko zaspokajały potrzeby kraju, ale pracowały na eksport, wywierając silny wpływ na garncarstwo krajów ościennych. Prehistoryk niemiecki Knorr stwierdza, że ludność niemiecka na lewym brzegu Łaby, używająca jeszcze w głąb w. XII naczyń glinianych ręcznej roboty, przejęła koło garncarskie z Polski lub Czech wraz ze zwyczajem umieszczania znaków garncarskich na dnie. Na ceramice polskiej wzoruje się też ceramika ludów bałtyckich, a z Pomorza naczynia toczone na kole eksportowane były licznie do Szwecji, gdzie spotykamy je np. masowo w słynnym ośrodku handlowym w Birce koło Sztokholmu.

Dużą rolę odgrywał też wyrób narzędzi z kości i rogu, wymagający również specjalizacji, szczególnie zaś poznania sposobów przygotowania tych surowców do obróbki, bo np. róg bez poprzedniego zmiękczenia w ługu nie da się ciąć nawet dzisiejszymi nożami stalowymi. Z surowców tych wykonywano nie tylko popolite narzędzia, jak szydła, igły, rylce czy okładziny noży lub szylek żelaznych, ale także przybory toaletowe jak grzebienie, zwykle pięknie zdobione, dalej ozdobne kubki, łyżki, kamyki do gry, wreszcie łyżwy i płozy do sanek. Mimo częstego używania wyrobów kościanych i rogowych kultura staropolska nie zasługuje bynajmniej na nazwę kultury kościano-rogowej, bo obok

tych surowców Polanie posługiwali się obficie wyrobami metalowymi. Wczesnohistoryczny przemysł metalowy korzystał z rud darniowych, licznie spotykanych w Wielkopolsce, które wytapiał w prymitywnych dymarkach. Żelazo otrzymane tą drogą wykorzystywali kowale, wyrabiający z niego najrozmaitsze narzędzia, broń i nawet niektóre ozdoby, np. sprzączki. Wśród staropolskich wyrobów kowalskich, znajdujących w naszych grodach, występuje broń w postaci czekanów, grotów oszczepów i strzał, ostróg, narzędzia rolnicze jak sierpy i kosy, narzędzia domowe jak noże, nożyce, okucia i kabłaki wiader drewnianych i miski do pieczenia chleba, narzędzia rzemieślnicze jak szydła, dłuta, tłoczki, ośniki i rozpórki, dalej rozmaite okucia i gwoździe, wędzidła końskie, przyrządy toaletowe jak szczypce i wiele innych wyrobów. Zapewne inni rzemieślnicy wyrabiali ozdoby brązowe, np. kabłączki skroniowe, ulubioną ozdobę Polanek i innych kobiet zachodniosłowiańskich, a bogato rozwiniętą i wysoko stojącą gałąź rzemiosła reprezentowało złotnictwo, wytwarzające misternie kolczyki, paciorki, wisioriki, klamry i inne ozdoby srebrne z pięknymi ornamentami filigranowymi, które również rozchodziły się z Wielkopolski drogą handlu poprzez Pomorze aż do Szwecji i Danii.

Na znacznej wyżynie stał też przemysł skórzany. Obok rzemieślników zajmujących się wyprawianiem skóry, których zapewne nazywano skórnikami, zanim przejęto dla nich niemiecką nazwę garbarzy, istnieli we wszystkich grodach doskonali szewcy, których wyroby dziś jeszcze budzą podziw delikatnością szwów i akuratnością wykonania. Inni rzemieślnicy, odpowia-

dający dzisiejszym rymarzom i siodlarzom, szyli skórzane pasy, sakiewki, pochewki do noży, guzy i inne wyroby ze skóry, jakie znamy z grodów w Gnieźnie, Poznaniu, Kłecku, Santoku, Opolu i Wolinie. W Opolu znaleziouo m.i. obuwie pięknie wyszywane. W przeciwstawieniu do wymienionych wyżej rzemiosł tkactwo miało zapewne charakter przemysłu domowego. O ogromnym jego rozpowszechnieniu świadczy duża liczba ciężarków do wrzecion, tzw. przęślików, których w samym Gnieźnie znaleziono około 250 sztuk. W Opolu wykopano też liczne wrzeciona drewniane, a w kilku domach także szczątki krosien poziomych, najstarszych dotąd znanych na obszarze Europy środkowej, wraz z 2 członkami i parą szpułek, w innym domu zaś odkryto uszkodzoną kądziel. Z tkanin znalezionych w grodach wczesnohistorycznych jedynie szczątki pochodzące z Opola zostały dokładniej zbadane. Stwierdzono tu obok tkanin lnianych używanie materiałów wełnianych, częściowo wykazujących domieszkę lnu lub konopi, a w dwóch wypadkach można było wykazać zabarwienie materii na kolor czerwony względnie fioletowy. Szczególnie staranną robotą odznacza się owalna pochewka (kaptorga?) zawieszona na sznurze, nazwana przez Gertrudę Sage, autorkę pracy o tkaninach opolskich, małym arcydziełem. Wykonano ją z wełny owczej, do której dodano dla większej miękkości puchu i wełny zajęczej. W Opolu i Niestronnie stwierdzono też znajomość tkactwa tabliczkowego.

Wreszcie wspomnieć należy o rozwijającym się w okresie wczesnohistorycznym przemyśle kamieniarskim. Z granitu wyrabiano wówczas kamienie żarnowe,

a na zboczach Sobótki na Śląsku środkowym odkryto nawet kopalnię, w której wydobywano ten surowiec dla wytwarzania z niego kamieni żarnowych, które drogą handlu dochodziły ze Śląska aż do Szlezwiku. Z miększych kamieni narzutowych, np. łupku, piaskowca, wapienia, gnejsu i innych, wykonywano oselki do ostrzenia narzędzi żelaznych i wygładzania wyrobów kościanych i rogowych.

Niektóre zabytki drewniane, kościane i rogowe odznaczające się pięknymi ozdobami, świadczącymi o dobrym smaku ich wytwórców. Obok zwykłych ornamentów geometrycznych występują tu stosunkowo często motywy plecionkowe i zwierzęce, podobne do spotykanych współcześnie w Irlandii i Skandynawii. Zjawianie się tych ornamentów na wyrobach z последнего materiału, jak drzewo, róg i kość, które na pewno nie były przedmiotem handlu, a przede wszystkim fakt, że zdobią one nieraz typy zabytków na północy zupełnie nie spotykane, wskazuje, że te przedmioty z ornamentyką plecionkową i zwierzęcą nie stanowią bynajmniej importów ze Skandynawii, lecz są wyrobami miejscowymi. Trzeba po prostu przyjąć, że ta ornamentyka, coraz częściej spotykana w Polsce, odkąd zaczęto rozkopywać grody i inne osady wczesnohistoryczne, nie jest wyłącznie właściwością ludów północnych, lecz rodzajem mody, ogarniającej znacznie większe przestrzenie.

Powyższe uwagi o rzemiosłach uprawianych w grodach staropolskich wykazały, że na długo przed kolonizacją na prawie niemieckim mieliśmy osady o charakterze miejskim, zamieszkałe przez doskonałych rzemieślników rodzimych, że zatem mylna jest dość roz-

powszechniona opinia, jakoby dopiero Niemcy przynieśli do nas znajomość rzemiosł. W świetle badań wykopaliskowych potwierdzają się też w pełni pochlebne słowa geografa arabskiego Edrisiego o stanie rzemiosł w Polsce w połowie w. XII, a więc na całe stulecie przed początkiem owej kolonizacji, i nie podobna już dziś uważać jego wiadomości o głównych miastach Polski, do których zalicza m.i. Gniezno i Kraków i które nazywa pięknymi, kwitnącymi i sławnymi, zamieszkanymi przez rzemieślników równie zręcznych jak pojętnych, za jakiś zdawkowy komplement lub nic nie mówiący ogólnik.

Dla pełności obrazu dodać należy, że grody staropolskie były także ośrodkami handlowymi, czego dowodzą nie tylko rozmaite znajdowane w nich wyroby obcego pochodzenia, ale przede wszystkim obecność brązowych wag składanych, służących do ważenia srebra, oraz należących do nich odważników, które znajdujemy w Wielkopolsce nie tylko w grodach wielkich jak Gniezno i Poznań, ale także małych jak Kłecko i Biskupin. Z wyrobów importowanych możemy wnioskować, że mieszkańcy grodów utrzymywali stosunki handlowe z Rusią, skąd przychodziły do nas przęśliki z różowego łupku wołyńskiego, kijowskie pisanki gliniane rwną emalią i różne ozdoby brązowe i srebrne, dalej z Węgrami, skąd docierały do nas groty strzał z trzoneczkiem, miecze jednosieczne i niektóre motywy zdobnicze, z Czechami, które dostarczały nam np. naczyń grafitowych, z krajami wschodniobałtyckimi, skąd otrzymywaliśmy dzwoneczki brązowe do uprząży konskiej i inne drobiazgi, wreszcie ze Skandynawią, za

której pośrednictwem przysłała do nas znaczna część znalezionych w Polsce monet arabskich i srebra surowego; natomiast bezpośrednie stosunki handlowe z Niemcami są do w. XIII ledwo uchwytnie. Bardzo ciekawe zabytki, świadczące o stosunkach handlowych z krajami arabskimi, znaleziono w Opolu, mianowicie rękojeść z kości słoniowej i ułamek arabskiego naczynia szklanego z w. XIII, pochodzącego z Aleppo, zdobionego barwną emalią, z napisem: Pokój sułtanowi.

Reasumując wyniki dotychczasowych badań wykopaliskowych w grodach staropolskich, stwierdzamy, że mimo swej ułamkowości są one ze wszech miar ciekawe. Badania te pozwoliły nam poznać dokładniej budowę grodów i kolejny rozwój systemu fortyfikacyjnego od czasów plemiennych do okresu historycznego, i wykazały, że grody wczesnopiastowskie były stale zamieszkałe i mieściły ludne osiedla starannie rozplanowane, wreszcie pozwoliły nam poznać dokładniej poziom kultury staropolskiej. Stwierdzenie użycia przy budowie grodów od połowy w. X wiązania wałów, nigdzie poza ziemiami polskimi nie spotykanego, a w szczególności zupełnie obcego Skandynawii, stanowi ważną zdobycz, wykazującą kategorycznie błędność tendencyjnego i absurdalnego pomysłu historyków niemieckich, uznawanego w dzisiejszych Niemczech niemal za dogmat, jakoby państwo polskie zawdzięczało swe powstanie Wikingom. Przeczą temu także wyraźne odrębności w dziedzinie budowy domów i w charakterze kultury materialnej, a niezwykle wymowny jest też zupełny brak pewnych zabytków skandynawskich w głównych grodach staropolskich Gnieźnie i Poznaniu, sie-

dzibach domniemanego »Wikinga« Mieszka I i jego rzekomo wikińskiej drużyny. Po odkryciach w Gnieźnie, Poznaniu i Santoku hipoteza najazdu powinna zniknąć ostatecznie z poważnej nauki. Dalszym ważnym wynikiem badań jest potwierdzenie tezy Tymienieckiego że miasta w zachodniej Słowiańszczyźnie istniały na długo przed w. XIII i że rozwinęły się one z podgrodzi, bo osiedla takie jak Gniezno i Opole, zamieszkałe przez licznych rzemieślników i kupców, mające ulice wymoszczone drzewem i regularne rzędy domów, miały niewątpliwie charakter miejski. Wreszcie badania grodów dały po raz pierwszy dokładniejszy obraz kultury staropolskiej, odbijający ogromnie od jednostronnej i krzywdzącej oceny prehistoryków niemieckich, którzy kulturę naszą z w. VII—X stawiali niemal na poziomie kultury z epoki kamiennej (Seger). Obaliły one ostatecznie legendę o Polanach jako ubogich, na pół koczowniczych myśliwych, rybakach i bartnikach, wykazały, że byli oni typowym ludem rolniczym, pozwoliły nam stwierdzić u nich daleko posunięty podział pracy i udowodniły, że przodkowie nasi nie byli tylko konsumentami obcych wpływów cywilizacyjnych, ale ze swej strony silnie promieniowali na ludy ościenne, m.i. także na Niemcy wschodnie, kończące się wówczas nad Łabą.

Errata:

W Roczniku PAU, rok 1938/39, na str. 148
zamiast: »Po odczycie sekretarz generalny,
prof. Stanisław Kutrzeba,...«
powinno być: »Po odczycie delegat Walnego Zgromadzenia,
prof. Tadeusz Kowalski,...«

Nowi członkowie Polskiej Akademii Umiejętności

Po odczycie sekretarz generalny, prof. Stanisław Kutrzeba, ogłosił nazwiska nowych członków, wybranych na Walnym Administracyjnym Zgromadzeniu dnia 9 czerwca 1939.

Na Wydziale filologicznym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

dr Tadeusz Mańkowski, historyk sztuki we Lwowie,

dr Stanisław Pigoń, prof. historii literatury polskiej Uniw. w Krakowie;

b) członkami korespondentami krajowymi:

dr Adam Bochnak, doc. historii sztuki narodów chrześcijańskich Uniw. w Krakowie,

dr Jerzy Kowalski, prof. filologii klasycznej Uniw. we Lwowie,

dr Kazimierz Piekarski, doc. bibliografii i bibliologii Uniw. w Warszawie,

dr Antoni Śmieszek, prof. egiptologii Uniw. w Warszawie,

dr Witold Taszycki, prof. języka polskiego Uniw. we Lwowie.

Na Wydziale historyczno-filozoficznym wybrani zostali:

a) członkami czynnymi krajowymi:

dr Stanisław Grabski, prof. ekonomii politycznej Uniw. we Lwowie,

dr Kazimierz Tymieniecki, prof. historii średniowiecznej Uniw. w Poznaniu;

b) członkami korespondentami krajowymi:

dr Bogdan Nawroczyński, prof. pedagogiki i organizacji szkolnictwa Uniw. w Warszawie,

dr Stefan Szuman, profesor psychologii pedagogicznej Uniw. w Krakowie,

dr Bohdan Winiarski, prof. prawa międzynarodowego Uniw. w Poznaniu.

Na Wydziale matematyczno-przyrodniczym wybrani zostali:

członkami korespondentami krajowymi:

dr Lucjan Grabowski, prof. astronomii i geodezji Politechniki we Lwowie,

dr Jan Samsonowicz prof. geologii Uniw. we Lwowie,

dr Jan Suszko, prof. chemii Uniw. w Poznaniu.

Na Wydziale lekarskim wybrani zostali:

członkami korespondentami krajowymi:

dr Marian Gieszczykiewicz, prof. mikrobiologii Uniw. w Krakowie,

dr Stefan Pieńkowski, prof. neurologii i psychiatrii Uniw. w Krakowie,

dr Janusz Supniewski, prof. farmakologii Uniw. w Krakowie,

dr Zygmunt Szantoch, prof. anatomii Uniw. w Krakowie.

Nadto wybrano jeszcze na członków zagranicznych kilkunastu uczonych zagranicznych, których nazwiska podane będą do publicznej wiadomości w roku przyszłym po zatwierdzeniu tych wyborów przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Pan Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zatwierdził wybór następujących uczonych zagranicznych, wybranych na Walnym Zgromadzeniu w r. 1938, na członków zagranicznych Polskiej Akademii Umiejętności:

Na Wydziale historyczno-filozoficznym wybrany został:

członek czynny zagraniczny:

Bronisław Malinowski, profesor antropologii Uniw. w Londynie.

Na Wydziale lekarskim wybrany został:

członek korespondent zagraniczny:

Walter Penfield, profesor neurologii Uniwersytetu w Montreal (Kanada).

WNIOSKI I SPRAWOZDANIA

w sprawie nagrody z fund. ś.p. Probusa Barczewskiego
za najlepsze dzieło historyczne ogłoszone w r. 1938

Wśród szeregu poważnych i cennych [prac monograficznych ogłoszonych w r. 1938, z których niejedna zasługiwałaby w pełni na nagrodę, Komitet jednomyślnie wybrał dzieło Władysława Konopczyńskiego pt. *Konfederacja Barska* (2 tomy, Warszawa 1936 — 8). Dzieło to nie tylko rozmiarami z ocenianych jest największe lecz także ogromem zawartej w nim wiedzy o przeszłości narodu.

Jest ono uwieńczeniem badań prowadzonych bez przerwy w ciągu ćwierci wieku z okładem, o zasięgu wyjątkowo rozległym, obejmujących pięćdziesiąt kilka archiwów i bibliotek w trzynastu krajach. Zgromadził też autor materiał imponujący, wyczerpując w przybliżeniu wszystkie istniejące źródła do dziejów Polski w pięcioleciu 1768 — 1772, niezwykle dramatycznych, wypełnionych walkami politycznymi o najwyższym napięciu i wysiłkami wojennymi wielkimi, choć chaotycznymi, a bogatych w fakty nie ustalone, sploty wydarzeń nie rozwikłane, nie rozwiązane problemy. W przybliżeniu ustalił też i wyświetlił wszystko, co działo się wtedy w Polsce i z Polską, a działo się ogromnie wiele; na pytania zaś, związane z tym wielkim

a niezwykle złożonym zjawiskiem dziejowym dał odpowiedź gruntownie rozważone i zastanawiające.

Historyk w pierwszym rzędzie polityczny, opisał Konopczyński głównie tę stronę dziejów barskich, przedstawiając z wejściem w każdy szczegół całą aktywność polityczną, przez konfederację wywołaną. Bardziej szkicowo i w splocie z akcją polityczną przedstawił wydarzenia wojenne, wnosząc i tutaj mnóstwo świeżych wiadomości i dając obraz tej wojny nie tylko nieskończenie pełniejszy od dotychczasowych, ale i odmienny od nich. Dał świetne syntetyczne ujęcia stosunku społeczeństwa we wszystkich jego warstwach do ruchu barskiego, pojęć i form prawnych w konfederacji, jej skarbowości i sił zbrojnych, idei przewodnich przyświecających ludziom i obozom, programów, dążeń, dziejowej roli Konfederacji Barskiej.

Znaczenie naukowe tego dzieła jest tym większe, że autor nie miał prawie poprzedników w nowszej historiografii i rozległy przedmiot jego pracy zaledwie był przedtem dotknięty metodycznym badaniem.

Największe to dzieło Konopczyńskiego ma wybitne znamiona jego stylu dziejopisarskiego. Zjawiska masowe przedstawia on jako zespół indywidualnych działań żywych ludzi. Ludzi tych i ich działania przedstawia w przybliżeniu niemal dotykającym, jak Matejko w swych wielkich obrazach historycznych. Usiłuje odtworzyć nie tylko ich czyny i ich pobudki, ale i cały świat ich pojęć, sądów, uczuć, myśląc ich kategoriami, mówiąc ich mową, uczestnicząc w ich sporach, porywach, zawodach. Autor zda się patrzeć na czasy i ludzi nie z oddalenia 170 lat, ale jakby był im współczesny.

Wykład jest bardzo żywy w wyrazie, często jaskrawy, nieraz namiętny. Jest to utwór pisarza o indywidualności bardzo silnej i oryginalnej, w twórczości jego dotychczasowej niewątpliwie szczytowy, zawierający niejedną kartę, której w piśmiennictwie polskim trwale i chlubne należy się miejsce.

Komitet z tych względów uchwalił jednomyślnie przedstawić to dzieło Władysława Konopczyńskiego do nagrody im. Probusa Barczewskiego.

Ponieważ również książkę Józefa Feldmana p. *Bismarck a Polska* (Katowice 1938, 8°, str. 451), uznał Komitet jako zasługującą w pełni na nagrodę im. Barczewskiego, postanowił jednomyślnie zachować jej prawo, w myśl § 6 regulaminu, ubiegania się o nagrodę w roku przyszłym.

Nagrody

Walne Zgromadzenie Polskiej Akademii Umiejętności na posiedzeniu w dniu 9 czerwca 1939 przyznało następujące nagrody:

1. Nagrodę z funduszu im. Janiny z Rychterów Mościckiej za dzieło z dziedziny matematyki i astronomii prof. ^{dr} Stefanowi Banachowi za pracę pt. *Sur les fonctionnelles linéaires* (Studia Mathematica I, 1929).

2. Nagrodę z funduszu im. Probusa Barczewskiego w wysokości zł 1.000. — za najlepszą pracę historyczną, wydaną w r. 1938, otrzymał prof. dr Władysław Konopczyński za dzieło pt. *Konfederacja Barska*.

3. Nagrodę z funduszu im. Adama Szajkiewicza otrzymali doc. dr Stanisław Sachs i prof. dr Antoni Zygmund za wspólną pracę pt. *Funkcje analityczne*.

4. Nagrodę z funduszu im. ks. Adama Jakubowskiego za pracę historyczną otrzymał dr Stefan Kieniewicz za dzieło pt. *Adam Sapieha*.

5. Nagrodę z funduszu im. ks. Adama Jakubowskiego za dzieło »dla podnoszenia świata« otrzymał dr Ludwik Posadzy za dzieło pt. *Pedagogiczne poglądy Mickiewicza*.

WAŻNIEJSZE AKTY URZĘDOWE

Zmiany w Akcie fundacji edukacyjnej śp. Wiktora Osławskiego

1. Skreśla się w artykule IV ustęp:

»Gdyby po wypłaceniu stypendiów z odsetek od kapitału stypendyjnego pozostała reszta (zawsze mniejsza od 5.000 koron), to połowa tej kwoty użyta będzie na zwiększenie kapitału stypendyjnego, a druga połowa włączona zostanie do funduszu obrotowego (Artykuł XI)«.

2. Skreśla się w artykule XI słowa: »w art. IV i«.

Regulamin

przyznawania stypendiów z zapisu im. dra Antoniego i Oktawii z Wyrzykowskich Colonna Walewskich

§ 1. Stypendia z zapisu imienia dra Antoniego i Oktawii z Wyrzykowskich Colonna Walewskich przyznawane są przez Polską Akademię Umiejętności na wniosek kuratora tego stypendium. Pierwszym kuratorem dożywotnim na życzenie ofiarodawcy jest członek PAU Władysław Gorczyński, który w porozumieniu z Sekretarzem Generalnym PAU wybierze na swego zastępcę wicekuratora, jako swego następcę. W ten sposób kuratorium funduszu ma automatycznie zapewnione trwałe istnienie.

§ 2. Dożywocia, przewidziane w zapisie dra A. Walewskiego, będą wypłacane z prawem pierwszeństwa przed stypendiami.

§ 3. Do pobierania stypendiów uprawnieni są członkowie rodziny dra A. Walewskiego oraz jego zmarłej żony tudzież rodziny Stanisława Rostkowskiego z Warszawy. Stypendia te przyznawane im być mogą albo na kształcenie się w szkołach wyższych w kraju albo też na prace naukowe w pierwszym rzędzie w kraju, ewentualnie za granicą. Stypendyści winni wykazać dobre postępy w naukach stosownie do zaświadczenia właściwych władz uniwersyteckich, periodically ponawianych

na żądanie kuratora i uznanych przez niego za zadawalające.

§ 4. W braku odpowiednich kandydatów spośród rodzin wymienionych w § 3, stypendia przyznawane być mogą innym osobom na studia lub badania naukowe w kraju lub za granicą, według uznania każdorazowego kuratora.

§ 5. Stypendia wypłacane będą w ratach półrocznych, przy czym kurator ma prawo stwierdzania celowości zużytkowania tych sum przez stypendystów lub ich rodziców, wstrzymywania wypłat w razie niedostatecznych postępów prac uniwersyteckich lub naukowych lub jakichkolwiek innych względów według swego uznania.

§ 6. Fundusz pozostawiony przez dra A. Walewskiego przechowywany jest w państwowych papierach procentowych o bezpieczeństwie pupilarnym, lub zabezpieczonych hipotecznie na majątku PAU, według wyboru Akademii, która ma prawo potrącania pewnej części wpływu z odsetek tytułem kosztów administracji. Tylko odsetki mogą być corocznie wydawane, przy czym sam fundusz pozostaje nieuszczerplony i ma charakter wieczysty.

§ 7. W księgach rachunkowych PAU zaprowadza się specjalną pozycję »Zapis imienia dra A. WALEWSKIEGO«, a wyrachowania coroczne z tego funduszu ogłaszane są w Roczniku PAU.

